

VILLA KOKKONEN

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

ALVAR AALTO

ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ

19.12.2022

SISÄLLYSLUETTELO

PERUSTIEDOT KOHTEESTA	3
SELVITYKSESTÄ	4
TEKIJÄ, TILAAJA JA LÄHTEET	4
TUTKIMUSTILANNE	5
TIIVISTELMÄ	6
VILLA KOKKONEN OSANA AALLON ARKKITEHTUURIA	7
YHTÄLÄISYYDET	7
OMALEIMAISUUDET	8
PUURUNKOISUUS.....	8
SISÄPINNAT	10
SISÄÄNTULON KATOS	11
PUUTTUVAT KORKEUSEROT	11
AKUSTIIKKA JA ÄÄNENERISTYS	12
VILLA KOKKONEN SUUNNITTELUHISTORIA	13
RAKENNUSTEN TILAJAKO	16
PÄÄRAKENNUKSEN ALAPOHJAN VERSIOT	17
VILLA KOKKONEN KADUNPUOLEINEN JULKISIVU	20
KATTO, KATTOIKKUNAT JA RÄYSTÄÄT.....	25
TYÖ- ELI MUSIIKKIHUONE.....	27
OLOHUONE JA RUOKAILUTILA	30
KEITTIÖT JA KYLMÄSÄILYTYS	32
MAKUHUONEET	33
MÄRKÄTILAT	34
VALAISIMET	35
<i>Ulkovalaisimet</i>	35
<i>Sisätilojen erikoisvalaisimet</i>	37
<i>Artekin valaisimet</i>	39
SAUNARAKENNUS JA UIMA-ALLAS.....	40
AUTOTALLI	45
VILLA KOKKONEN RAKENNUSVAIHE	46

ARVOTUS	52
ARVOTUSKAAVIO	53
SÄILYNEISYYS	54
YHTEENVETO	54
SÄILYNEISYYSKAAVIO	55
KRONOLOGINEN MUUTOSHISTORIA	56
<i>Kokkosten aika 1969–1996</i>	56
<i>Järvenpään aika 1998–</i>	57
<i>Peruskorjaus 2005–2007</i>	59
<i>Peruskorjauksesta nykypäivään</i>	62
VILLA KOKKONEN RAKENTEET	63
PÄÄRAKENNUS	63
<i>Päärakennuksen alapohjarakenteet</i>	63
<i>Päärakennuksen seinärakenteet</i>	64
<i>Päärakennuksen yläpohjarakenteet</i>	67
AUTOTALLI	71
<i>Autotallin alapohjarakenne</i>	71
<i>Autotallin seinärakenteet</i>	71
<i>Autotallin yläpohjarakenne</i>	71
SAUNARAKENNUS	72
<i>Saunarakennuksen alapohjarakenteet</i>	72
<i>Saunarakennuksen seinärakenteet</i>	73
<i>Saunarakennuksen yläpohjarakenne</i>	73
ELÄMÄÄ VILLA KOKKOSESSA	75
VILLA KOKKONEN ARKEA 1980- JA 1990-LUVUILLA	77
JÄRVENPÄÄN KAUPUNKI OMISTAJAKSI	79
<i>Valaisinvarkaudet 2000-2001</i>	80
MESTARTIN AIKAKAUSI 2009-2021.....	81
SÄILYTTÄMISEN HAASTEITA JA TARKKAILTAVIA KOHTIA	82
TARKKAILTAVIA KOHTEITA.....	84
TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	85
LÄHDELUETTELO	87

LIITTEET:	89
VILLA KOKKOSEN HUONEKORTIT	89
VILLA KOKKONEN. TONTIN PUUSTON HISTORIALLINEN KARTOITUS.....	89

PERUSTIEDOT KOHTEESTA

Kohde	Villa Kokkonen
Osoite	Tuulimyllyntie 5, 04400 Järvenpää Kiinteistötunnus 186-403-1-304
Suunnittelijat¹	
Arkkitehti	Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. Suunnittelijat Alvar Aalto ja toimistoarkkitehtina Jaakko Suihkonen. Avustajana ark. yo. Mariana Cedercreutz. ²
Rakennesuunnittelu	Insinööritoimisto Kauko K. Saari, Kilo. K.Saari, A. Niemelä
Sähkösuunnittelu	Insinööritoimisto Tauno Nissinen Ky, Helsinki
LVI-suunnittelu	Lämpöteknillinen toimisto Calor, Helsinki
Rakentajat³	
Vastaava mestari	Rakennusmestari Paavo Koivuniemi
Pääurakka	Kirvesmies Eino Lindström ja hänen kolme poikaansa
Muuraustyöt	Kalle Virta
Takkojen muuraus	Pentti Mattila
Erikoispiirretyt valaisimet	Valaistustyö Ky
Talotekniset työt	Ei tiedossa
Rakennuttaja	Joonas Kokkonen perheineen
Suunnitteluvuodet	Luonnosvaihe 1967– toteutus suunnittelu –1969
Rakennuslupa	7.11.1967, lupatunnus 67-0446-R
Rakennustyöt	1967–1969 ⁴

Suurimmat muutokset ja peruskorjaukset	Peruskorjaus 2005–2007, suunnittelu Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy Lupatunnus 06-0309
Omistus	Järvenpään kaupunki
Kaavatilanne	Kaavatunnus 186 200 2016 Lainvoimaiseksi 22.3.2021 Rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue.
Laajuustiedot	
Tilan pinta-ala	7300 m ²
Kerrosala	246 m ² + hirsinen saunarakennus 43m ²
Suojelutilanne	Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Järvenpään yleiskaava 2040:ssä Villa Kokkonen nostetaan ryhmään SR – Rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue. Toimenpiteistä ja suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. ⁵
Aiemmat selvitykset	Muutoksia ohjaa Keski-Uudenmaan aluevastuumuseo yhteistyössä Alvar Aalto -säätiön kanssa. Villa Kokkonen, huonetilainventointi 1998. Alvar Aalto -säätiö. Villa Kokkonen, irtaimistoinventointi 1999. Alvar Aalto -säätiö. Villa Kokkonen, museokäytön konseptisuunnitelma 2021. Esa Laaksonen.

¹ Suunnittelijatiedot: Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto: Rakennus selvitys 5.6.1968

² Päiväämätön lasku Joonas Kokkoselle, AAM 25824-2

³ Tiedot rakentajista: Keski-Uusimaa 15.2.1998, Olli Kumpulainen: *Villa Kokkonen Järvenpään kaupungin haltuun*, Järvenpää-seuran vuosijulkaisu Arina 2001. s.18

⁴ Keski-Uusimaa 15.2.1998, Hako, Pekka: *Voiko varjo olla kirkas - Joonas Kokkonen elämä*. 2001, s. 191

⁵ Järvenpään yleiskaava 2040, s. 58

SELVITYKSESTÄ

Tämä rakennushistoriaselvitys on laadittu ajankohtana, jolloin Järvenpään kaupunki suunnittelee omistamaansa Villa Kokkosen korjaavia toimia kotimuseotoiminnan kehittämiseksi. Merkittäviä muutoksia on suunniteltu ennen kaikkea autotallirakennukseen, päärakennuksen ja saunan kohdalla suunnitelmat keskittyvät pääasiallisesti vaurioiden korjaukseen. Rakennushistoriaselvitykselle on siis selkeä tarve riittävien lähtötietojen varmistamiseksi suunnitteluprosessissa.

Rakennushistoriaselvityksen rinnalle on viimeaikoina nostettu esille säilyttämisen hallintasuunnitelma. Tällainen on pitkäjänteisen arvovakennuksen ylläpitämisen keskeinen väline, ja siinä määritellään kokonaisvaltaisia periaatteita ja tavoitteita muutoksille siten, että rakennuksen kulttuuri- ja rakennushistorialliset merkitykset tulevat riittävällä tavalla huomioitua ja säilytettyä.

Tämän selvityksen yhteydessä ei ole laadittu kattavaa säilyttämisen hallintasuunnitelmaa, mutta selvityksen lopussa olevassa luvussa on esitetty erikseen seurattavia rakennukseen liittyviä seikkoja, joihin liittyviä tulevia peruskorjausten ja muutosten ratkaisuja on erityisesti pohdittava, vaihtoehtoja punnittava ja valintoja perusteltava. Tätä tarvetta varten selvityksen lopussa on erilliset seurantaan liittyvät kysymykset, joiden avulla käsillä olevassa hankesuunnittelussa ja tulevassa peruskorjaussuunnittelussa sekä varsinaisen rakennustyön aikana esille tulevia tietoja saadaan kirjattua tulevan ylläpidon ja seuraavien korjaussuunnittelujen taustatiedoiksi.

Tekijä, tilaaja ja lähteet

Selvityksen on laatinut Alvar Aalto -säätön rakennustutkija, FM Joni Rousku.

Selvityksen keskeisinä lähteinä ovat Alvar Aalto -museon arkistot, joissa on kattava kokoelma piirustuksia, kirjallisia suunnitelmia, pienoismalleja, valokuvia ja lehtileikkeitä rakennuksen eri vaiheista. Näiden lisäksi museoon on talletettu Artekin piirustuskokoelma. Näiden lisäksi on läpikäyty Järvenpään rakennusvalvontaviraston arkistoa sekä Joonas Kokkosen Kansalliskirjastoon arkistoitua kirjeenvaihtoarkisto.

Selvityksen yhteydessä haastateltiin suunnittelu- ja rakennusvaiheessa Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co:ssa työskennelleitä suunnittelijoita, Mariana Cedercreutzia, Matti Porkkaa ja Jaakko Suihkosta. Vuosina 2005-2007 Villa Kokkosessa toteutettiin peruskorjaus, jonka pääsuunnittelijoita Käpy ja Simo Paavilaista

on haastateltu kyseisen korjaushankkeen tiimoilta. Lisäksi on haastateltu Joonas Kokkosen kolmannen vaimon, Anita Kokkosen tytärtä Katariina Pakomaa, joka on valottanut rakennuksen historiaa käytön ja arjen näkökulmasta 1980- ja 1990-luvuilla.

Työn tukena ovat toimineet myös aiemmat tutkielmat, eli Alvar Aalto -säätön vuonna 1998 laatima huonetilainventointi, Esa Laakosen museokäytön konseptisuunnitelma vuodelta 2021 sekä peruskorjauksen materiaaleissa olleet rakennusselitys sekä huonekortit. Myös Pekka Hakon laatima elämäkerta Joonas Kokkosesta on valottanut talon rakennusvaiheen ja käytön historiaa.

Selvityksen tilaaja on Järvenpään kaupungin omistama kiinteistöyhtiö Mestaritoiminta Oy, edustajanaan Leena Hogg.

Kuva 1: Villa Kokkosen työhuone. Kuva: Maija Holma / AAS 2022

Tutkimustilanne

Villa Kokkosesta ei ole laadittu siihen keskittyvää laajempaa julkaisua. Sen sijaan se esiintyy sivuroolissa useammassa Aallon arkkitehtuuria laajemmin käsittelevässä julkaisuissa. *Arkkitehti*-lehdessä ei ollut Villa Kokkosen valmistumisen yhteydessä artikkelia talosta (Aallon kohteista oli usein esittely), mutta arkkitehti Olli Kumpulainen laati semmoisen vuonna 1999 Järvenpään kaupungin ostettua Villa Kokkosen. Kumpulainen kirjoitti Kokkosesta myös laajemman kolmisivuisen artikkelin Järvenpää-seuran vuosikirjaan Arinaan v. 2001.

Täten oleelliset julkaistut teokset ovat kokoelmakirjoja: Göran Schildtin *Alvar Aalto – A Life's Work. Architecture, Design and Art* (1994). Jari ja Sirkkaliisa Jetsonen kolmen kirjan sarja *Alvar Aalto Houses* (2005 & 2011) sekä *Alvar Aalto Homes* (2021). Lisäksi Villa Kokkonen esiintyy Esa Laaksosen teoksessa *Alvar Aalto: Arkkitehdin vuosikymmenet* (2018) ja John Stewartin teoksessa *Alvar Aalto Architect* (2017) Näissä kuudessa teoksessa Villa Kokkonen esitellään osana laajempaa kohdejoukkoa. Louna Lahden kirjassa *Alvar Aalto – Ex Intimo* yksi luku käsittelee Joonas Kokkosen näkemystä Alvar Aallosta, sivuten samalla Villa Kokkosen rakentamista. Samoin Pekka Hakon laatimassa Joonas Kokkosen elämäkerrassa *Voiko varjo olla kirkas – Joonas Kokkosen elämä* vuodelta 2001 käsittelee yksi luku Villa Kokkosen rakentamista. Muissa Joonas Kokkosen elämää ruotivissa teoksissa Villa Kokkonen sivuutetaan muutamassa kappaleessa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa edellä mainitut muutaman sivun esittelyt ovat pitkälti toisensa kaltaisia, suppeita yleiskuvauksia Villa Kokkosesta ja sen syntyprosessista.

Lisäksi Kokkosesta on Joonas Kokkosen kuoleman (1996) ja omistajanvaihdon jälkeen laadittu reilustikin erilaisia selvitystöitä. Nämä ovat Alvar Aalto -säätien huoneinventointia (1998), kalusteinventointeja (1998 ja 2021) ja Esa Laaksosen museokäytön konseptisuunnitelmaa (2021) lukuun ottamatta keskittyneet lähinnä rakennuksen tekniseen puoleen ja korjaustilanteeseen.

Alla listaus tiedossa olevista Villa Kokkosesta laadituista julkaisemattomista selvityksistä:

- Huonetilainventointi, Alvar Aalto Säätio 17.4.1998
- Kuntoarvio, RI Arto Lindberg, 30.4.1998
- Villa Kokkonen Inventaariokansio I & II (esineinventointi) Alvar Aalto -säätio 1.2.1999

- Sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus, Insinööritoimisto Mikko Vahanen Oy, 17.8. 2005
- Lämpökuvaukset, Insinööritoimisto Mikko Vahanen Oy, syksy 2005

Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen toimivat Villa Kokkosen peruskorjaushankkeessa 2006-2007 pääsuunnittelijoina. Hankkeen yhteydessä toteutettiin runsaasti dokumentteja, joista rakennushistoriaselvityksen kannalta kiinnostavimmat ovat:

- Rakennusselitys 8.12.2006.
- Huonekortit 8.12.2006.
- Vesikattotyöt 22.9.2006.

Peruskorjauksen jälkeen talosta on laadittu kuntoarvio (Raksystems Anticimex 22.10.2013).

Viimeisimmät selvitystyöt liittyvät vuonna 2021 alkaneeseen vaiheeseen, jossa Järvenpään kaupunki palautti kotimuseon operoinnin itselleen ja käynnisti hankesuunnitelman korjaus- ja muutostöitä varten. Tämä rakennushistoriaselvitys on osa kyseistä prosessia.

- Salaojatyön 2021 dokumentointi / Rakennustyö Karvonen 9/2021
- Viemärien kuvaus 2018
- Museokäytön konseptisuunnitelma / Esa Laaksosen 12.12.2021
- Rakenne- ja kosteustekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi 19.1.2022. Vahanen Rakennusfysiikka Oy

Tutkimustilanteen Villa Kokkosen suhteen voisikin tiivistää toteamalla, että rakennuskokonaisuuden arkkitehtuuria ja kuntoa on kyllä esitelty useampaan otteeseen, mutta syväluotaavampaa ja arkistomateriaaliin perehtyneempää tutkimusta rakennuksen syntyhistoriasta tai sen vaiheista ei ole vielä tehty, saati sitten kerätty yksiin kansiin.

Tästä rakennushistoriaselvityksestä ei ole sovittu laadittavan painotuotetta tai sähköistä julkaisua, mutta yleisesitykselle Villa Kokkosesta olisi selkeä tarve, esimerkiksi Alvar Aalto -säätien julkaisemassa Alvar Aallon arkkitehtuuria -sarjassa. Nykyisellään Villa Kokkosta koskeva tieto on sirpaleista ja huonosti suuremman yleisön löydettävissä.

TIIVISTELMÄ

Villa Kokkonen suunniteltiin akateemikolta ja ystävältä toiselle. Se on poikkeuksellinen kahden kansainvälisesti menestyneen taiteilijan, arkkitehdin ja säveltäjän uran risteyspaikka. Tämä yhdistelmä nostaa Villa Kokkonen erityiseksi kulttuuriperintökohteeksi.

Ystävyys Alvar Aallon ja Joonas Kokkonen välillä kehittyi Suomen Akatemian kautta. Heillä oli yhtenevä näkemys taiteen sekä taiteilijan roolista, ennen kaikkea intohimosta laatuun. Ystävyys syventyi yhteisen rakennusprojektin aikana entisestään. Joonas Kokkonen myöhemmistä haastatteluista voikin todeta Aallon tehneen häneen suuren vaikutuksen, hänen palatessaan useampaan otteeseen keskusteluihin Aallon kanssa.⁶ Läheisyys ja arvostus on ollut molemminpuolista, sillä Kokkonen oli muistopuheen pitäjä Alvar Aallon hautajaisissa 1976.⁷ Joonas Kokkonen myös istui Aallon poismenon jälkeen Alvar Aalto -säätiön hallituksessa Suomen Akatemian edustajana vuodet 1978-1989.

Alkusykäys Villa Kokkonen suhteen otettiin, kun Kokkonen soitti Aallolle kysyäkseen, löytyisikö tämän toimistosta assistenttia, joka voisi suunnitella hänelle talon. Aalto vastasi, ettei hän enää suunnittele yksityistaloja, mutta tekisi poikkeuksen Kokkonen kohdalla – eikä suunnittelutyö tulisi olemaan assistentin toteuttama.⁸ Villa Kokkonen suunnittelutyö vertautuukin monessa mielessä heti Villa Kokkonen jälkeen Göran Schildtille toteutettuun Villa Skeppetin – molemmissa tapauksessa Aallon oma työ toteutettiin ystävänpalveluksena asiakkaan maksaessa ainoastaan toimiston muun henkilökunnan hankkeeseen kuluttamat tunnit. Kokkonen palkitsi Aallon omistamalla tuolloin työn alla olleen sellokonserttonsa hänelle.⁹

Villa Kokkonen sijaitsee rauhallisella ja luonnonkauniilla paikalla Järvenpään Vanhakylässä, Vanhankylän kartanon läheisyydessä. Rakennuksen tontti sijoittuu Tuulimyllyntien ja Tuusulanjärven rannan väliin rinnetontille, joka viettää järvelle päin.

Villa Kokkonen rakennusryhmä koostuu kolmesta osasta. Päärakennuksesta laskeutuu rinnettä myötäillen puinen pergola hirsisaunalle ja vapaamuotoiselle uimaltaalle. Vajamainen autotalli sijaitsee tontin sisääntulon yhteydessä. Rakennukset

ovat puurakenteisia, päärakennus ja autotalli paneloituina kapeilla tummanruskeiksi lahosuojatuilla rimoilla. Päärakennus jakautuu sisätiloiltaan toiminnallisesti kolmeen osaan: työhuone nousee dominantiksi, eteishalli, olohuone ja ruokailutila makuuhuoneiden kanssa muodostaa rakennuksen rungon ja palvelijan huoneen siipi muodostaa pergolan reunustan. Rakennuksella ei ole, piiloutuessaan metsikköön, varsinaista pääfasadia. Se on sisäänpäin kääntynyt ja keskittynyt päätilaansa, työhuoneeseen.¹⁰

Selvitystyön aikana on muodostunut käsitys, että Villa Kokkonen on usealla tavoin erikoistapaus Aallon arkkitehtitoimiston pientalosuunnittelussa. Vaikka siinä on havaittavissa useita toimiston yleisesti käyttämiä arkkitehtonisia teemoja, ovat monet valituista ratkaisuista muista kohteista poikkeavia. Villa Kokkonen on räätälöity tilaajalle, joka oli Alvar Aallon henkilökohtainen ystävä.

Kuva 2: Alvar Aalto ja Joonas Kokkonen harjannostajaisissa karhunaljapaalien keskellä.
Kuva: Joonas Kokkonen perikunta 1969 / AAM AR 75-1

⁶ Esim. Joonas Kokkonen ja Timo Mäkinen *keskustelevat musiikista ja elämästä*. 1979, Kokkonen esittää useita sitaatteja Aallon näkemyksistä sivuilla 41 ja 161-163. Suhteesta Aaltoon myös Kokkonen, Joonas: *Joonas Kokkonen – näköaloja ihmiseen ja luovuuteen* 1981, s. 36-37

⁷ *Alvar Aallon siunaustilaisuuden ohjelma 5/1976*, Kokkonen, Joonas: *Muistopuhe* 20.5.1976. AAM

⁸ Jetsonen: *Alvar Aalto Homes*, 2021. S. 256. Lahti, Louna: *Alvar Aalto, Ex Intimo*. 2001 s.65

⁹ Laaksonen, Esa: *Villa Kokkonen. Museokäytön konseptisuunnitelma*. 12.12.2021, s.9

¹⁰ Hirvonen, Sippo & Mustonen: *Villa Kokkonen. Huonetilainventointi* 1998. 2000. s. 2.

VILLA KOKKONEN OSANA AALLON ARKKITEHTUURIA

Pientalojen ja loma-asuntojen osuus Alvar Aallon arkkitehtitoimiston suunnittelu-toiminnassa on varsin maltillinen ja se pienehen entisestään Aallon uran myöhäisemmissä vaiheissa. Teollisuusalueille suunniteltujen johtajien asuntojen lisäksi keskeisiksi nousevat Villa Mairea Noormarkussa (1937–39), Alvar Aallon kotitalo (1935), Muuratsalon koetalo (1952–53) ja ateljeerakennus Helsingissä (1955–56, 1963), Maison Carré Ranskassa (1956–59) sekä Villa Skeppet Tammisaareissa (1969–70).¹¹ Se, että moni toteutuneista pientaloista nostetaan Aallon tärkeimpien töiden joukkoon (kuten yläpuolisesta listauksesta huomaa), saattaa hämärtää tätä kokonais kuvaa.

Aallon toimiston toiminnassa olivat 1960-luvulla pääosassa suuret julkiset rakennukset, kaupunkikeskustojen suunnittelu mm. Rovaniemellä, Seinäjoella ja Helsingissä sekä hankkeet ulkomailla. Alvar Aallon oma toimenkuva muuttui enenevässä määrin toimistonsa henkilökuntaa ohjailevan maestron suuntaan. Tämän aikakauden yksityistalot olivat Sirkkaliisa ja Jari Jetsosen mukaan toimeksiantoja ystäville, ja näiden intressit ja persoonallisuudet ovat vahvasti läsnä lopputuloksissa.¹² Lähtökohta ystävän tilaustyölle on luonnollisesti varsin erilainen, kuin jos suunnittelaan edustuskotia yrityksen anonyymiksi jäävälle johtajalle – tilaus, joka esim. Typpi Oy:n ja Enso-Guzeitin tehtaanjohtajien talojen tapauksissa oli vielä osa suurempaa toimeksiantoa.

Esa Laaksosen tulkinnan mukaan Aallon pientaloissa on usein havaittavissa jonkinlaista heijastumaa suuremmista projekteista. Villa Kokkosen aikoihin piirustuspöydällä oli mm. Finlandia-talo. Laaksosen mukaan Villa Kokkosessa näkyy jonkinlaisia viitteitä Finlandia-talon suunnitteluun. Laaksonen jatkaa, että Aallon yhdenperheentalotuotannossa Villa on osa ”perhettä” mutta omalla tavallaan sen itsenäinen jäsen. Villa Kokkosessa on nähtävissä hänen mukaansa Aallon suunnitteluperiaatteiden kooste: ilmansuuntien, sisääntulon, tontin muotojen ymmärtäminen; sisääntulon dramatiikka ja materiaalien kirjo marmorista¹³ vaaleaan puuhun. Yleinen tunnelma on lämmin ja vastaanottava. Suunnittelijan ja tilaajan välinen empaattinen suhde on läsnä myös talon arkkitehtuurissa. Laaksonen summaakin, että tässä on Villa Kokkosen voima ja

¹¹ Laaksonen 2021, s.9

¹² Jetsosen 2021, s.207

lähtökohta sille, miten se eroaa muista vastaavista taiteilijataloista ja Aallon rakennuskohteista.¹⁴

Kuva 3: Villa Kokkosen sisäänkäynti. Kuva: Maija Holma 2022, AAS

Yhtäläisyydet

Kun vertaillaan Villa Kokkosta Aallon toimiston myöhempien vaiheiden pientalotuotantoon, voidaan siinä nähdä Laaksosen tulkintaa sivuten yhteisiä elementtejä: vähäeleinen katujulkisivu, päärakennuksen pohjaratkaisun viuhkamainen muoto sekä muuta rakennusmassaa korkeammaksi nouseva päätäila, työhuone. Myös erottelu puolijulkisen ja yksityisemmän kodinosan välillä on selvästi läsnä. Villa Kokkosen epäsuoran valon käyttö, valokuilut valaisimineen, julkisivujen räystäsdekaljiikka sekä vapaamuotoiset seinälinjat ovat tunnistettavaa Aaltoa. Samoin sisätilan koskettamaan kutsuvat materiaalivalinnat sekä niiden tapa liittyä hienostuneesti toisiinsa.

¹³ Laaksonen viitanee marmorilla rakennuksen travertiinilattioihin

¹⁴ Laaksonen 2021, s.9

Kuva 4: Villa Mairea, Noormarkku 1937-39. Kuva: AAM 84-004-100

Siirryttäessä kohdekohtaisempaan vertailuun, voidaan todeta Villa Kokkosen erillisen saunarakennuksen löytävän vastineensa Villa Mairean, Enso-Gutzeitille suunnitellun Helsingin Country-Clubin (1951–52), Muuratsalon koetalon, Villa Oksalan (1965–66, 1974) ja Villa Skeppetin kohdalla. Päärakennukselta saunalle sekä uimaltaalle johtava katettu käytävä (Kokkosessa pergola) on aiheena käytetty jo Villa Maireassa. Eräänlainen versio samasta teemasta on myös Villa Skeppetin aitasäleikön rajaamassa saunapolussa.

Saunan maisemointi viherkattoa hyödyntäen löytää vastinparinsa niin Villa Maireasta, Country-Clubista kuin Muuratsalosta. Tehtaiden asuinalueiden yhteyteen Aalto suunnitteli viherkattoisia saunoja jo 1930-luvulla. Erillinen saunarakennus on toteutettu hirsisenä Kokkoson lisäksi kolmessa vapaa-ajan rakennuksessa, Country-Clubissa, Muuratsalon koetalossa ja Villa Oksalassa. Kokkonen mukaan lukien nämä hirsisaunat on toteutettu perinteisesti pitkänurkkaisena, Muuratsalossa sekä Oksalassa lisäksi pyöröhirsisenä. Muuratsalossa ja Villa Oksalassa ei ole ollut tarvetta uima-altaalle, sillä molemmat saunat sijoittuvat kesäasumusten viereiseen rantaan.

Omaleimaisuudet

Yhtäläisyyksistä huolimatta, voi todeta Villa Kokkoson olevan omaleimainen ja räätälöity suunnittelukokonaisuus Aallon myöhemmän kauden pientalojen joukossa. Ensinnäkin kaikki sen kolme rakennusta ovat puurunkoisia. Toiseksi päärakennuksen sisällä ei ole lainkaan korkeuseroja eikä siten myöskään portaita. Puinen julkisivu on mahdollistanut kokonaan tummaksi käsitellyn rakennuksen massan, jonka vähäeleisyyttä rikkoo sisäänkäynnin veistoksellisuudessaan poikkeuksellinen katos. Muita erottavia tekijöitä ovat sisustuksen pintamateriaalit, jotka ovat eri tyyppisiä kuin muissa aikakauden Aallon suunnittelemissa yksityiskodeissa. Lisäksi säveltäjän kodissa akustiikka ja ääneneristys työtilan ja muun rakennuksen välillä on luonnollisesti suuremmissa roolissa kuin muissa toimiston suunnittelemissa yksityiskodeissa. Näitä eroavaisuuksia avataan seuraavassa tarkemmin.

Kuva 5: Puurakenteinen Country-Club, Kallahti 1951-52. Kuva: Eino Mäkinen, 1952. AAM 101796

Puurunkoisuus

Puun käyttö on Alvar Aallon arkkitehtuurille ja muotoilulle ominaista. Puuta on hyödynnetty erilaisissa sisä- ja ulkopintojen verhouksissa, tilaa jakavissa

säleikoissa, kosketukselle alttiissa pinnoissa kuten käsijohteissa sekä aksenttina laatoitettujen pintojen kuten ikkunapenkkin tai portaiden reunassa. Huomattavaa on ollut jo 1930-luvulta peräisin oleva Aallon taipumus suunnitella osa pienimittakaavaisten rakennustensa julkisivuista puurakenteisena ja -verhoiltuna, jolloin nämä osat toimivat kontrastina yleensä vaaleaksi käsitellylle tiiliselle tai betoniselle osalle.

Tästä tyylikeinosta parhaina esimerkkeinä toimivat pientalojen joukossa tunnetuimmat, eli Alvar Aallon kotitalo sekä Villa Mairea. Myös myöhäisemmässä tuotannossa kuten Villa Skeppetissä on samaa puisilla rakennusosilla aksentointia. Kun käydään läpi Aallon tuotannon laajempaa kaarta, voidaan kuitenkin todeta että puhtaasti puurunkoiset rakennukset ovat poikkeuksia sota- ja jälleenrakentamiskausien jälkeen. Harvoissa toteutuneissa puurunkoisissa kohteissa valinta on mahdollisesti liittynyt vapaa-ajan käytössä toivottuun luonnonläheisyyteen tai toisaalta vaatimattomampiin rakennuskohteisiin.

Kuva 6: Villa Skeppet, Tammisaari 1969-70. Kuva: Kari Hakli, 1970-luku. AAM 103662

Villa Kokkonen on betonilaatata ja -sokkeleista ylöspäin puurunkoinen, pois lukiem muutamien tilojen tiilirakenteiset seinät. Julkisivussa ainoa kiviosuus on matalahkot sokkelit. Suhde on siis Aallon toimiston yleiseen tendenssiin

päinvastainen – kivimateriaaleja on käytetty puupintojen kontrastina eikä toisinpäin. Ensimmäisissä päivätyissä pääpiirustuksissa työhuoneen osuutta suunniteltiin kuorimuurattavaksi, mutta ajatuksesta luovuttiin nopeasti. Täysin puiset julkisivut pintakäsittelyineen ovat mahdollistaneet tummanpuhuvan rakennusmassan, joka eroaa aikakauden muista, punatiilisistä puhtaaksimuuratuista tai valkoisiksi kalkituista Aallon pientaloista. Tumma rakennus on ollut lähellä metsätontin alkuperäisten havupuiden väritystä, tumman ruskeaa ja vihreää, häivyttäen matalan rakennuksen luonnon helmaan. Tontin tiheään puustoon maisemointi onkin samalla tavalla pieteetillä suunniteltua kuin esimerkiksi Villa Oksalassa ja Muuratsalon koetalossa, mutta tummuus häivyttää Villa Kokkonen vielä astetta sulavammin ympäristöönsä. Luonnonläheisyys havumetsässä keskellä maaseutua ja puun akustiset ominaisuudet ovatkin mahdollisia selittäviä tekijöitä puurungon valinnalle.

On toki paikallaan todeta, että 1960- ja 1970-lukujen taitteessa suomalaisista pientaloista edelleen merkittävä osa tehtiin puurunkoisina ja puuverhoiltuna, eli isommassa mittakaavassa Villa Kokkonen rakennustapa ei ole poikkeava.

Kuva 7: Villa Oksalan 1965-66, 1974 puurakenteinen päärakennus. Kuva: Markku Lahti, 1980-luku.

Sisäpinnat

Sama suomalaisen havumetsän teema jatkuu myös sisätilojen arkkitehtuurissa. Villa Kokkoson suuret ikkunat eivät ole toimineet pelkästään luonnonvalon maksimoinnissa, vaan myös tuovat tontin puuston osaksi sisätilan näkymiä. Aallon toimiston tuotannossa sisä- ja ulkotilan rajan hämärtäminen onkin tunnusomaista. Villa Kokkoson sijainti havumetsän keskellä näkyy myös sisustukseen valituissa puulajien käytössä – lehtipuiden käyttö on täysin marginaalissa. Villa Kokkosessa ulko-ovet ja ikkunat ovat kuultokäsiteltyä mäntyä. Arvokkaimpien tilojen paneloinnit ja listoitukset ovat käsittelemätöntä havujalopuuta, ns. oregonmäntyä, eli lännendouglaskuusta. Lattioissa on lakattua kapeata ja oksaista mäntylautaa. Tärkeimpien tilojen kattopaneelit ovat vähäoksaista kuusta.

Kuva 8: Muuratsalon koetalo 1952–53, Aallon perheen kesäasumus. Kuva: AAM

Aallon toimiston muussa pientalotuotannossa 1950-luvulta eteenpäin ovat puupinnat suurelta osin olleet tammea. Ulko-ovet ja ikkunat ovat olleet tammisia, interiööreissä taas on suosittu tammiparkettia, sisäovissa tammiviilutettuja laakaoivia ja kiintokalusteissakin tammi on ollut yleinen valinta.

Villa Kokkosessa tammea löytyy ainoastaan ovien kynnyksistä. Ajankohtanaan muodikasta tiikkiä on taas käytetty keittiön työtasossa, kylpyhuoneen allastasossa

sekä peilin alapuolisessa hyllyssä. Lisäksi kylpyhuoneen kaapistojen reunat on viilutettu tiikillä. Vaikuttaisi siis, että näitä lehtijalopuita on käytetty ainoastaan niissä kohdissa, jotka joutuvat tavanomaista suuremmalle kulutukselle. Materiaalivalinta ei siis tällöin ole välttämättä ollut pelkästään esteettinen, vaan käytännön saanelema. Luonnollisesti myös kustannuskysymykset ovat saattaneet vaikuttaa valintaan, mutta läpikäydystä arkistomateriaalista ei ole löytynyt viitteitä tarpeeseen karsia rakennushankkeen kuluja materiaalivalintoja halventamalla.

Kuva 9: Enzo-Guzeitin Summan tehtaan johtajan asunnon (1959–64) olohuone. Puupinnat tammea. Kuva: Martti Kapanen, 1989. AAM av 3153

Sisäpinnoiltaan jossain määrin vastaavan henkisiin ratkaisuihin on vuonna 1974 valmistuneessa Villa Oksalassa, joka on kirjallisuuden professori Päivö Oksalalle suunniteltu kesähuvi. Oksala kuului Kokkoson tavoin Aallon ystäviin ja myötävaikuttanut Alvar Aalto -museon toteutumiseen Jyväskylään. Myös Muuratsalon koetalon interiööreissä on runsaasti mäntypintoja mm. lattialautojen muodossa.

Villa Kokkonen ei ole kuitenkaan vapaa-ajan asunto, vaan kulttuurialan silmäätekevän ympärivuotinen edustuskoti. Niinpä lakattujen puupintojen rinnalle on tuotu myös kontrasteja luovia materiaaleja. Näistä ensimmäisenä pistää silmään

juhlanan travertiinin käyttö sisääntulon lattiapinnoissa ja työhuoneen takan jalustassa. Samoin myös pellavakankaalla verhoillut seinälevytykset¹⁵ ja liukuovet tuovat rakennuksen julkiseen osaan arvokkaampaa tunnelmaa. Väliovet karmeineen ovat vaaleaksi peittomaalattuja laakaovia. Märkätiloissa ja eteisissä on klinkkeripintoja. Yksityisen kodin yhteydessä pintamateriaalit vaihtuvat edukkaampiin vaihtoehtoihin, seinä- ja kattopintojen ollessa valkeaksi maalattua lastulevyä.

Kuva 10: Villa Oksalan havupuupintoja. Kuva: Jari Jetsonen 1990-luku, AAM AV 1764.

Sisääntulon katos

Terävä aksentti löytyy myös julkisivun puolelta, nimittäin vapaamuotoinen ja veistoksellinen katos pääsisäänkäynnin yhteydessä. Vastaavan tyyliä katseenvangitsijoita Aallon pientalojen julkisivuissa, saati sitten tavanmukaisesti vähäeleisemmissä katujulkisivuissa ei juurikaan ole. Ainoastaan eri mittakaavan Villa Mairean ja Paimion parantolan (1929–1933) päärakennuksen sekä yllilääkärin talon mahtipontiset katokset vetävät huomion puoleensa yhtä väkevällä tavalla. Katoksen

¹⁵ Valitettavasti seinien kangastukset on ylimaalattu niin useaan kertaan, ettei kankaan tekstuuri enää erotu maalikerrosten alta.

suunnitteluprosessiin liittyy huomattavan paljon versiointia ja kehittelyä, jota selvennetään tarkemmin suunnitteluhistoriaa käsittelevässä luvussa.

Kuva 11: Paimion parantolan (1929–33) puolikkaan keuhkon muotoinen sisäänkäyntikatos. Kuva: 1932, AAM 11811

Puuttuvat korkeuserot

Korkeuserojen ja portaiden puuttuminen Villa Kokkosesta on selkeästi sitä muista Aallon toimiston pientaloista erottava piirre. Göran Schildt luonnehti Aallon olleen erityisen ihastunut portaikkoihin. Hänen luonnehdintansa mukaan portaissa ihmisruumis ja maa kohtasivat. Ne olivat Aallolle muistuma muinaisaikaisista pengerretyistä terasseista, joita oli käytetty viljelyyn. Schildt oli hämmästynyt, miten Aalto sai tasaiselle tontille suunniteltuun Villa Skeppetiinkin mahdutettua kolme portaikkoa.¹⁶ Kokkosessa ei sen sijaan ole yhtään korkeuseroa päärakennuksen sisällä - sen päätilat ovat jopa kynnyksettömiä.

¹⁶ Hipeli, Mia (toim.): *Alvar Aalto. Villa Skeppet 1969–1970*. AAS, Jyväskylä 2009. s. 17-21.

Villa Kokkonen on rakennettu Tuusulanjärvelle viettävälle rinnetontille, jossa korkeuseroja löytyisi luonnostaan. Portaat ja pengerrykset on Kokkosessa kuitenkin toteutettu rakennuksen ulkopuolelle. Pääsisäänkäynnin edustalla on kohotettu puutaso. Keittiön sisäänkäynnin edustalla on kahden askelman puuporras. Ruokasalin ovesta kuljettaessa päädytään pergolan yhteydessä sijaitseville pitkille yhdeksän askelman puuportaille, joiden alapäästä jatkuu alaspäin viettävä polku saunan ovelle. Alun perin samaan rinteeseen suunniteltiin Säynätsalon kunnantalon, Maison Carrén ja Muuratsalon koetalon tyylisiä puupengerryksiä, mutta ne päädyttiin toteuttamaan pelkästään maata muotoilemalla.

Kuva 12: Alvar Aallon kotitalo 1935 ateljeetila. Tilan yhteydessä viisi eri portaikkoo/korkeuseroa, joista kolme näkyvät kuvassa. Kuva: Pinja Eerola 2018, AAM digi 3418

Huomionarvoista on myös, että yhdessäkin arkistoidussa suunnitelmassa ei ole tutkittu portaita tai korkeuseroja päärakennuksen sisälle. Myöskään Mariana

Cedercreutzin kertoman mukaan korkeuseroista ei edes puhuttu missään vaiheessa suunnitteluprosessia. Cedercreutz arvioi kysyttäessä, että Aallon visio on ollut alusta alkaen toteuttaa Villa Kokkonen yhdessä tasossa.¹⁷

Joonas Kokkonen on ollut suunnittelun alkaessa 46-vuotias, hänen toinen vaimonsa Maija vain vuotta vanhempi. Perhe myös harrasti aktiivista liikkumista mm. koiriensä kanssa, joten tässä poikkeavassa suunnitteluratkaisussa ei voi olla kyse iän mukana tulleesta huonojalkaisuudesta. Myöskään Joonas Kokkonen ei ole ilmaissut haastatteluissa toivoneensa yksitasoisuutta. Nykyisten lähteiden pohjalta on siis mahdotonta arvella, miksi juuri tässä kohteessa on päädytty korkeuserojen poisjättämiseen.

Akustiikka ja ääneneristyst

Koska Villa Kokkonen rakennettiin säveltäjälle, on luonnollista, että äänimaailmaan kiinnitettiin poikkeuksellisen paljon huomiota. Joonas Kokkonen mukaan hänen ainoa taloon esittämänsä toive oli, että työhuoneen pinnat olisivat puuta akustiikan takia.¹⁸

Äänimaailmaan liittyi kaksi haastetta – työhuoneen soinnin tuli olla hyvä ja lisäksi elämän muussa talossa mahdollista niin ettei häiriötä tulisi puolin eikä toisin. Jaakko Suihkosen kertoman mukaan ratkaisujen etsimisessä konsultoitiin akustiikkaan erikoistunutta Hamilkar Aaltoa.¹⁹ Hamilkar oli toiminut 1960-70 -lukujen vaihteessa Aallon toimiston hankkeissa mm. Finlandia-talon sekä Aalborgin taidemuseon suunnittelussa akustiikan asiantuntijana.

Äänien johtuminen työhuoneen ja muun rakennuksen välillä katkaistiin usealla tavalla. Ensinnäkin rakennuksen perustukset sokkeleineen olivat erilliset työhuoneen ja muun rakennuksen välillä, kuten myös niiden päältä nousevat seinät. Näiden väliin sijoitettiin kaksinkertaiset ovet, liukuovi ja taiteovi.

Kokkonen kertoman mukaan suunnittelu onnistui – valmiissa talossa oli ihmeellinen akustiikka, se soi kuin Finlandia talo pienoiskoossa.²⁰ Muistelujen perusteella ovien ollessa kiinni, ei tilasta toiseen kuulunut ääniä – vaikka Joonas Kokkonen ei juurikaan soittanut pianoa säveltäessään!²¹

¹⁷ Mariana Cedercreutzin haastattelu tekijälle, 14.10.2022

¹⁸ Lahti, Louna. *Alvar Aalto – Ex Intimo*. 2001, s. 66-67

¹⁹ Jaakko Suihkosen haastattelu tekijälle, 15.9.2022

²⁰ Lahti 2001, s. 66-67

²¹ Katariina Pakoman haastattelu tekijälle 16.6.2022

VILLA KOKKOSEN SUUNNITTELUHISTORIA

Joonas Kokkonen oli kauppiasperheen poika, joka oli muuttanut perheensä kanssa Järvenpään jo viisivuotiaana 1926. Kokkonen asui lapsuudenkodissaan lähes 20 vuotta, juurtui paikkakunnalle ja palasikin tuorena akateemikkona 1963 oman perheensä kanssa Järvenpään Satukallioon.²² Alkuskäyös oman talon rakentamiselle otettiin samana vuonna Kokkoson tiedustellessa Aallolta voisiko tämän arkkitehtitoimisto suunnitella hänelle talon.²³ Ajatus talosta kypsyi useamman vuoden, ennen kuin varsinainen suunnittelu alkoi.

Olli Kumpulainen on selvittänyt *Arkkitehti*-lehden artikkelissa vuonna 1999 suunnittelun ensiaskelia. Järvenpään kaupungingeodeetti Erkki Nikkanen oli kertonut Kumpulaiselle seuraavan tarinan:

”Joonas Kokkoselle oli tarjottu tonttia Helsingin Malmilta. Tämän tultua tietoon Järvenpään kaupungin johto havahtui. Kokkoselle haluttiin tarjota rakennettavaksi tontti säveltäjän kotipaikkakunnalta. Kaupungingeodeetti Nikkanen kiersi säveltäjän kanssa katsomassa muutamia tontteja, joista Kokkonen arveli Vanhankylänniemessä, Tuusulanjärven äärellä olevan sopivaksi.

Kauniina kesäpäivänä 1967 tehtiin sitten katselmus tontille, mukana olivat Joonas Kokkonen ja Alvar Aalto vaimoineen, Aallon toimistoarkkitehti Jaako Suihkonen ja geodeetti Nikkanen. Tontti havaittiin ilmeisen sopivaksi, ja siirryttiin paikalliseen Perhelän ravintolaan, johon oli tilattu ja katettu kauniisti sommiteltu lounas valkoisine pöytäliinoineen.

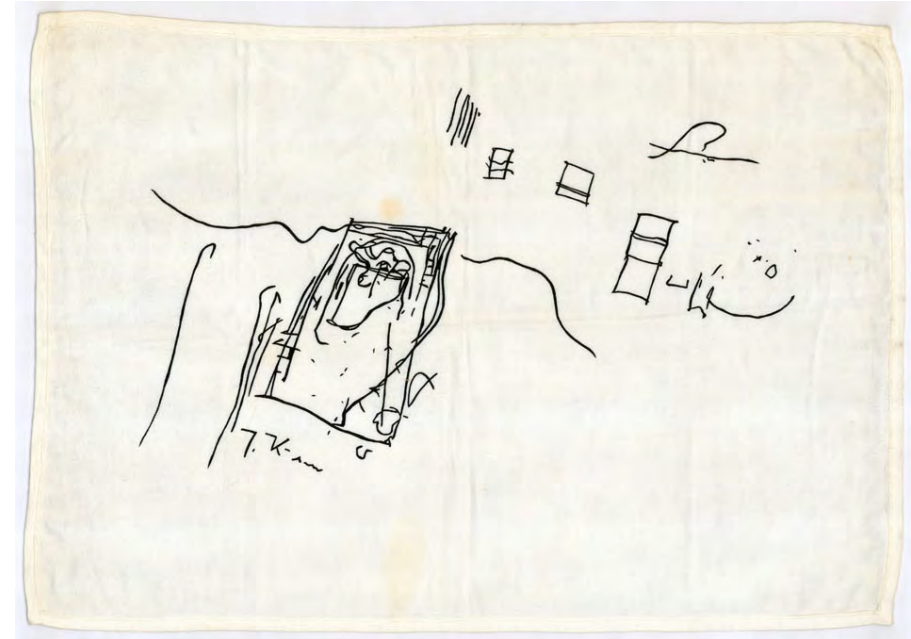
Aalto istui keskimmäisenä, Kokkonen vierellään, muut sijoittuivat pöydän ympärille. Aluksi syntyi keskustelua tulevan talon tiloista ja tarpeista. Aalto työnsi koko kauniin kattauksen kukkavaaseineen etämmälle ja tiedusteli Kokkoselta, miten hän sävellystyötä tehdessään menetteli. Kokkoson vastauksen ydin oli, että hänellä oli pino paperia flyygelin päällä, takana käden ulottuvilla oli kirjahylly ja hän tapasi kuljeskella mietiskellen flyygelin ympärillä. Aalto otti taskustaan huopakynän ja tapaili tämän kuvauksen mukaista luonnosta valkeaan kangaspöytäliinaan hämmästyneen tarjoilijan ja muun seurueen katsellessa.”²⁴

²² Hako, Pekka: *Voiko varjo olla kirkas - Joonas Kokkoson elämä*. 2001, s. 17-18, 324

²³ Jetsonen 2021, s. 256. Lahti 2001, s.65

²⁴ Kumpulainen, Olli. *Villa Kokkonen Järvenpäässä*. Artikkelit, *Arkkitehti* 2, 1999

Näin syntyi ensimmäinen dramaattinen luonnos Villa Kokkosesta. Aalto oli tapansa mukaan lyönyt ”hepnaadilla” koko seurueen. Tarinaan kuuluu, että Nikkanen korvasi ravintolalle pöytäliinan tuhoutumisen, vei sen mukanaan ja rakennuksen valmistuttua lahjoitti siitä kopioina painetut 12 pöytätablettia Kokkoson käyttöön.²⁵

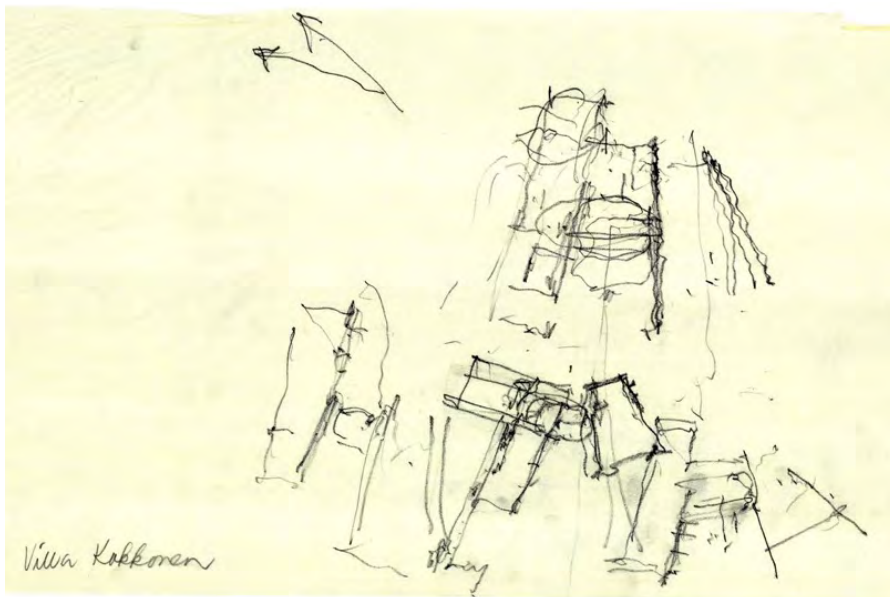
Kuva 13: Valokuva alkuperäisestä pöytäliinasta suunnitelmineen. Kuva: AAM: OD 169

Myös Joonas Kokkonen on kuvaillut haastattelussa jälkikäteen tontin katselmointia. Kokkoson mukaan Aalto kehui tonttia todeten, että Etelä-Suomesta olisi vaikeaa löytää kauniimpaa paikkaa. Kokkoson mukaan Aalto aisti tontin tunnelmaa useaan otteeseen, joskus jopa silmät suljettuina. Lopulta Aalto pyysi yksityiskohdista karttaa tontista, johon olisi merkitty jokainen viittä senttiä paksumpi puu.²⁶

²⁵ Kumpulainen, 1999

²⁶ Lahti 2001, s. 65

Rakennuksen jatkosuunnittelu käynnistyi välittömästi. Aallon toimistossa työtä teki arkkitehti Jaakko Suihkonen, apunaan arkkitehtiylioppilas Mariana Cedercreutz. Aallon arkkitehtitoimisto laskutti vuosina 1967–68 Suihkonen työtä yhteensä 621 tuntia ja Cedercreutzin työtä 1007 tuntia. Lisäksi laskutettiin kuluja autokyydeistä työmaakatselmuksiin. Kokonaisuudessaan arkkitehtisuunnittelusta Kokkosen perheelle toimitettiin 19 706 markan lasku.²⁷ Kuten Aalto oli Kokkoselle luvannut, hänen omasta työstään ei laskutettu penniäkään. Lisäksi suunnittelukuluja pudotettiin piirrättämällä suurin osa suunnitelmista opiskelija Cedercreutzilla, jonka tuntipalkka (8,50 mk) oli selvästi kokenutta Suihkosta halvempi (18 mk).²⁸

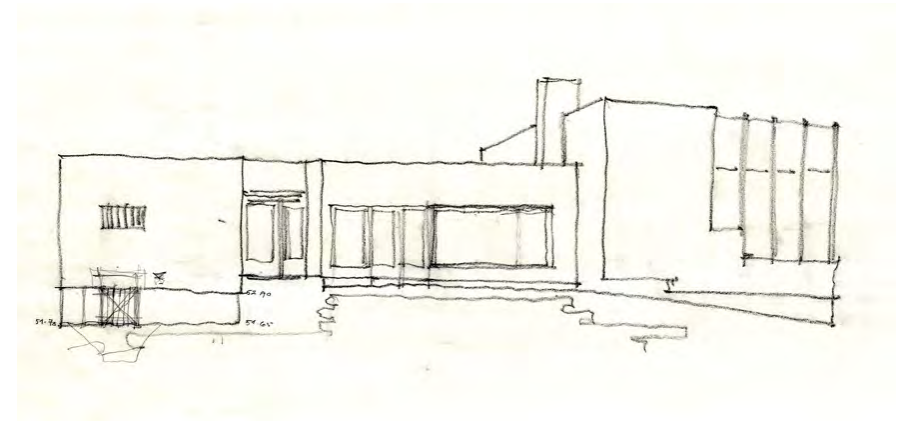

Kuva 14: Päiväämätön luonnos, jossa ilmeistikin neljä erillistä hahmotelmaa Villa Kokkosen massoitteluksi ylhäältä katsottuna. Kaikissa nähtävissä kolmen osan, työhuoneen, yksityiskodin ja väliin jäävän nivelosan sovittaminen toisiinsa. Oikean alakulman versio lähimpänä toteutunutta. Kuva: AAM 80-832. Rajattu.

²⁷ Tilastokeskuksen rahanarvomuuntimen mukaan laskun loppusumma vastaa vuoden 2021 arvossa 31 500 euroa. <https://www.stat.fi/tup/laskurit/rahanarvonmuunnin.html>

Alvar Aalto osallistui mittavalla tavalla suunnitteluprosessiin haastateltujen Suihkonen ja Cedercreutzin mukaan. Laskutusaineiston mukaan Alvar ja Elissa Aalto kävivät yhdessä kohteessa rakennusaikana viisi kertaa, Jaakko Suihkonen 13 kertaa. Alkuluonnostelun jälkeen Aalto ohjasi suunnittelijoita ja ratkoi valintatilanteita. Cedercreutzin mukaan Aalto osallistui myös materiaalivalintoihin, oregonmänty ja travertiini olivat hänen valintojaan. Sisustussuunnittelussa käytettiin sekä Suihkonen että Cedercreutzin muistikuvien mukaan Pirkko Södermania, mutta tätä tukevia laskustietoja ei ole löytynyt. Cedercreutzin mukaan talon sisustussuunnittelu rajautui pitkälti työhuoneeseen.²⁹

Erikoissuunnittelijoiksi valittiin Finlandia-talon hankkeessa samaan aikaan toimineet Lämpöteknillinen suunnittelu- ja rakennuslaitos Calor (LVI) ja sähköpuolella Insinööri- ja rakennuslaitos Tauno Nissinen Ky. Rakennesuunnittelijaksi pestattiin Insinööri- ja rakennuslaitos Kauko K. Saari Ky. Akustiikan suhteen konsultoituihin Suihkonen mukaan Hamilkar Aaltoa, varsinaisia kirjallisia suunnitelmia tästä ei kuitenkaan ole löytynyt.

Kuva 15. Ensimmäinen julkisivuluonnos. Rajattu. Päiväämätön. Kuva: AAM 80-837

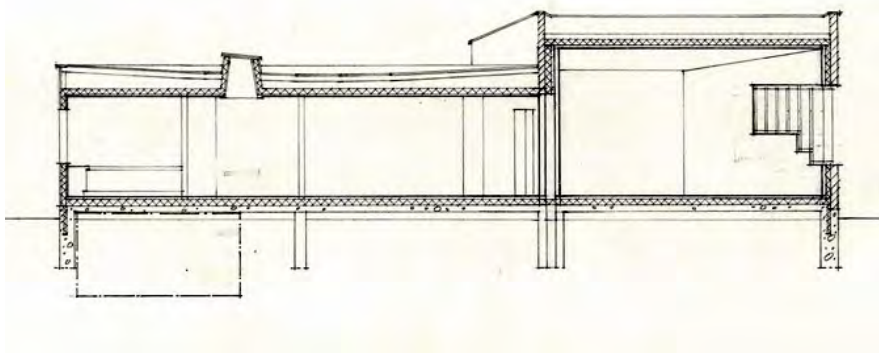
Kokonaisuudessaan Villa Kokkosen rakennuskokonaisuudesta on arkistoituna 150 piirustusta Alvar Aalto -säätiön arkistoon. Määrä on mittava yhteen pientaloon. Esimerkiksi urauurtavaan Aaltojen Helsingin kotitaloon vastaava piirustusmäärä

²⁸ Cedercreutz 14.10.2022, Päiväämätön lasku Kokkoselle AAM 25824-2

²⁹ Suihkonen 18.10.2000, Cedercreutz 14.10.2022, Päiväämätön lasku Kokkoselle AAM 25824-2

on 160 kpl ja vuosina 1963-64 suunniteltuun viiden asunnon Pietarsaaren Solfjä-dern -rivitalokokonaisuuteen vain 80 kpl. Sama ilmiö toistui Villa Skeppetin kohdalla, josta on arkistoitu jopa 169 suunnitelmaa. Luvuista voi päätellä, että nämä kaksi läheisille ystäville suunniteltua kotia haluttiin suunnitella pieteetillä, vaivaa ja työtunteja säästämättä.

Voidaan olettaa, että Joonas Kokkosen ja Alvar Aallon ystävyydestä johtuen taloon ja suunnittelutyöhön liittyvät neuvottelut käytiin varsin epämuodollisesti. Alvar Aalto -säätien arkistossa ei ole kuin kolme kirjettä Kokkosen ja Aallon välillä rakennusvaiheesta. Jaakko Suihkonen kertoi haastattelussa, että kaikki keskustelu tilaajan ja suunnittelijoiden välillä tapahtui suoraan Aallon ja Kokkosen kesken. Hän tai Mariana Cedercreutz eivät osallistuneet näihin keskusteluihin. Suihkonen ja Cedercreutz tosin molemmat kehuivat projektin mukavaa ilmapiiriä ja Kokkosen ystävällisyyttä, joten ilmeisestikään minkäänlaisia suurempia kiistoja matkan varrella ei päässyt muodostumaan.³⁰

Kuva 16: Rajattu leikkaus 15.8.1967, työhuoneen kohdalla rankarakenteen ulkopintana kuorimuuraus. Leikkauksessa ei myöskään valesokkelirakennetta. Kuva: AAM 80-850

Valitettavaa asetelmassa on se, että nykyhetkestä käsin on mahdotonta päästä kiinni Aallon ja Kokkosen keskusteluissa tapahtuneeseen suunnitelmien

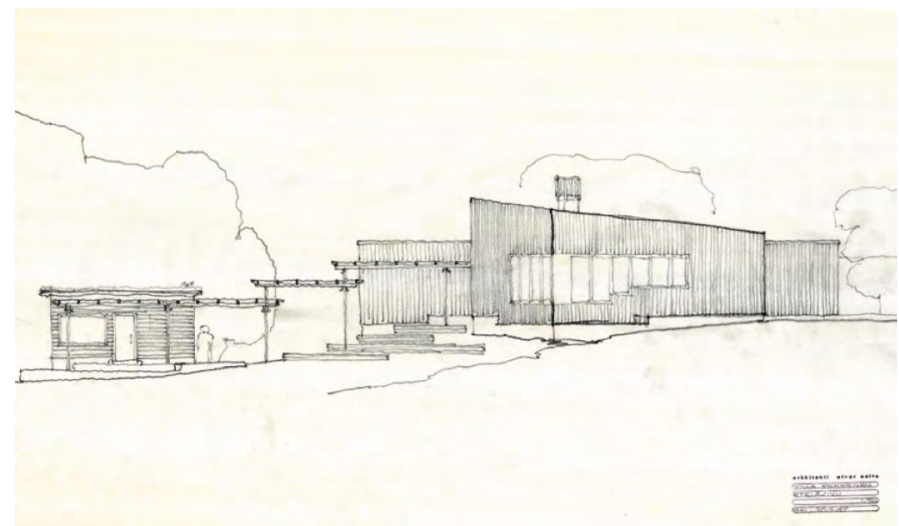
³⁰ Suihkonen 15.9.2022, Cedercreutz 14.10.2022

³¹ Lahti 2001. s. 66-67

kehittelyyn, molempien osapuolten edesmentyä. Käytettävissä on ainoastaan hajanaisia fragmentteja ja aihetodisteita.

Joonas Kokkonen on valottanut haastatteluissa rakennus- ja suunnitteluprosessia. Louna Lahden haastattelemana vuonna 1991, Kokkonen kertoi, että hänen ainoa ilmaistu toiveensa oli, että työhuoneen seinät olisivat puuta, jottei sen akustiikassa olisi kaikua. Kokkosen mukaan Aalto kysyi häneltä tuolloin, että onko lattiassa pakko käyttää jotain niin banaalia kuin parkettia? Kokkonen ehdotti, että käytetään mäntylautaa, joka sopi Aallolle. Kokkosen kertoman mukaan mistään ei riideltä, mutta jotenkin taloon tuli 70 m² enemmän tilaa kuin mitä hän oli tilannut.³¹

Kokkonen totesi samassa haastattelussa, että alkuperäisestä (ravintolassa esitetyistä) luonnoksesta ainoita muutoksia ovat hieman vaihtunut flyygelin paikka sekä suunta. Kokkonen kehuu työhuoneen akustiikkaa lisäten, että talo on kuin Finlandia-talo pienoiskoossa.³²

Kuva 17: Julkisivuluonnos 20.9.1967. Kuva: AAM 80-854

Rakennuksen muoto oli jo ensimmäisissä luonnoksissa varsin lähellä toteutunutta, mutta suurin ero oli siinä, että tässä vaiheessa Villa Kokkosta suunniteltiin

³² Lahti 2001. s. 66-67

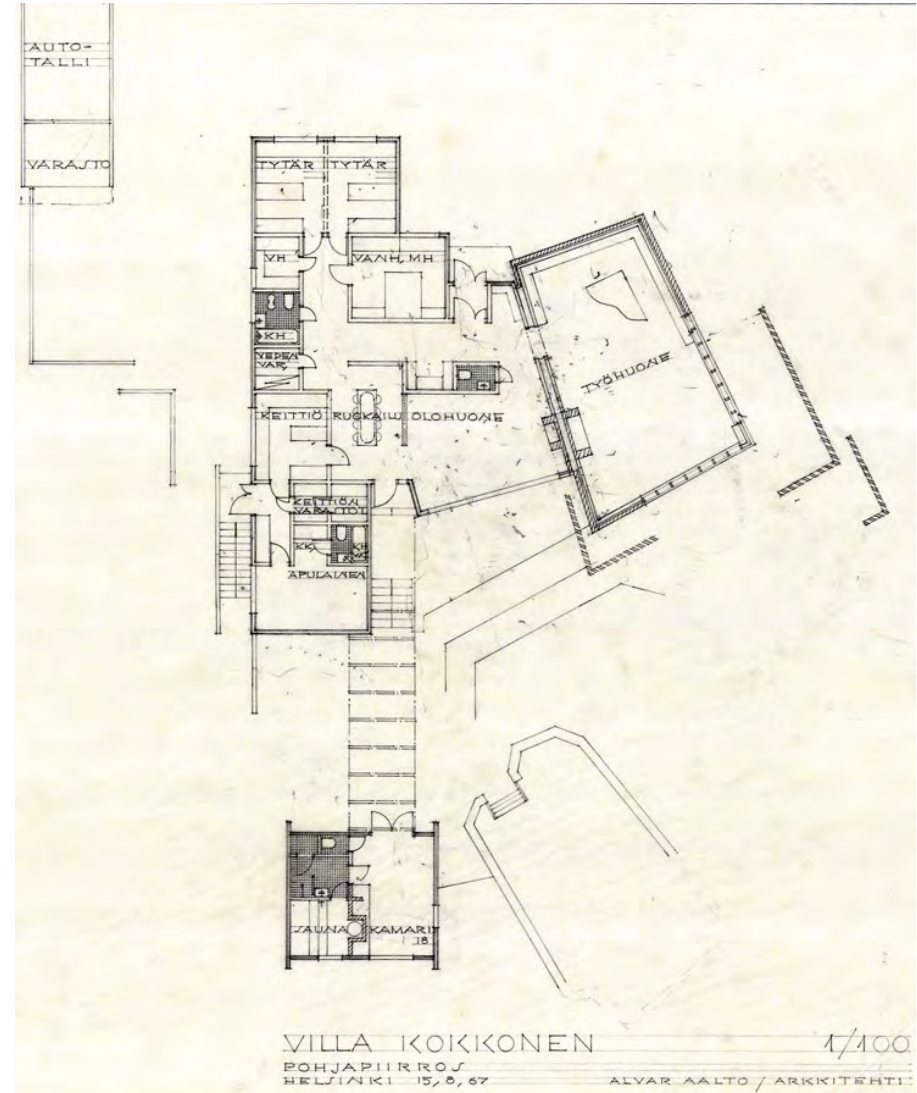
julkisivultaan osin tiiliseksi. Elokuun 1967 leikkauksessa ja pohjapiirustuksessa työhuoneen kohdalla on kuorimuuraus, muu osa päärakennuksesta on rankarunkoinen ja puuverhoiltu. Suunnitelmat kehittyivät nopealla tahdilla ja syyskuussa (20.9.1967) laadittiin ensimmäiset luonnokset, jossa koko rakennus on puuverhoiltu.

Jo alkuvaiheen suunnitelmissa voi massoittelevasta ja aukotuksesta nähdä työhuoneen olevan päärakennuksen tärkein tila. Muuta rakennusta korkeampana viistosti nouseva työhuone suurine kulmaikkunoineen nousee dominoivaksi osaksi. Suunnitteluprosessin loppuvaiheessa osien välistä hierarkiaa haluttiin korostaa myös ulospäin lisäämällä työhuoneen julkisivuun useita muusta rakennusrungosta poikkeavia detaljeja: kaksinkertainen rytmitetysti katkaistu julkisivuverhous, vapaamuotoiset räystäsratkaisut sekä sisäänkäynnin veistoksellinen katos. Samoin interiööreissä hierarkia on selvästi nähtävissä materiaalivalinnoissa. Kävelyreitti etuportilta työhuoneeseen sisältää näkymiltään valtaosan Villa Kokkoson hienostuneimmista arkkitehtonisista ratkaisuista.

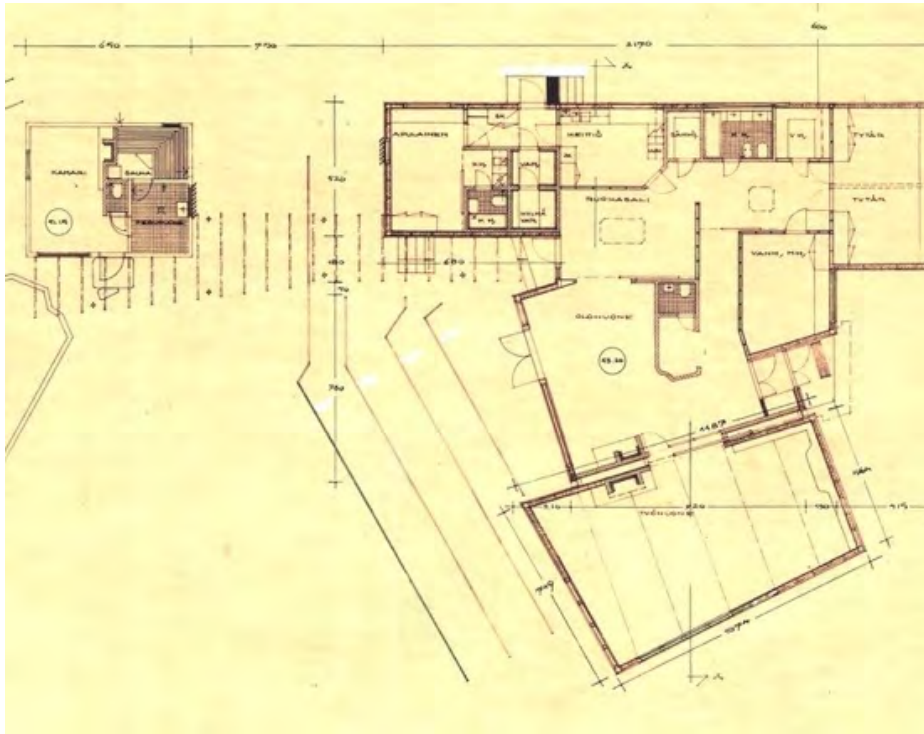
Rakennusten tilajako

Tilajaon suhteen edistytettiin rivakkaa tahtia ja kahden versioierroksen jälkeen oli lokakuun puolivälissä 1967 tilanteessa, jossa rakennuksista oli valmiina ensimmäiset signeeratut pohjapiirustukset. Saunarakennuksen tilajako oli jo ensimmäisessä elokuun puolivälin pohjapiirroksessa lopulta toteutetun mukainen.

Suurin muutos ensimmäisestä versiosta oli kolmen tiilirunkoisien huoneryppään lisääminen talon puurungon sisään. Tiilisillä seinillä tavoiteltiin ilmeisestikin osin parempaa teknistä toimivuutta (märkätilat ja kylmiöt), osin arvokkaampaa yleisilmettä ja kontrasteja puumateriaaleihin (sisääntulon kokonaisuus). Tiilirunkoiset sisääntulon yhteydessä sijaitsevat vaate- ja wc-tilat ovat löytäneet lopullisen paikkansa ja muotonsa. Rakennukseen on ilmestynyt myös kaksi tiilistä sisäseinäkokonaisuutta kylpyhuoneen ja kylmiön sekä apulaisen asunnon päädyssä olevan neljän tilan kokonaisuuden muodossa.

Kuva 18. Ensimmäinen päivätty pohjapiirros. Huonejako pitkälti toteutuneen mukainen. Työhuoneen kaksinkertainen seinä mukana, ulkoseinässä materiaalilina tiili. Saunarakennuksen huonejako toteutuneen mukainen. 15.8.1967. Kuva: AAM 80-845

Kuva 19: Rajaus signeeratusta suunnitelmasta 15.10.1967. Kuva: AAM 80-862.

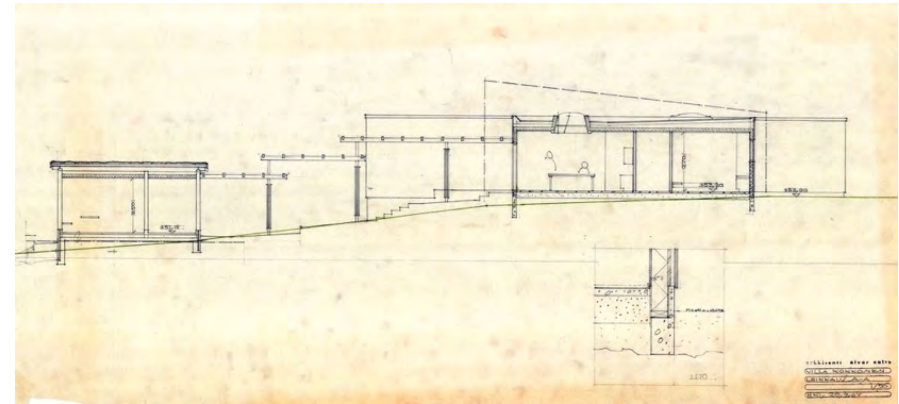
Suunnitelmien kehittymistä on havaittavissa keittiön, ruokailutilan ja vanhempien makuuhuoneen muodossa. Samoin liukuovet on lisätty lopullisille paikoilleen. Joka tapauksessa jälkikäteen voidaan todeta, että tilajako saatiin valmiiksi parin kuukauden mittaisella kehittelyllä. Ainoa mittavampi muutos lokakuun 1967 pohjapiirustuksista oli travertiinilattioiden lisääminen, muuten suunnitelmat toteutuivat pitkälti sellaisenaan.

Päärakennuksen alapohjan versiot

Samanaikaisesti verhouksen ja pohjapiirustusten kanssa kehiteltiin päärakennuksen alapohjaratkaisua, jota versioitiin useampaan otteeseen. Ensimmäisestä,

³³ Kts. leikkaus, kuva 16, sivulla 14.

elokuussa 1967 kaavaillusta valesokkelittomasta ja villaeristeisestä (alimpana betonilaatta, päällä koolaus ja villaeriste, lopuksi lattiapinta) alapohjarakenteesta³³ siirryttiin syyskuun 20. päivättyyn alapohjaversioon, jossa oli valesokkeli ja maanvaraisen laatan alla lämmöneristeenä kevyt- eli Leca-soraa.

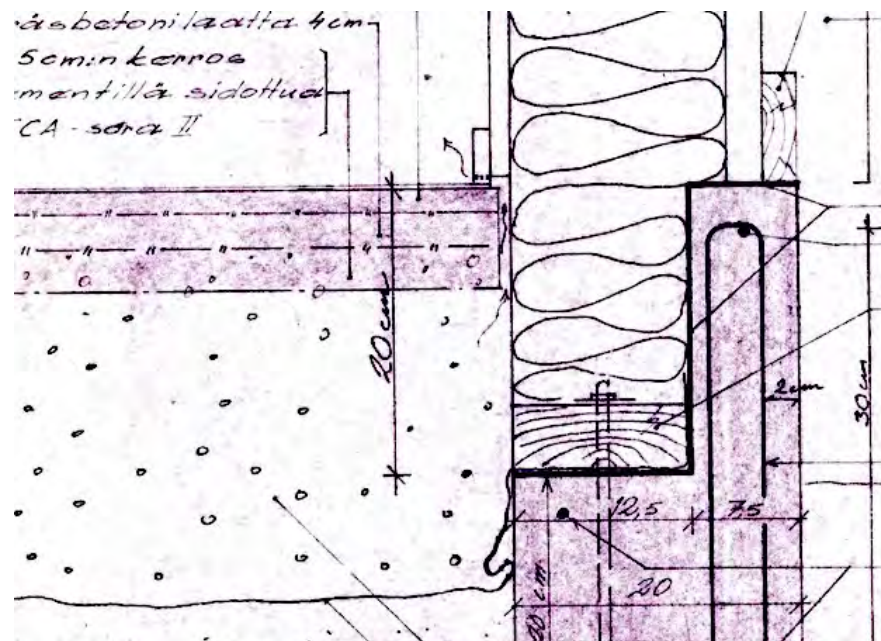
Kuva 20: Leikkaus 20.9.1967, johon muutettu alapohjarakenne. Detaljipiirustus valesokkelin toteutuksesta. Kuva: AAM: 80-853

Samalla lattiapintojen korkeus saatiin ajan muodin mukaisesti putoamaan alemmas. Samoin signeeratussa pääpiirrossarjassa 15.10.1967 käytettiin samaa alapohjarakennetta, jossa lattian pintamateriaali asennettiin suoraan betonilaatan päälle. Tämän ratkaisun pohjalta piirrettiin lokakuun alussa Insinööritoimisto Kauko Saari & Co:lla rakennesuunnitelmat, kaksi sokkelista ja kaksi alapohjarakennetta. Ensimmäisessä sokkelivaihtoehdossa koko päärakennus oli tehty yhtenäiselle perustalle ja sokkelille, myöhemässä ja toteutuneessa versiossa työhuone oli rajattu kokonaan omaksi rungokseen äänenjohtumisen estämiseksi. Runkojen väliin jätettiin 30 cm rako.³⁴

On mahdollista, että tämän jälkeen Kokkonen ja Aalto kävivät aiemmin mainitun keskustelun työhuoneen lattia materiaalista, nimittäin suunnitelmissa tehtiin täyskäänös: jotta lattiapinnat saataisiin toteutettua mäntylaudasta, piti alapohjarakenne muuttua uudestaan. Luonnoksessa, joka on päivätty 12.12.1967, on alapohjaratkaisu eri versioierrosten synteesi, alhaalta katsoen hiekkatasaus,

³⁴ Insinööritoimisto K. Saari & Co, Villa Kokkonen, Perustukset. 5. & 9.10.1967. AAM

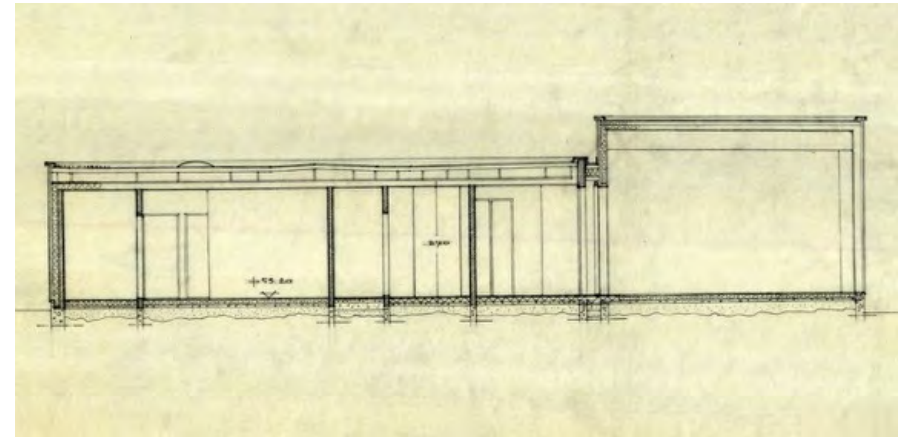
betonilaatta, koolaus ja villaeriste, mutta reunoilla valesokkelirakenne. Lattiapinnan korkeusasema on kuitenkin hyvin lähellä ensimmäistä elokuun leikkauspiirustusta.

Kuva 21: Seinien leikkaus, rajattu ja käsitelty. Ins.tsto. K. Saari. 11.10.1967. Tuuletusta symboloivat nuolet vievät alapohjaan aiemmin suunnitellusta Leca-sora -eristeestä huoneilmaan. Kuva: AAS

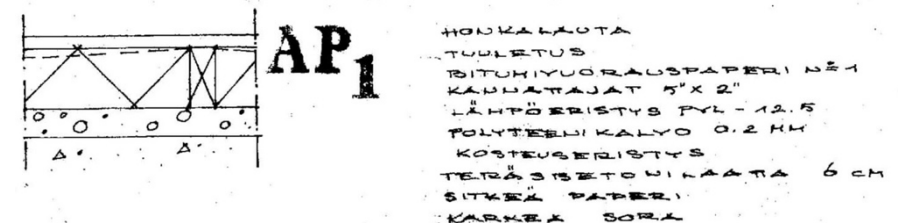
Muutokset tulivat enemmän kuin viime tintaan, sillä perustukset sokkeleineen oli valettu Joonas Kokkosen kertoman mukaan jo syksyllä 1967.³⁵ Villa Kokkosen sokkeleista löytyy arkkitehdin työpiirustus päiväyksellä 4.10.1967 (AAM 80-870) ja Insinööri-toimisto Kauko Saari & Co:lta 9.10.1967 päivitetty tarkempi suunnitelma. Näiden perusteella voinee valutyön tarkemman ajankohdan ajoittaa loka-marraskuun jaksolle ennen säiden kylmenemistä. Tämän perusteella alapohjatyyppi muutettiin siis vasta sokkeleiden valamisen jälkeen.

³⁵ Hako 2001, s. 191

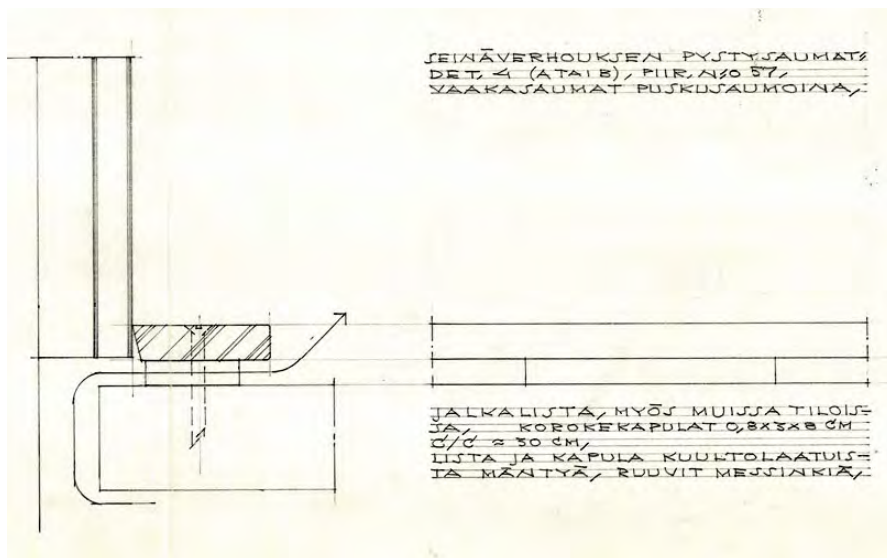
Kuva 22: Rajaus leikkauksesta 12.12.1967. Paluu alhaalla olevaan laattaan ja sen päällä olevaan villaeristeeseen. Kuva: AAM 80-882

Seuraavat ja samalla lopulliset alapohjasuunnitelmat ovat 8.4.1968 päivätyn rakennusselityksen osana. Toteutunutta rakennetta käydään tarkemmin läpi tämän selvityksen myöhemmissä osioissa.

Kuva 23: Ote rakennusselityksestä 8.4.1968, päärakennuksen alapohjarakenne. Kuva: AAM

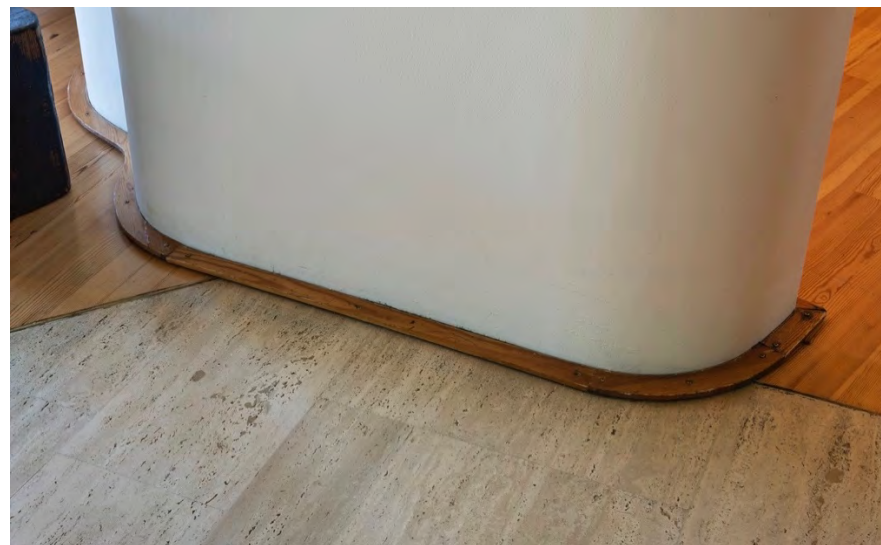
Eräs Villa Kokkosen erikoisimpia suunnitteludetaljeja on alapohjan tuulettuminen huoneilmaan. Mäntylautainen lattia ja sen alapuolinen alapohjan eristetilä eivät päärakennuksessa kohtaa, kuten yleensä tapana on vedon poistamiseksi.

Kuva 24: Rajattu kuva jalkalistadetaljista. 4.7.1968. Kuva: AAM 80-947

Villa Kokkosessa sen sijaan on haettu päinvastaista toteutusta – lattian ja eristeti-
lan väliin on suunniteltu tuuletustila. Tämä tuuletustila jatkuu avoimena lattia- ja
seinärakenteen välistä, jonka jälkeen korokekapuloille nostettu jalkalista mahdol-
listaa ilmankierron jokaisen koolausvälin läpi. Tuuletuksen toteutuksesta laadittiin
erityispiirros heinäkuussa 1968.

Valitettavasti kumpikaan Jaakko Suihkonen tai Mariana Cedercreutz eivät muista
miksi tämänkaltaiseen erikoisuuteen on päädytty suunnitteluvaiheessa, eikä sitä
selvennetä suunnitelmissakaan näitä kahta esiteltyä piirrosta enempää. Nykyisel-
lään listan alla oleva tuuletusrako on tukittu mineraalivillalla. Vaakaan asennettu
ja varjon muodostava listaratkaisu sen sijaan tuo Villa Kokkoson interiööreihin
oman persoonallisen leimansa.

Kuva 25: Villa Kokkoson päärakennuksen jalkalista kaarevan tiliseinän vieressä. Kuva: Maija
Holma / AAS

Villa Kokkosen kadunpuoleinen julkisivu

Villa Kokkosen itäpuoli näyttäytyy Tuulimyllyntielle tarkoituksella vähäeleisesti. Viuhkamaisen päärakennuksen julkisivun näyttävimmät osuudet sijaitsevat sisäpihan puolella ja eteläisivustalla.

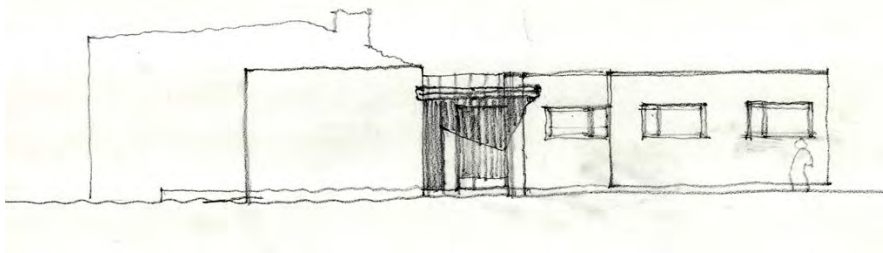
Perustelu ratkaisuun löytyy Joonas Kokkosen muistelemasta keskustelusta, jossa Aalto kysyi häneltä:

”Tiedätkö mistä minä olen oppinut sen, miten yksityistalo täytyy sijoittaa tiehen nähden – että yksityistalon täytyy kääntää selkänsä tielle?”

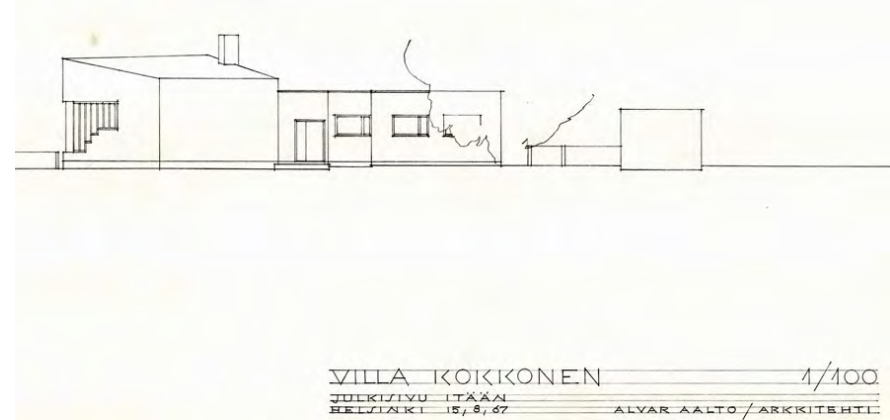
”Mistäpä minä sen tietäisin”, Kokkonen sanoi.

”Assyrialaisilta ja babylonialaisilta”, kuului vastaus.³⁶

Selän kääntäminen toteutettiin useammalla keinolla. Ensinnäkin tielle näkyvän rakennusmassan aukotus on päärakennuksen kohdalla varsin maltillinen, koostuen kolmesta ikkunasta ja paneeliovesta. Autotalli on vielä tätäkin vähäeleisempi. Toinen tapa on ollut rakennusten julkisivujen värimaailma. Varsinkin rakennusajankohtana jylhät kuuset tummine runkoineen ja tummanvihreine oksineen ovat verhonneet päärakennuksen tummaksi käsitellyn olemuksen katveeseensa häivyttäneen sen katunäkymästä. Nykytilanteessa rakennuksen etupiha on paljas ja kontrasti nurmikentän, esteettömän taivasnäkyvän ja tummanväriseen rakennusrungon välillä nostaa sen todella selkeästi esiin. Värisommitelma ympäröivän luonnon ja rakennuksen välillä on siis kääntynyt päinvastaiseksi alkuperäisestä.

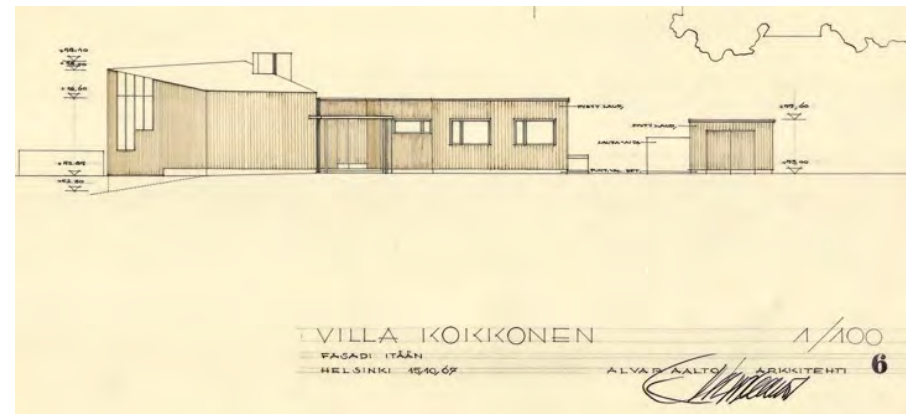

Kuva 26: Ensimmäinen päiväämätön luonnos itäjulkisivusta. Rajattu. Kuva: AAM 80-838

Kuva 27: Ensimmäisessä päivätyssä julkisivusuunnitelmassa 15.8.1967 oven katos on poistettu kokonaan. Rajattu. Kuva: AAM 80-848

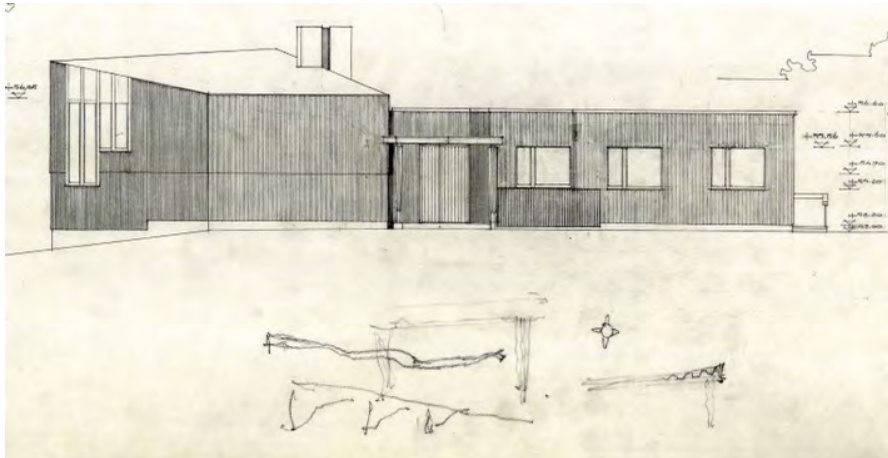
Jo ensimmäiset luonnokset julkisivusta vastaavat pääpiirteittäin toteutunutta lopputulosta. Makuuhuoneiden ikkunat ja niiden sijoittelu ovat toteutuneen mukaiset, kuten myös pääoven paikka ja oven vasikallinen malli.

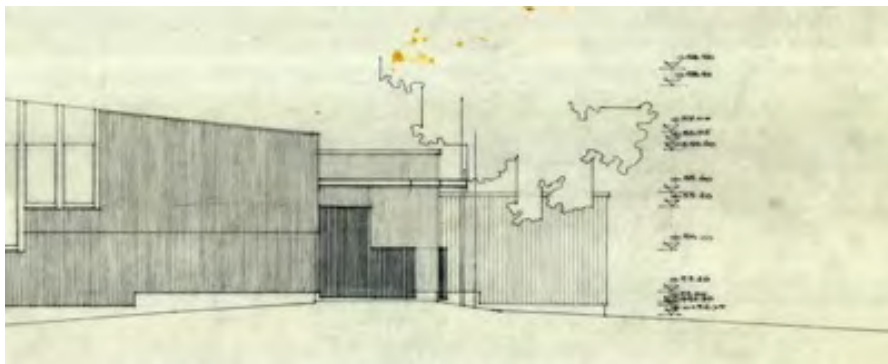
Kuva 28: Väritettyyn ja signeerattuun suunnitelmaan 15/10/1967 katos on palautettu. Vanhempien makuuhuoneen ikkunan kokoa muutettu. Rajattu. Kuva: AAM 80-866

³⁶ Hako 2001, s. 192

Sen sijaan kahta yksityiskohtaa, ulko-ovea suojaavaa katosta sekä kaksinkertaista julkisivuverhousta kehiteltiin useaan otteeseen suunnitteluprosessin aikana. Lopputulemana juuri rakennuksen vähäeleisintä julkisivua muokattiin ja versioitiin kaikkein eniten – työmaa jopa pysäytettiin sen takia.

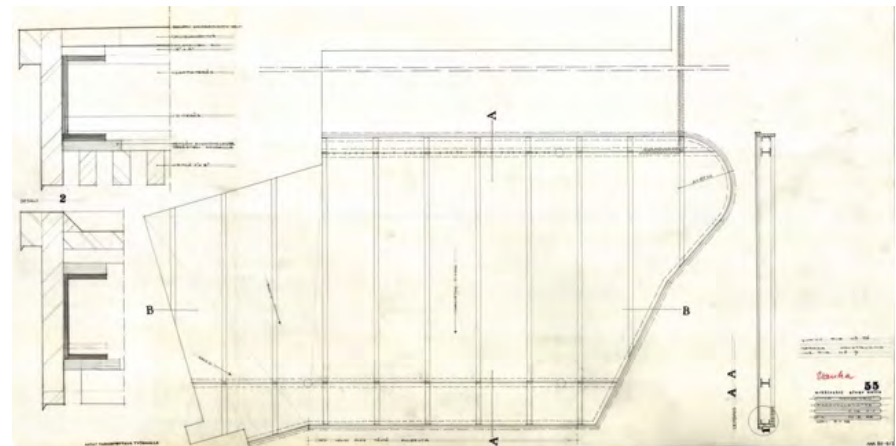

Kuva 29. Työpiirustukseen 31.1.1968 on ilmestynyt kaksinkertainen julkisivupanelointi, ikkunakoko on palautettu muita vastaavaksi. Ovenviereisen ikkunan eteen on ilmestynyt matala säleikkö ja katoksen vasempaan reunaan tummennettuna näkyvä säleikkö. Alareunassa myöhempää uusia hahmotelmia katoksen muodoksi. Kuva: AAM 80-877.

³⁷ Lahti 2001, s. 66-67, Cedercreutzin haastattelu 14.10.2022

Kuva 30: Rajaus saman sarjan eteläjulkisivusta. Pitkän katoksen yhteydessä näkyy tummempina säleikkörakennelmat rajaamassa sisäänkäyntiä. 31.1.1968. Kuva: AAM 80-874

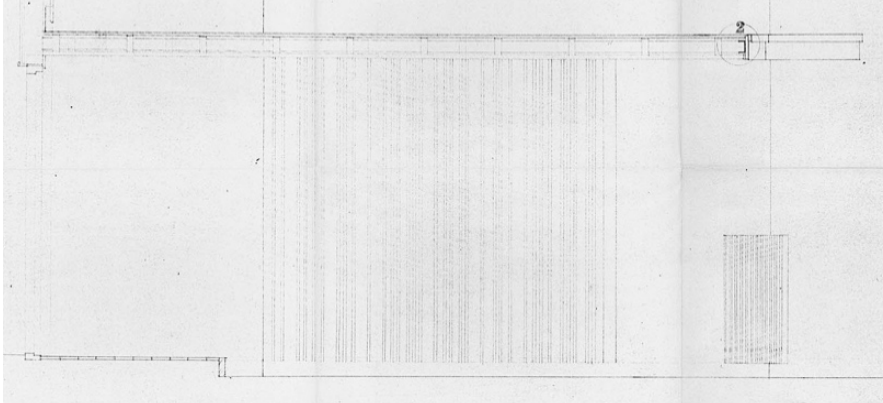

Kuva 31: Detaljipiirros, katos liitoksineen 22.3.1968, korjattu 3.4.68. Kuva: AAM 80-912

Muistitiedon ja dokumenttien valossa katujulkisivun suunniteltu niukkuus oli lyömässä yli ja muutoksia siihen haettiin monella tavoin. Ensimmäisessä signeeratun sarjan julkisivumalliin lisättiin kaksinkertainen, seinän alaosassa porrastuva vuoraus ja katosta jatkokehittiin. Muutokset näkyvät tammikuun lopun työpiirustuksissa. Suunniteltu katos oli varsin pitkä, sitä kannatteli kaksi pilaria ja sen molemmille puolille lisättiin säleiköt rajaamaan sisäänkäyntiä. Näin vähäeleiseksi tarkoitettujen julkisivun sisäänkäynnin ympärillä tapahtuikin jo varsin paljon asioita. Katos alkoi vaihe vaiheelta muistuttaa enemmän Villa Mairean pääsisäänkäynnin katosta, joka tiedostettiin toimiston sisällä ja tilaajankin toimesta.³⁷

Tällä perusajatuksella jatkettiin, muotoa sekä säleikköjen detajiiikkaa jalostettiin edelleen maaliskuun lopun suunnitelmissa. Näiden pohjalta Kauko Saarta pyydettiin tekemään rakennesuunnitelmat, jotka valmistuivat huhtikuun 1968 alkuun, suunnitelmat tarkastettiin huhtikuun lopussa. Katoksen kannatteluun lisättiin näissä suunnitelmissa vielä kolmas pilari eteläsivulle.³⁸ Suunnittelun mallin kanssa edettiin siis koko alkuvuosi toukokuun alkuun, yksityiskohtia hioen.

³⁸ AAM - Ins. Tsto. Kauko Saari, Villa Kokkonen, sisääntulokatos 29.4.1968

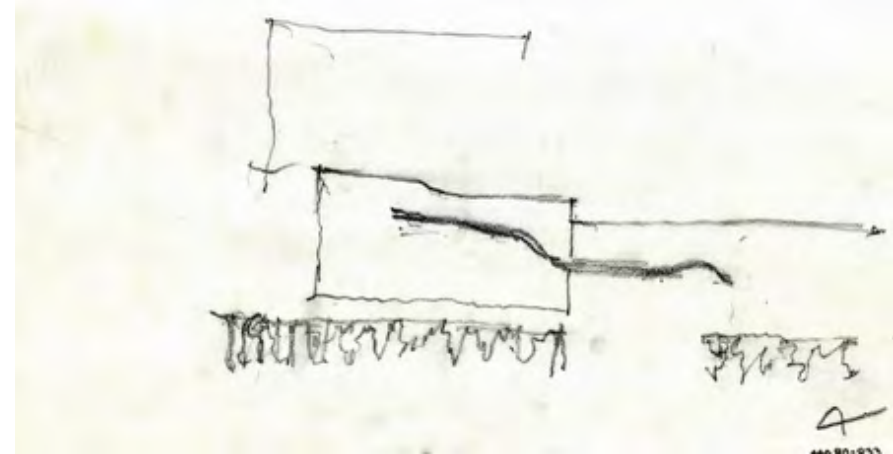

Kuva 32: Jatkojalostettu suunnitelma katokseen liittyvistä säleiköistä, nyt täyskorkeana. Ulko-oven paikka kuvan vasemmassa reunassa. 22.3.1968 korjattu 3.4.68. Rajattu. Kuva: AAM 80-912A

Kuitenkin kun rakennuksen puinen runko julkisivuineen oli alkanut valmistua suunnitelmien mukaisesti huhti-toukokuussa 1968, kävi Alvar Aalto Matti Porkan kertoman mukaan työmaalla. Porkka kertoi, ettei Aalto ollut lainkaan tyytyväinen sisäänkäyntiin ja komensi työt työmaalla keskeytettäväksi. Aalto palasi Porkan mukaan toimistolle Tiilimäkeen tarmoa täynnä ja katos koki radikaalin muodonuutoksen.³⁹ Cedercreutzin mukaan Aalto totesi, ettei Kokkosen talossa voi olla Villa Maireaan katosta, vaan se ansaitsee oman ratkaisunsa.⁴⁰

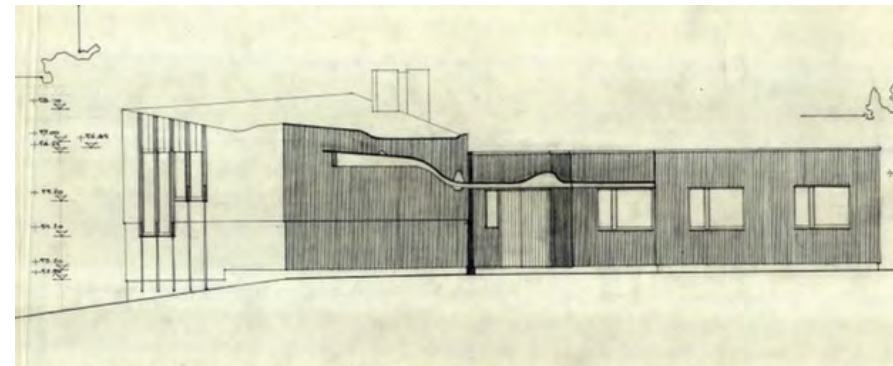
Aalto hahmotteli paperille vapaamuotoisen linjan ja samalla uuden rytmikan kaksinkertaisen paneloinnin katkaisuun. Hieman tätä kehittyneempää katoksen muodon hahmotelmaa on tehty vanhaksi merkityn julkisivupiirroksen (Kuva 27 edellisellä sivulla) alareunaan. Lopulta pitkälle rakennusrungosta ulottuva, leveydeltään maltillinen ja pilareiden kannattama katos sivusäleikköineen muutettiin leveäksi, syvyydeltään pienemmäksi ja vapaamuotoisesti aaltoilevaksi katokseksi, jonka kannatus on piilotettu lipan sisään. Toukokuun puolessavälissä valmiina olivat ensimmäiset julkisivusuunnitelmat tulevan katoksen muodosta, 29.5. jo työpiirustus katoksen detaljeista.

³⁹ Matti Porkan haastattelu tekijälle, 11.10.2022

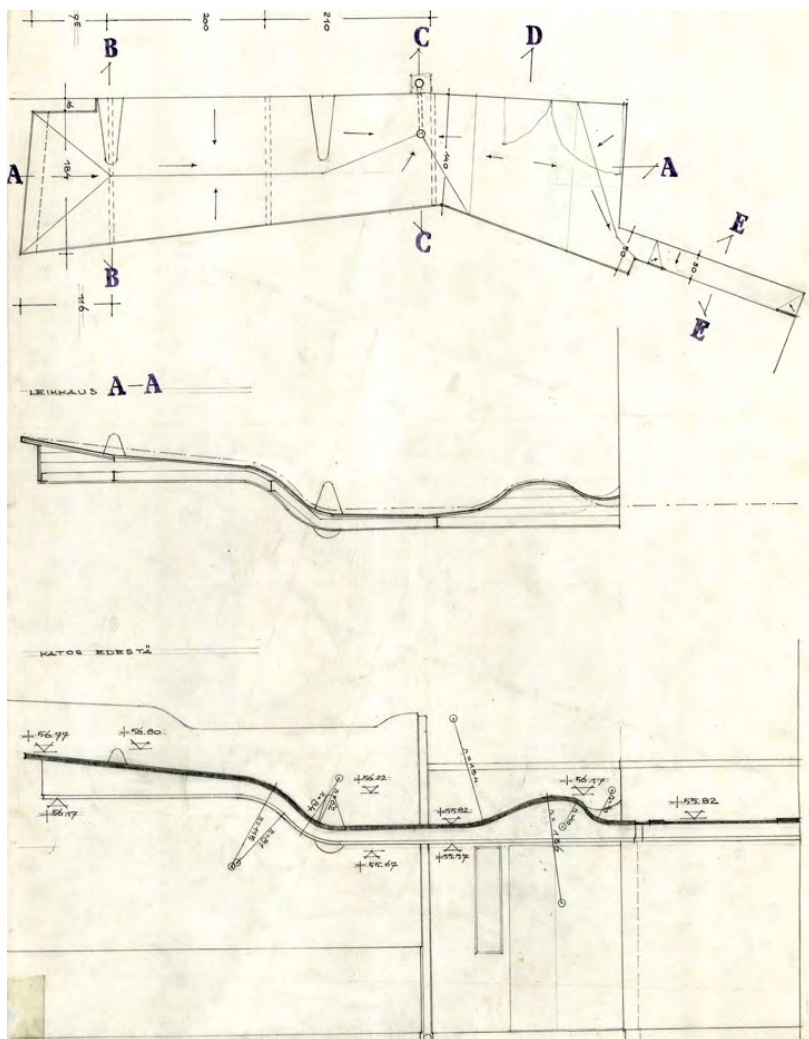
Kuva 33: Aallon puumerkillään varustama hahmotelma katoksen ja räystään uudesta muodosta ja mahdollisesta tavasta katkaista päällimmäinen paneelikerros. Kuva: AAM 80-833

Myös työhuoneen räystäiden muotoilussa tehtiin tähän versioon uuden katoksen linjaa seurailevaa jatkokehittelyä. Muun rakennuksen räystäät säilyivät ennallaan. Ulko-oven vasemmalle sivulle lisättiin pystysuuntainen kapea ikkuna.

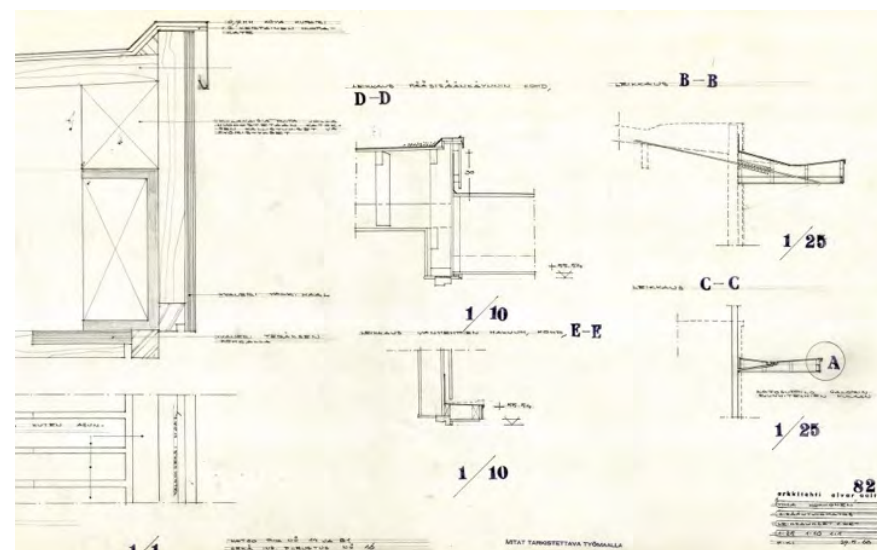

Kuva 34: Uusi katosmalli sovitettuna julkisivuun, huomaa myös uudelleen muotoillut räystäät kaakkoiskulmassa ja sisäänkäynnin vieressä. 15.5.1968 Rajattu. Kuva: AAM 80-878

⁴⁰ Cedercreutz 14.10.2022

Kuva 35: Sisäänkäyntikatoksen työpiirros 29.5.1968, Rajattu. Kuva: AAM 80-940. Lopullisessa toteutuksessa otsalautoitus vaihtui valkoiseksi maalattuun vaneriin.

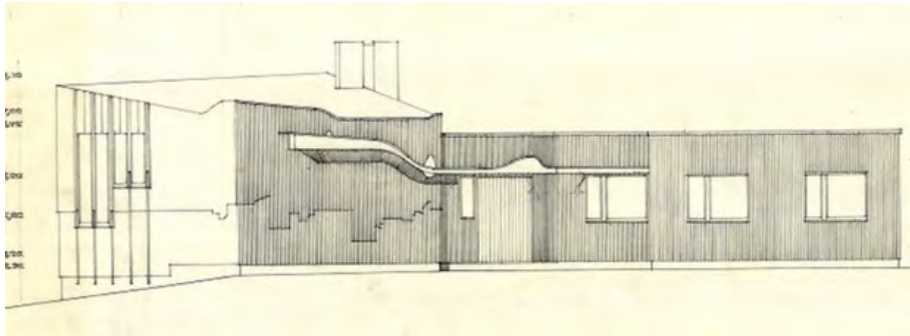

Kuva 36: Katoksen rakenneleikkauksia 29.5.1968 Kuva: AAM 80-941

Työmaan edelleen seisossa, pisti rakennesuunnittelija Kauko Saari tilanteesta parastaan ja rakennepiirustukset katoksesta olivat valmiita jo kaksi päivää Aallon toimiston työpiirroksen jälkeen. Lopullista versiota kannattelee kolme lipan sisäistä teräspalkkia, jotka on pultattu osaksi seinä- ja yläpohjarakennetta.⁴¹

Alvar Aalto -säätiön arkistosta ei löydy tätä myöhäisempiä erikoissuunnitelmia katoksesta. Kuitenkin suunnitelmissa määritellyn suoran lipan alaosan tilalle toteutettiin lopulta vielä keskeltä alarimoitusta viistosti alaspäin laskeutuva muoto. Tiedossa ei ole, tehtiinkö tämä viimeinen muodonmuutos esteettisistä syistä vai mahdollistiko se esimerkiksi paremman kaadon katoksen keräämien sadevesien ohjaukselle. Ohjaus tapahtui katoksen sisään upotettua kaivoa ja syöksytorvea pitkin. Rakennesuunnitelmien perusteella itse katon teräspalkeilla toteutetun kannatuksen takia ei ole ollut tarvetta lisämuodon sisään mahtuville vinotuille. Detaljipiirustusta ei löydy, joten joko suunnitelma on kateissa tai sitten muodon rakentaminen ohjattiin työmaalla. Ainoa viite suunnitelmissa tästä viimeisestä versioinnissa on heinäkuun alussa tehdyssä viimeisessä julkisivusuunnitelmassa.

⁴¹ AAM - Ins. Tsto. Kauko Saari, Villa Kokkonen, sisääntulokatos 31.5.1968

Kuva 37: Viimeinen versio julkisivusta 8.7.1968. Rajattu. Kuva: AAM 80-879

Samoin tapa katkaista kaksinkertaisen julkisivuvuorauksen päällimmäinen kerros koki muutoksen 8.7. päivätyssä julkisivusuunnitelmassa. Lopulta Aalto itse kävi paikan päällä piirtämässä viivat ulkoseinän kaksikerroksista rimoitusta varten, jotta rakennusmiehet osasivat sahata päällimmäisen riman oikeasta kohdasta.⁴² Kirsikaksi kakun päälle – tai lipan alle – suunniteltiin vielä kuparinen erikoisvalaisin.

Kuva 38: Nykyinen näkymä Tuulimyllyntieltä. Elokuu 2022. Kuva: Maija Holma/AAS

⁴² Hako 2001, s. 192

Myös muun rakennuksen julkisivurimoitus oli tarkkaan hiottu ja suunniteltu kokonaisuus. Esimerkkinä tästä rakensi arkkitehtitoimiston malliverstaalla Jarmo Tiirikainen 1:1 malleja, joilla tutkittiin jatkopalojen rytmitystä ja jatkokohdan vinoa sahasta.⁴³

Loppujen lopuksi katujulkisivusta suunniteltiin siis kuusi eri versiota aikavälillä elokuu 1967 – heinäkuu 1968. Versiokierrosten myötä Villa Kokkoseen muodostui jopa Alvar Aallon toimiston tuotannossa poikkeuksellinen sisäänkäynti, jota voikin nykyisellään pitää Villa Kokkosen ”käyntikorttina”.

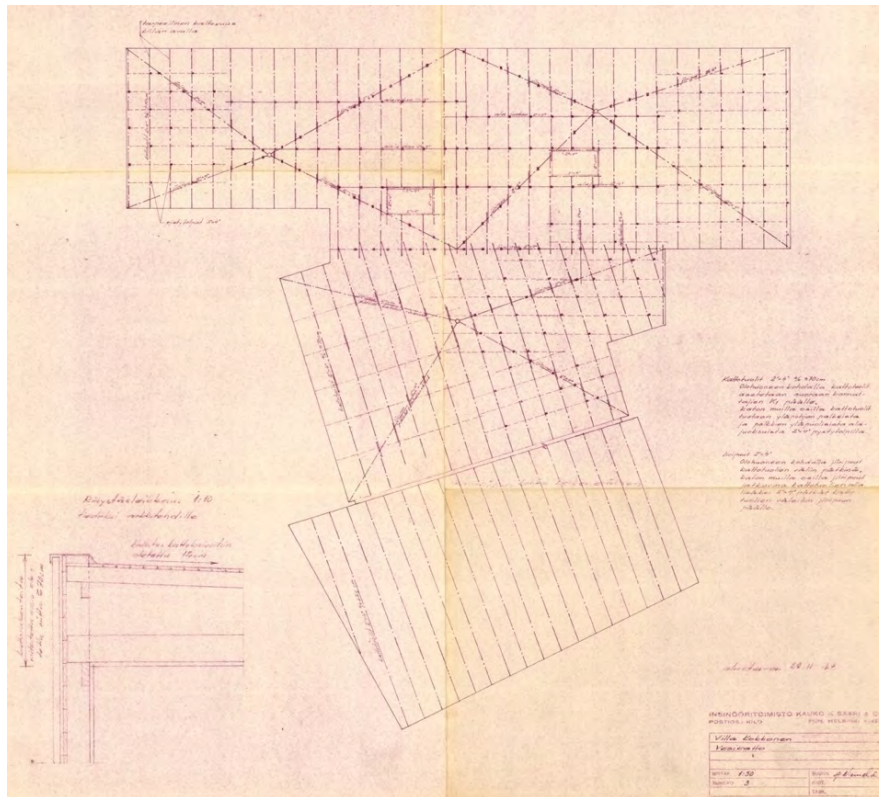

Kuva 39: Katoksen ja kaksikerroksisen vuorauksen detajjikkaa. Elokuu 2022. Kuva: Maija Holma/AAS

⁴³ Tiirikainen, Jarmo. Tiedonanto 31.10.2022

Katto, kattoikkunat ja räystäät

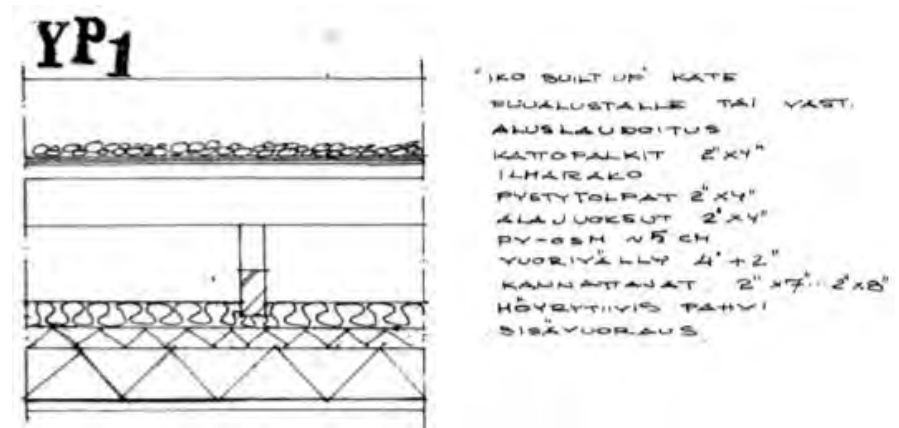
Villa Kokkosen päärakennuksen tarkemmat kattosuunnitelmat kypsyivät muita julkisivu- ja rakennusrunkosuunnitelmia myöhäisemmässä vaiheessa. Jo ensimmäisistä julkisivuhahmotelmista lähtien oli selvää, että päärakennuksessa olisi kaksi eri kattotyyppiä: tasakatto yksityiskodin puolella ja pulpettikatto viuhkamaisesti kohoavassa työhuoneen osassa.

Kuva 40: Alustava vesikattosuunnitelma, Insinööritto K. Saari & Co. 29.11.1967. Kuva: AAS

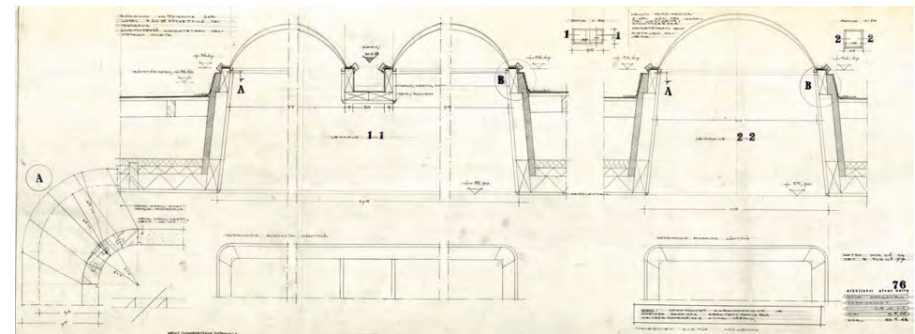
Samoin ajatus luonnonvalon tuomisesta sisätiloihin kattoikkunoilla on sisällytetty suunnitelmiin aikaisessa vaiheessa. 15.8.1967 päivättyssä pohjapiirroksessa (kts. sivu 16) kattoikkuna on vasta ruokailutilassa, mutta 20.9.1967 pohjapiirustuksessa

sekä ruokailutilan että välikön valoaukot ovat jo toteutuneilla paikoillaan. Tämän pohjalta piirrettiin Insinööritoimisto Kauko Saari & Co:lla yläpohjan palkitus-suunnitelma, joka valmistui 3.10.1967. Alustava vesikattosuunnitelma kattokaivoineen ja kallistuksineen tehtiin Saaren toimiston puolesta yläpohjasuunnitelman jatkeena marraskuun lopussa.

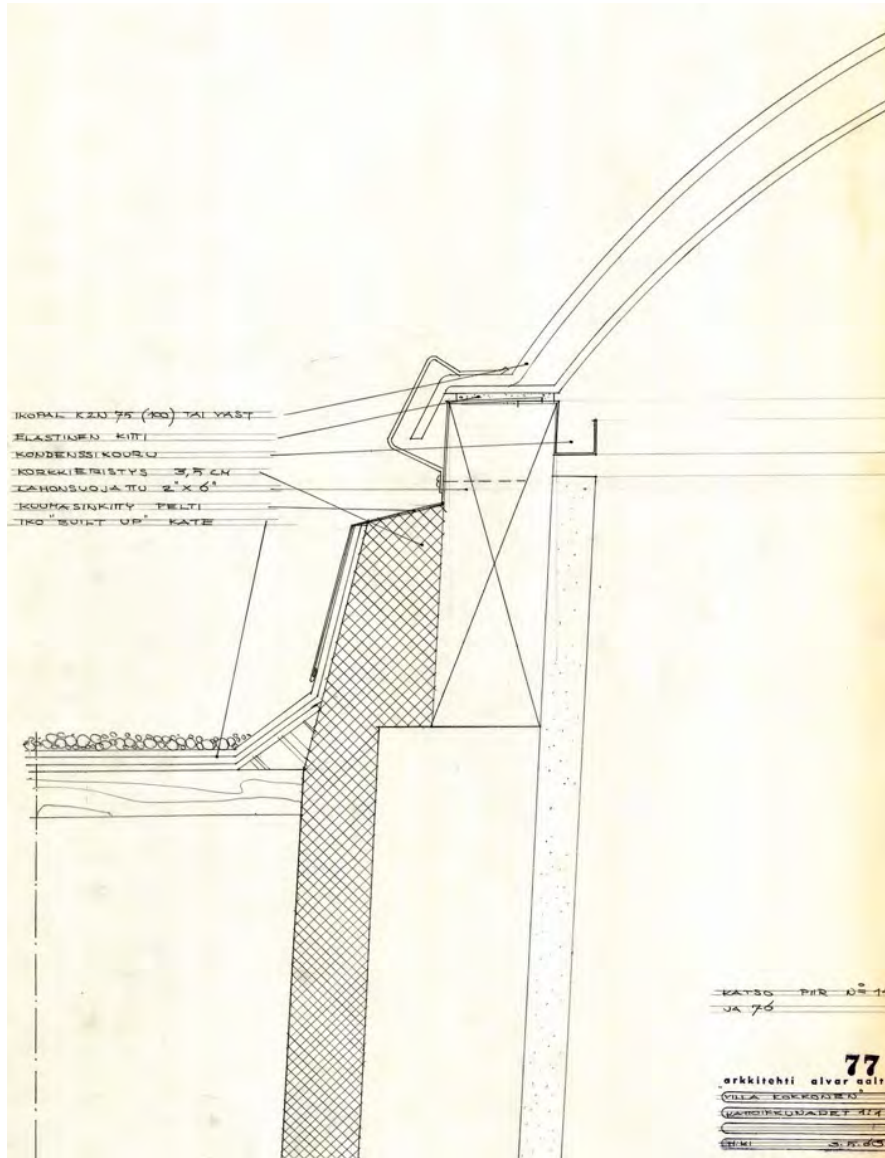

Kuva 41: Työselitys 5.6.1968. Yläpohjatyyppi YP1. Kuva: AAS

Koska muun rungon parissa oli runsaasti suunniteltavaa, päästiin detajisuunnitelmiin vasta puoli vuotta tämän jälkeen. Ensimmäisenä yläpohjan rakennesuunnitelmat olivat rakennuslityksen osana 8.4.1968. Näissä määriteltiin, että käytettävän Iko Built Up -kermikatteen päälle lisättiin suojaava singeli- eli sorakerros.

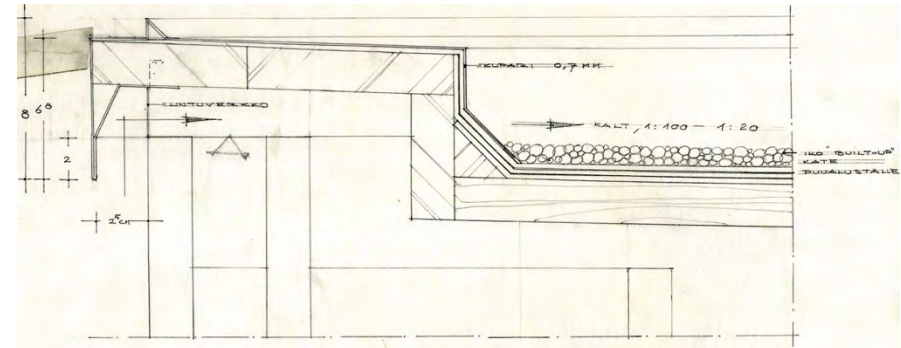
Kuva 42: Kattoikkunadetalji. 3.5.1968, korjattu 30.5. Kuva: AAS 80-934

Kuva 43: Kattoikkunadetalji. 3.5.1968. Rajattu. Kuva: AAS 90-935

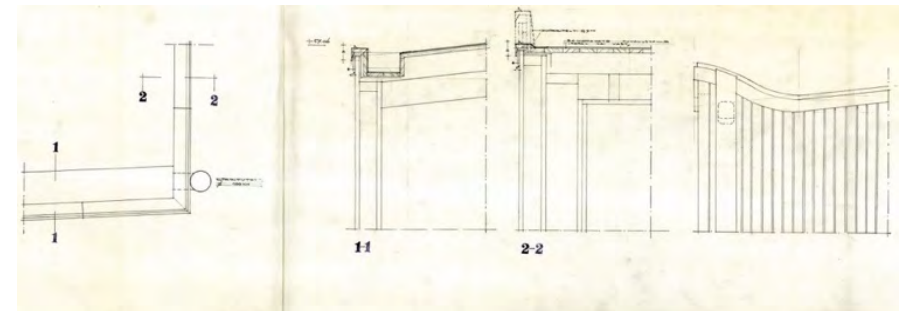
Kuukauden päästä valmistuivat detajisuunnitelmat kattoikkunoista, jotka pohjautuivat valmistratkaisuun, ruokailutilan kattoikkunoihin valittiin kaksi Ikopal K2N 75 -kattoikkunaa kytkettyinä, välikköön näitä tuli yksi kappale.

Kattoikkunoiden jälkeen vuorossa oli räystäsdetailointi. Räystäsrakenne suunniteltiin suoraksi ja kuparipellitetyksi. Pellin ja rungon väliin jäi lintuverkolla varustettu tuuletusväli.

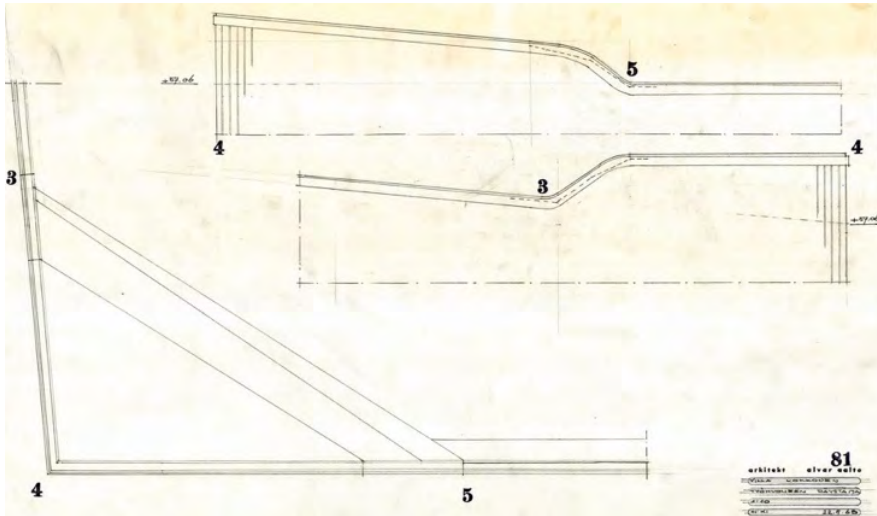

Kuva 44: Villa Kokkosen räystään poikkileikkaus, asunto-osa. 16.5.1968. Kuva: AAS 80-937

Työhuoneen osalta räystään ilmeeseen haettiin vapaamuotoisempaa ratkaisua, joka erottaa tämän muusta rakennuksesta. Koska työhuoneen katto oli pulpettityyppinen ja valutti luonnostaan vedet katujulkisivun suuntaan, muotoiltiin tälle puolelle kuparisen päätelytyksen taakse piiloon jäävä vesikouru, josta vedet sitten juoksetettiin kuparista syöksytorvea pitkin alas.

Kuva 45: Työhuoneen räystäitä. Piilotetun rännin ja syöksytorven toteutustapa. 22.5.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-938

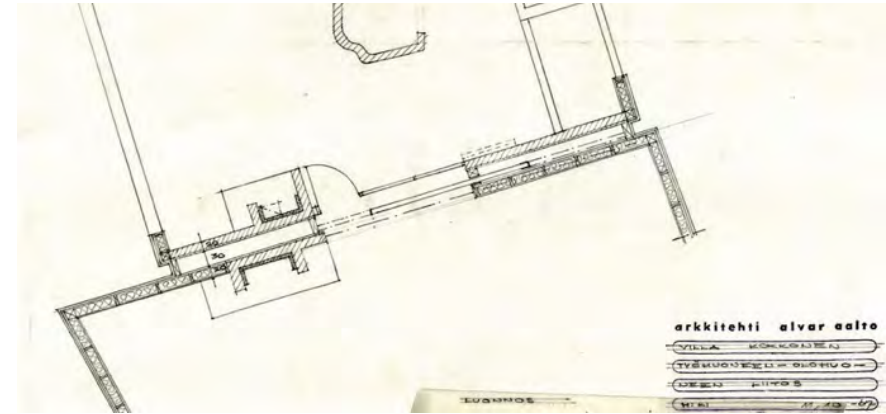
Kuva 46: Työhuoneen räystäiden lennokkaampaa muotoilua. 22.5.1968. Kuva: AAS 80-939

Työ- eli musiikkihuone

Jo ensimmäisestä ravintolapöydässä hahmotellusta luonnoksesta lähtien oli selvää, että Villa Kokkonen rakentuisi työhuoneen ehdoilla. Kokkonen ainoat Aallolle esittämät toiveet – riittävästi tilaa kävellä flyygelin ympäri ja pintamateriaalit puuta akustiikan takia – koskivat juuri työhuonetta. Mahdollisesti jopa koko valinta toteuttaa Villa Kokkonen puurakenteisena pohjautui puun akustisiin ominaisuuksiin. Kuten julkisivun suunnitteluhistoriasta on käynyt ilmi, kokivat suunnittelijat tarvetta tehdä hierarkia työhuoneen ja muun rakennuksen välillä ilmeiseksi myös ulkopuolelta.

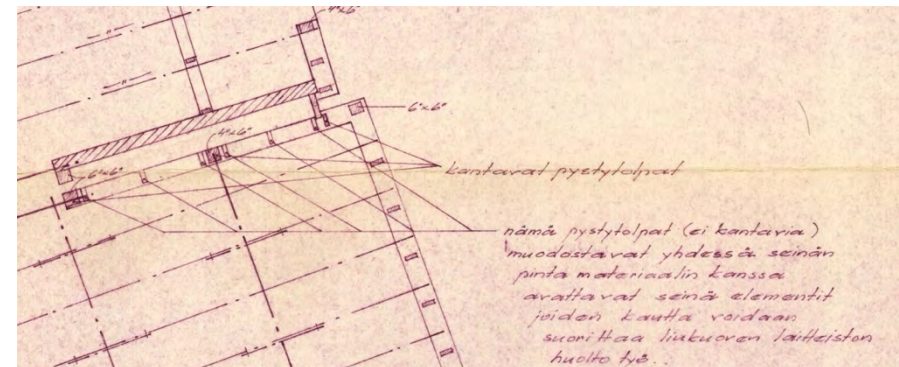
Jaakko Suihkosen kertoman mukaan työhuoneen muotoilussa konsultoitiin akustiikkaan erikoistunutta Hamilkar Aaltoa.⁴⁴ Hamilkarin insinööri-toimisto toimi akustisena asiantuntijana useissa Aallon toimiston kohteissa 1960-luvun loppupuolella ja 1970-luvun alussa. Samoihin aikoihin Villa Kokkonen suunnittelun kanssa Hamilkarin toimisto oli myös Finlandia-talon hankkeessa mukana.⁴⁵

⁴⁴ Suihkonen 15.9.2022

Kuva 47: Työhuoneen-olohuoneen liitos 11.10.1967. Kuva: AAM 80-859

Jo ensimmäisistä luonnoksista lähtien näkyi johtoajatus siitä, että työhuone avartuisi idästä länteen. Työhuoneen eteläpuoleisen seinän suuntaus saa tilan levenemään viuhkanomaisesti Tuusulanjärven suuntaan. Samassa tahdissa kasvaa myös huonekorkeus ja rakennusmassan korkein piste onkin työhuoneen Tuusulanjärven puoleisessa päässä. Samoin ajatus kirjahyllyjen sijoittelusta huoneen itäpäätyyn on näkyvissä jo ensimmäisestä päivätystä pohjapiirroksista lähtien.

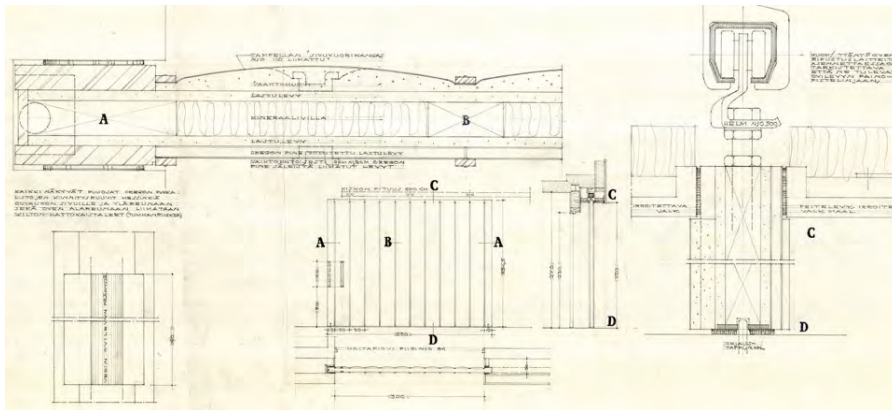

Kuva 48: Rajaus yläpohjan palkitus suunnitelmasta, työhuoneen liukuoven huoltoperiaate. Insinööri-toimisto K. Saari. 3.10.1967. Kuva: AAS

⁴⁵ Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy: Finlandia-talon rakennushistoriaselvitys.18.3.2005. s. 5

Äänieristyksen huomioonottaminen työhuoneen ja muun rakennuksen välillä oli myös mukana jo ensimmäisissä hahmotelmissa elokuulta 1967 – kaksinkertainen väliseinä on esitetty kyseisissä leikkauksissa ja pohjakuvissa. Suunnitelmien jalostuessa muun rakennuksen puoleisen seinän massaa kasvatettiin määrittelemällä se tiilistä muurattavaksi 4.10. päivätyssä pohjapiirustuksessa ja 11.10.1967 päivätyssä detaljisuunnitelmassa. Tässä vaiheessa ajatus kaksinkertaisesta ovesta, työhuoneen puolella liukuovi ja muun talon puolella taiteovi, oli kypsytynyt. Aallon toimistolle oli kertynyt kokemusta kirkko- ja konserttitalorakentamisen kautta rakennuksen osastoimisesta äänen suhteen.⁴⁶ Niinpä tämä itsessään haastava suunnittelutehtävä ei vaatinut monia versioiteja ennen lopullisen toteutustavan löytymistä.

Kuten alapohjaa käsittelevässä osiossa todettiin, ovat työhuoneen perustukset täysin erilliset muista päärakennuksen osista. Jopa niin että näiden kahden perustusrungon välissä oli 30 sentin rako, joka täytettiin irtomaalla. Näin äänet eivät voineet johtua rakennusrungosta toiseen betonisia rakenteita pitkin.

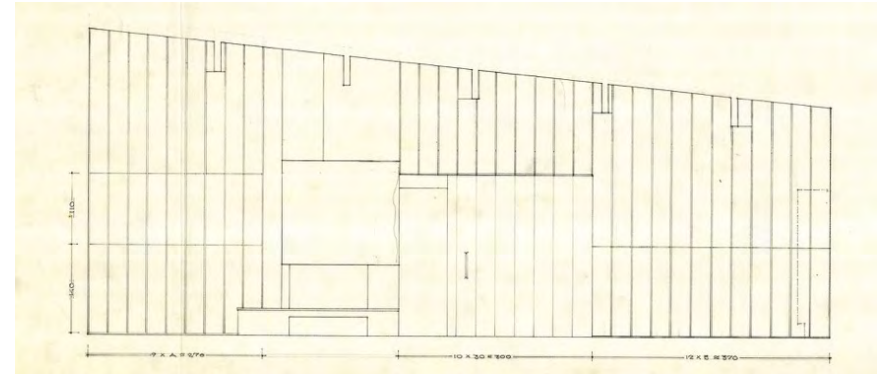

Kuva 49: Työhuoneen työntöovi. 1.7.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-944

Työhuoneen kaikki rakenteet ja pinnat ovat Kokkosen toiveen mukaisesti puisia, paitsi muurattu takka ja sille johtava travertiinialue. Travertiini palamattomana kivimateriaalina lisäsi myös paloturvallisuutta lentäville kipinöille alttiiden

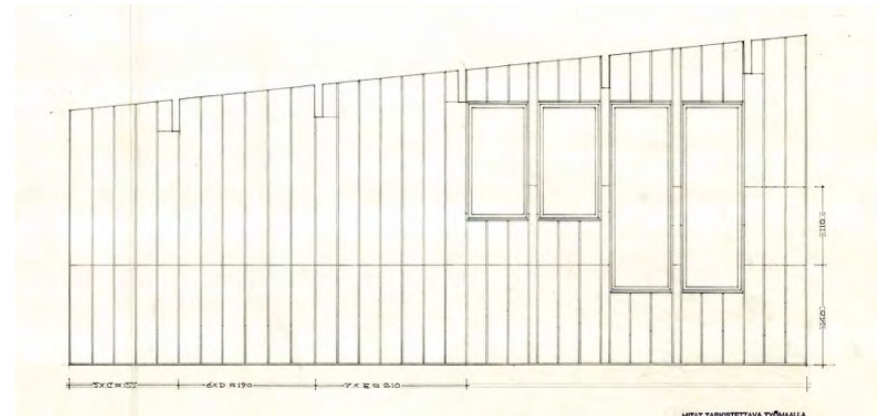
⁴⁶ Vuoksenniskan kirkon (1955-58) pääsalin kaksi moottoroitua äänen osastoivaa väliseinää on varmaankin pysäyttävien esimerkki toimiston osaamisesta äänieristyksen saralla.

avotakkojen edustalla. Palamatonta edusmateriaalia edellytettiin suunnitteluaikaudella jo palomääräyksissä.

Kuva 50: Työhuone, takaseinä. Paneelien juoksutus. 4.7.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-917

Mariana Cedercreutzin mukaan Alvar Aalto itse määritteli, että työhuoneessa käytetään materiaaleina travertiinia, oregonmäntyä ja katon velum-kangasta.⁴⁷

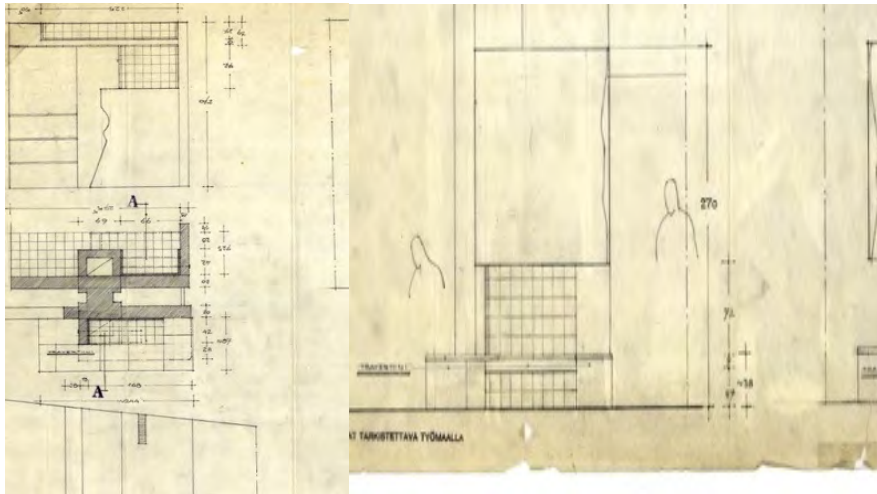
Kuva 51: Työhuone, eteläseinä. Paneelien sovitusta ikkunoihin jatkokehitetty. 4.7.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-919

⁴⁷ Cedercreutz 3.11.2022

Olohuone ja ruokailutila

Olohuone ja viereinen ruokailuhuone muodostavat Villa Kokkosen päärakennuksen sisätilojen toiseksi tärkeimmän tilakokonaisuuden työhuoneen jälkeen.

Kuitenkin työhuoneeseen verraten näistä kahdesta tilasta on laadittu huomattavasti vähemmän erikoissuunnitelmia. Todennäköisin syy tähän on, että olohuone toistaa varsin pitkälle työhuoneen detaljiikkaa, joten työhuoneen erikoissuunnitelmat ohjasivat myös pitkälle olohuoneen toteutusta.

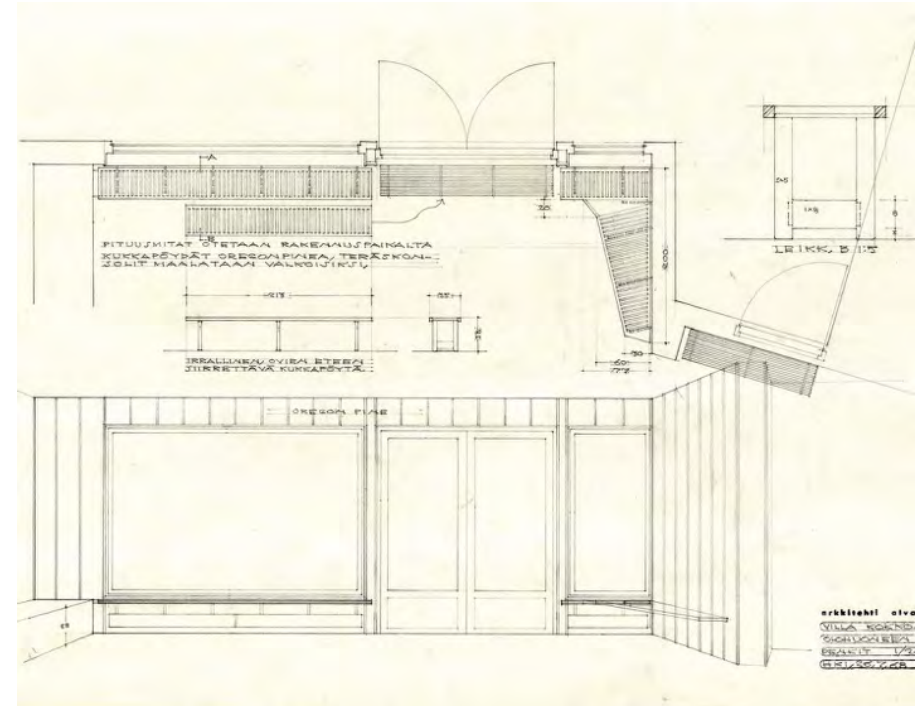

Kuva 55: Rajauksia olohuoneen takan suunnitelmasta. Asunnon ja työhuoneen takka, päivitetty 18.7.1968. Kuva: AAS 80-905

Esimerkiksi työ- ja olohuoneen takat olivat alun perin toisiaan vastaavia ja ratkaisut esitety samalla suunnitelmalla. Muurarin virhe sai niiden lopullisen ulkonäön poikkeamaan reilusti toisistaan.

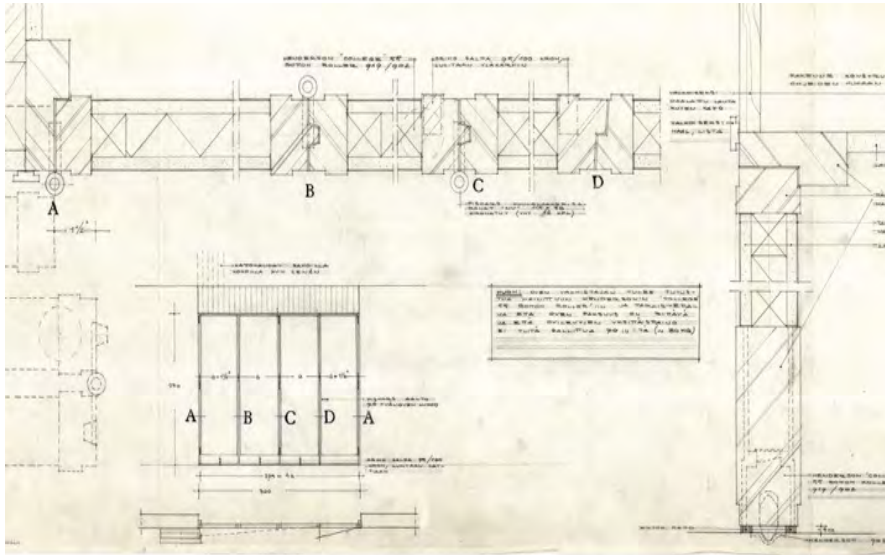
Olohuoneen ulkoseinät olivat työhuoneen mukaisesti oregonmäntypaneloitu, sisäseinät olivat taas suurelta osin muurattu ja rapattu. Olohuoneen hallitseva arkitehtoninen elementti on saunarakennukselle ja uima-altaalle avautuvat näkyvät. Talon suurin ikkuna sijoitettiin olohuoneeseen ja sen viereen parilasiovet, ns. kesäovet. Näiden viereinen pienempi ikkuna viimeistee koko ulkoseinän mittaisen ikkunanauhan. Ikkunoiden alle suunniteltiin koko kokonaisuuden mittainen ritilämäinen kukkapenkki oregonmäntynystä. Olohuoneessa ei koettu tarvetta näkyvälle

kattopalkistolle, joten alakattopinta on suora ja kuusipaneloitu. Lattiat ovat työhuoneen tavoin travertiinia ja kapeaa honkalautaa.

Kuva 56: Olohuoneen kukkapenkit. 26.7.1968. Kuva: AAS 80-952

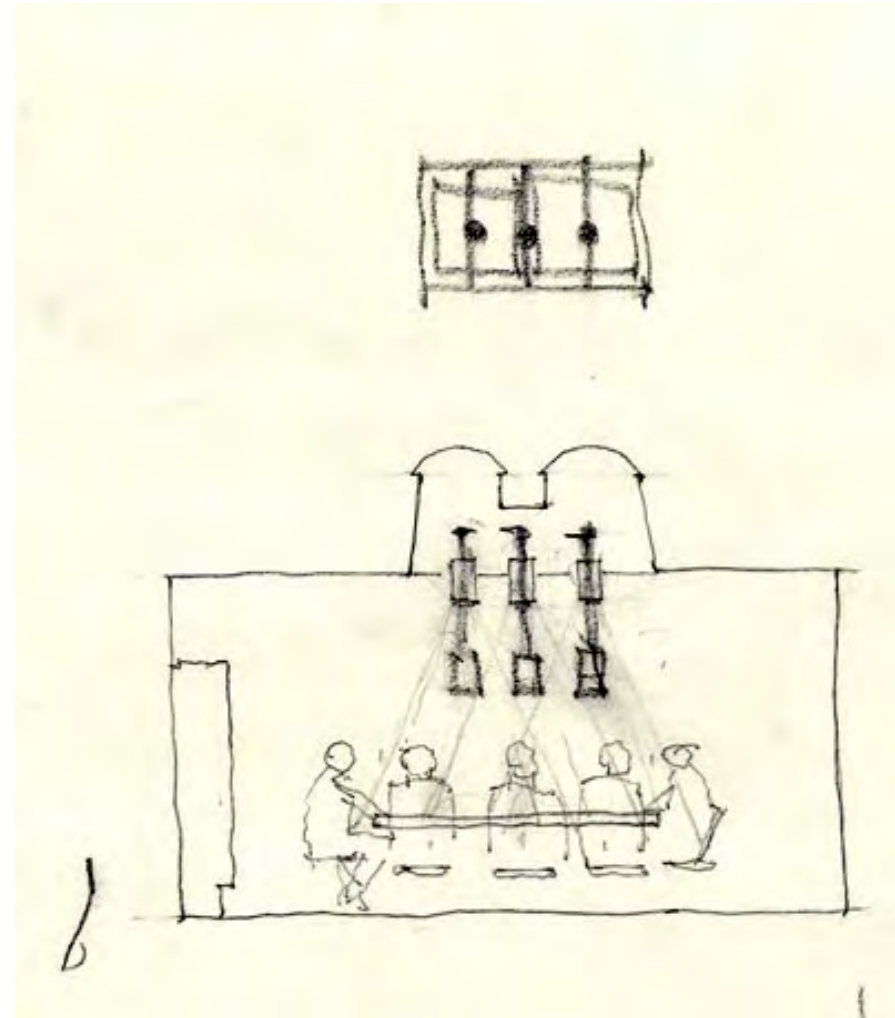
Työhuoneen ja muun talon välisen kaksoiseinän olohuoneen puoleinen ovi suunniteltiin toteutettavaksi haitari- tai taitto-oviratkaisulla. Tekninen ratkaisu perustui Hendersonin College 55 Bottom Roller -tuotteeseen. Oven paneelit määriteltiin toteutettavaksi lastulevyllä joka päällystettiin maalatulla juuttikankaalla muiden talon liukuovien tavoin.

Kuva 57: Haitariovi. 18.6.1968. AAS 80-943

Vaikka sama olohuoneen tilasarja jatkuu ruokailutilan puolelle, eroavat materiaalivalinnat seinäpintojen osalta olohuoneesta. Seinät suunniteltiin toteutettavaksi Tampellan palttinakankaalla päällystetystä lastulevystä.⁴⁸ Levyjen väliset saumat peitettiin oregonmäntyisin erikoislistoin. Lattialaudoitus jatkuu olohuoneesta ruokailutilaan, mutta sen kulkusuunta on jirattu elegantisti tilojen rajakohdassa. Katto on samaa kuusipaneelia kuin olohuoneessa. Ruokailutilan ja olohuoneen väliin suunniteltiin maalatulla juuttikankaalla päällystetty ja oregonmännyllä rimoitettu liukuovi.

Kangastettujen seinien ohella tilan selkein katseenvangitsija on tilan kattoikkuna sen yhteyteen suunniteltuine erikoisvalaisimineen.

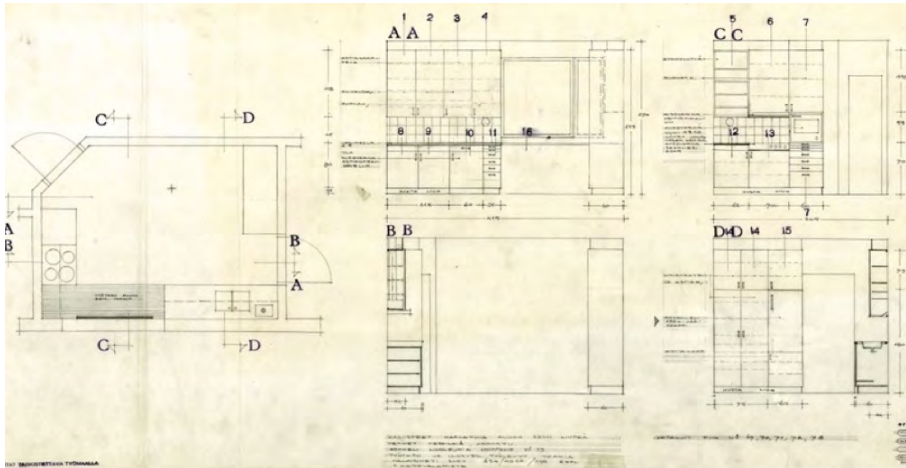
Kuva 58: Rajaus päivämättömästä ruokailutilan valaisinsuunnitelmasta. Kuva: AAS 80-969

⁴⁸ Alun perin kangaspinta on ollut maalaamaton

Keittiöt ja kylmäsäilytys

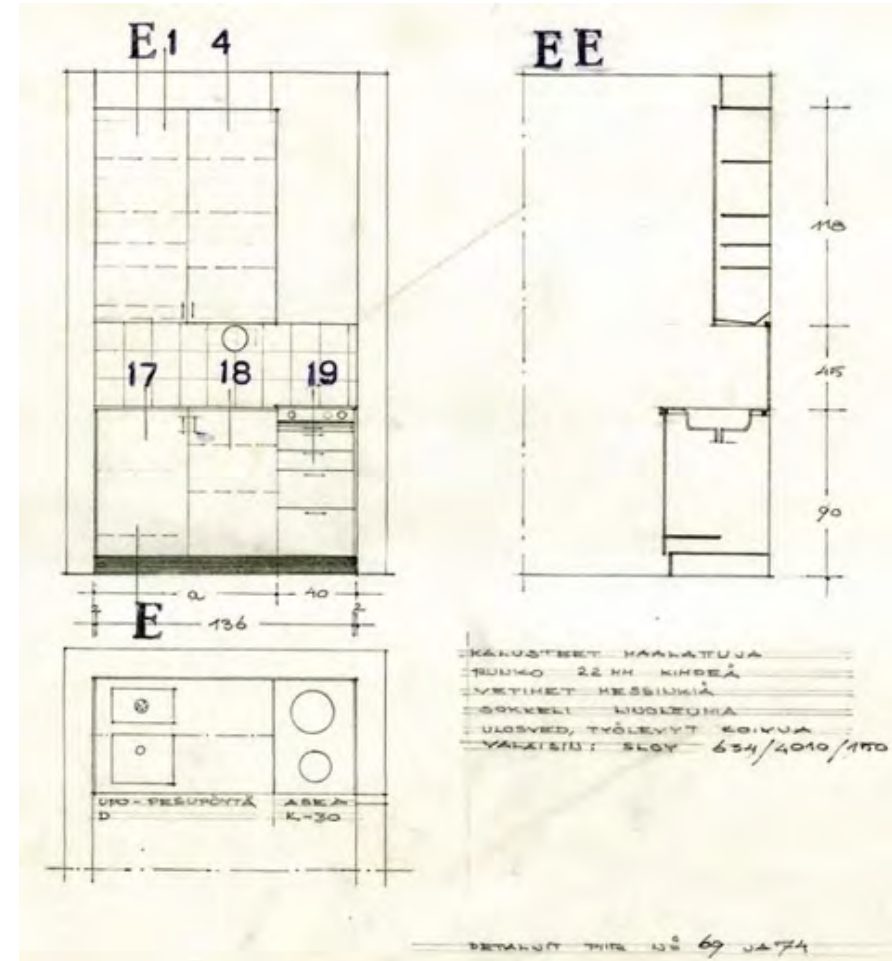
Monissa Alvar Aallon arkkitehtitoimiston kohteissa keittiön ja ruokailutilan yhteensovittaminen on suunniteltu hienovaraisesti mm. molempiin suuntiin aukeavaa tarjoilukalustetta käyttäen. Villa Kokkosessa jako näiden vierekkäin sijaitsevien tilojen suhteen on rajattu kiinteällä seinällä ja ovella.

Keittiökaluusteet määriteltiin rakennettavaksi 22 mm katalyyttimaalilla maalatusta kimpilevystä. Vaikka keittiökaluusteiden ryhmittely on muuten aikakaudelleen tyyppillinen, on siinä huomioitu keittiökoneiden sijoittelu Husqvarnan malliston mukaan. Pesualtaan alle suunniteltiin paikka tuohon aikaan harvinaisemmalle astianpesukoneelle ja oven viereiseen kaapistoon sijoitettavalle kalusteunille. Kaapistoissa sokkelit on päällystetty mustalla linoleumilla. Työtaso ja esiin vedettävät leikkuulaudat määriteltiin toteutettavaksi tiikistä. Työtasoon suunniteltiin reikä sähköradiaattorista nousevaa lämmintä ilmvirtausta varten. Rosterinen allastaso toi keittiöön käytännöllisyyttä, kuten myös kaakeloitua välitilan seinäpinnat.

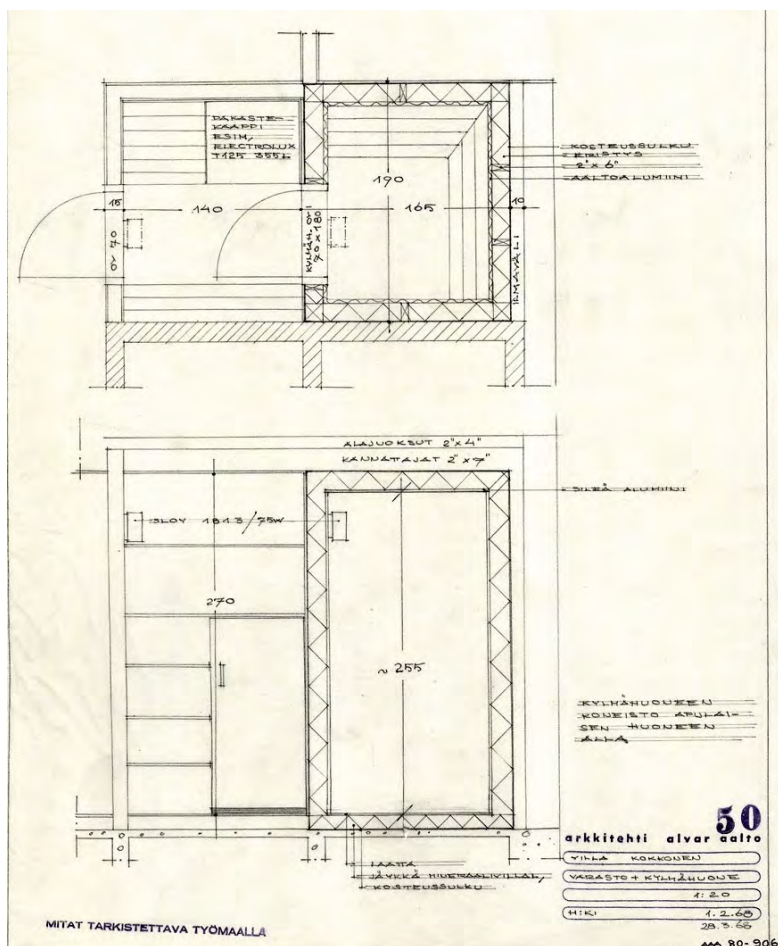
Kuva 59: Keittiösuunnitelma, 10.11.1967. Viimeinen korjaus 24.4.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-883

Apulaisen asunnon keittokomero toteutti samoja periaatteita, toki vaatimattomammassa mittakaavassa ja materiaalivalikoimassa. Senkin kalusteet määriteltiin rakennettavaksi kimpilevystä mittojen mukaan, allas oli rosteria ja sokkeli mustaa linoleumia. Keittotaso oli vaatimattomampi kaksilevyinen malli.

Kuva 60: Apulaisen keittokomero, 16.1.1968, korjattu 26.4.68 Kuva: AAS 80-904

Villa Kokkonen sijaitsi rakentamisaikanaan maaseudulla, eikä ruokakauppaa sijainnut lähistöllä. Tätä varten mittavampi kylmiötila oli tarpeen. Lisäeristetty, alumiinilevyllä pinnoitettu ja kylmähuoneen ovella varustettu kylmiö toteutettiin koti-apulaisen asunnon viereen. Kylmähuoneen koneisto sijoitettiin apulaisen huoneen alapuolella olevaan tekniseen tilaan, johon oli käynti ulkokautta.

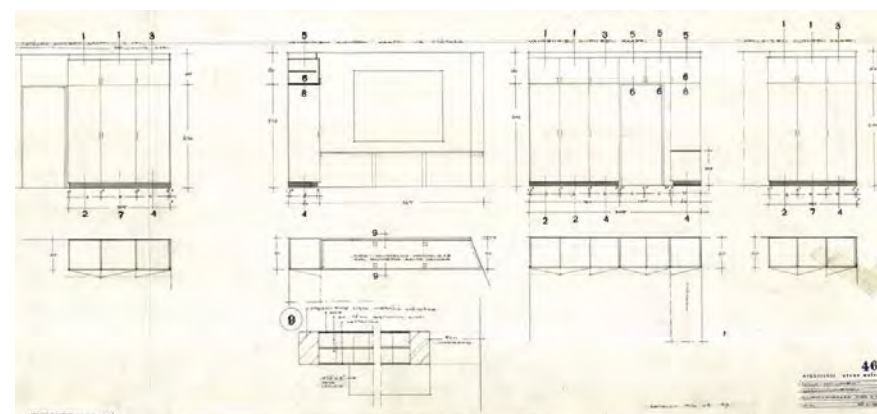
Kuva 61: Kylmähuoneen suunnitelma. 1.2.1968, korjattu 29.3.1968. Kuva: AAS 80-906

Makuuhuoneet

Villa Kokkosen suunniteltuja makuuhuoneita oli kolme kappaletta. Päärakennuksen yksityiskodin puolen kadunpuoleisessa päädyssä sijaitsivat vierekkäin

vanhempien sekä lasten makuuhuoneet. Vastakkaisessa päädyssä oli taas kotiapulaisen huone. Lisäksi saunakamari soveltui vieraiden majoittamiseen.

Jo ensimmäisissä pohjapiirroksissa itäpäädyn suurempaan makuuhuoneeseen on suunniteltu mahdollisuus jakaa se kahdeksi huoneeksi väliseinällä. Selitys tähän on Joonas ja Maija Kokkosen kaksi tyttäretä. Rakennuksen valmistuessa he olivat nuoria, mutta oli odotettavissa, että kasvaessaan he tulisivat kaipaamaan yksityisyyttä. Tällöin mahdollisuus jakaa tila tulisi tarpeeseen. Tasapuolisuuden nimissä huoneen molemmat puolet suunniteltiin symmetrisiksi vaatekaapistoa myöden.

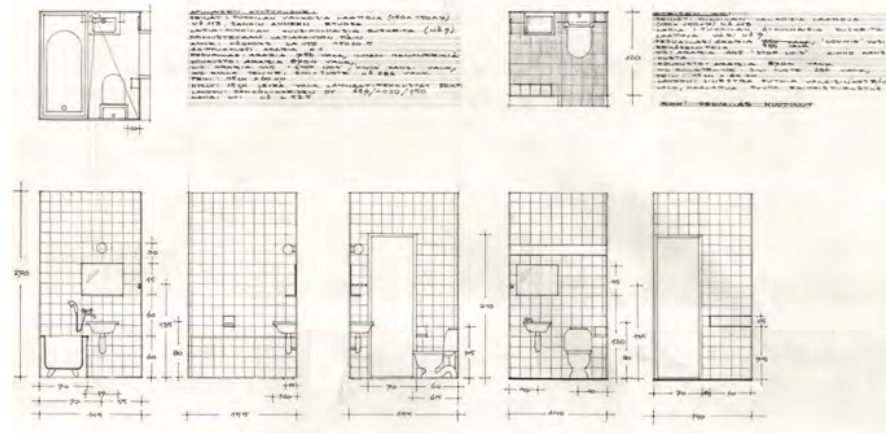
Kuva 62: Makuuhuoneiden kaapit ja työtaso. 26.4.1968. Kuva: AAS 80-902

Vanhempien makuuhuoneeseen suunniteltiin vaatekaapiston lisäksi kiinteä lino-leumipintainen työtaso, jota kannatteli neljä taivutettua Aalto-jalkaa. Vanhempien makuuhuoneeseen määriteltiin wilton-nukkainen kokolattiamatto, kun tyttären ja apulaisen huoneisiin valittiin helpommin puhtaana pidettävät lakatut lautalattiat. Makuuhuoneiden materiaaleja karsittiin rakennusvaiheessa. Sekä vanhempien että tyttären huoneisiin seinäpinnat suunniteltiin juuttikankaalla verhotusta lastulevystä oregonmäntylisistöiksi. Myös maalattuun lastulevykattoon suunniteltiin vastaavia listoituksia. Lopulta sekä katto-, että seinäpinnat toteutettiin maalattua lastulevystä avosaumoin.⁴⁹

⁴⁹ Työselitys 5.6.1968, S 31

Märkätilat

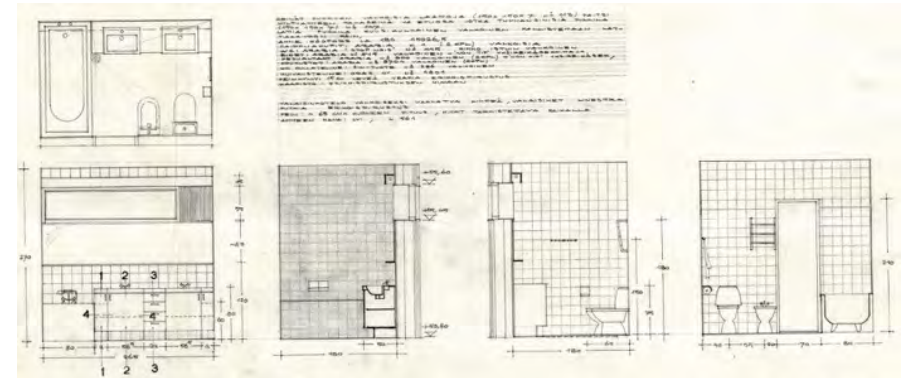
Villa Kokkosen päärakennuksen märkätilojen suunnittelussa päädyttiin jo alkuvaiheessa erikoiseen, vasta 2010-luvulla yleistyneeseen ratkaisumalliin. Puurakenteiseen rakennukseen haluttiin nimittäin toteuttaa märkätilat huone huoneessa -periaatetta käyttäen ja täysin epäorgaanisista runkomateriaaleista. Samaa ratkaisua käytettiin myös sähköhuoneessa, oletettavasti paloriskin minimoimiseksi.

Kuva 63: WC:n ja apulaisten kylpyhuoneen erikoissuunnitelmat. 17.4.1968 Kuva: AAS 80-910

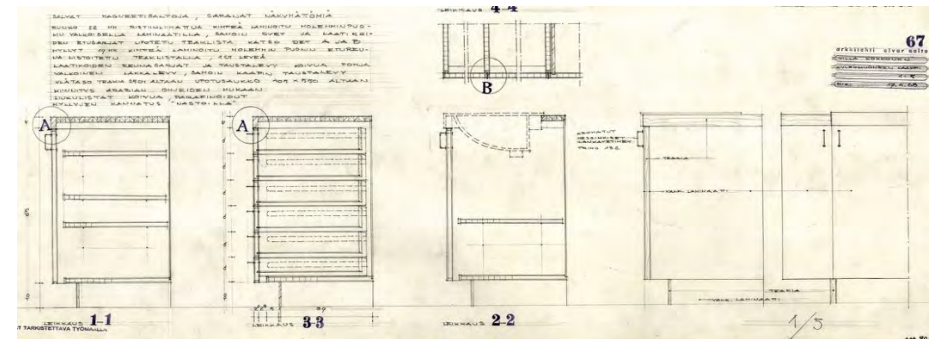
Märkätiloihin, kylmiöön ja sähköhuoneeseen suunniteltiin oma alapohjarakenteensa (AP3) ja seinät muurattiin puurunkoisen ulkoseinän sisäpuolelle tiilestä. Sekä pääkylpyhuoneeseen että apulaisten kylpyhuoneeseen suunniteltiin muurattu amme, jonka sivut myös laatoitettiin. Pintamateriaalit olivat aikakaudelle tyyppisiä, Pukkilan kuusikulmaista laattaa lattiaan ja 15x15 cm kokoista klinkkeriä seinäpintoihin.

Eteisen yhteydessä oleva WC ja kotiapulaisten kylpyhuone määriteltiin pinnoiltaan yksinkertaisiksi, varustelultaan varsin niukoiksi ja tiloiltaan kompakteiksi. Sen sijaan vanhempien kylpyhuoneessa arvohierarkiaa korostettiin sekä kaksivärisellä seinälaatoituksella että arvokkaammalla varustelulla. Vanhempien kylpyhuoneeseen suunniteltiin erillinen bidee, ikkuna antamaan luonnonvaloa, tuuletusluukku, epäsuoraa valoa antava valaisinratkaisu geneerisen pallovalaisimen sijaan ja ennen kaikkea erikoissuunniteltu allaskaluste.

Kuva 64: Vanhempien kylpyhuoneen erikoissuunnitelmat 17.4.1968. Kuva: AAS 80-909

Allaskalusteen suunniteltiin kaksi erillistä allasta upotettavaksi aikakaudella muodikkaaseen tiikkitasoon. Kimpilevyisen rungon kaapin ovien ja vetolaatikoiden reunat määriteltiin niin ikään viilutettavaksi tiikillä. Piilosaranoinnit ja magneettisalat toivat hienostuneen säväyksen kalusteeseen.

Kuva 65: Kylpyhuoneen kaapin erikoissuunnitelma 17.4.1968. Kuva: AAS 80-925

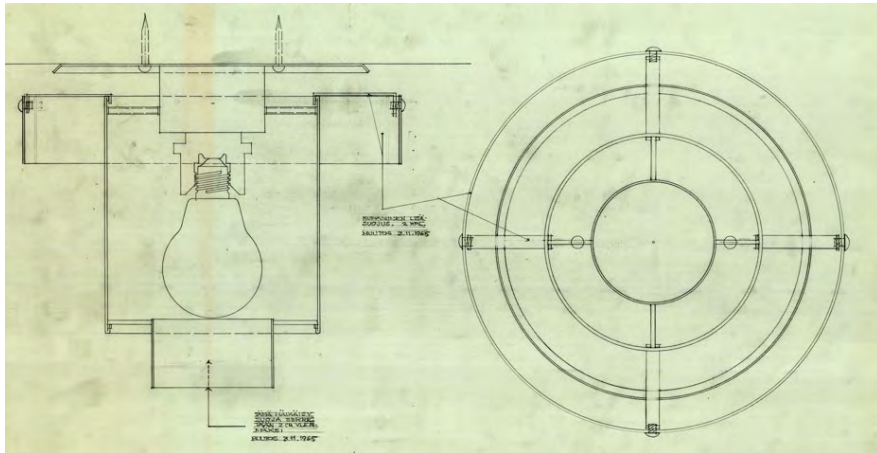
Kylpyhuoneen valaisinratkaisu määriteltiin pohjautuvan valkoiseksi maalattuun kimpilevykoteloon sijoitettuun linestraputkeen ja siitä oli tarkoitus laatia erikoissuunnitelma. Erikoissuunnitelmaa ei ole kuitenkaan sisällytetty säätöön piirrosarkistoon.

Valaisimet

Kuten Alvar Aallon arkkitehtitoimiston muissakin kohteissa, myös keinovalaistukseen kiinnitettiin huomiota suunnitteluvaiheessa. Villa Kokkosen valaisimet ovat pitkälti kohteeseen suunniteltuja erikoisvalaisimia. Näitä on täydennetty Artekin malliston valaisimilla ja sekundäärisissä tiloissa aikakauden standardivalaisimilla. Vastaava ratkaisu oli vakiintunut toimiston kohteisiin vuosikymmenten kuluessa. Vastaavalla tavalla valonkytkimiksi ja sähkökalusteiksi valikoitui yleensä aikakauden yleisten ja tyyppisten mallien mukainen ratkaisu.

Ulkovalaisimet

Villa Kokkosessa on käytetty kolmea erilaista ulkovalaisinta. Tutkimuksen kannalta kyseiset ulkovalaisimet ovat haastavia, sillä niistä ei ole suunnitelmia Villa Kokkosen suunnitelmakirjaston yhteydessä. Julkisivusuunnitelmissa valaisimet esiintyvät ainoastaan viitteellisinä merkintöinä. Ulkovalaisimien patinoituneista pinoista ei ole havaittavissa leimamerkintöjä päällisin puolin, mutta todennäköisesti ne ovat Valaistustyö Ky:n toteuttamia, kuten kohteen muutkin erikoisvalaisimet.

Kuva 66: Rovaniemen kaupunginkirjaston (1965) toimistojen ja asunnon sisäänkäynnin ulkovalaisimen suunnitelma. Kuva: AAS 43-3326

Keittiön eteisen ja autotallin viereiset kupariset ulkovalaisimet on suunniteltu alun perin 1965 Rovaniemen kaupunginkirjastoon. Rovaniemen kirjastossa valaisin on kiinnitetty alakattoon, joten Villa Kokkosen kohdalla on jouduttu muokkaamaan

tätä suunnitelmaa seinäkiinnike lisäten. Lisätty seinäkiinnike on myös tyyppiltään muissa aikakauden Aallon suunnittelemissa kohteissa käytetty.

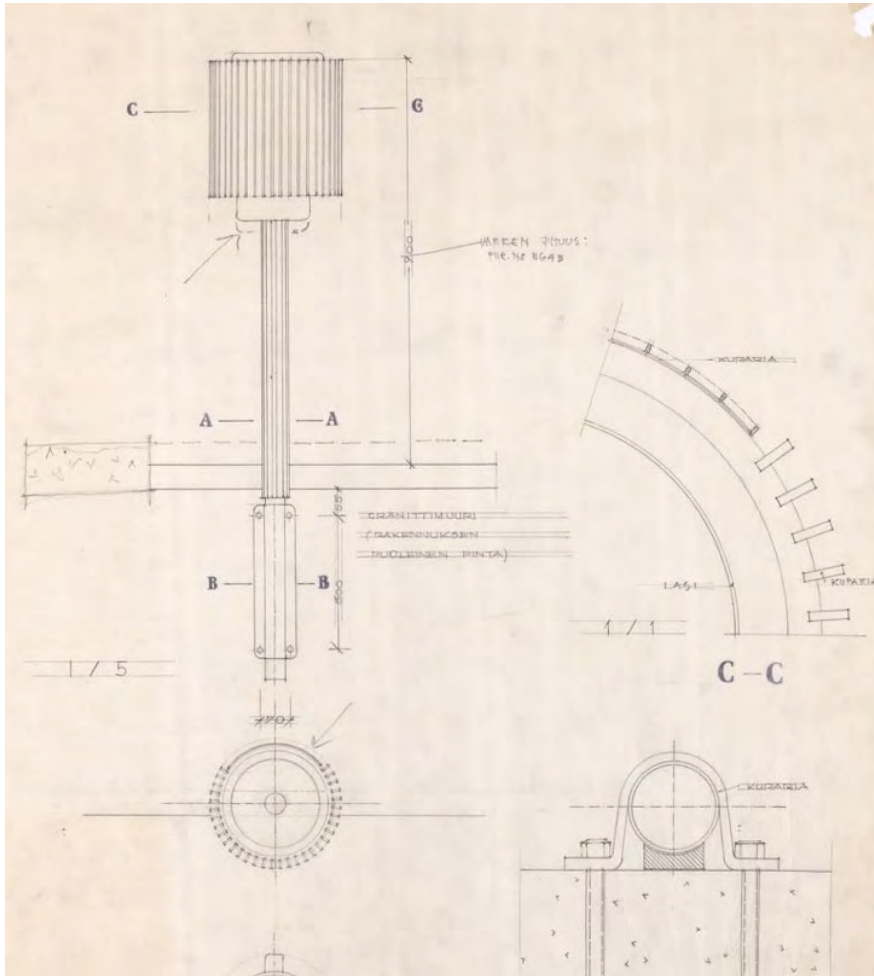

Kuva 67: Villa Kokkosen pohjoispuolen sisäänkäynnin ulkovalaisin. Kuva: AAS

Etupihalla sijaitsevat kaksi sauvavalaisinta ovat vastaavalla tavalla muokkauksia TKK:n päärakennukseen (1965) suunnitelluista muurivalaisimista. Villa Kokkosen versiossa maasta nouseva pylväs on yksinkertainen pyöröputki, toisin kuin TKK:n suunnitelmassa.

Kuva 68: Villa Kokkosen etupihan pylväsvalaisin. Kuva: Maija Holma/AAS

Kuva 69: TKK:n päärakennukseen (1965) suunniteltu muurivalaisin. Kuva: AAS 42-4617

Kolmas ja Villa Kokkosessa eniten käytetty ulkovalaisin on samalla valaisimista erikoislaatuinen. Se on säleikkömalliltaan hyrrämäinen kuparivalaisin yläpuolisella kupariheijastimilla. Villa Kokkosessa näitä valaisimia on viisi kappaletta, yksi päärakennuksen sisääntulokatoksen yhteydessä ja lisäksi neljä kappaletta valaisemassa käyntiä pergolan läpi saunalle.

Kuva 70: Sisäänkäyntikatoksen erikoisvalaisin. Kuva: Maija Holma/AAS

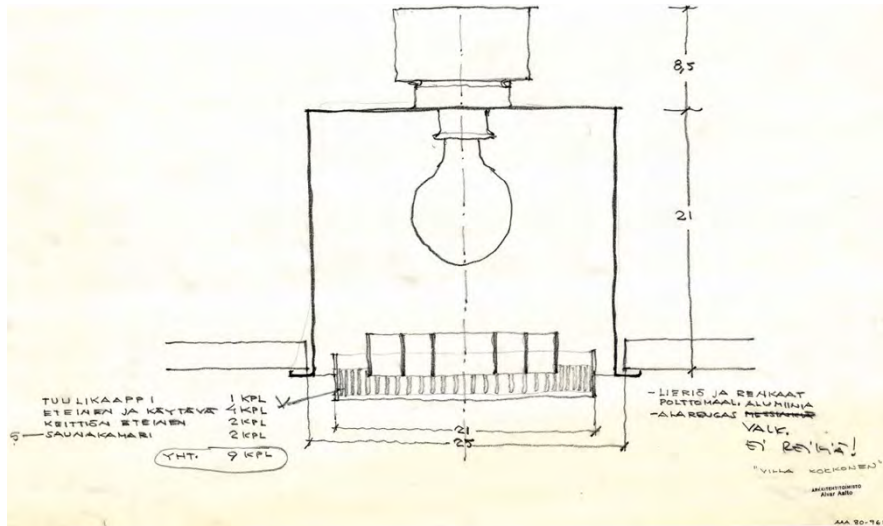
Tästäkään valaisimesta ei ole erikoispiirustuksia Villa Kokkosen piirustusarkiston yhteydessä, mutta valaisinta ei tutkimusten jälkeen ole todettu esiintyvän muissaakaan Aallon kohteissa. Koska valaisin on sijoitettu näkymiensä puolesta tärkeimpiin paikkoihin, pääsisääntulokäynnin eteen ja pergolaan, onkin todennäköistä, että kyseessä on nimenomaan Villa Kokkoseen suunniteltu erikoisvalaisin.

Kuva 71: Villa Kokkosen erikoisvalaisin saunarakennuksen edustalla. Kuva: Maija Holma/AAS

Sisätilojen erikoisvalaisimet

Villa Kokkosen sisätilojen valaisimien suunnitelmat ovat ulkovalaisimista poiketen dokumentoitu kattavasti piirustusarkistoon. Kohteen sisätiloihin on suunniteltu neljä erikoisvalaisinta, joita on sitten täydennetty Artekin malliston valaisimilla.

Kuva 72: Päivämätön suunnitelma Villa Kokkosen upotetusta kattovalaisimesta. Alarengas toteutettiin lopulta messinkisenä ja rei'itettynä vaikka suunnitelman tekstiä muutettiin näkyvällä tavalla. Kuva: AAS 80-968

Sisätilojen yleisin valaisin on paneeli- ja levykattoihin upotettu erikoisvalaisin. Näitä on Villa Kokkosessa yhteensä 9 kpl. Valaisimen pohjassa on leima "Valaistustyö U11, 150V 250W". Nykyisellään kaikissa valaisimissa säleikkö on asennettu ylösalaisin, rei'itetyn messinkilevyn tulisi olla alinna.

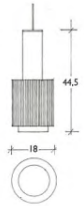
Kuva 73: Villa Kokkosen upotettu erikoisvalaisin, säleikkö ylösalaisin. Kuva: Joni Rousku

Yksi kohteen erikoisvalaisimista on suunniteltu kattoikkunoiden yhteyteen. Ruokailutilan ja välikön riippuvat valaisimet, A111E -malli, ovat muunneltua laajalti tunnetusta A110-valaisimesta ns. käsikranaatista, joka ensimmäisen kerran suunniteltiin Insinööritaloon 1951.⁵⁰ A111 oli tästä jatkojalostettu ja Artekin katalogiinkin päätyneet versio, jossa alempi kehä on toteutettu umpinaisen levyn sijaan kahdessa portaittaisessa kerroksessa olevien pyöreiden alumiinipintojen ("alumiinitikut") avulla. Tätä valaisinta on käytetty esimerkiksi Seinäjoen kaupungintalossa (1962) sekä Alvar Aallon Ateljeen laajennusosassa (1963).

Villa Kokkosen muotoilussa erikoismallissa hahmoa on muunneltu edelleen: alemman metallilieriön suhteellista korkeutta on kasvatettu ja samalla varren pituutta lyhennetty. Valaisimet on ripustettu kiinteillä ripustustangolla ja alaosaan on lisätty messinkirengas heijastamaan valoa. Valaisimen ripustustangon vieressä on "Valaistustyö A111E" -leima

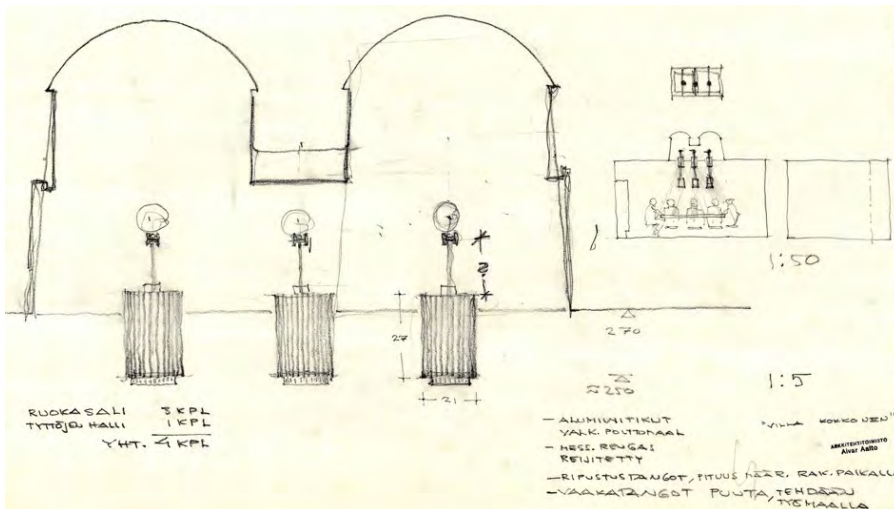
⁵⁰ Schildt, Göran: *Alvar Aalto – A Life's Work. Architecture, Design and Art.* 1994, s 264-265

A III / 75 W

Kuva 74: A111 -valaisin Artekin valaisinkuvastossa, oletettavasti 1960-luku.

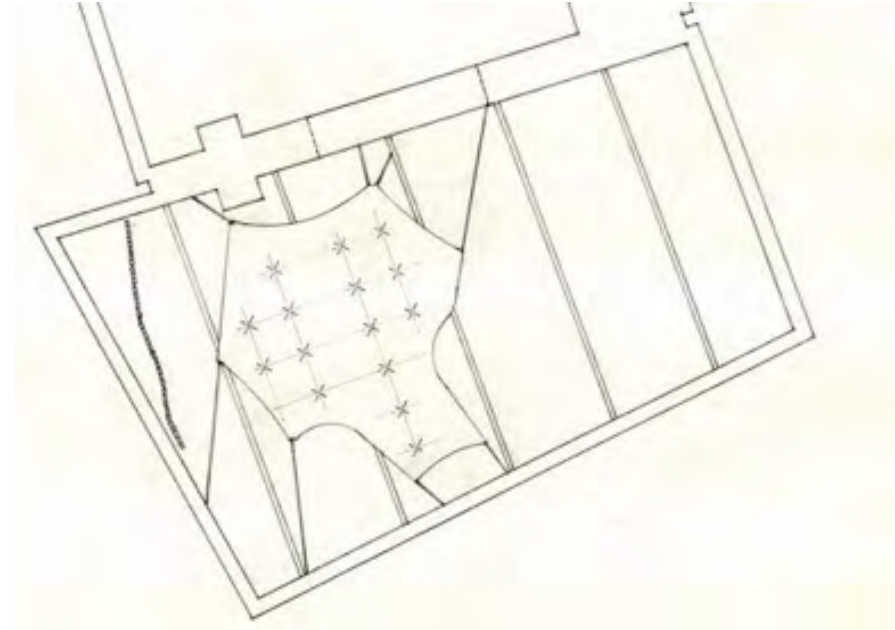
Kuva 75: Villa Kokkosen ruokailutilan A111E -valaisimet. Kuva: Maija Holma/AAS

Kuva 76: Päivämätön ruokailutilan valaisinsuunnitelma. Kuva: AAS 80-969

Villa Kokkosen suunnitelluista sisätilojen valaisuratkaisuista silmiinpistävin on varmastikin työhuoneen kattovalaisinratkaisu. Se yhdistää 15 yksinkertaista

teollisuusvalaisinta ne ylleen verhoavaan purjekankaaseen, velumiin. Valaisimen ansiosta korkeaan tilaan saadaan tehokas mutta pehmeä yleisvalo.

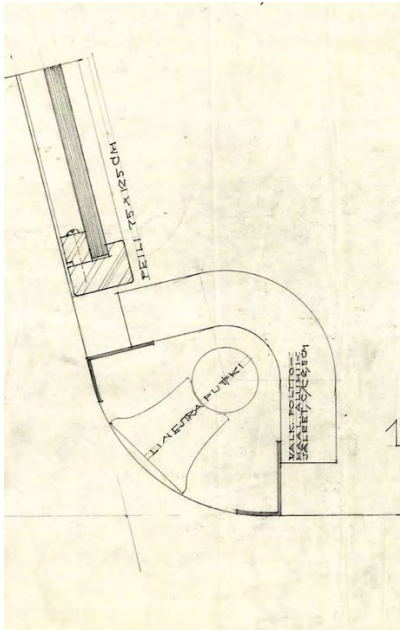

Kuva 77: Rajaus työhuoneen kattovalaistussuunnitelmasta 18.7.1968. Kuva: AAS 80-950

Kuva 78: Työhuoneen kattovalaisin. Kuva: Maija Holma/AAS

Kiinteänä osana talon pääkulkureittejä kuuluvaan vaateilaan suunniteltujen kiintokalusteiden osana oli myös pyöreään nurkkaan sijoittuva metallisäleikkövalaisin, jonka sisällä oli loisteputki (linestraputki).

Kuva 79: Rajaus suunnitelmasta "Eteisen kalusteet" 13.8.1968, päivitetty 8.11.1968. Kuva: AAS 80-956

Kuva 80: Vaateilan valaisin. Valaisin kunnostettu peruskorjauksessa 2005-2007. Kuva: Joni Rousku/AAS

Artekin valaisimet

Villa Kokkoseen erityisesti suunniteltujen valaisimen tai mallistoista kohdetta varten muokattujen valaisimien lisäksi talon päätiloissa käytettiin kolmea eri Artekin tuotannossa ollutta valaisinmallia. Olohuoneen kattovalaisimiksi valittiin kaksi valkoista A335B -valaisinta (ns. käpyvalaisin). Malli suunniteltiin alun perin Kansaneläkelaitokselle 1954. Sohvan vieressä oleva alkuperäinen valaisin on

⁵¹ Schildt 1994, s. 266

vaihtunut A331 -valaisimeen (ns. mehiläispesä) varkauksien seurauksena. Näistä tarkemmin Elämää Villa Kokkosessa -luvussa.

Työhuoneeseen valittiin kolme jalkavalaisinta Artekin mallistosta. Yksi kolmikuupainen A809, joka suunniteltiin Maison Louis Carréen 1959 ja kaksi samana vuonna Kansaneläkelaitokselle suunniteltua kaksikupuista A810 -mallia.⁵¹

Kuva 81: Olohuoneen käpyvalaisimet (A335B). Taustalla näkyy työhuoneen A809-valaisin. Ajankohta n. 1970. Kuva: Kinodia, kuvaaja Kari Hakli/AAS av 10121.

Kokoushuoneiksi muutettuihin makuuhuoneisiin lisättiin peruskorjauksessa 2005-2007 Artekin A622 -valaisimet, kaksi isompaan ja yksi pienempään makuuhuoneeseen. A622 on myös suunniteltu Kansaneläkelaitosta varten.⁵²

⁵² Schildt 1994, s. 266.

Saunarakennus ja uima-allas

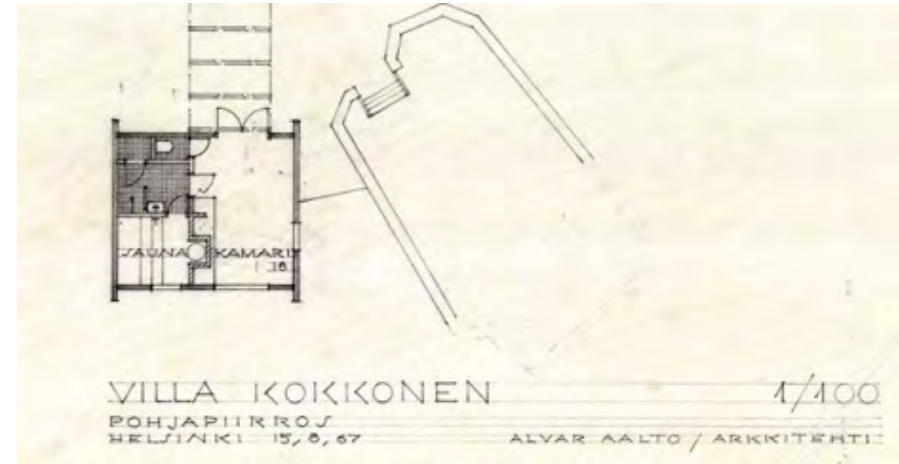
Saunarakennuksen ja siihen liittyvien pergolan ja uima-altaan suhteen kunnianhimo oli selkeästi korkeammalla kuin autotallin kohdalla. Kuten aiemmissa osioissa todettiin, oli jo Villa Maireassa käytetty konseptia erillisen saunarakennuksen, vapaamuotoisen uima-altaan ja näille johtavan katoksen yhdistelmästä. Mariana Cedercreutzin mukaan Villa Maireaa käytettiin näissä tietoisesti esikuvana samoin kuten toteuttamatta jättäneen ovikatosversion kohdalla.⁵³

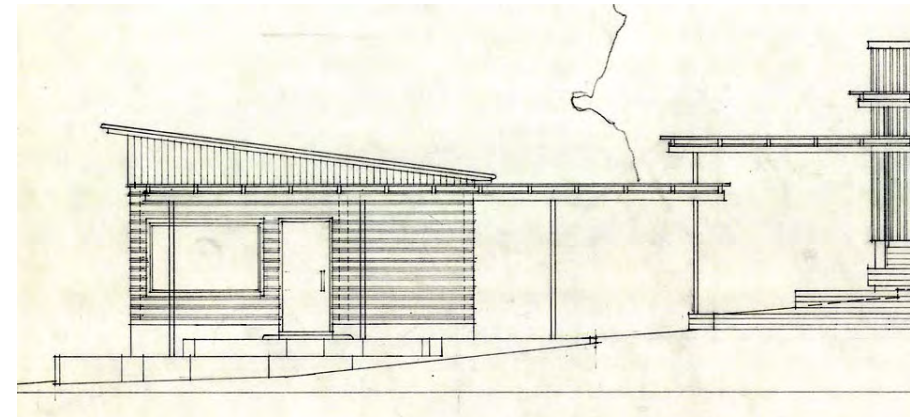
Kuva 82: Ensimmäinen päivätty julkisivusuunnitelma 15.8.1967. Saunassa pulpettikatto. Kuva: AAS 80-846

Päärakennuksen sijoituessa rinnetontin korkeimmalle kohdalle, oli selvää että saunarakennuksen korkeusasema olisi päärakennusta alempana. Saunan katto tulisi siis olemaan kiinteä osa talosta avautuvia näkymiä tontille.

Ensimmäisessä 15.8.1967 päivätyssä suunnitelmasarjassa sauna on pulpettikattoinen, katon matalimman osan ollessa päärakennuksen puolella. Näin katon rooli päärakennuksen ulkonäkyissä olisi ollut erityisen merkittävä. Hirsirunkoiseen rakennukseen on kaavailtu erikoisempia puolittain pitkiä hirsinurkkia, joihin lyhyemmät itä- ja länsisivut ilmeisesti liittyisivät väliseinälliitoksilla. Pohjaratkaisussa saunakamariin pääsisi pariovista, jotka avautuvat pergolan alle, päärakennuksen suuntaan. WC ja pesuhuone jäisivät sisäänkäynnin oikealle puolelle.

Kuva 83: Saunan pohjapiirros 15.8.1967. Rajattu. Pariovet päärakennuksen suuntaan ja osittaiset pitkänurkat. Kuva: AAS: 80-845

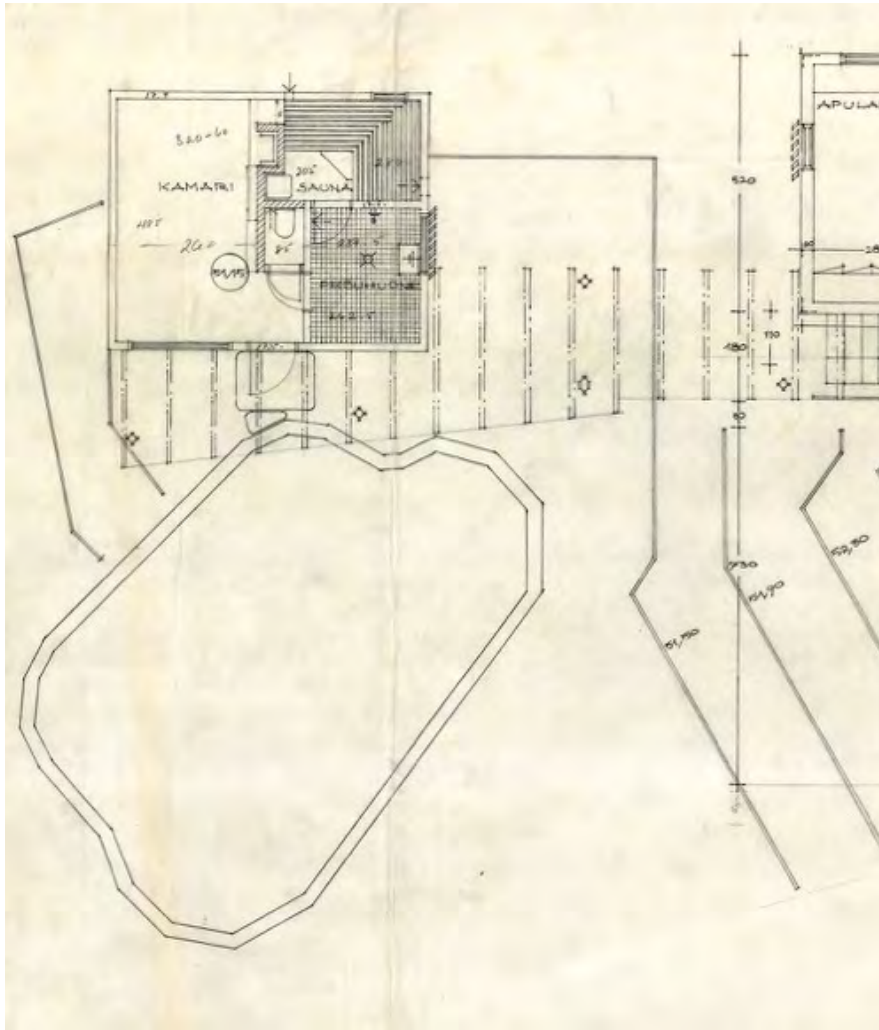

Kuva 84: Lyhyet hirsinurkat ja pulpettikatto. Pergola muutettu kolmeen tasoon porrastuksi. Päiväämätön, oletettavasti väliltä 15.8.-20.9.1967. Rajattu. Kuva AAS 80-841

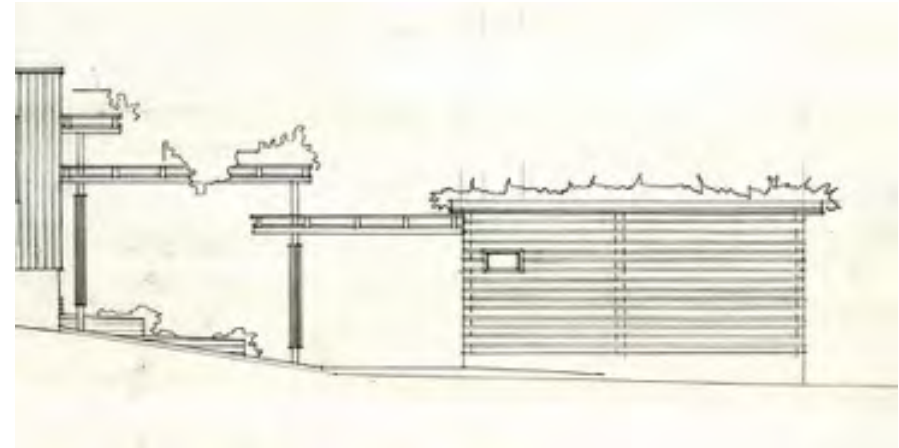
Pulpettikattoisesta saunasta laadittiin vielä pidemmälle viety päiväämätön luonnos, jossa hirsinurkat on määritetty lyhyiksi ja sisäänkäynti muutettu eteläisivulle.

⁵³ Cedercreutz 14.10.2022

Seuraavat kehitysaskleet otettiin 20.9.1967 päivätyssä suunnitelmasarjassa. Näissä saunan tilajako saavutti lopullisen muotonsa ja pergola kasvoi leveyttä viuhkamaisesti.

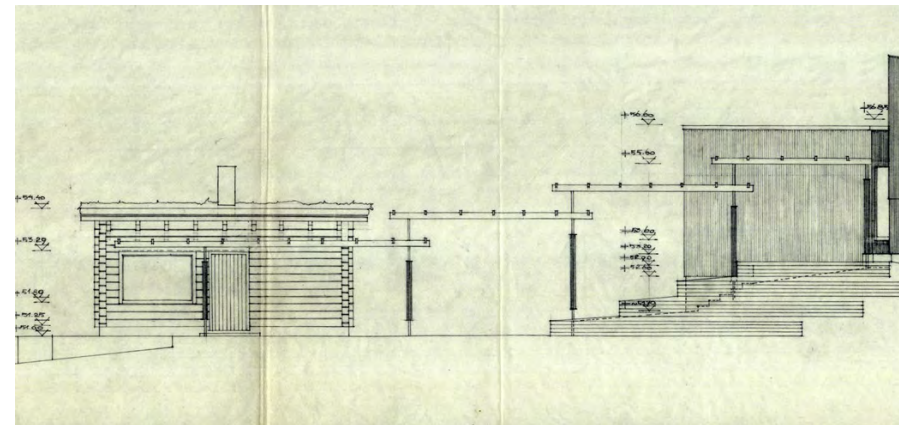

Kuva 85: Pohjapiirros 20.9.1967. Lopullinen tilajako. Rajattu. Kuva: AAS 80-852

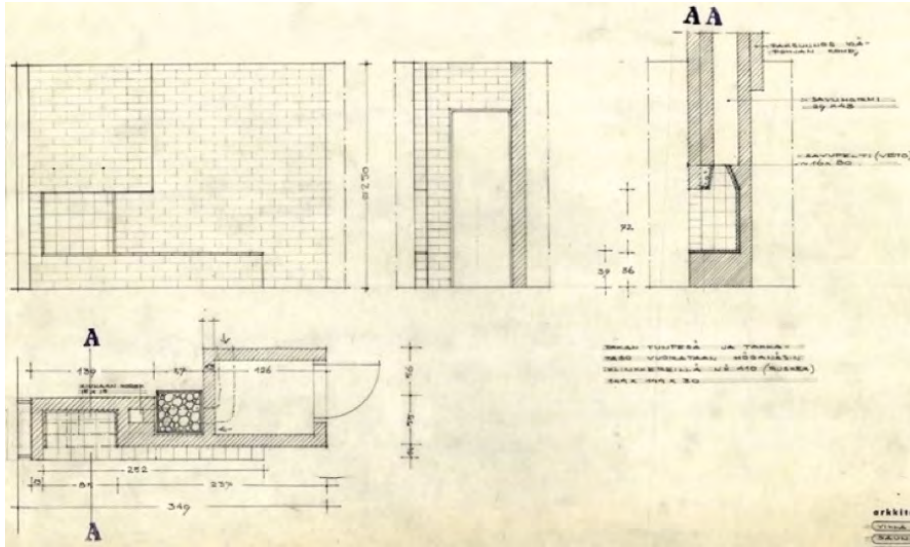
Kuva 86: Rajaus pohjoispuolen julkisivusuunnitelmasta. 20.9.1967. Kuva: AAS 80-856

Suunnitelmasarjassa taloon päin kaatavasta pulpettikatosta luovuttiin ja se korvattiin loivemmalla turvekatolla – aiheella jota Aalto oli käyttänyt useasti aiemminkin mm. omassa kesäsuunnossaan, Koetalossa, Muuratsalossa. Saunan katon yläreuna jää työhuoneen ikkunoiden alareunan tasalle. Saunan hirsirunkoa suunniteltiin lyhytnurkkaiseksi.

Kuva 87: Pitkänurkkainen saunarakennus, jolle johtaa neljässä tasossa laskeva pergola. Ensimmäinen päiväys 25.11.1967, viimeinen muutos 31.1.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-874

Tästä eteenpäin saunan hahmossa ainoa suurempi muutos oli marraskuusta tammi-kuuhun 1968 käytetyissä työpiirustuksissa saunan hirsirungon muuttaminen pitkäksi suoranurkaksi. Pergola kehittyi neliportaisesti laskeutuvaksi.

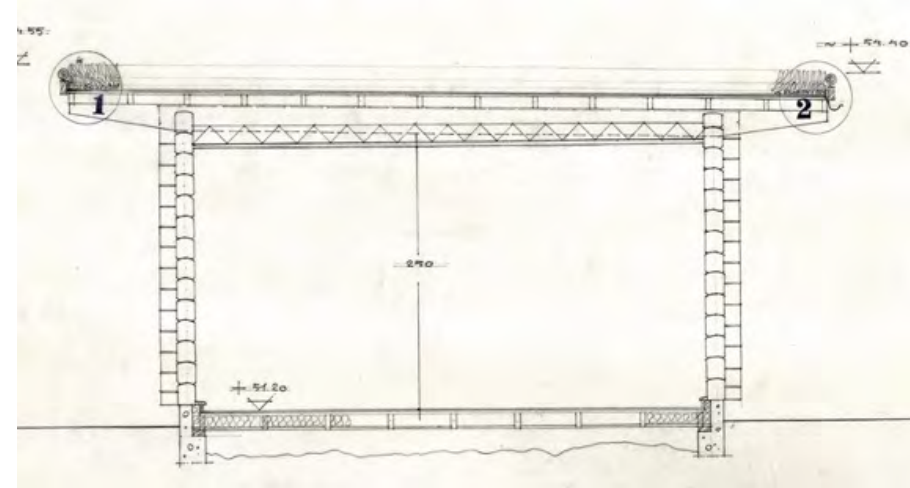

Kuva 88: Saunarakennuksen takan erikoissuunnitelmat 5.2.1968. Kuva: AAS 80-908.

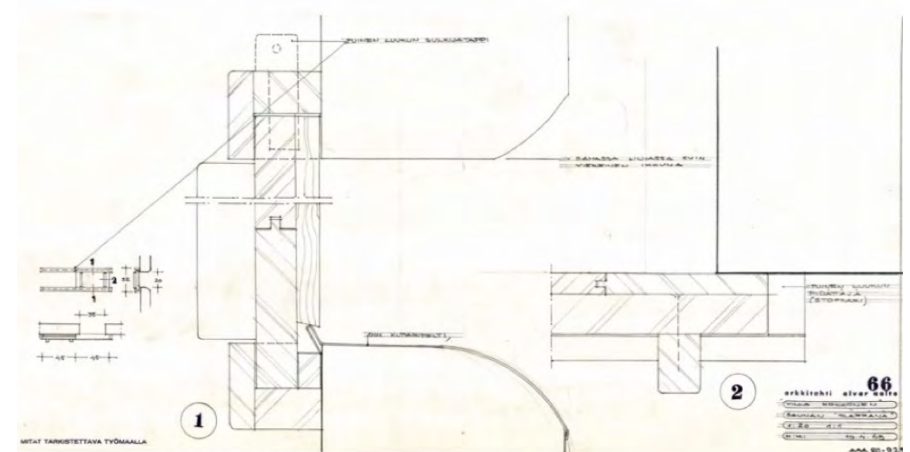
Rakennuksen suurten ratkaisujen varmistuttua voitiin siirtyä yksityiskohtien hio-miseen. Toimistossa laadittiin erikoissuunnitelmat saunan takasta, tilavarusteista sekä ikkunoista, saunatilan puuräppänestä ja vetimistä. Saunarakennuksen lopul-liset rakennekuvat olivat rakennusselityksen 8.4.1968 yhteydessä. Loiva turve-katto muutettiin kaatamaan etelään, eli pergolaan päin.

Saunan I-kirjaimen muotoiset lauteet määriteltiin rakennettavaksi oksattomasta ja pihkattomasta kuusipuusta. Lauteiden ylätaso tulisi sen sijaan olla haapalautaa. Pesuhuoneen pesupenkit ja jakkara tulisi rakentaa myös oksattomasta ja pihkat-tomasta kuusesta. Saunan lattialle määriteltiin toteutettavaksi irralliset lattiaritilät painekyllästetystä männystä kumikorokkein.⁵⁴

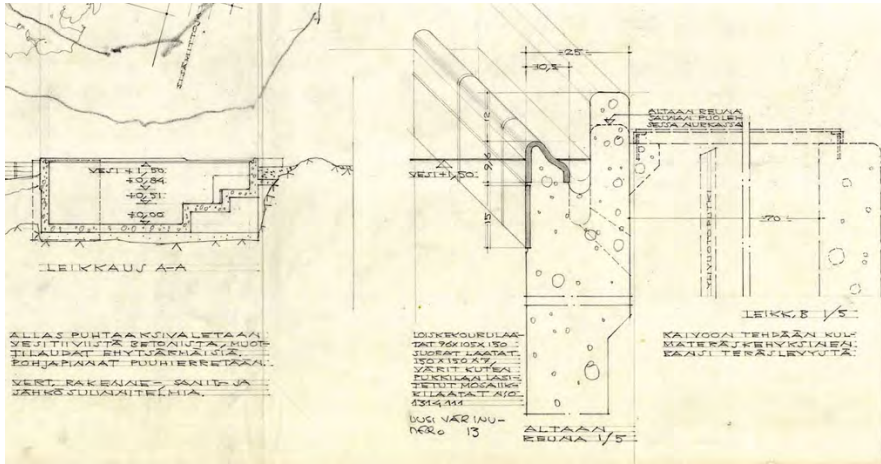
⁵⁴ Työselitys 5.6.1968. s 20.

Kuva 89: Saunarakennuksen leikkaus, alapohja suunniteltu tuulettuvaksi alapohjaksi. Ra-jattu. 10.4.1968. Kuva: AAS 80-924.

Kuva 90: Saunan räppänän erikoissuunnitelmat. Kuva: AAS 80-925

Kuva 93: Uima-allas. 23.7.1968. Rajattu. Kuva: AAS 80-951

Reunakaakeloitua ei kuitenkaan toteutettu, kuten ei myöskään päarakennuksen puoleista porrastusta. Laskeutuminen altaaseen tapahtuu tikkailla. Allas yhdistyy saunarakennukseen puisella terassilla.

Kuva 94: Uima-allas tyhjänä vuonna 1998. Kuva: Tuomo Hirvonen / AAS doku 1062-1

Kuva 95: Sauna uima-altaan reunalta nähtynä elokuussa 2022. Kuva: Maija Holma/AAS

Saunan hirsirungon pinta lopulta piiluttiin laineille sisältä ja ulkoa. Lisäksi ulkopuoli tervattiin. Kumpaakaan näistä toimenpiteistä ei ole määritelty suunnitelmissa vaan niistä on sovittu työmaalla. Rungon jälkitilkitseminen tehtiin pellavariveellä.

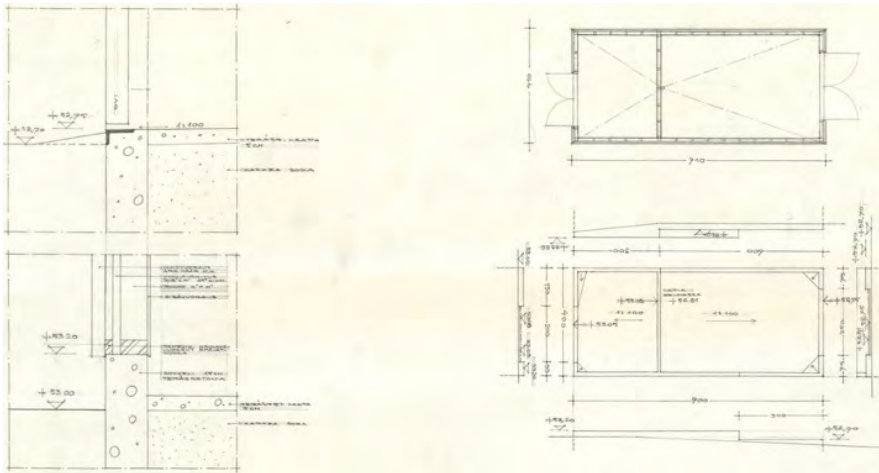

Kuva 96: Sauna pohjoispuolelta nähtynä elokuussa 2022. Kuva: Maija Holma/AAS

Autotalli

Autotallirakennuksen suunnitteluprosessi oli suoraviivaisempi kuin muiden Villa Kokkosen rakennuksien. Se suunniteltiin pitkälti valmiiksi heti vuoden 1967 syksyllä. Sen sijaan se rakennettiin vasta työmaan loppuvaiheessa, sillä kesällä 1968 otetuissa valokuviissa (kts. sivu 31) autotallin pystyrunkoa ei ole vielä nähtävissä.

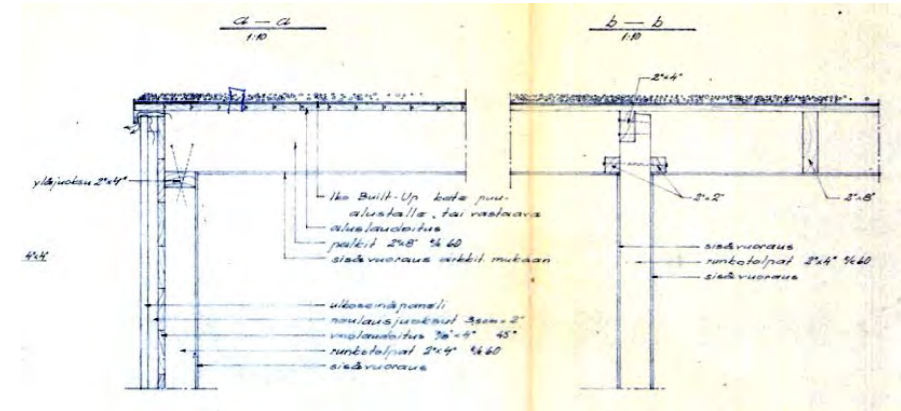
Autotalli oli kaikissa luonnosvaiheissa yksinkertainen ja vähäeleinen talousrakennus, joka jakautui etuosan autotalliin ja takaosan varastoon, jotka erotettiin toisistaan väliseinällä. Autotallista ei löydy kuin kaksi suunnitelmaa, rakennesuunnitelma 11.11.1967 ja arkkitehtisuunnitelma, jota on päivitetty 15.11.1967. Tämän lisäksi autotallin rakennetyypit löytyvät 5.6.1968 päivätyn työselityksen osana ja molempien puolien ovet osana ovikaavioita.

Kuva 97: Autotallin suunnitelma. 7.11.1967, korjattu 15.11. Rajattu. Kuva: AAS 80-868.

Autotallirakennukseen suunniteltiin singelipintainen tasakatto, jonka kaadot ohjasivat väliseinän kohdalla keskellä rakennusta olevaan sadevesiviemäriin. Vaikka autotallirakennus olikin muuten täysin puuaineinen, vuorattiin sisäpinnat molemmilla puolilla asbestipitoisella lujalevyllä. Rakennuksessa ei ollut lämmitystä, eikä rankorakenteessa siten myöskään lämmöneristettä.⁵⁵

Mielenkiintoisena yksityiskohtana suunnitelmissa ei määritellä ulkoverhouksen mallia, vaan todetaan, että vuoraus toteutetaan "ark. määr. mukaan". Toteutunut perinteisen lomalaudoituksen valinta on siis ilmeisestikin päätetty työmaalla.

Kuva 98: Autotallin katon rakennesuunnitelmat. Ins.tsto K. Saari. 24.4.1968. Kuva: AAS

⁵⁵ Villa Kokkonen. Rakennuslitys 5.6.1968, s. 13-33

VILLA KOKKOSEN RAKENNUSVAIHE

Kuten edellisestä suunnitteluhistorian läpikäynnistä käy ilmi, Villa Kokkosen suunnittelu ja rakentaminen nivoutuivat kronologisesti yhtäaikaisiksi. Muutamat merkittävämät suunnittelumuutokset tapahtuivat työmaavaiheessa ja kerran jopa jouduttiin ottamaan aikalisä rakennustöissä.

Kuva 99: Villa Kokkosen länsijulkisivu harjannostajaisten aikaan.. Olohuoneen vuoraus edelleen kesken, savupiiput eivät nousseet vesikatolle asti. Kuva: Joonas Kokkosen perikunnan arkisto, AAS AR 75-10

Arkistoista löytyvät tiedot rakennusvaiheesta ovat pirstaleisia. Suunnitelmat löytyvät kattavasti Alvar Aalto -säätiön arkistoista, mutta työmaadokumentaatiota ei ole arkistoitu sinne. Kokkonen itse asui Järvenpäässä ja kertomansa mukaan kävi päivittäin työmaalla.⁵⁶ Myöskään Joonas Kokkosen kirjeenvaihtoarkistossa ei ole yhtään kirjettä rakentamiseen liittyen, vaikka muuten arkisto sisältää mm. nimikirjoituspyynnöt ja muut triviaalimmat yhteydenotot.⁵⁷

⁵⁶ Lahti 2001, s. 66

⁵⁷ Kokkonen, Joonas: Kirjeenvaihtoarkisto. Kansalliskirjasto, Coll 653.1-10.

Kuva 100: Valmistuvaa länsijulkisivua kesällä 1968. Ikkuna-aukot peitetty muovilla. Etualalla saunan sokkeli, hirsirunkoa ei vielä aloitettu. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103255

Kesäkuun 1968 työselityksessä veloitetaan, että työmaalla on pidettävä työmaapäiväkirjaa ja betonointipäiväkirjaa.⁵⁸ Kyseistä työmaapäiväkirjaa ei ole kuitenkaan löytynyt arkistoista. Alvar Aalto -säätiön arkistosta löytyy yhteensä 23 valokuvaa rakennusajalta. Vaikuttaa siltä, että 22 niistä on kuitenkin otettu yhdellä vierailukerralla arkkitehtitoimiston työntekijä Aulis Riikosen toimesta. Sisäänkäyntikatoksen työvaiheiden perusteella oletettavasti kuvauksen ajankohta on kesällä 1968. Minkäänlaista johdonmukaista ja kronologista seurantaa on siis mahdotonta rakentaa tavoitettujen lähteiden perusteella. Se voidaan todeta, että saunarakennus toteutettiin päärakennuksen jälkeen, sillä kesän 1968 kuvissa siitä ei ole valmiina muuta kuin sokkelirakenteet.

⁵⁸ Villa Kokkonen. Työselitys 5.6.1968 s.2.

Kuva 101: Edessä olohuoneen tasakatto, taempana työhuoneen pulpettikatto, huopien päällä singelikerros. Piiput muurattu lakikorkeuteensa. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103267

Kuva 102: Rakennusryhmän pohjoisjulkisivu. Oikealla ilmeisesti rakennusaikainen parakki/varasto. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103263

Tämän vuoksi tärkeimmät lähteet työmaavaiheesta ovat Olli Kumpulaisen artikkeli Järvenpää-seuran vuosijulkaisussa vuodelta 2001 ja Keski-Uudessamaassa 1998 julkaistu artikkeli Villa Kokkosen rakentamisesta. Lehtiartikkelissa haastateltiin vastaavana mestarina toiminutta rakennusmestari Paavo Koivuniemeä. Pekka Hakon kirjoittamassa Joonas Kokkosen elämäkerrassa on esitetty rakennusvaiheen karkea aikataulu. Hakon mukaan perustustyöt taloon tehtiin syksyllä 1967 ja talo valmistui marraskuussa 1968. Lopulliseen asuunsa se kuitenkin tuli vasta 1969.⁵⁹ Aiemmin läpikäydyn suunnitteluhistorian ja suunnitelmien päiväyksiä avulla saadaan tähän täsmennyksiä. Esimerkiksi voidaan arvioida, että sokkelien valut toteutettiin luultavammin loka-marraskuussa 1967.

Kuva 103: Työhuoneen kulmaikkuna kesällä 1968. Telineet peittävät kaksikerroksisen vuorauksen katkaisukohdan. Suuret kuuset ovat aivan rakennusrungon vieressä. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103260

Paavo Koivuniemi oli Kokkosen lapsuudenaikainen ystävä urheiluharrastuksen kautta, jonka Kokkonen pyysi valvomaan hanketta varsinaiseen

⁵⁹ Hako 2001, s. 191

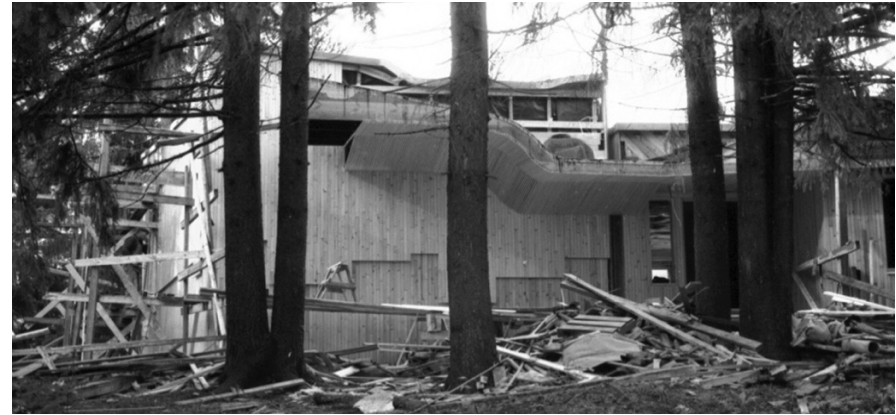
rakennusvaiheeseen, joka alkoi 1968. Koivuniemi valvoi töitä ja hankki rakennustarvikkeita. Kokkonen oli kertonut Koivuniemelle suoraan, että rahaa oli vähän ja talosta tulee kallis. Koivuniemen mukaan talossa oli paljon kulmia ja muita erikoisuuksia, jotka nostivat rakennuskustannuksia. Rakennus toteutettiin Koivuniemen mukaan kuitenkin hyvin tarkasti Aallon suunnitelmien mukaan.⁶⁰

Kuva 104: Työhuoneen takka muurattu ja rapattu. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103254

Olli Kumpulaisen mukaan rakennustyö pyrittiin tekemään mahdollisimman taloudellisesti, koska hanke oli säveltäjän ansiotasoon nähden kustannuksiltaan ääriarvoilla. Kuitenkaan rakennustyön laadusta tai suunnittelijoiden piirustuksissa esitetyistä ratkaisuista ei haluttu poiketa. Ulkoverhoukset, katosten sekä lattia- ja seinälinjojen mutkat toteutettiin tinkimättä ja taidolla. Rakennustyön teki Kumpulaisen mukaan kirvesmies Eino Lindström ja hänen kolme poikaansa. Seinät muurasivat Kalle Virta ja takat Pentti Mattila.⁶¹

⁶⁰ Keski-Uusimaa "Villa Kokkonen syntyi flyygelin ympärille". 15.2.1998

Kuva 105: Itäjulkisivu valmistumassa yksityiskohtineen. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103262

Kuva 106: Kaksinkertaisen vuorauksen viimeistelyä. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103249

⁶¹ Kumpulainen, Olli: *Villa Kokkonen Järvenpään kaupungin haltuun*, Järvenpää-seuran vuosijulkaisu Arina, 2001, s. 18

Joonas Kokkosen myöhemmissä haastatteluissa käy ilmi muutamia tarinoita myös rakennusvaiheesta. *Form Function Finland* -lehden haastattelussa 1981 Kokkonen kertoo, että alkuvaiheessa rakennusmestari oli kauhuissaan. Mestari oletti, että pitää kaataa niin kamalasti puita ja räjäyttää niin mahdottomasti kalliota. Loppujen lopuksi talo kohosi neljän puun kaatamisella. Vanhin niistä oli vuosirenkaiden mukaan yhtä vanha kuin Ranskan vallankumous.⁶²

Kuva 107: Valmistuva sisäänkäyntikatos rakennuksen vesikatolta nähtynä. Kuva: Aulis Riikonen: AAS 102265

Samassa haastattelussa Kokkonen toteaa, että Aallon suunnittelemaan saunaan tarvittiin mahtavat hirret. Pitkän etsimisen jälkeen sellaisia löytyi loppujen lopuksi Lohjalta. Mutta ennen kuin niistä sauna tehtiin, ne palvelivat rekvisiittana Täällä Pohjantähden alla -elokuvassa.⁶³ Paavo Koivuniemi sen sijaan muistelee, että hirret olisivat peräisin Nukarilla toimineesta veistämöstä.⁶⁴ Hirsien rekvisiittakäyttö voi selittää, miksi saunarakennus valmistui vasta myöhemmässä vaiheessa.

⁶² *Form Function Finland*. Nro 1/1981 s. 47-48

⁶³ *Form Function Finland*. Nro 1/1981 s. 47-48

⁶⁴ Keski-Uusimaa 15.2.1998

Kuva 108: Joonas Kokkonen, Alvar ja Elissa Aalto harjannostajaisten yhteydessä itäpuolen pääsisäänkäynnin edustalla. Kuva: Joonas Kokkosen perikunnan arkisto, AAS AR 75-11

Pekka Hakon elämäkerrassa ja Louna Lahden *Ex Intimo* -kirjassa Kokkonen kertoo tarinan työhuoneen takan taustalla: takkaa muurannut taitava muurari erehtyi takan muodosta. Hän luuli, että suunniteltujen aaltomaisten kaartien tuli ulottua läpi koko takan. Aallon tarkoitus oli ollut, että tämä ilmeikäs ja aaltoileva viiva olisi ollut vain takan nurkassa, kuten on toteutettu olohuoneen puolella. Aalto totesi, että tämänkaltaisen vaivan jälkeen hänen tulee piirtää takka uudestaan siten, että kaaret ovat oikeassa suhteessa. Pian Kokkonen sai epätoivoisen puhelun Jaakko Suihkoselta, joka selitti, että Aallon pitäisi suunnitella Tammisaaren kohdetta, mutta siitä ei ole piirretty vielä viivaakaan, kun Aalto uudelleenpiirtää jo viidettä päivää Kokkosen talon takkaa!⁶⁵

Koivuniemen mukaan Alvar Aalto kiitteli harjannostajaisissa kirvesmies Eino Lindströmiä, ja kertoi olevansa tyytyväinen puhtaasti tehtyyn kirvestyöhön. Lindström vastasi, että hän on puolestaan tyytyväinen Aallon puhtaisiin kuviin.⁶⁶

⁶⁵ Hako 2001, s. 193, Lahti 2001, s. 66

⁶⁶ Keski-Uusimaa 15.2.1998

Kuva 109: Harjannostajaiset työhuoneessa. Vasemmalla näkyy talon pääovi tuulikaapineen ja muurattu väliseinä. Karhuntaaljapaaleja pinottu seinälle. Kuva: Joonas Kokkosen perikunnan arkisto, AAS ar 75-9

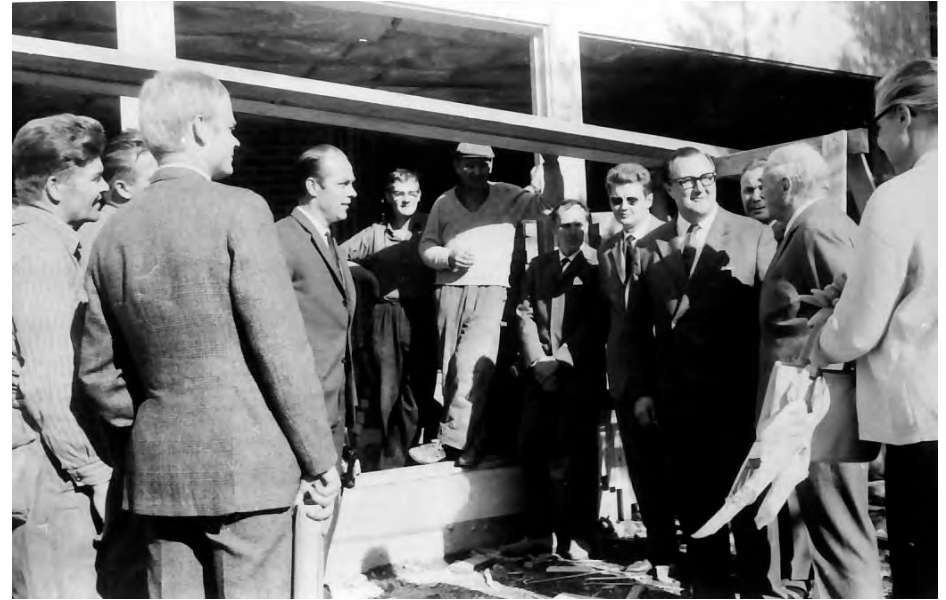
Kokkonen kertoi myös tarinan rakennuksen erikoisesta julkisivun rakentumisesta: julkisivun vuorauksen rimat oli ohjeistettu jatkettavaksi sattumanvaraisissa kohdissa ja jatkos sai osua samalle kohdalle ainoastaan kahden välissä olevan rivin jälkeen. Kokkonen kuuli lounastunnin loputtua yhden timpureista todenneen: ”Menään takaisin tekemään taidetta!”⁶⁷ Koivuniemen mukaan paneelit ovat peräisin Savosta. Veijo Kokkosen mukaan ne saatiin serkun lähettämänä Pielavedeltä.⁶⁸

Villa Kokkosen harjannostajaisissa keskeneräiseen työhuoneeseen oli kannettu pitkät pukkipöydät, joiden ääressä juhlaa vietettiin. Urakoitsijan poika otti juhlasta valokuvasarjan, jossa pöytä on aluksi täysi ja sitten siitä vähitellen häviää väkeä pois, kunnes lopulta akateemikot Kokkonen ja Aalto istuvat enää kahdestaan

⁶⁷ Lahti 2001, s. 66

⁶⁸ Rummukainen, Helena. *Sekalaisia muistiinpanoja Joonas Kokkosesta ja Villa Kokkosesta*. 16.1.2001

vierekkäin.⁶⁹ Olli Kumpulaisen mukaan harjakaisissa olivat läsnä kaikki talon toteutukseen osallistuneet viimeisimpään laudankantajaan.⁷⁰

Kuva 110: Tunnelmaa harjannostajaisista. Kuva: Joonas Kokkosen perikunnan arkisto, AAS AR 75-14

Tutkimusprosessin edetessä on muodostunut vaikutelma, että Kokkosten rahalliset resurssit tulivat vastaan rakennushankkeen loppumetreillä. Tämän otaksuman puolesta puhuisivat useat viimeisen vaiheen aikana toteuttamatta jääneet detaljit. Esimerkiksi uima-allas toteutettiin suunniteltua yksinkertaisempaan, sisäpihan Säynätsalon kunnantalon tyylliset puupengerrykset jäivät toteuttamatta, saunalle vievät laatoitetut ulkoportaat (AAS 80-946) korvattiinkin yksinkertaisemmilla ja puurakenteisilla, makuuhuoneiden seinälevytykset jäivät kangastamatta ja erikoislistoittamatta. Samoin ikkunapenkkiä oregonmäntyisiä listoituksia toteutettiin edukkaampana maalattuna mäntyisenä pyörölistana.

⁶⁹ Hako 2001, s. 193

⁷⁰ Kumpulainen 2001, s. 18

Kuva 111: Ryhmäkuva harjannostajaisista talon edustalta. Vasemmalla edustalla Joonas Kokkonen, valkeassa takissa Elissa Aalto ja oikealla Alvar Aalto: Kuva: Joonas Kokkosen perikunnan arkisto, AAS AR 75-12

Kuva 112: Sisäänkäyntikatos valmistumassa kesällä 1968. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 102248

ARVOTUS

Villa Kokkonen on hienosti säilynyt kolmen rakennuksen, uima-altaan ja pergolan käsittävä rakennusryhmä Tuusulanjärven rannalla sijaitsevassa Vanhakylän kulttuurimiljöössä.

Rakennusten välinen hierarkia on selkeä. Katunäkymää lähimpänä oleva autotallirakennus on vähäeleinen, tyyppillisellä lomalaudoituksella vuorattu ikkunaton ja suorakulmainen talousrakennus. Ainoat vihjeet arvomiljööstä ovat kupariset räystäspellitykset ja kuparinen erikoisvalaisin. Sisempänä tontilla sijaitsee päärakennus, jossa katse kiinnittyy ensimmäisenä vasemman puolen veistokselliseen sisäänkäyntikatokseen. Katoksen muotoa tukevat räystäslinja sekä rytmikkäästi porrastettu kaksikerroksinen julkisivuvuoraus. Rakennusryhmän täydentävät hirsinen saunarakennus viereisine uima-altaineen ja pergoloineen kätkeytyvät päärakennuksen massan taakse, yksityiselle sisäpihalle.

Myös päärakennuksen eri osien välinen hierarkia näkyy jo ulkopuolelta. Päätila, eteläsivun työ-, eli musiikkihuone, kohoaa viistosti muuta rakennusrunkoa korkeammaksi. Eroa rakennuksen muihin osiin alleviivataan edellä mainituilla kaksikerroksisella vuorauksella sekä vapaamuotoisemmalla räystäiden muotoilulla. Rakennuksen muut osat on vuorattu yksikerroksisella rimoituksella. Molempien vuorausmallien muotokieli ja rimojen jatkostavat on tarkasti suunniteltu ja ne poikkeavat aikakauden yleisestä rakentamistavasta.

Kun tarkastellaan päärakennuksen julkisivua Tuusulanjärven puolelta, paljastavat suuret ikkunapinnat tärkeimmät tilat, työhuoneen, olohuoneen ja ruokailutilan. Päärakennuksen julkisivu on muuten säilynyt alkuperäisasussaan, mutta suurien ikkunoiden ja kesäoven uusiminen 1980- ja 1990-luvuilla energiansäästöikkunoiksi on vähentänyt sen autenttisuutta.

Aikanaan metsämäisen tontin alarinteeseen raivattu aukea on muodostanut yksityisen sisäpihan, jota ovat rajanneet pohjoispuolella turvekattoinen hirsisauna, portaittain laskeutuva pergola ja vapaamuotoinen uima-allas. Nykyisellään puut eivät enää rajaa aukean eteläsivua, saunan turvekatto on vaihtunut huopakattoon ja uima-altaan peilaava vesiaihe on peitetty kestopuisella kansirakenteella. Aukean kokonaisuusmiljöö on siis merkittävällä tavalla muuttunut alkuperäistilanteesta.

Hierarkkisuus jatkuu interiööreissä. Kävelyreitti etuportilta työhuoneeseen sisältää näkymiltään valtaosan Villa Kokkosen hienostuneimmista arkkitehtonisista

ratkaisuista. Vaaka- ja korkeussuuntaan viuhkamainen työhuone muodostaa eteistilojen sekä olohuoneen kanssa talon arkkitehtonisen ja arvokkaimman ytimen. Arvokkuuden korostaminen näkyy ainoastaan näissä tiloissa käytetyissä oregonmäntyisissä paneloinneissa sekä travertiinilattioissa. Havupuiset pinnat tekevät työhuoneesta tunnelmaltaan lämpimän ja intiimin sen suurehkosta koosta huolimatta. Materiaalien liittyminen toisiinsa on suunniteltu pieteetillä.

Päätilojen suuret ikkunat tuovat tontin aikoinaan metsämäisen luonnon osaksi sisänäkymiä. Olohuone ja työhuone sisältävät myös päärakennuksen ainoat tulisi- ja aaltomaista muotoa varioivat avotakat. Päätilojen viereiset ruokailutila, käytävä ja välikkö täydentävät talon puolijulkisen osion, päätiloihin kuuluvat tilasarjat ja näkymät. Ruokailutilassa ja välikössä kattoikkunat erikoisvalaisimineen tuovat luonnonvaloa keskelle rakennusta. Näiden tilojen levyseinien kangasverhoilut ovat nostaneet ne hierarkiassa arkisempien tilojen yläpuolelle. Samoin päätilojen ja ulkotilojen erikoisvalaisimet korostavat kohteen arvokkuutta.

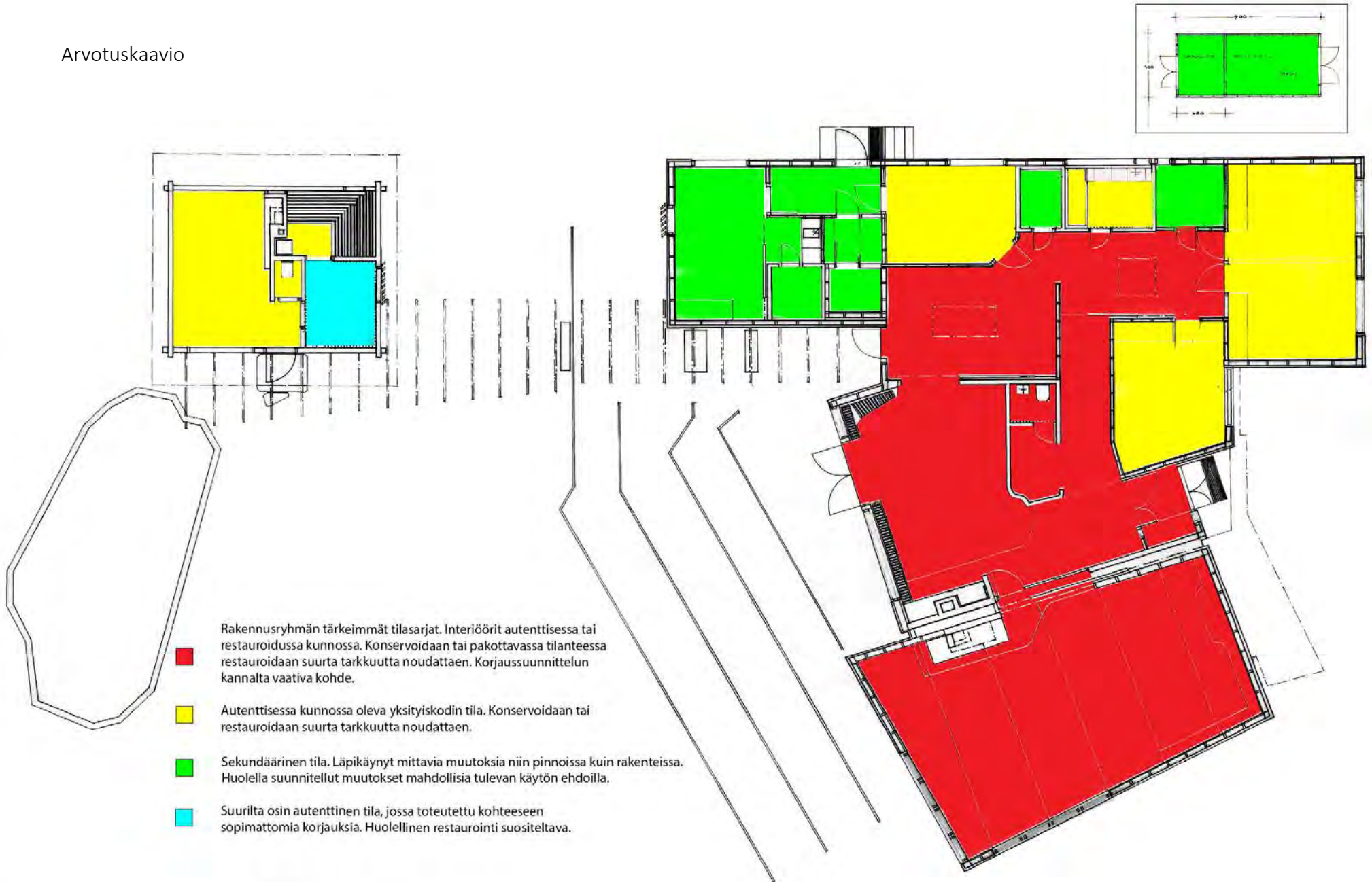
Jäljelle jäävässä yksityiskodin osassa seuraavaksi säilyneisyydeltään arvokkaimmaksi luokaksi muodostuvat sekä kokoushuoneiksi uusitut, mutta kuitenkin alkuperäisiä pintoja sisältävät makuuhuoneet, että kylpyhuone ja keittiö. Länsipäädyn apulaisen asunto on ollut alun perinkin alisteisessa asemassa. Tämän lisäksi se on uusittu täysin peruskorjauksessa 2005-2007. Vastaavan muutoksen ovat läpikäyneet nykyiset tekniset tilat, entiset vaatehuone ja kylmiö.

Saunarakennuksen sisällä takahuone, wc ja saunatila ovat poikkeuksellisen hienosti säilyneet. Sen sijaan pesuhuoneen autenttisuus on kärsinyt epäammattimaisesti toteutetuista ja yksityiskohdat sivuuttavista panelointien korjauksista ja vaatisi restauroivaa otetta. Pääosin tämäkin tila on arvokkaasti säilynyt.

Autotalli -varastorakennus on sekundäärinen ja siinä olennaista on julkisivujen alkuperäisen ilmeen säilyttäminen, kuparipellitetykset ja erikoisvalaisin. Sisätiloiltaan ja -rakenteiltaan autotalli voi olla muokattavissa palvelemaan esimerkiksi museokäytön toimintoja, mahdollistaen täten arvokkaamman päärakennuksen vähentyvän kuormittamisen ja muutostarpeet.

Villa Kokkosen suojelu tulee täsmentymään alueen asemakaavoituksen yhteydessä. Keski-Uudenmaan aluevastuumuseo on asiassa lausuva museoviranomainen. Kaavoituksessa määritettävien suojelutavoitteiden pohjaksi ehdotetaan tässä neljää eri arvotusluokkaa, jotka esitetään seuraavan sivun arvotuskaaviossa.

Arvotuskaavio

SÄILYNEISYYS

Yhteenveto

Villa Kokkonen on poikkeuksellisen säilynyt 53-vuotisen elinkaarensa aikana alkuperäisessä, osin toki vain alkuperäisen näköisessä asussaan. Seuraavassa käydään läpi säilyneisyyden päävaiheet. Tarkempi erittely löytyy muutoshistoriasta, rakennosiosta sekä rakennusosittain listattuna huonekorteista. Muutokset on visualisoitu säilyneisyyskaavioihin.

Suurimmat muutokset kokonaisuudessa ovat tapahtuneet tontin puustossa puudenkaadon seurauksena. Tätä ruoditaan tarkemmin tämän selvitystyön liitteessä.

Kasvillisuuden ohella merkittävimmät muutokset kokonaismiljöössä ovat katseenvangitsijana toimineen uima-altaan nykytila sekä saunan turvekaton menettäminen. Uima-altaan luontoa peilaava vesiaihe jää rapistuneen puukannen piilottamaksi. Rakennusryhmän alimpana sijaitsevan saunan katto on näkyvä elementti tontin yläosista, joten ero maisemaan sulautuvan turvekaton ja nykyisen tumman huopakatteen välillä on selkeä. Myös päärakennuksen vesikatto on uusittu peruskorjauksen yhteydessä, jolloin katolta poistettiin alkuperäinen singelikerros. Tämä ei kuitenkaan ole miljööön kannalta yhtä merkittävä muutos, koska päärakennuksen katolle ei näe maan tasalta.

Päärakennuksen julkisivussa on tapahtunut varsin maltillisia muutoksia. Työhuoneen ja olohuoneen ikkunat on uusittu Joonas Kokkosen aikana ja peruskorjauksessa olohuoneeseen palautettiin uudet lasilliset pariovet. Arkkitehtonisen ilmeen kannalta oleelliset julkisivuverhoukset ovat alkuperäisiä. Julkisivun pintakäsittelyt on uusittu useampaan otteeseen. Epäonnistuneiden pintakäsittelyainevalintojen vuoksi läpikuultava kuultokäsittely on muuttunut tämän myötä peittäväksi maalliseksi kalvoksi.

Päärakennuksen ja saunarakennuksen interiöörit ovat päätilojensa kohdalta hyvin pitkälti sekä alkuperäisessä että alkuperäiseltä näyttävältä asussaan. Pintojen alla on kuitenkin tapahtunut reilusti muutoksia.

Suurimmat muutokset rakennukseen tulivat peruskorjauksessa, jossa päärakennukseen asennettiin koneellinen ilmanvaihto. Tämä edellytti raskaita toimenpiteitä, kuten lattiapintojen ja -rakenteiden laajaa uusimista, alkuperäisten ilmanvaihtopiippujen uudelleenrakentamista sekä kahden sekundäärin tilan, vaatehuoneen ja kylmiön muuttamista iv-konehuoneiksi äänieristyksineen. Itse

päätelaitteiden sijoittelu ja kanavistojen kätkeminen on toteutettu pieteetillä alkuperäisiä kiintokalusteita hyödyntäen. Kävijän silmään sisäpintojen alle kätkeytyvä koneisto näyttäytyy muutamina näkyvinä säleikköinä entisissä makuuhuoneissa, ruokailutilassa ja olohuoneen onnistuneesti toteutettuna lattiasäleikkönä. Selvästi näkyvimpänä merkinä uudistuksesta pohjoisjulkisivuun on tullut uusina elementteinä kaksi suurehkoa raitisilman sisäänottoon tarvittua puusäleikköä.

Peruskorjaus tarkoitti päärakennuksessa myös huonejakojen ja huoneiden käyttötarkoituksen muutoksia. Molemmat makuuhuoneet sisustettiin kokoushuoneiksi. Entisestä käytöstä muistuttavat alkuperäiset pinnat ja kiintokalusteet, joiden sisään on rakennettu kokoustilojen edellyttämä ilmanvaihto. Kodinhoitajan asunto läpikävi tätä mittavampia muutoksia. Sen märkätila rakennettiin kokonaan uudelleen ja asuinhuoneesta tehtiin taukotila, jonka eteläsivulle rajattiin uusi varasto ja siivouskaappi. Kattopinnot uusittiin asunnossa laajasti ja kattorakenteisiin piilotettiin ilmanvaihdon kanavistot.

Päärakennuksen ikkunoiden vesivuodot sisälle ja seinärakenteisiin on ollut päänaiva koko Villa Kokkosen historian ajan. Päärakennuksen ikkunapenkit on suunniteltu toteuttavaksi lakkalaatuisesta männystä, mutta tämänkaltaisia ikkunapenkejä ja samalla varmuutta suunnitelman toteutuksesta ei ole enää jäljellä. Osa nykyisistä penkeistä on lastulevyä, osa peruskorjauksessa uusittu mdf-levyksi. Sen sijaan penkkien etureunan oregonmäntyiset listat ovat säästyneet.

Hienostunut yksityiskohta rakennuksessa on ollut kangasverhoillut seinälevytykset, osin maalattuna ja osin maalaamattomana. Nykyisellään kaikki näistä (paitsi liukuovien kangasverhoilut) on ylimaalattu niin moneen kertaan, ettei kankaan tekstuuria erotu enää kuin lähietäisyydeltä tarkasti katsoen. Alkuperäisen ilmeen mukainen interiöörielementti on tämän takia menetetty.

Saunarakennus on säilynyt sisätiloiltaan poikkeuksellisen autenttisenä. Ainoastaan pesutiloissa on muutamia vaurioituneita seinäpaneeleita korvattu kokonaisuuteen sopimattomilla paneeleilla.

Autotallirakennus on myös hyvin lähellä alkuperäiskuntoa. Ainoa suurempi muutos on peruskorjauksessa toteutetut sokkelin vaurioiden korjaukset ja eteläsivun lahovaurioituneen julkisivuverhouksen uusinta.

Säilyneisyyskaavio

Kronologinen muutoshistoria

Joonas Kokkosen elinaikana Villa Kokkosessa tehdyt muutokset olivat varsin maltillisia. Muutos- ja korjaustahti rakennuksissa kiihtyi kiinteistön siirtyessä Järvenpään kaupungin omistukseen ja käyttötarkoituksen muuttuessa kodista monialaiseen kulttuuri- ja edustuskäyttöön.

Kokkosen aika 1969–1996

Todennäköisesti ensimmäinen muutos oli suunnitellun väliseinän rakentaminen itäpäädyn lasten makuuhuoneeseen (tila 121). Seinää ei Mariana Cedercreutzin mukaan toteutettu vielä rakentamisvaiheessa. Kokkosen tytärten kasvaessa on kuitenkin koettu tarpeelliseksi jakaa symmetriseksi suunniteltu huone kahtia jossain vaiheessa 1970-lukua.⁷¹

Toinen merkittävämpi muutos Kokkosen kaudella oli vetoisaksi koetun olohuoneen parioven (ns. kesäovet) muuttaminen kahdeksi kiinteäksi ikkunaksi. Tämän muutoksen tarkkaa ajankohtaa ei tunneta. Alvar Aalto -säätöön arkistossa on säilynyt valokuva kesältä 1977, jossa alkuperäiset pariovet ovat vielä paikallaan. Katriina Pakoma muistelee, että pariovet oli kuitenkin uusittu ennen kuin Anita Pakoma muutti taloon loppuvuonna 1980.⁷² Täten uusimisajankohta sijoittuu näiden vuosien väliin. Oletettavasti samassa yhteydessä viereinen olohuoneen suuri ikkuna uusittiin kahdeksi kiinteäksi eristyslasi-ikkunaksi, sillä ikkunoiden sovitusta rakennusrunkoon kuvataan Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilaisen toimesta samantyyppiseksi vuoden 2006 rakennusselityksessä.⁷³

Samoihin aikoihin, alkukesästä 1980 Villa Kokkosessa on toteutettu lattiaremontti, jonka ajaksi Joonas Kokkonen lähti evakkoon Anita Pakoman kesäpaikkaan.⁷⁴ Lattiaremontin laajuudesta, toteutustavasta tai syistä ei ole tarkempaa tietoa, todennäköisimmin kyseessä on ollut laualattioiden hionta ja lakkaus.

⁷¹ Cedercreutz 14.10.2022

⁷² Pakoma 16.6.2022

⁷³ Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy: *Villa Kokkosen peruskorjaus. Sisä- ja ulkopuolen peruskorjaus. Rakennusselitys 20.11.2006. s.13*

Kokkosen uuden avioliiton myötä tyttärien huoneiden väliseinä purettiin ja yhdistettiin isäntäparin makuuhuoneeksi 1980. Huone samalla maalattiin vaaleaksi ja siihen asennettiin kokolattiamatto Anita Pakoman toiveesta. Joonas Kokkonen ja Anita Pakoma siirtyivät tähän makuuhuoneeseen ja entinen vanhempien makuuhuone, lempinimeltään luola, jäi vierashuoneeksi. Avioliiton myötä myös Pakoman nuorin tytär, Johanna, muutti Villa Kokkoseen ja asettui entiseen kotiapulaisen asuntoon.⁷⁵

Kuva 113: Valokuva vuodelta 1977, alkuperäinen olohuoneen pariovi vielä jäljellä. Kuva: Elissa Aalto, AAM 108871

Tämän jälkeen Kokkosen aikana toteutetut muutokset ovat enemmänkin korjaustyyppisiä. Saunan turvekatto alkoi vuotaa 1980-luvulla ja vaati uusimista. Joonas Kokkonen yritti löytää tekijää uudelle turvekatolle, mutta laihoiin tuloksin. Katriina Pakoma muistaa Kokkosen olleen pettynyt tilanteeseen, mutta asetelma pakotti uusimaan turvekaton huopakatoksi.⁷⁶

⁷⁴ Hako 2001, s. 290

⁷⁵ Pakoma 16.6.2022

⁷⁶ Pakoma 16.6.2022

Vain vuosi ennen Joonas Kokkosen kuolemaa, tammikuussa 1995 raivosi Suomessa Visa-talvimyrsky. Myrsky kaatoi yhden tontin suurista kuusista työhuoneen päälle. Tästä seurasi Pakoman mukaan kalliit remontit, mutta hän ei muista remonttien tarkkaa sisältöä.⁷⁷ Paavo Koivuniemen mukaan myrskyssä kuusia kaatui kuusi kappaletta eteläseinän päälle, mutta siitä olisi selvitty vähillä vaurioilla.⁷⁸

Kuva 114: Työhuoneen lounasnurkka 1993. Kuva: Martti Kapanen / AAS av 1749

Lienee joka tapauksessa todennäköistä, että työhuoneen alkuperäiset ikkunat uusittiin MSE-ikkunoiksi tässä yhteydessä. Tätä oletusta tukisi se, että Alvar Aalto -säätiön laatimassa huoneinventoinnissa vuodelta 1998 on todettu, että kyseiset ikkunat on ”kaikki uusittu n. 2 v sitten”.⁷⁹

Uusittujen ikkunoiden sisäpuitteissa on kaksinkertainen eristyslasi ja pellitysdetaljit eroavat alkuperäisistä. Alvar Aalto -säätiön arkistossa ei ole yhtään

valokuvaa, jossa näkyisivät huoneen alkuperäiset ikkunat ulkopuolelta. Sen sijaan Martti Kapsen valokuvaa vuodelta 1993 suurentaessa näkyy, että ikkunoiden heilat ovat muutamassa ikkunassa eri kohdissa kuin tänä päivänä. Tästä voitaneen päätellä, että kuvassa ovat tämän perusteella alkuperäiset ikkunat. Samoin voidaan todeta, että uusien ikkunoiden sovitukset ja liitokset sisäpintoihin on tehty varsin onnistuneesti, sillä ulkoasu Kapsen kuvassa on hyvin lähellä nykytilannetta.

Sen sijaan ulkopuolen sovitusten onnistuneisuutta on vaikeampi arvioida. Käpy Paavilaisen arvion mukaan työhuoneen ikkunoiden välisen kapean kentän pintaverhous on muutettu maalatuksi levyksi ikkunoiden uusimisen yhteydessä. Paavilainen jatkaa, ettei valokuvista ja piirustuksista varmuudella selviä mitä materiaalia ikkunoiden välit ovat ulkopuolella alun perin olleet. Samana vuonna valmistuneessa Alajärven kaupungintalossa on samantapainen ikkunaratkaisu ja ikkunoiden väliset kapeat kentät on verhottu kuparipellillä.⁸⁰

Järvenpään aika 1998–

Järvenpään ostettua Villa Kokkosen kiinteistön maaliskuussa 1998 alkoi rakennuksissa aiempaa mittavampien korjausten aikakausi. Tilajataho ei ole pystynyt osoittamaan Järvenpään kaupungin keskitettyä arkistoa, joten tiedot koko aikakaudesta 1998-2022 ovat varsin sirpaleisia. Suurin osa tämän aikakauden korjauksista ovat olleet niin pieniä, etteivät ne ole ylittäneet lupakynnystä peruskorjausvaihetta lukuun ottamatta. Näin rakennusvalvonnan arkistotkin pystyvät paikkaamaan tilannetta ainoastaan vuosina 2005-2007 toteutetun peruskorjauksen kohdalta. Peruskorjauksen suhteen pääsuunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy on ystävällisesti avannut oman arkistonsa, joten tämän hankkeen dokumentaatio on kattava.

Järvenpää aloitti omistajuuskautensa esiselvitysten laatimisella. Vuonna 1998 Villa Kokkosesta teetettiin kuntoarvio rakennusinsinööri Arto Lindbergin toimesta. Lindbergin mukaan rakennus oli ikäisekseen hyvässä kunnossa, eikä esim. kohoneita kosteusarvoja havaittu. Hän suositteli rakennuksen viereisen maanpinnan uudelleenmuotoilua ja kattojen putsausta. Kuntoarviota täydennettiin samana vuonna toteutetulla Alvar Aalto -säätiön Hanni Sipon, Tapani Mustosen ja Tuomo

⁷⁷ Pakoma 16.6.2022

⁷⁸ Keski-Uusimaa 15.2.1998

⁷⁹ Pakoma 16.6.2022, AAS Huoneinventointi 1998, Huonekortti 106

⁸⁰ Rakennusselitys 2006 s.23

Hirvosen koostamalla huonetilainventoinnilla. Huoneinventointia täydennettiin seuraavana vuonna Johanna Pakoman laatimalla irtaimiston inventaariolla.

Ensimmäiset kunnostushankkeet keskittyivät tontin puustoon ja kasvillisuuteen. Näitä on ruodittu tarkemmin liitteenä olevassa selvityksessä. Rakennusten kohdalla ensimmäinen hanke on liittynyt päärakennuksen lattiapintojen kunnostamiseen. Keski-Uudenmaan artikkelin mukaan Villa Kokkosen päärakennuksen mäntylattiat on hiottu ja lakattu 1999. Samassa yhteydessä molempien makuuhuoneiden kokolattiamatot poistettiin. Talonmies Anssi Saarisen tietojen mukaan tätä aiemmin lattiat olisi hiottu kahdesti.⁸¹ Kun Saarisen kertomaan tietoon lisätään peruskorjauksen aikainen lattioiden kunnostuskierron, voidaan laskea, että päärakennuksen laualattiat on hiottu tähän päivään mennessä ainakin neljä kertaa.

Villa Kokkosen käyttötarkoitus muutettiin tammikuussa 2002 Järvenpään kaupungin rakennusvalvonnan päätöksellä asuinrakennuksesta museoksi, konsertti- ja koustilaksi. Lisäksi talonmiehen asunto säilyi asutokäytössä. Lausunnot otettiin palo- ja terveystietoisilta, arkkitehtiosastolta ja kunnallistekniikan suunnittelijoilta. Kokouksen sallitaksi henkilömääräksi rajattiin enintään 100 henkilöä.⁸²

Seuraavana vuonna hankkeeksi otettiin alkuperäisten huopakattojen uusiminen. Tarjouspyynnössä Järvenpään kaupunki eritteli urakan sisällöksi vanhojen vesikatteiden poisto, uuden vesikaton toteutuksen, räystäs- ja hormien ym. piippujen pellitykset irrotetaan ja asennetaan takaisin. Kupariset kattokaivot tuli uusia ja kattokupujen liittymät pellityksineen korjata.⁸³ Urakan toteuttajaksi valikoitui Lemminkäinen Oy ja työt tehtiin vuoden 2003 aikana.

Kattojen korjaus johti epäonnisesti huomattavasti mittavampaan korjaustarpeeseen. Vuonna 2005 havaittiin vaatehuoneeseen hajua ja todettiin kotelo sisällä olevan sadevesiviemäriputken liitännän vuotaneen. Kiinteistöhoitaja korjasi vaurion aiheuttajan liittämällä viemäriputken tiiviisti poistoputkeen.⁸⁴

Vuodesta ajan mittaan huomaamatta aiheutuneet vauriot olivat mittavat ja niiden kuivattamiseksi jouduttiin avaamaan lattiarakenteita laajalti. Insinööritoimisto Mikko Vahasen sisäilmatutkija Tapani Kostilainen teki rakennukseen

sisäilma- ja kosteusteknisen kuntotutkimuksen elokuussa 2005 ja täydensi tutkimuksia lämpökuvauksella saman vuoden syksynä.

Kuva 115: Vessan viereisen kotelo vuotanut sadevesiviemäri liitännöineen vaatehuoneeseen. Kattorakenteet purettiin. Kuva: Käpy Paavilainen

Kostilainen totesi, että sekä kosteutta että homeita sisältävän eteisen päävaurion lisäksi, kattoikkunoiden yhteydessä oli vuotojälkiä, lämminvesivaraaja oli vuotanut keittiön eteisen kattorakenteisiin, hana keittiön allaskaappiin, sekä saunassa ja autotallissa oli kosteusvauriota. Päävauriossa tiiliset seinärakenteet olivat kosteat n. puolen metrin korkeuteen saakka, sen sijaan lattiapinnat olivat säästyneet vaurioilta.⁸⁵ Vauriosta oli joka tapauksessa huomattavasti seitsemän vuotta aiempaa tehtyä kuntoarviota mittavampi.

⁸¹ Keski-Uusimaa 16.12.2001, Rummukainen: 16.1.2001

⁸² Loppukatselmuspöytäkirja 9.1.2002. Järvenpään kaupungin rakennusvalvonta. Lupanumero 98-185 R3, 4.8.1998.

⁸³ Järvenpään kaupunki. Tarjouspyyntö Villa Kokkosen kiinteistön kattojen korjaustöistä 3.6.2003

⁸⁴ Rakenne- ja kosteustekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi. Tutkimusraportti. Rakennusfysiikka Vahanen Oy. Luonnos 19.1.2022. s. 6-7

⁸⁵ Insinööritoimisto Mikko Vahanen Oy: Villa Kokkonen. Sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus 17.8.2005. s. 18

Peruskorjaus 2005–2007

Kuntotutkimuksen karu vauriolistaus painosti Järvenpään kaupunkia aloittamaan Villa Kokkosessa mittavan peruskorjausurakan. Rakennusten korjausvelka oli tiedostettu jo ostovaiheessa, mutta vesivahingon myötä aiemmin arvioidut kustannukset alkoivat realisoitua.

Valitettavasti Järvenpään kaupungilta löytynyt sisäinen dokumentaatio on hankkeen valmistelun suhteen varsin olematon. Käpy Paavilaisen kertoman mukaan joka tapauksessa Alvar Aalto -säätio oli hankkeessa aktiivisesti mukana ohjaamassa hankesuunnitteluvaihetta. Paavilaisen mukaan Alvar Aalto -säätion Hanni Sippo oli häneen yhteydessä ja pyysi mukaan hankkeeseen. Aiemmin hankkeeseen oli jo kiinnitetty lvi-suunnittelijaksi Insinööritoimisto Trilogon Oy / Ben-Roger Lindberg ja sähkösuunnittelijaksi Insinööritoimisto Sähkö-Ohmi Oy / Heikki Pekonen. Mikko Vahanan Oy jatkoi hankkeessa rakennesuunnittelijana. Järvenpään kaupunki oli kokenut, ettei alkuperäinen ilmanvaihto riittänyt konsertti- tai kokouskäytössä, mikä selittää nurinkurista etenemisjärjestystä – pääsuunnittelija siis valittiin taloteknisten suunnittelijoiden jälkeen. Käpy Paavilaisen mukaan heille annettu toimeksianto oli pitää huolta, että talotekniset muutokset olisivat kohteen arvon mukaan toteutettu ja lisäksi ennallistaa interiöörejä. Toimeksiannon mukaan 1980-luvun sisutukset poistettiin ja tiloihin yritettiin palauttaa alkuperäisen hengen mukaista interiööriä.⁸⁶ Trilogonin ja Sähkö-Ohmin valikoitumista selittää myös se, että he olivat olleet mukana vuosina 2003-2004 toteutetussa Alvar Aallon ateljeerakennuksen peruskorjauksessa.

Tilaaajalta saadut toiveet muokkasivat korjaushanketta toiminnallisen muutoksen suuntaan. Entiset makuuhuoneet sisutettiin kokoustiloiksi, joihin muutettiin koneellinen ilmanvaihto. Kotiapulaisen asunto muutettiin henkilökunnan aputiloiksi. Muuten kokonaisuuden ilme pyrittiin pitämään autenttisenä. Kaupungin arvio oli, että noin 65 % peruskorjauksen jälkeisestä käytöstä olisi toimimista edustustilana ja jäljelle jäävät 35 % muuta käyttöä, kuten kaupungin sosiaalitoimen kokoustilana toimimista sekä museokäyttöä. Työhuoneen konserttien osallistujamääräksi tavoiteltiin 18-20 henkeä. Opastettujen ryhmien maksimimääräksi tavoiteltiin 60 henkeä, jos kierroksen laajuutta rajoitettaisiin.⁸⁷

⁸⁶ Käpy ja Simo Paavilaisen haastattelu tekijälle, Töölö 2.12.2022

⁸⁷ Paavilaiset 2.12.2022

Syksyn 2006 aikana toteutettiin erillisenä urakkana vesikattojen detaljikorjauksia ja vanhat painovoimaisen ilmanvaihdon piiput korvattiin koneellisen ilmanvaihdon vaatimilla ulospuhallushajottajilla. Varsinainen peruskorjausurakka toteutettiin talvikaudella 2006-2007.

Kuva 116: Purettu travertiinipintainen lattiarakenne työhuoneen liuku- ja taiteovien edessä.
Kuva: Käpy Paavilainen

Paavilaisten toimistolla työskentelivät Käpy Paavilaisen johdolla arkkitehti Ari Ahonen rakenteiden muutosten parissa ja Kristo Vesikansa laati huoneselityksen. Sisustuksellisia suunnitelmia teki sisustusarkkitehti Lauri Olin. Simo Paavilaista konsultoititiin ongelmakysymyksissä.⁸⁸

⁸⁸ Paavilaiset 2.12.2022

Paavilaisen kertoman mukaan heidän toimistonsa liittyessä mukaan projektiin oli lautalattioita avattu jonkun verran. Kosteusvaurioiden osoittautuessa ennakoitua laajemmiksi, avattiin lattiaa pian laajemmin. Koska tässä vaiheessa käytännössä koko eteisen ympäristön lattiat oli jo avattu, päätettiin että uusi talotekniikka reitityksineen upotettaisiin lattiarakenteisiin. Näin paneloidut alakatot säästyivät muutoksilta. Asunnon puolella kosteusvaurioituneita lastulevykattoja uusittiin esimerkiksi märkätiloista, lisäksi samalla uutta talotekniikkaa kattorakenteisiin. Lattiarakenteisiin upotetut vesiputket uusittiin suojaputkitettuina muoviputkina vesivahinkoriskin minimoimiseksi.⁸⁹

Kuva 117: Käytävästä purettu lattiarakenteet kosteusvaurioiden ja IV-kanaviston tieltä. Seinäpinnat suojamuovitettu. Kuva: Käpy Paavilainen

Uudet IV-kanavistot mahtuivat puullattian eristetilaan kohtalaisen hyvin, vaikka alapuolisen betonilaatan yläpintaa jouduttiinkin rouhimaan. Sisääntulolta

⁸⁹ Paavilaiset 2.12.2022

olohuoneen ja työhuoneen takoille johtavat travertiinipinnat olivat lattiarakenteeltaan haastavampia ja ne jouduttiin rakentamaan pitkälti uudestaan. Travertiinilaatat onnistuttiin kuitenkin irrottamaan ehjinä ja palauttamaan paikoilleen.⁹⁰

Koneellista ilmanvaihtoa varten muutettiin kaksi sekundääristä tilaa, vaatehuone ja entinen kylmiö, ilmanvaihdon konehuoneiksi. Vaatehuoneen pääilmanvaihtokone palvelee rakennuksen päätiloja, työhuonetta, olohuonetta, entisiin makuuhuoneisiin toteutettuja kokoustiloja sekä kylpyhuonetta ja vessaa. Kylmiön pienempi kone taas palvelee entistä kotiapulaisen asuntoa ja lisäksi puhalttaa tuloilmaa ruokasaliin ja poistaa keittiöstä. Molempien konehuoneiden ääneneristystä on parannettu, esimerkiksi entisen vaatehuoneen kohdalla lisäämällä kaksinkertaiset ovet metelin vaimentamiseksi.

Kuva 118: Peruskorjauksen merkittävin lisäys julkisivuun ovat kaksi pohjoissivulle lisättyä raitisilmasäleikköä. Kuva: Joni Rousku / AAS

⁹⁰ Paavilaiset 2.12.2022

Kuva 119: Nykyisen pienen kokoushuoneen, entisen vanhempien makuuhuoneen, kiintokaapistoon pilotettuja IV-kanavistoja sekä poistoilmaelimä. Kuva: Joni Rousku / AAS

Peruskorjauksessa tehtyjen muutosten näkyvimät osat ovat huonemuutosten ohella koneellisen ilmanvaihdon päätelaitteet. Julkisivussa näkyvin muutos ovat pohjoissivulle toteutetut kaksi puuverhoiltua säleikköä raitisilman sisäänottoa varten. Sisätilojen arvokkaimmissa osioissa ilmanvaihdon päätelaitteet on onnistuttu häivyttämään onnistuneesti. Työhuoneessa tuloilma puhalletaan alkuperäisen oregonmäntyisen kirjahyllyn sokkelin säleikön takaa huoneeseen ja poistoilma imetään kirjahyllyn päältä. Olohuoneessa tuloilma puhalletaan sohvan alle jäävästä lattian messinkisäleikön kautta. Kokoushuoneissa tuloilma puhalletaan huomaamattomasti kiinteiden vaatekaapistojen sokkeleista, poistoilma imetään taas kaapistojen yläreunan näkyviin jääneistä pääte-elimistä. Kanavistot jäävät kiintokalusteen sisään. Märkätiloissa poistoilma imetään samoista kohdista, joissa on alkuperäisestikin ollut painovoimaisen ilmanvaihdon poistoventtiilit.

Pienemmän ilmanvaihtokoneen palvelualueen kohdalla pääte-elimien häivyttämiseen ei ole käytetty yhtä suurta huolellisuutta. Henkilökunnan tukitiloiksi muutetun ja samalla nykyaikaistetun kotiapulaisen asunnon kohdalla tämä on ymmärrettävää, mutta ruokailutilan seinän puhallushajottaja ja keittiön oven yläpuolinen siirtoilmasäleikkö eivät ole muotoilultaan ja sijoittelultaan yhtä hienostuneita kuin muut toteutetut päätelaiteratkaisut.

Käpy Paavilainen summaa, että peruskorjauksen jäljiltä rakennusten lähes kaikki pintarakenteet ovat edelleen alkuperäisiä. Vain muutamia muutoksia on tehty. Kaikki maalatut pinnat maalattiin uudestaan. Alkuperäiset pinnat vain puhdistettiin, eikä edes tupakansavun jäämien neutraloimiseksi tehty järeämpiä toimenpiteitä.⁹¹ Suurin osa nykyisistä pinnoista on peruskorjauksen jäljiltä, joten kattavimmin niistä saa lisätietoa tämän selvityksen liitteenä olevista huonekortteista.

Paavilaisen mukaan korjaussuunnitelmiin jouduttiin tekemään hyvin vähän muutoksia ja korjaushanke sujui muutenkin kitkattomasti. Ainoa poikkeama tästä oli se, että pääurakan valmistuttua saunalle, uima-altaalle ja tontin kasvillisuudelle ei tehtykään mitään, vaikka niistä oli laadittu laadukkaat suunnitelmat.⁹²

⁹¹ Paavilaiset 2.12.2022

⁹² Paavilaiset 2.12.2022

Peruskorjauksesta nykypäivään

Peruskorjauksen jälkeen Villa Kokkosen korjaussykli hidastui, eikä suurempia korjauksia ole tehty ennen 2020-lukua.

Raksystems Anticimex laati kuntoarvion Villa Kokkosesta 22.10.2013. Siinä suositeltiin muun muassa räystäiden kuparipeltien korjauksia, maanpinnan muotoilua rakennuksen vierellä ja saunan länsiseinään kiinni rakennetun puuvaraston purkamista.⁹³

Päärakennuksen viemärit kuvattiin sisäpuolelta vuonna 2018. Samassa yhteydessä kuvattiin myös olohuoneen länsisivulla sijaitsevat kaksi sokkelin aukkoa, jotka ovat johtaneet alapohjan betonilaatan alapuoliseen tilaan. Aukot olivat tukittu pienillä kivillä.⁹⁴

Vuonna 2021 toteutettiin hanke, jossa Villa Kokkosen päärakennuksen ympäri asennettiin salaojat ja madallettiin maanpinnan korkoa rakennuksen vierustalla. Villa Kokkosen pihalle rakennettiin kolme imeytysaluetta (ns. kivipesää), joissa on karkeaa sepeliä ja sen päällä ohut kerros multaa kasvualustana. Sokkelia vasten asennettiin muoviset patolevyt, jotka peittivät alleen edellä mainitut kaksi sokkelin aukkoa.⁹⁵

Vuodenvaihteessa 2021-2022 Vahanan Rakennusfysiikka Oy laati Villa Kokkosen nykytilanteesta kattavan rakenne- ja kosteusteknisen kuntotutkimuksen peruskorjauksen lähtötiedoiksi. Raportti antoi myös suosituksia mahdollisiksi vaurioiden korjaustavoiksi. Suositusten mukaisia toimenpiteitä lähdetään toteuttamaan aikaisintaan 2023.

Kuva 120: Päärakennuksen uudet salaojarakenteet sisäänkäynnin vieressä. Sokkeli vuorattu patolevyllä. Kuva: Rakennustyö Karvonen 2021

⁹³ Raksystems Anticimex: Kuntoarvio Villa Kokkonen 22.10.2013

⁹⁴ Kuvauksen videotiedostot 2018

⁹⁵ Dokumentointivalokuvia, Rakennustyö Karvonen Oy. Sähköpostit 30.9.2021 ja 13.10.2021 Antti Rädyltä Mestari toiminta Oy:lle

VILLA KOKKOSEN RAKENTEET

Tässä luvussa käydään läpi Villa Kokkosen suunniteltuja ja toteutuneita rakenteita rakennus kerrallaan edeten.

Kokkosen rakennusryhmä on kokonaisuudessaan puurunkoinen. Kaikkien kolmen rakennuksen alapohjarakenteet on toteutettu tukeutumaan betonisen sokkelin ja alalaatan päältä, päärakennuksessa ja saunassa eristävän kerroksen rakenteet ovat puisia. Ulkoseinien rakenteet ovat päärakennuksessa ja autotallissa rankorunkoisia, saunassa on taas lamasalvottu hirsirakenne. Päärakennuksessa rankorunkoisten väliseinien rinnalle on toteutettu osioita tiilestä muuraamalla. Samoin yläpohjarakenteet ovat kaikissa rakennuksissa puupohjaisia.

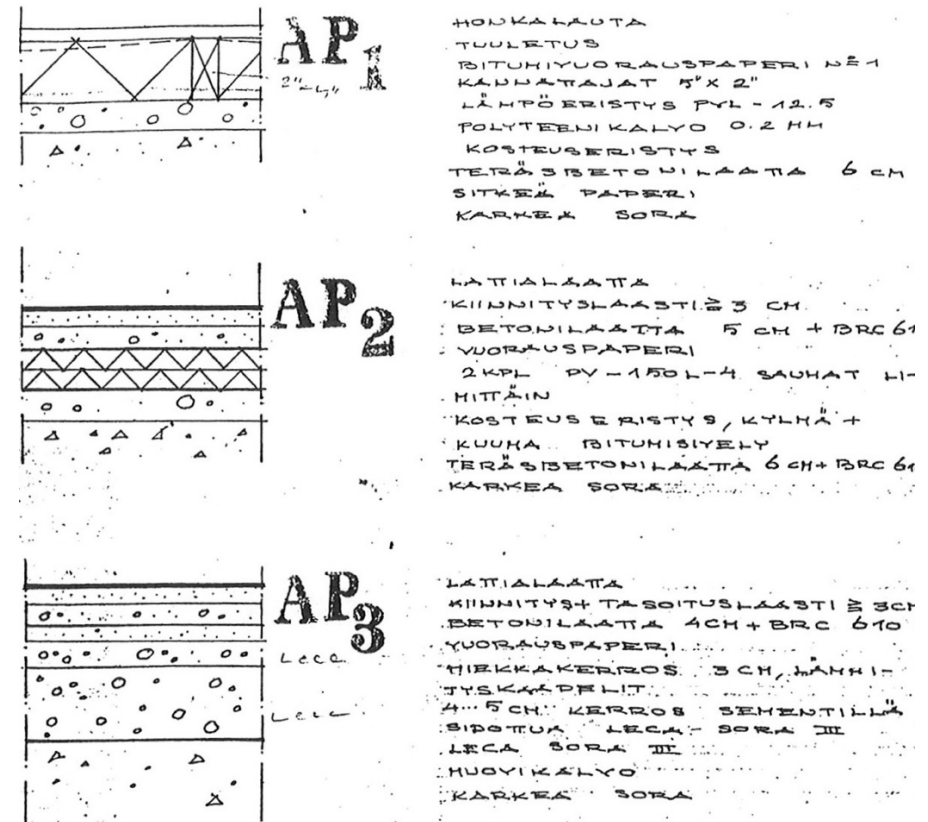
Rakenteisiin viitataan luvussa termeillä suunniteltu ja toteutunut rakenne. Suunniteltu rakenne tarkoittaa Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon työselityksessä 5.6.1968 (päivitetty 20.4.) ja rakennesuunnittelijan suunnitelmissa määriteltyjä rakennetyyppejä. Toteutuneella rakenteella tarkoitetaan rakenneavausten löydöksiä vuodenvaihteessa 2021–22 Vahanen Rakennusfysiikka Oy:n toteuttamassa selvitystyössä.⁹⁶ Rakenneavausten perusteella osa rakenteista on toteutettu toisin kuin suunniteltu. Esimerkiksi höyrynsulut on toteutettu pääasiallisesti muoveilla suunniteltujen pahvien sijaan. Vahasen selvitystyön laajuuden ja laadukkuuden takia tässä selvityksessä esitellään vain alkuperäiset arkkitehti- ja rakennesuunnitelmat ja yleiskatsaus niiden tärkeimmistä poikkeamista tai muutoksista. Lisätietoa kappavalle Vanhasen edellä mainittu selvitys tarjoaa niin yksityiskohtaisempaa tietoa rakenteista kuin pohdintaa niiden korjaamisesta.

Päärakennus

Villa Kokkosen päärakennuksen rakenteisiin on tehty jossain määrin muutoksia ennen kaikkea peruskorjauksen 2005–2007 yhteydessä. Silloin uudelleenrakennettiin kotiapulaisen asunnon märkätila ja lattiarakenteita muutettiin koneellisen ilmanvaihdon kanavistojen mahdollistamiseksi. Kaikkien rakennusten vesikatteet uusittiin Lemminkäisen toimesta ennen peruskorjausta, vuonna 2003.

Päärakennuksen alapohjarakenteet

Päärakennukseen suunniteltiin kolme eri alapohjarakennetta. AP1 oli pääasiallinen alapohjaratkaisu, AP2 travertiinilattioiden kohdalle suunniteltu alapohjarakenne ja AP3 kosteiden tilojen sekä kylmähuoneen alapohjarakenne.

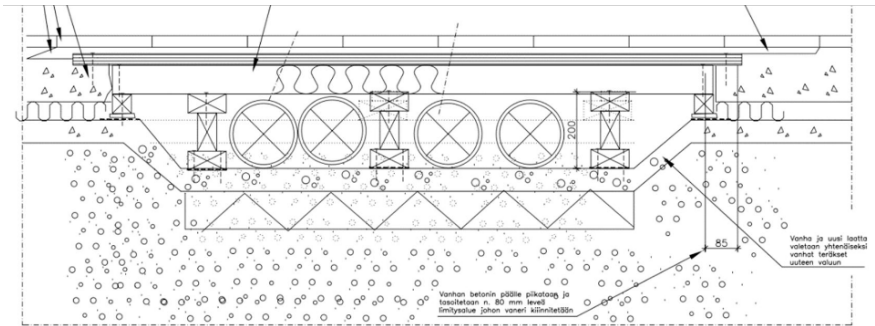
Kuva 121: Työselitys 5.6.1968, päärakennuksen alapohjarakenteet. Kuva: AAS

⁹⁶ Rakenne- ja kosteustekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi. Tutkimusraportti. Rakennusfysiikka Vahanen Oy. Luonnos 19.1.2022.

Kuva 122: Valokuva olohuoneesta vaatehoidon vastaiselta seinältä v. 2005. Kattovuodon kas-
telemat eristeet poistettu ja koolausrakenne selvästi näkyvissä. Kuva: Käpy Paavilainen.

Lisäksi kotiapulaisen asunnon alle suunniteltiin erillinen tekninen tila alapohjara-
kenteisiin. Tuloveden sulut on sijoitettu lattialuukun alle kyseisen tilan yläpuolelle.
Vahasen rakenneavauksissa havaittiin, ettei AP1 kohdalla olohuoneessa suunnitel-
mista poiketen tuuletusraon ja palovillan välissä ollut bitumivuoruspapereita. Eris-
tetila oli siis avoin huonetilaan päin tuuletusraon välityksellä. Suunniteltu poly-
eteenikalvo oli siirtynyt betonilaatan alapuolelle ja sitkeä paperi jäänyt pois.

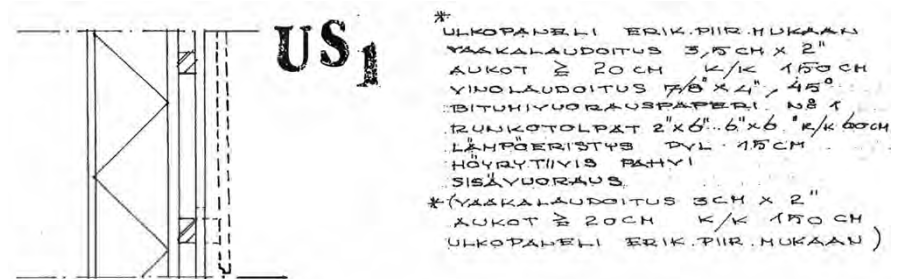
Kuva 123: Peruskorjauksen muutos travertiinipintaisiin lattioihin (AP2), IV-kanavisto upo-
tettu lattiaan. Arkkitehtuuritsto Käpy ja Simo Paavilainen. Rajaus suunnitelmasta. Kuva:
AAS

Tyyppin AP2, eli travertiinilattioiden, kohdalla tapahtui mittavia muutoksia perus-
korjauksessa 2005–2007. Lattiaan upotettiin koneellisen ilmanvaihdon kanavisto
ja sitä varten alapohjaan valettiin uudet rakenteet onteloineen näiden mahdutta-
miseksi. Kotiapulaisen asunnon märkätila rakennettiin täysin uudestaan ja siinä
yhteydessä lattiarakennetta muutettiin tuon aikaiset märkätilastandardit täyttä-
väksi.⁹⁷

Päärakennuksen seinärakenteet

Päärakennuksen puurunkoiset ulkoseinät (US1) on suunniteltu sisäpuolelta ulos-
päin seuraavasti:

- Sisävuoraus
- Höyrytiivis pahvi
- Runkotolpat 50x150 mm, 600 mm välein. Tolppien välissä 150 mm palo-
villa
- Bitumivuoruspapereita nro 1
- Vinolaudoitus 22x100 mm 45 asteen kulmassa
- Vaakarimoitus 35x50 mm
- Ulkopanelointi erikoispiirustuksen mukaan
 - Lisäksi työhuoneen yläosassa vaakarimoitus 35x50 mm ja
ulkopanelointi erikoispiirustuksen mukaan

Kuva 124: Työselitys 5.6.1968, ulkoseinärakenteet. Kuva: AAS

⁹⁷ Rakennusfysiikka Vahanan Oy 2022. S. 14-15, 22

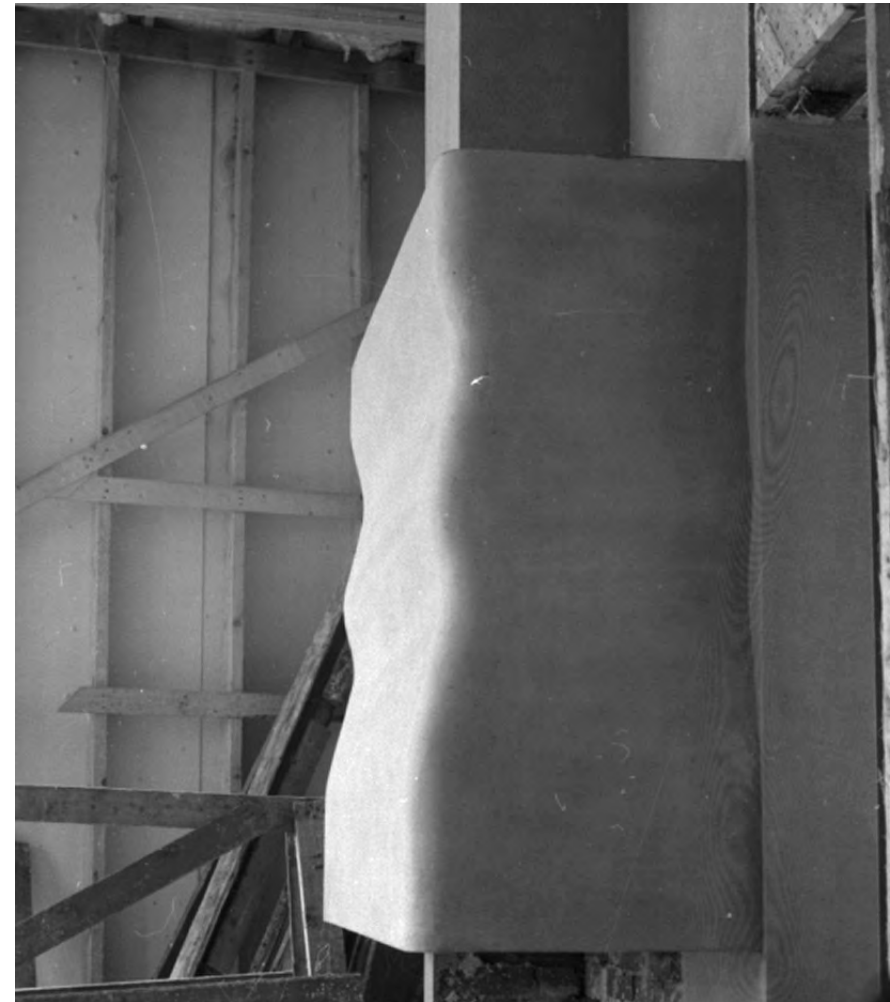
Peruskorjauksen 2005–2007 aikainen valokuva todentaisi ainakin seinän sisäpuolisen alarakenteen olevan tämän oletuksen mukainen.

Kuva 127: Valokuva vuoden 2005–2007 peruskorjauksesta työhuoneen kaakkoiskulmaan päin. Seinärakenteen alaosat näkyvät kahden eristeistä tyhjennetyn koolausvälin kohdalla. Kuva: Käpy Paavilainen.

Vahasen rakenneavauksen mukaan alaohjauspuu oli vihertävä, eli suunnitelman mukaisesti painekyllästetty. Sen sijaan höyrytiivis pahvi oli korvattu rakennusvaiheessa muovisella höyrynsululla ja ulkoreunassa ennen vinolaudoitusta havaittiin puukuitulevy, eli insuliitti. Vahanen lopetti rakenneavauksen tähän pintaan.⁹⁸ Seinärakenne on rakennusvaiheessa muutettu suunnitelmissa alun perin esitettyä uudenaikaisemmaksi: höyrynsulku on muovinen ja lisäksi rakenteeseen on lisätty eristetilan ulkoreunaan tuulensuojalevy vähentämään vetoa.

Huokolevy näkyy myös Aulis Riikosen kesällä 1968 ottamissa valokuvissa rakennustyömaalta.

Kuva 128: Työhuoneen takan takana näkyy eristetilan ulkopuolelta huokolevytetty seinärakenne levysaumoinen. Oviaukon yläreunassa vinolaudoitusta. Rajattu. Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103253

⁹⁸ Rakennusfysiikka Vahanen Oy 2022, s. 14-15, 22

Päärakennuksen yläpohjarakenteet

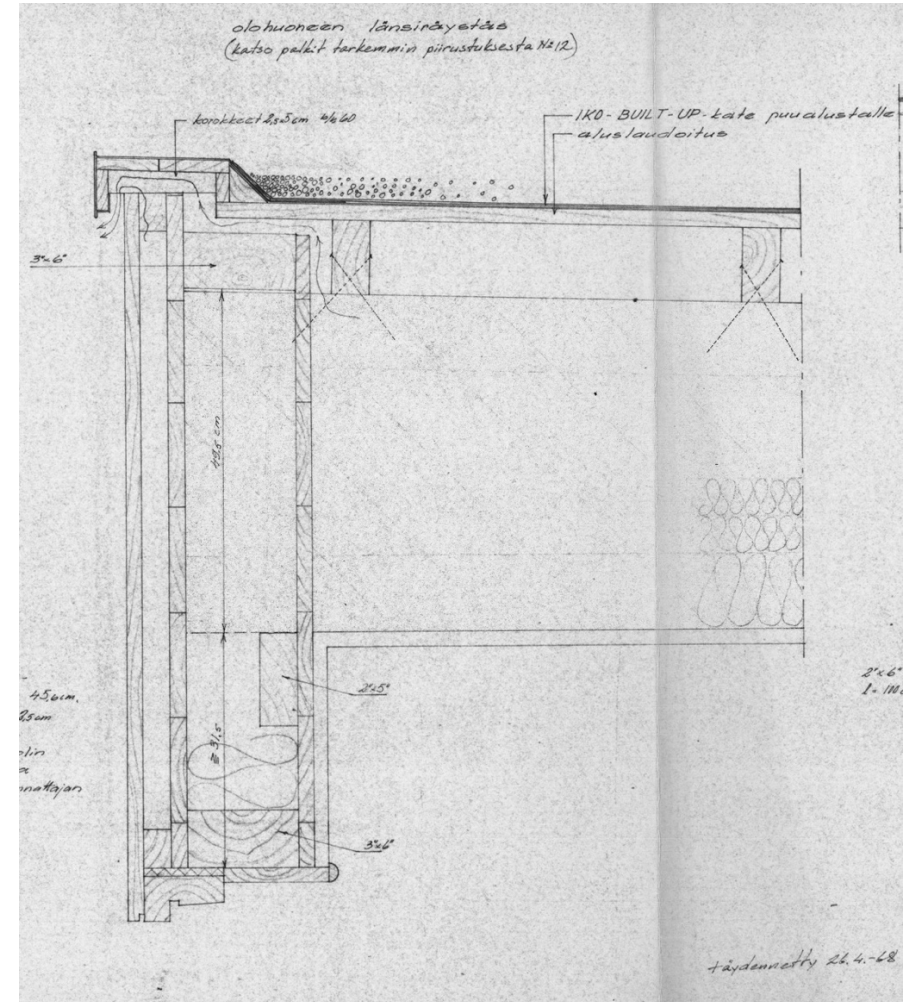
Päärakennukseen suunniteltiin alapohjien tavoin kolme yläpohjarakennetta. YP1 suunniteltiin yleiseksi rakenteeksi, YP2 olohuoneen yläpohjaksi ja YP3 työhuoneen yläpohjarakenteeksi.

Suunnittelun YP1-osuuden yläpohjan kantava osuus ovat puiset 50x200 mm kannattajat, jota on korotettu kahdella kerroksella keskenään ristikkäistä 50x100 mm koolausta ja saman korkuisilla pystytolpilla. Suunniteltu koolausrakenne on samantyyppinen kuin yleisesti 1900-luvun alkupuoliskon alapohjissa. Eristekerros koostuu 150 mm ”vuorivällystä” ja 50 mm palovillasta. Vesikatteen aluslaudoituksen ja eristekerroksen välissä on mittava 200 mm korkuinen ilmarako.

YP2 suunniteltiin olohuoneen päälle. Kantavana rakenteena toimivat 5 kappaletta merkinnällä K1 nimettyjä kattopalkkeja, joissa on yhdistetty piiruja ja vinolaudoitusta kantavuuden kasvattamiseksi. Korkeudeltaan kiilamaiset K1-palkit olivat länsiseinän korkeimmassa päässä jopa 495 mm korkuiset. K1-palkkien välissä on 50x100 mm koolauspuita kattopaneloinnin kannattamiseksi. Vastaavantyyppisiä piiruja sekä vinolaudoitusta yhdisteleviä palkkeja (K2-K5) on myös olohuoneeseen liittyvien oviaukkojen päällä ja myös olohuoneen kookkaiden ikkuna-aukkojen päällä. K1-palkit liittyvät ristiin tähän palkkiin rakennesuunnitelman osoittamalla tavalla. Viereisellä sivulla nähtävässä rakenneselosteessa ei mainita erikseen ilmarakoa, mutta kuten kaaviossa näkyy, on se ainakin kattopalkkien 100 mm korkeuden ja lisäksi n. 50 mm korkuinen tila.

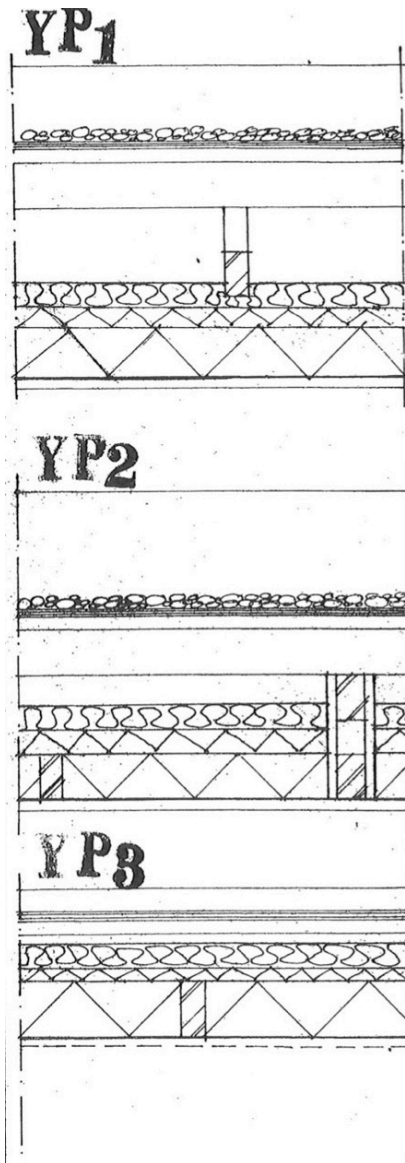
Työhuoneen yläpohja YP3 rakentui näkyviin jäävien, 115x456 mm kokoisten liima-puupalkkien varaan. Näiden kanssa muodostettiin jäykistävä ristiinkoolaus 50x125 mm kokoisilla kannattajilla, joiden päälle vielä ristiinkoolattiin 50x100 mm kattopalkit. Kattopalkkien päälle asennettiin katon aluslaudoitus. Eristekerrosta koolausten väliin ehdutettiin 155 mm vuorivällyä ja 50 mm palovilla. Eristeen ja aluslaudoituksen väliin jäi 25 mm ilmarako, mikä on huomattavan pieni, jos sitä verrataan YP1- ja YP2-rakenteiden ilmarakoihin.

Vahanan teki yhden rakenneavauksen yläpohjarakenteisiin, entisen kotiapulaisen asunnon tiloissa (YP1). Sen perusteella suunniteltu höyrynsulkupahvi olisi työmaalla vaihdettu höyrynsulkumuoviin kuten ulkoseinienkin kohdalla on käynyt.⁹⁹

Kuva 129: Olohuoneen länsiräystä. Rajaus rakennesuunnitelmasta. K1-palkin vinolaudoitusta osoittava viivoitus heikosti näkyvissä. Ins.tsto. K. Saari & Co. Räystäisleikkauksia. 29.4.1968. Rajaus laajemmasta suunnitelmasta

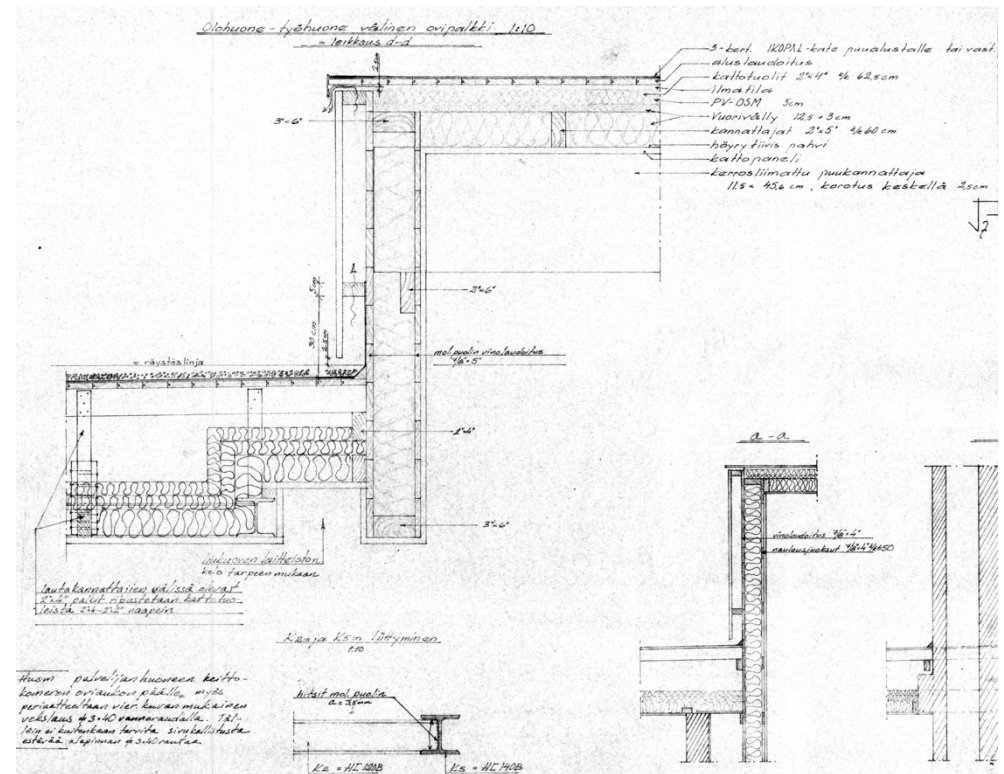
⁹⁹ Rakennusfysiikka Vahanan Oy 2022, s. 50

"IKO BUILT UP" KATE
 PUUALUSTALLE TAI YAST.
 ALUSLAUDOITUS
 KATTOPALKIT 2" X 4"
 ILHÄRAKO
 PYSTYTOLPAT 2" X 4"
 ÄLÄJUOKSUT 2" X 4"
 PY-OSM N 5 CH
 VUORIVÄLLY 4" + 2"
 KANNATAJAT 2" X 7" ... 2" X 8"
 HÖYRYTIIVIS PÄHYI
 SISÄVUOROUS

"IKO BUILT UP" KATE
 PUUALUSTALLE TAI YAST.
 ALUSLAUDOITUS
 KATTOPALKIT 2" X 4"
 KI PALKIT / PALKIT 2" X 4"
 PY-OSM N 5 CH
 VUORIVÄLLY 4" + 2"
 HÖYRYTIIVIS PÄHYI
 SISÄVUOROUS

3-KERTAINEN IKOPAL KATE
 PUUALUSTALLE TAI YAST.
 ALUSLAUDOITUS
 KATTOPALKIT 2" X 4"
 ILHÄRAKO 1"
 PY-OSM N 5 CH
 VUORIVÄLLY 3 CH
 KANNATAJAT 2" X 5"
 VUORIVÄLLY 5"
 KERROSLIIMATUT PUUPALKIT
 11,5 X 45,6 (KOROTUS 2,5 CH)
 HÖYRYTIIVIS PÄHYI
 KATTOPANELI

Kuva 130: Olohuone-työhuone -välinen ovipalkki. Ins.tsto. K. Saari & Co. 1. kerroksen katon rakenteita. Rajaus laajemmasta suunnitelmasta. 25.4.1968. Kuva: AAS

Kuva 131: Työselitys 5.6.1968, päärakennuksen yläpohjarakenteet, s.14. Kuva: AAS

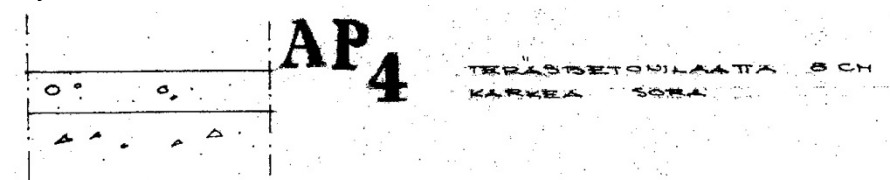
Kuva 133: Villa Kokkonen, yläpohjan palkit. Ins.tsto. K. Saari & Co. 3.10.1967. Kuva: AAS

Autotalli

Autotallissa on jäljellä alkuperäiset rakenteet. Ainoat tiedossa olevat muutokset ovat vesikatteen uusiminen Lemminkäisen toimesta 2003 ja eteläpuolisen vuorauksen uusiminen peruskorjauksessa 2005–2007.

Autotallin alapohjarakenne

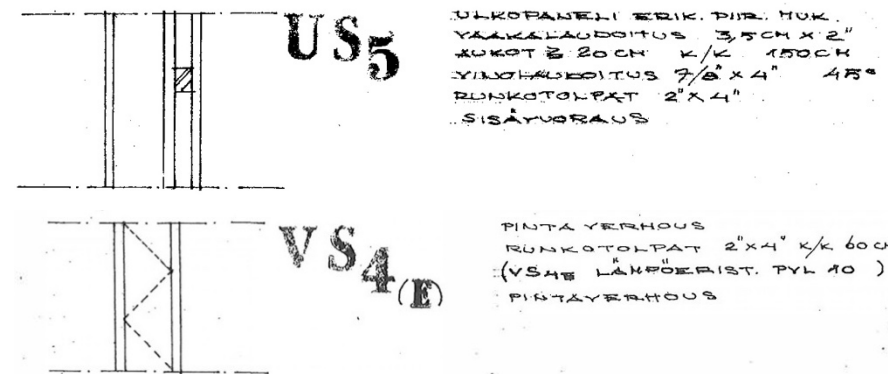
Autotallin suunniteltu alapohja (AP4) on yksinkertainen rakenne, koostuen 80 mm teräsbetonilaatasta, jonka alla on juntattua karkeaa soraa. Tilassa ei ole lattiakaivoja.

Kuva 134: Työselitys 5.6.1968, autotallin alapohjarakenne. Kuva: AAS

Autotallin seinärakenteet.

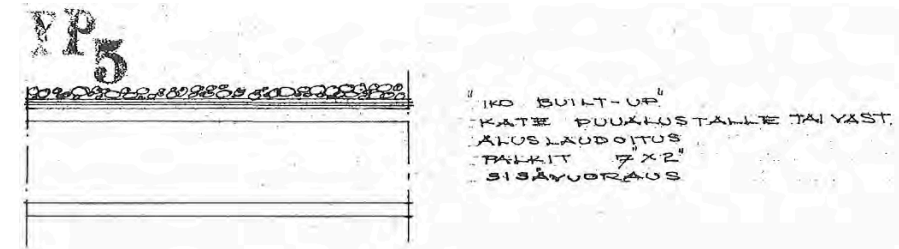
Autotallin suunnitellut ulkoseinät (US5) ovat sisältä päin katsoen 7,5 mm lujalevy, 50x100 mm runkotolpat, 22x100 mm vinolaudoitus, vaakarimoitus ja ulkopanelointi lomalaudoituksena. Autotallin ja varaston välinen seinä (VS4) on suunniteltu rakennettavaksi 100x50 mm tolpista ja verhottavaksi molemmilta puolin 7,5 mm lujalevyllä. Rakenteessa ei ole lämmöneristettä.

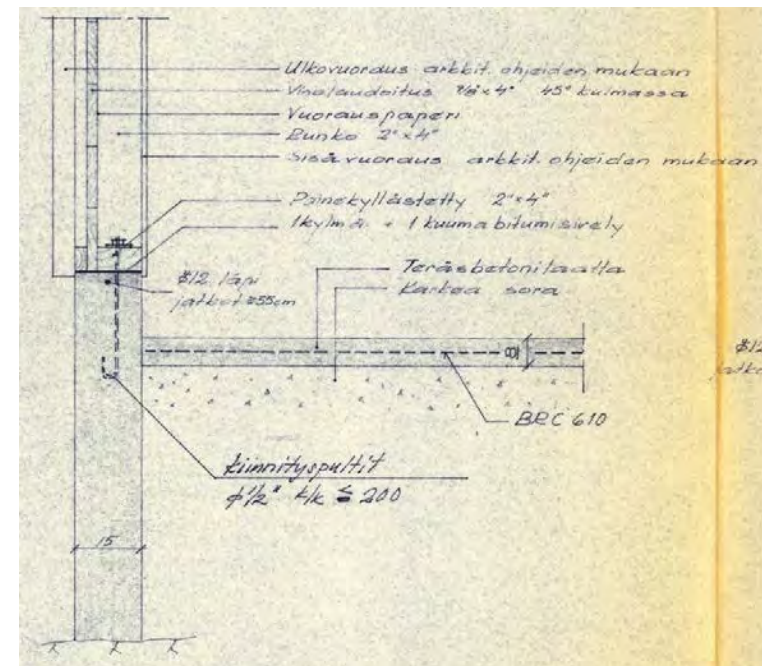
Kuva 135: Työselitys 5.6.1968, autotallin seinärakenteet. Kuva: AAS

Autotallin yläpohjarakenne

Autotallin suunniteltu yläpohjarakenne (YP5) koostuu sisältä päin katsoen naulamalla kiinnitetystä 7,5 mm lujalevystä, 175x50 mm puupalkeista, aluslaudoituksesta ja lkon built-up katteesta. Rakenteessa ei ole lämmöneristettä.

Kuva 136: Työselitys 5.6.1968, autotallin yläpohjarakenne. Kuva: AAS

Kuva 137: Autotallin lattia- ja seinärakenteen suunnitelmat. Insinööritsto K. Saari & Co 11.11.1967. Kuva: AAS

Saunarakennus

Saunarakennuksessa on jäljellä valtaosin alun perin toteutetut – suunnitellusta osin työmaalla muuttuneet – rakenteet. Ainoa tiedossa oleva muutos on vesikatteen kaksi kertaa toteutettu uusinta, molemmilla kerroilla huopakatteeksi. Ei ole tietoa, että aluslaudoituksen alapuolisia rakenteita olisi muutettu kummallakaan kerralla.

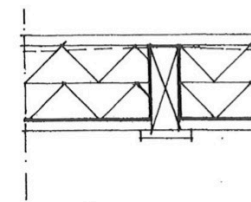
Saunarakennuksen alapohjarakenteet

Saunakamarin alapohja (AP5) suunniteltiin rossipohjaiseksi. Lattialaudan alle kaavailtiin tuuletusrakoa, lattiavasoina 50x175 mm palkit 600 mm välein. Lämmöneristeeksi suunniteltiin 150 mm palovillaa, jonka alla kaavailtiin bitumi- vuorauspaperia sekä kannattelevaa aluslaudoitusta.

Saunarakennuksen märkätilojen, eli saunatilan, vessan ja pesuhuoneen alapohja (AP6) suunniteltiin seuraavasti: lattialaudoituksen alla on tasausbetoni ja vesieristys kahdella bitumikermillä. Tämän alla 60 mm teräsbetonilaatta, jonka alla on muovikelmu. Kelmun alle suunniteltiin lämmöneristeeksi 200 mm Leca-sorakerosta, jonka alla olisi karkeaa soraa.

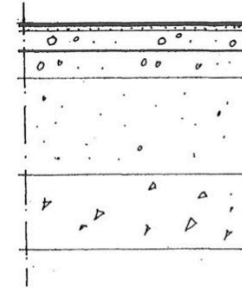
Kolmas saunan alapohjatyyppi (AP7) oli suunniteltu saunakamariin uima-altaan huoltolaitteiston kohdalle.

Vahasen rakenneavausten perusteella saunakamarin alapohja on toteutettu toisentyypisenä kuin oli suunniteltu. Aiemmin tehdyssä sokkelivalussa on huomioitu tuulettuvan alapohjan tarvitsemat tuuletusreitit, mutta lopulta tuulettuva tila onkin täytetty havaintojen perusteella irtokivimateriaalilla. Tämän päälle on valettu betonilaatta, jonka päälle on tehty n. 190 mm paksu koolaus ja vastaava mineraalivillaeriste.¹⁰⁰ Käytännössä siis koko alapohjatyyppi AP5 on jäänyt toteuttamatta ja korvattu alapohjatyyppillä AP7, joka täten kattaa koko saunakamarin alan.

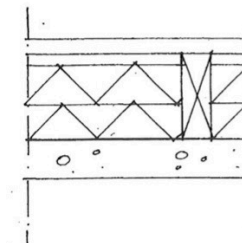
AP5

LATTIALAUTA
TUULETUS
KANNATAJAT 2" x 7" K/K 60
HOYRYTIIVIS PÄHYI
LÄMPÖERISTYS 2X PVL 75
BITUMIYUORAUSPAPERI N° 1
ALUSLAUDOITUS 7/8" x 4"

AP6

LATTIALAUTA
KIINNITYSLAASTI
TASAUSSBETONI
VESIERISTYS (2 KERHÄ)
TERÄSBETONILAATA 26 CM
MUOVIKELMU 0.09 MM
LECA SORA III 20 CM
KARKEA SORA 15 CM

AP7

LATTIALAUTA
TUULETUS
KANNATAJAT 2" x 7" K/K 60
LÄMPÖERISTYS 2X PVL 75
KOSTEUSERISTYS
TERÄSBETONILAATA

Kuva 138: Työselitys 5.6.1968, saunarakennuksen alapohjarakenteet. Kuva: AAS

¹⁰⁰ Rakennusfysiikka Vahanen Oy 2022, s. 21-24

Kuva 22. a. Saunan sokkelissa on pohjoisjulkisivussa kaksi aukkoa. Vasen (nuoli) on havaintojen mukaan saunan korvausilmareitti ja oikea (kuva b) johtaa saunakamarin alapohjan alustatilaan. b. Saunakamarin alapohjan alustatilassa on soraa ja kiviä. Alustatilaan oli kaksi tällaista aukkoa, toinen pohjois- ja toinen länsisivun sokkelissa.

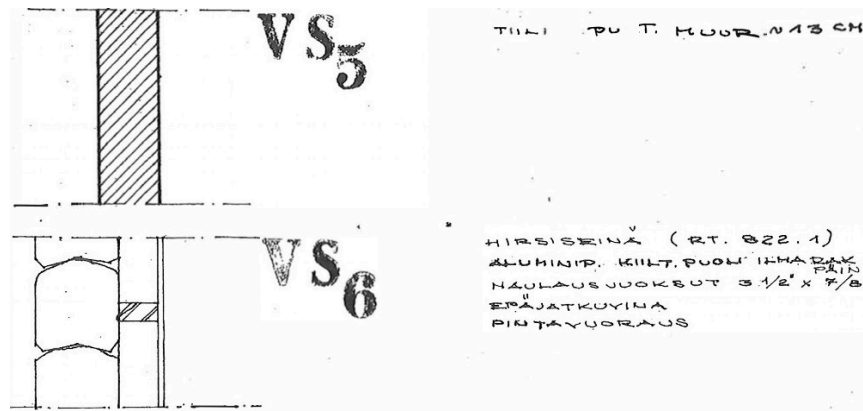
Kuva 139: Kuvakaappaus Vahasen selvityksestä, sivu 20. Kuva: Vahanen Rakennusfysiikka Oy.

Saunarakennuksen seinärakenteet

Saunarakennuksen suunniteltu ja toteutettu hirsikehikko (US3) on seitsentuumainen pelkatuista hirsistä tehty lamasalvos. Nurkat ovat suoranurkkia (työselityksessä nimellä ristinurkka, jossa hirren ulkonema on 150–170 mm) ja käytetyn umpivarauksen tilkkeenä on käytetty mineraalivillaa, jälkitilkitseminen on tehty sammaleella.¹⁰¹ Sisäseinät ovat osin hirttä, palomuuereihin ja tulisijoihin liittyvät rakenteet puhtaaksimuurattua ¼ kiven punatiiliseinää. Saunassa ja saunatuvassa seinähirret ovat paljaana, pesuhuoneessa ne on suunniteltu vuorattavaksi alumiinipaperin ja koolatun ilmaraon päälle lyödyllä STS-profiilisella kuusipaneelilla (US4). Alkuperäistä paneelia on paikattu kahdesta kohdasta huolimattomasti sekä STV-että STP-profiilisilla paneeleilla ilmeisesti ennen peruskorjausta.

Vahasen rakenneavauksen perusteella paneelien alle suunniteltu alumiinipaperi on vaihdettu rakennusvaiheessa muoviseen höyrynsulkuun ja jälkitilkitä tehty pellavariveellä sammalen sijaan.¹⁰²

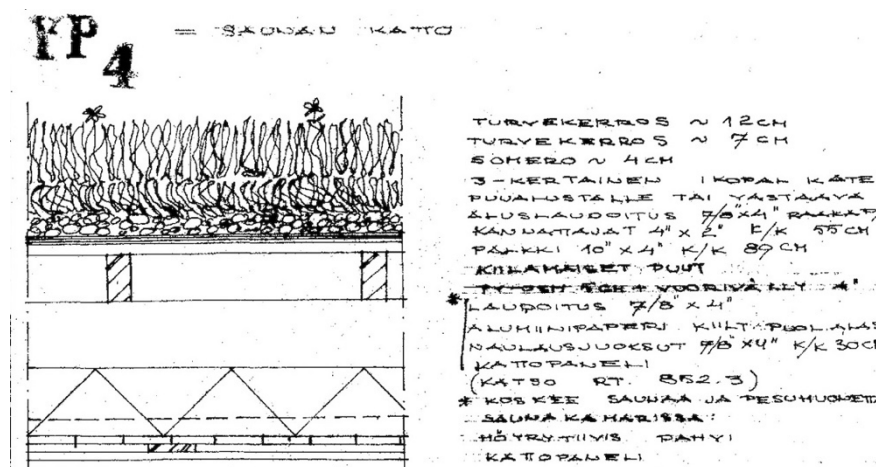
¹⁰¹ Työselitys 5.6.1968, s. 9 A

Kuva 140: Työselitys 5.6.1968. Saunan väliseinien rakenteet. Kuva: AAS

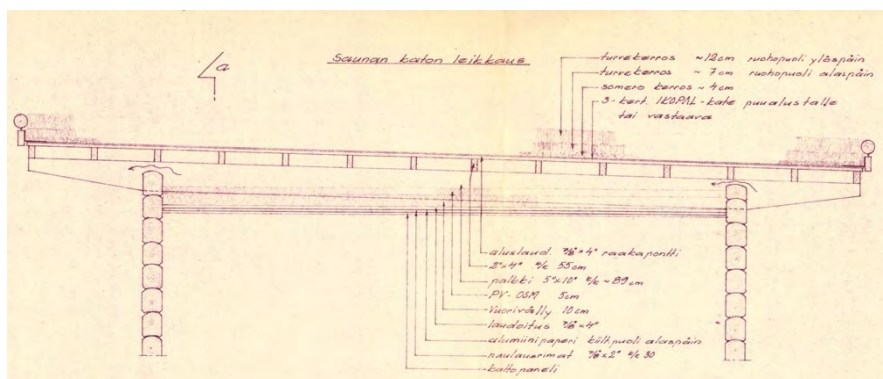
Saunarakennuksen yläpohjarakenne

Saunarakennuksen alkuperäinen kattoratkaisu oli turvekatto, joka on 1980-luvulla vaihdettu bitumikermikatteeksi ja uusittu vastaavalla tavalla vuonna 2003.

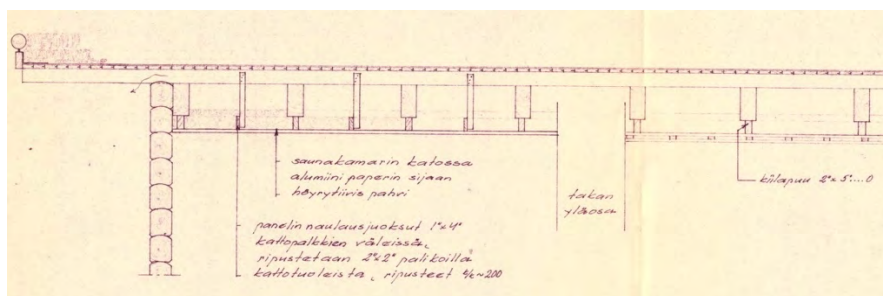
Kuva 141: Työselitys 5.6.1968. Saunan yläpohjan rakenne. Kuva: AAS

¹⁰² Rakennusfysiikka Vahanen Oy 2022, s. 29

Kuva 142: Saunan yläpohjan leikkaus, rajattu. Vasemmalla pohjoissivu, oikealla eteläsivu, Ins.tsto. K. Saari. 17.4.1968. Kuva: AAS

Suunnittelussa alkuperäisessä kattorakenteessa (YP4) määriteltiin sisäkaton mäntypaneelin ylle saunakamarissa höyrytiivis pahvi, saunassa ja pesuhuoneessa naulausjuoksut 22x100 mm, alumiinipaperi ja 22x100 mm laudoitus. Näiden alla on suunniteltu kerros ”kiilamaiset puut”, joilla on ollut tarkoitus saada sisäkatto vaateriin, varsinaisen vesikaton kaataessa etelän suuntaan.

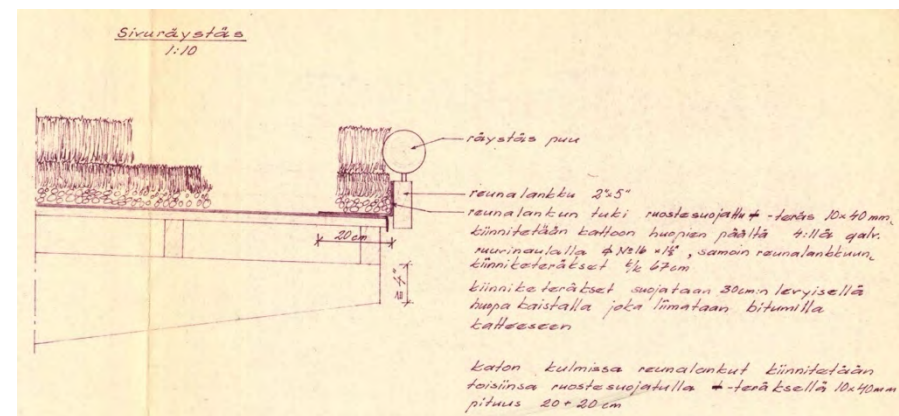

Kuva 143: Saunan yläpohjan leikkaus, rajattu. Ins.tsto. K. Saari. 17.4.1968. Kuva: AAS

Koska katon alkuperäinen turvekuorma on ollut painava, on kattorakenteiden kantava kerros suunniteltu jäleistä 100x250 mm palkeista 890 mm välein, jonka päälle määriteltiin koolaus 100x50 mm kannattajista 550 mm välein. Puupalkiston välissä oleva eristekerros koostuu 50 millimetristä palovillaa ja 100 mm

vuorivällystä. Tämän päälle määriteltiin aluslaudoitus raakapontista ja vedenpitävänä kerroksena kolminkertainen huopakate.

Nykyisessä rakenteessa vanha ikopal-kate on vaihdettu uusiin huoppiin ja alkupeiräinen turverakenne jätetty pois. Se koostui 40 mm somerokerroksesta ja kahdesta turvekerroksesta, yhteispaksuudeltaan 190 mm.

Kuva 144: Saunan yläpohjan leikkaus, rajattu. Ins.tsto. K. Saari. 17.4.1968. Kuva: AAS

Kuten aiemmin on esitetty, muistitiedon mukaan saunan turvekatto uusittiin 1980-luvulla. Seuraava korjauskierros toteutettiin 2003, jolloin Lemminkäinen Oy uusi kaikkien rakennusten huopakatot. Urakan tarjouspyynnössä 3.6.2003 edellytettiin, että vanhat huopakatot puretaan ennen uusien rakentamista. Sen sijaan alapuolisen rakenteiden muutoksia siinä ei määritelty, kuten ei myöskään urakkasopimuksessa.¹⁰³

¹⁰³ Järvenpään kaupunki. Tarjouspyyntö Villa Kokkosen kiinteistön kattojen korjaustöistä 3.6.2003

ELÄMÄÄ VILLA KOKKOSESSA

Joonas Kokkonen perheineen muutti keskeneräiseen taloonsa joulukuun 1968. Tarkka päivämäärä, 23.12.1968, on merkitty työhuoneen kirjahyllyssä sijaitsevaan talonkirjaan.¹⁰⁴ Lopulliseen asuunsa talo tuli vasta seuraavan vuoden kuluessa, jona perhe joutui aloittamaan elämänsä osin rakennustyömaalla keskellä.

Villa Kokkoson rakennuttaminen oli Joonas Kokkoselle suuri ponnistus. Kokkonen oli joutunut ottamaan rakentamista varten 300 000 markkaa lainaa ja hän joutui myös myymään Pielaveden Talassaarella olleen kesäpaikkansa Lippahivon. Toisaalta kesäpaikkaan ei ollut enää suurta tarvetta, sillä Villa Kokkonen sijaitsi käytännöllisesti katsoen maaseudulla.¹⁰⁵ Tilastokeskuksen rahanarvomuuuntimen mukaan lainatut 300 000 vuoden 1967 markkaa vastaavat vuoden 2021 arvossa 520 000 euroa.¹⁰⁶

Joonas Kokkonen joutui perustelemaan oikeutustaan rakennuttaa itselleen tämän mittakaavan ateljeetalo. Kokkonen avaa tuntojaan asiasta Elina Karjalaisen toimittamassa *Joonas Kokkonen – näköaloja luovuuteen ja ihmisyyteen* -kirjassa vuodelta 1981:

”Kun talomme Järvenpäässä valmistui, puututtiin asiaan sekä televisiossa että lehdissä. Päiviteltiin, miten joillakin on varaa niin kalliiseen rakentamiseen. Meidät tehtiin miltei rikollisiksi, koska meitä asui talossamme vain viisi ihmistä – myös Villa Kokkoson ja viereisen talon epäsuhdetta puitiin -- Olen sen sijaan sijoittanut rahat, jotka olen työlläni hankkinut, tähän taloon. Miksi en olisi saanut niin tehdä?”¹⁰⁷

Villa Kokkonen muodostuikin nopeasti pohjattomaksi rahareikäksi. Siinä riitti jatkuvasti pientä korjailtavaa ja suora sähkölämmitys oli kallis suuressa talossa. Kokkonen tarvitsi kaikki liikenevät rahansa talon ylläpitoon.¹⁰⁸ Vastaavana mestarina toimineen Paavo Koivuniemen mukaan Kokkonen kertoi, että perhe söi rakentamisen jälkeen monta vuotta makkarasoppaa taloudellisen tilanteen takia. Paavo Koivuniemi piti rakentamisen jälkeenkin huolta talon ylläpidosta ja kävi säännöllisesti muun muassa poistamassa kuolleet lehdet ja roskat katolta. Koivuniemen

mukaan Joonas Kokkonen kääntyi aina hänen puoleensa, kun talossa ilmeni ongelmia tai korjattavaa.¹⁰⁹

Kuva 145: Joonas Kokkonen työhuoneessaan n. 1970. Kuva: Kari Hakli, AAS/AV 10119

Kokkoson työhuone sisustettiin Aallon arkkitehtitoimiston sisustussuunnitelman mukaan edustustilaksi. Muu talo taas toteutettiin Joonas ja Maija Kokkoson oman näkemyksen mukaiseksi omaksi kodiksi.¹¹⁰ Maija Kokkonen ei erityisemmin viihtynyt kauniissa, mutta ei kovin kodikkaassa talossa. Hänellä oli vaikeuksia toimia tehokkaasti epäkäytännöllisessä keittiössä. Isän valtavan työhuoneen rinnalla lapset kokivat omat huoneensa pikkuruisina koppeina.¹¹¹ Lasten elämän merkit valui-
vat muuallekin taloon. Alkuvaiheessa käytävän tiiliseinällä oli balettia harrastavien

¹⁰⁴ Helena Rummukaisen kirje Paavo Helistölle 11.8.1998

¹⁰⁵ Hako 2001, s. 195

¹⁰⁶ Tilastokeskuksen rahanarvomuuunnin: <https://www.stat.fi/tup/laskurit/rahanarvonmuunnin.html>

¹⁰⁷ Kokkonen 1981, s. 22

¹⁰⁸ Hako 2001, s. 194

¹⁰⁹ Keski-Uusimaa 15.2.1998

¹¹⁰ Cedercreutz 14.10.2022

¹¹¹ Hako 2001, s. 195

tyttöjen balettitanko.¹¹² Myöhemmin välikössä liukuoven edessä oli tyttöjen piano. Piano sai kuitenkin soittaa harvoin, sillä absoluuttisen sävelkorvan omaava Joonas Kokkonen ei halunnut kuulla soittoa tai kuunnellut muutenkaan musiikkia kotonaan. Kesäisin talossa oli normaalia enemmän elämää, kun ensimmäisen avio- liiton lapset majoittuivat kesäisin saunakamariin.¹¹³

Työhuoneen purjemaisen kattokankaan, velumin, takana olevien valaisimien polt- timojen vaihto oli hankalaa. Huojuvien tikkaiden yläpäässä seiso i eräänä kaamo- siltana vuonna 1975 Maija Kokkonen lampunvaihtopuuhiissa. Talon isäntä piteli tikkaita pystyssä. Alhaalla olevista tarkkailijoista joku tokaisi: ”Miksi sinä, Maija, siellä horjut? Antaisit Joonaksen kivuta ylös.” Maija Kokkonen vastasi: ”Siksi vain, että minut voidaan toki korvata, mutta tuota Joonasta ei kukaan korvaa!”¹¹⁴

Joonaksen lasten, Ilkka, Aikku ja Jarmo Kokkosen, kertoman mukaan työhuoneen kattolamput olivatkin useimmiten sammuksissa polttimoiden vaihtamisen vaikeu- den takia. Joonas Kokkonen piti työhuoneen liukuovea kiinni aina työskennelles- sään, jotta muun talon meteli ei häiritsisi häntä. Maija Kokkonen kävi välillä huo- neessa tarkastamassa, että Kokkonen todellakin työskenteli, eikä unohtunut esi- merkiksi lukemaan Valittuja Paloja.¹¹⁵

Maaseudun rauha ja luonnon keskelle sijoittuminen loivat suuren osan Villa Kok- koson viehätyksestä. Joonas Kokkoselle ja hänen sävellystyölleen tärkeätä luonto- suhdetta onkin ruodittu kattavasti häntä käsittelevässä kirjallisuudessa.¹¹⁶ Elina Karjalainen luonnehtii Villa Kokkosen luonnonläheisyyttä seuraavasti:

”Kokkosten kotia ympäröivät suuret puut, joiden ilme on majesteetillinen. Nii- den puiden läheisyydessä elää ja liikkuu kaikkina vuodenaikoina lintujen parvi, joka isäntäväen suopeuteen ja anteliaisuuteen tottuneena uskaltautuu aivan liki taloa.”¹¹⁷

Joonas Kokkosen kertoman mukaan Alvar Aaltoa jopa ärsytti, että hän ei nähnyt talon ikkunoista mitään ja olisi siksi halunnut kaataa muutaman puun. Aalto halusi,

että olohuoneesta näkisi auringonlaskun. Kokkosen mielestä sen näki hienosti il- man puidenkaatoakin.¹¹⁸

Kotia koristettiin sisältäkin kasvein. Olohuoneen ikkunalla Maija Kokkonen piti lä- hellä takkaa clematista, sen vieressä sijaitsi sinisiä soliikkeja ja keskipuun kohdalla posliinikukka. Ilkka Kokkosen mukaan joulukuusen paikka oli olohuoneessa takan ja ikkunan välisessä nurkassa.¹¹⁹

Kuva 146: Joonas Kokkonen työhuoneessaan 1995. Kuvaaja tuntematon. Kuva: AAS / Doku 1056

Alkuvaiheessa perheen lisäksi Villa Kokkosen vakiokasvoin kuulu i pielaveteläinen kotiapulainen Eeti, Edit Ruuska. Ruuska työskenteli talossa vuosina 1968-1973. Ruuska oli lasten mukaan hyvä ruoanlaittaja, joka piti aina keittiössä keittolevyä ykkösellä jos Joonas Kokkonen olisi halunnut pikaisesti kahvia. Loppujen lopuksi

¹¹² Cedercreutz 14.10.2022

¹¹³ Rummukainen, Helena. Sekalaisia muistiinpanoja Joonas Kokkosesta ja Villa Kokkosesta. 16.1.2001

¹¹⁴ Kokkonen 1981, s. 92.

¹¹⁵ Rummukainen 16.1.2001

¹¹⁶ Esim. Kuokkala 2016, s. 105, Kokkonen 1981, s. 46-47

¹¹⁷ Kokkonen 1981, s. 47

¹¹⁸ Lahti 2001, s.66

¹¹⁹ Rummukainen 16.1.2001

Ruuska joutui lähtemään Villa Kokkosesta, kun ei tullut toimeen Maija Kokkosen kanssa. Ruuskan jälkeen taloon ei palkattu enää uutta kotiapulaista. Sähkölaskukin pienehi kahvinkeitokäytäntöjen muututtua.¹²⁰

Villa Kokkosen arkea 1980- ja 1990-luvuilla

Villa Kokkosen arjessa tapahtui suuria muutoksia 1970- ja 1980-lukujen taitteessa. Ensin Joonas Kokkosen toinen vaimo Maija sairastui vakavasti. Maija Kokkosen sairastuttua hänen käytössään oli autotallin puoleinen huone hänen kuolemaansa asti vuotena 1979. Vuonna 1980 Kokkonen meni uudestaan naimisiin Anita Pakoman kanssa. Pakoma muutti samana vuonna Villa Kokkoseen nuorimman tyttärensä Johannan kanssa.

Kuva 147: Olohuoneen interiööriä vuonna 1996. Pariovet muutettu kiinteiksi ikkunoiksi. Alkuperäinen A335B -valaisin paikallaan. Kuva: Taisto Mäkelä / AAS 107658

¹²⁰ Rummukainen 16.1.2001

¹²¹ Pakoma 16.6.2022

¹²² Pakoma 16.6.2022

Anita Pakoman vanhempi tytär Katariina Pakoma muistelee, että luonto oli Villa Kokkosesta aina lähellä, myös villieläinten muodossa. Anita Pakoma ruokki lintuja, ennen kaikkea fasaaneja. Voi olla, että tämä vaikutti hiirikannan pesiytymiseen, sillä hiiriä näkyi tontilla taajaan jo 1980-luvulla. Varsinkin kylmiöhuoneesta löytyi tasaisin väliajoin kuolleita hiiriä. Samoin uima-altaasta pelastettiin kerta toisensa jälkeen villieläimiä hukkumasta.¹²¹

Vaikka saunarakennuksen ja uima-altaan yhdistelmä on kokonaisuutensa kannalta oleellinen, ne olivat varsin vähällä käytöllä 1980- ja 1990-luvuilla. Joonas Kokkonen ei juurikaan itse saunonut ja saunarakennusta käytettiin lähinnä pyykkien kuivattamiseen ja vierastupana. Uima-altaassa vesi pidettiin kylmänä, sillä sen lämmittäminen olisi ollut hyvin kallista. Ainoa, joka altaassa ui, oli Anita Pakoman nuorin tytär Johanna.¹²²

Anita Pakoman muuttaessa sisään vuonna 1980, purettiin tyttärien huoneiden välinen väliseinä ja näin saatiin yhteinen suurempi makuuhuone isäntäparille. Pakoman tytär muutti kotiapulaisen asuntoon. Aiempi vanhempien makuuhuone, lemppinimeltään ”luola” (hämyisyytensä takia), muuttui tässä yhteydessä vierashuoneeksi. Aiemmin vieraiden majoittamiseen oli käytetty saunakammaria.¹²³

Villa Kokkosen työhuone oli talon sydän ja toimi myös käytännössä olohuoneena. Varsinaista olohuonetta ei juurikaan käytetty muuten kuin television katsomiseen. Joonas Kokkonen katsoi televisiosta ainoastaan uutiset ja intohimoisesti myös jalkapalloa. Joonas Kokkonen ei juurikaan soittanut säveltäessään. Muulle perheelle saattoi kuulua työhuoneesta yksittäisiä nuotteja, mutta muuten Kokkonen kirjoitti teoksensa suoraan viivastolle. Kokkonen oli etevä konserttipianisti, hän oli nuorena hankkinut elantonsa soittamalla ravintoloissa. Myös vieraiden kanssa musisoitiin usein ex-tempore -henkisesti, mutta varsinaisia valmisteltuja konsertteja kutsuvieraineen ei sen sijaan juurikaan järjestetty.¹²⁴

Kuten aikakaudelle oli tyypillistä, tupakoivat sekä Joonas Kokkonen että Anita Pakoma kotonaan. Erässä 1970-luvun haastattelussa todetaan, että Kokkonen sytyttää haastattelun aikana uuden tupakan 15 min välein.¹²⁵ Tupakansavu ja nikotiini vaikuttivat talon sisäpintoihin, joita putsattiin peruskorjauksessa 2005-2007.

¹²³ Pakoma 16.6.2022

¹²⁴ Pakoma 16.6.2022

¹²⁵ HS 15.11.1976. ”Joonas Kokkonen: Minua viehättää olla epämoderni.”, Pakoma 2022

Kuva 148: Välikön interiööriä Lundia-kirjahyllyineen ja kuntopyörineen 1996. Kuva: Taisto Mäkelä / AAS 107660

Talon sisäpihalla on alun perin ollut puutarhakalusteina Artekin Aurinko-kalusto. Ajan mittaan kalusto pääsi huonoon kuntoon ja siitä luovuttiin 1980-luvulla. Korvaavat puutarhakalusteet Kokkonen ja Pakoma hankkivat paikallisesta huonekaluliikkeestä. Alkuperäinen kalusto päätyi Katariina Pakomalle varastoon pitkäksi aikaa. Sitten Aaltojen kotitalosta Riihitieltä varastettiin alkuperäinen Aurinko-kalusto ja päätettiin, että Pakoman kalusto restauroidaan tätä korvaamaan. Entisöintityöt toteutti Erkki Toiviainen. Villa Kokkoson alkuperäinen kalusto sijaitsee siis nykyään Aaltojen kotitalossa.¹²⁶

Muutenkin 1980- ja 1990-luvuilla Villa Kokkoson kalustehankinnat olivat varsin suoraviivaisia, eivätkä ne kohdistuneet esimerkiksi Artekin kalusteisiin. Kirjojen säilyttämistä varten väliköttilaan hankittiin Lundia-hyllyt molemmin puolin ja tilassa oli myös kuntopyörä. Olohuoneen televisiotuolit Kokkonen ja Pakoma ostivat paikallisesta huonekaluliikkeestä. Helena Rummukaisen tietojen mukaan kyseessä olisivat Askon Koivutaru-tuolit.¹²⁷

Oma osansa sisustukseen toivat erilaiset kotkaelementit. Sana kokko viittaa esimerkiksi Kalevalassa jättiläiskokoiseen kotkaan. Työhuoneen roikkuva tammipäinen kotka oli 60-vuotislahja Bremenistä Kokkoselle. Sen siivet asennettiin alun perin väärinpäin, ennen kuin eräs vieras huomasi vahingon. Tämän jälkeen siivet käännettiin oikeaan asentoon.¹²⁸

Kokkosilla oli 1980- ja 1990-luvulla autotallissa punainen Saab 900. Anita Pakoma hoiti ajamisen, Joonas Kokkosella ei ollut edes ajokorttia¹²⁹

Eräs talon arkeen vahvasti vaikuttanut asia oli, että talossa on ollut aina koira. Joonas Kokkonen rakasti eläimiä. Hänellä oli kotonaan useita koiria, joihin hän tavattomasti kiintyi. Viimeinen näistä oli vuonna 1975 taloon tullut Basse, suurikokoinen bernhardilaiskoira. Bassen nimi oli alun perin Bassetto, eli kontrabasson ja sellon välimuoto. Bassen lempipaikka talossa oli olohuoneen sohva.¹³⁰ Talossa olleet koirat ovat mahdollisesti myös pitäneet hiiriongelmaa kurissa. Samoin voi olettaa, että varsinkin isokokoisien bernhardilaisen kohdalla pehmeähköstä mäntylaudasta tehdyt lattiapinnat ovat olleet kovalla kulutuksella.

¹²⁶ Pakoma 16.6.2022

¹²⁷ Pakoma 16.6.2022

¹²⁸ Pakoma 16.6.2022

¹²⁹ Pakoma 16.6.2022, Hako 2001, s. 223-224

¹³⁰ Kuokkala 2016, s. 106, Kokkonen 1981, s. 110-111, Pakoma 16.6.2022

Johanna Pakoman mukaan Japanin kruununprinssi tuli taloon vierailulle 22.9.1985. Vierailua ennen Villa Kokkonen laitettiin edustuskuntoon: portilta saunalle menevä hiekkakäytävä paljastettiin nurmikon alta ja istutuksia laitettiin edustuskuntoon.¹³¹

Järvenpään kaupunki omistajaksi

Joonas Kokkonen kuoli 2.10.1996 ja Villa Kokkosen omistus siirtyi Joonas ja Maija Kokkosen jakamattoman kuolinpesän omistukseen. Joonas Kokkosen biologisista lapsista koostuva perikunta ilmoitti vuodenvaihteessa 1996-1997 Järvenpään kaupungille ettei perikunta tule jatkossa käyttämään Villa Kokkosta ja kertoi haluvansa myydä rakennuksen. Järvenpään kaupunginjohtaja Erkki Kukkonen ilmoitti kuitenkin tuolloin ettei kaupungilla ole mahdollisuuksia ostaa Villa Kokkosta.¹³²

Uusia mahdollisia omistajakuvioita selviteltiin, muun muassa säätiön perustamisesta neuvoteltiin. Säätiölle onnistuttiin keräämään kuitenkin vain 60 000 markan pääoma. Hankkeiden kariuduttua perikunta lähti myymään kiinteistöä avoimilla markkinoilla kesäkuussa 1997, hintapyyntöä 4,8 miljoonaa markkaa. Ostajia ei kuitenkaan ilmaantunut, vaikka hintapyyntö pudotettiin 4,1 miljoonaan. Perikunnalle kauppaaminen yksityishenkilöille oli henkisesti raskasta, etenkin kuin muutamat ostajaehdotukset alkoivat heti suunnitella rakennuksen uudelleensuostamista rakennuksen historiasta piittaamatta.¹³³

Loppukesästä 1997 Järvenpään kaupunki käynnisti neuvottelut opetusministeriön kanssa veikkauvoittovarojen myöntämiseksi Villa Kokkosen hankintaan. Järvenpään kaupunki vastaisi Villa Kokkosen ylläpidosta ja siellä tapahtuvasta toiminnasta. Neuvottelujen pohjalta Järvenpään kaupunki teki esityksen opetusministeriölle. Esitys ei kuitenkaan mennyt läpi ministeriössä.¹³⁴

Alkuvuoden 1998 kuluessa osapuolet lähentyivät toisiaan. Perikunta pudotti hintapyyntöään ja kiinteistön lopulliseksi kauppahinnaksi muodostui 2,2 miljoonaa markkaa ja irtaimiston hinta 700 000 markkaa. Keväällä 1998 kauppasummasta maksettiin 900 000 markkaa, loput 1,3 miljoonaa ja irtaimiston hinta oli määrä maksaa vuonna 2001. Keväällä 2000 perikunta kuitenkin lahjoitti irtaimiston kaupungille ja lisäksi opetusministeriö myönsi Järvenpäälle 500 000 markkaa talon

ostamiseen. Loppujen lopuksi Järvenpään kaupunki sijoitti Villa Kokkosen hankkimiseen irtaimistoinen yhteensä 1,7 miljoonaa markkaa.¹³⁵

Lopullinen ostopäätös hyväksyttiin Järvenpään kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 1998. Valtuusto oli varsin jakautunut: 29 kyllä-ääntä voitti lopulta 21 ei-ääntä. Äänestystä edelsi Villa Kokkosen ostajien ja vastustajien tiukkasävyinen saunailu. Villa Kokkosen osto herätti vastarintaa myös suuren yleisön keskuudessa, kun kunnan palveluista oltiin leikattu samaan ajankohtaan. Ensimmäisten arvioiden mukaan kiinteistön korjauksiin kului 1,4 miljoonaa markkaa.¹³⁶

Kuva 149: Joonas Kokkosen rintaveistos työhuoneen lounaisnurkassa. Kuva: Maija Kokkonen/AAS.

Ensimmäinen tapahtuma Villa Kokkosessa järjestettiin jo ostokuukauden lopussa, kun Sibelius-Akatemian opiskelijat pitivät sellokonsertin. Seuraavina kesinä

¹³¹ Rummukainen 16.1.2001

¹³² Järvenpään kaupunginhallitus, pöytäkirja 15.9.1997

¹³³ Hako 2001, s. 196-197. Järvenpään kaupunginhallitus, pöytäkirja 15.9.1997, Keski-Uusimaa 15.2.1998

¹³⁴ Järvenpään kaupunginhallitus, pöytäkirja 15.9.1997, Keski-Uusimaa 15.2.1998

¹³⁵ Rummukainen, Helena: Numerotietoja Villa Kokkosesta 24.9.2002, Keski-Uusimaa 2.2.2000, Keski-Uusimaa 3.5.2006

¹³⁶ Keski-Uusimaa 16.3.1998

työhuoneessa esitettiin konserttisarjat, joissa Joonas Kokkosen sävellyksiä voitiin kuulla niiden syntysijoillaan.¹³⁷ Opastettujen kierrosten muodossa Villa Kokkonen avattiin yleisölle kesäkuussa 1998, joka oli sattumoisin myös Alvar Aallon satavuotisjuhlayksi. Kävijöitä oli vuonna 1999 noin 2500, joista 1500 ostivat pääsylipun. Loput 1000 vierailijaa kävivät kaupungin, yritysten tai yksityishenkilöiden tilaisuuksissa. Taloa vuokrattiin ulkopuolisille kokous- ja juhlayksiköihin hintaan 2500 mk/päivä. Myös saunaa pystyi vuokraamaan 600 markan hintaan. Saunan vuokraaminen oli varsin suosittua.¹³⁸

Kuva 150: Näkymä saunalta päärakennukselle päin v. 1998. Kuva: Tuomo Hirvonen/AAS Doku 3880-3

Käytännössä rakennuksen käyttö rajoittui uuden omistajan alaisuudessa suurimaksi osin kesäkausiin. Talvikaudella ei rakennuksessa ollut yleisökierroksia tai konserttitoimintaa. Sen sijaan kaupunki käytti rakennusta edustus- ja kokoustilana ja vuokrasi sitä yksityistilaisuuksiin ulkopuolisille. Etenkin yritykset

¹³⁷ Keski-Uusimaa 16.3.1998, Kumpulainen 2001, s. 17

¹³⁸ Järvenpään kaupunki, Kulttuurilautakunta. Pöytäkirja 5.10.1999, Keski-Uusimaa 11.11.2006

¹³⁹ Keski-Uusimaa 16.12.2001

¹⁴⁰ Loppukatselmuspöytäkirja 9.1.2002. Järvenpään kaupungin rakennusvalvonta. Lupanumero 98-185 R3, 4.8.1998.

vuokrasivat Villa Kokkosta ahkerasti tilaisuuksiinsa. Villa Kokkosen pyörittäminen ei ollut museotoimen alla, vaikka siellä järjestettiin museokierroksia.¹³⁹

Kuten muutoshistorian yhteydessä todettiin, muutettiin Villa Kokkosen käyttötarkoitus 2002 rakennusvalvonnan päätöksellä asuinrakennuksesta museoksi, konsertti- ja kokoustilaksi. Lisäksi talonmiehen asunto säilyi asuntokäytössä. Kokoustilan suurimmaksi sallituksi henkilömääräksi rajattiin 100 henkilöä.¹⁴⁰

Edustus- ja yrityskäyttö Villa Kokkosen rakennuksissa on tällä aikakaudella ollut ilmeisestikin varsin reipasotteista, sillä Alvar Aalto -säätiön johtaja Markku Lahti kirjelmöi maaliskuussa 1999 Järvenpään kaupungille, jossa tuodaan esiin säätiön huoli muun muassa Villa Kokkosen irtaimen kalustuksen kohtelusta. Vaurioita pyrittiinkin korjaamaan: Verhoomo Elomäki Ky antoikin marraskuussa 2001 tarjouksen ruskeiden Artek 506-nojatuolien, satulavyötuolien ja sohvien istuinvöiden korjauksista. Korjaukset valmistuivat tammikuun 2002 lopussa.¹⁴¹

Valaisinvarkaudet 2000-2001

Järvenpään ostettua Villa Kokkosen olivat rakennukset suurelta osin aikaa tyhjiin. Tämä yhdistettynä syrjäiseen sijaintiin tekivät siitä houkuttelevan kohteen varkaille. Vuosina 2000 ja 2001 talosta vietiin yhteensä seitsemän alkuperäisintä valaisinta. Oletettavasti Villa Kokkosen entinen opas Helena Rummukainen on tallioinut ruutulapulle tapahtumaketjua seuraavasti¹⁴²: (suluissa olevat täsmennykset kirjoittajan). Tätä virallisempia dokumentteja ei laskujen lisäksi asiasta ole löytynyt.

- 31.7.2000 ruokasalista on viety erikoisvalaisin (A111E)
- 1.8.2000 ruokasalista on viety toinen erikoisvalaisin (A111E)
- Jossain vaiheessa syksyllä 2000 yritettiin varastaa yhtä käpyvalaisinta (A335B), mutta varas jäi kiinni.
- Risto Kärjä osti kaksi valaisinta itselleen ilman kuittia, hinta yhteensä 10 000 markkaa ja myi ne kaupungille.

¹⁴¹ Markku Lahden kirje Järvenpään kaupungille 30.3.1999, Verhoomo Elomäen tarjous 9.11.2001, Kangaslasku Artek 9.1.2002

¹⁴² Villa Kokkosen valaisinvarkaudet. Muistilappu ruutupaperilla, oletettavasti Helena Rummukaisen laatima.

- Cariitti Oy Kirkkonummelta kunnosti kaksi uutta valaisinta ja yhden alkuperäisen Villan lampun joulukuussa 2000 (kyseessä ruokasalin A111E-mallit, ilmeisesti puuttuvat kaksi valaisinta siis tehtiin uudistuotantona mallin mukaan).¹⁴³
- 3.5.2001 Työhuoneesta viety kolme jalkavalaisinta (1*A810 & 2*A809) ja olohuoneesta kaksi käpyvalaisinta (A335B).
- Uudet lamput (1*A810, 2*A809, 1*A331) tilattu Artekilta 27.4.2001. Käpyvalaisinta ei enää valmistettu, tilalle mehiläispesä (A331).¹⁴⁴

Villa Kokkosen käyttö jatkui samantyyllisenä vuoteen 2004 saakka. Vaikka rakennukseen oli jo oston yhteydessä kaavailtu mittavia korjauksia, oli kattojen uusiminen vuonna 2003 Järvenpään aikakauden ensimmäinen suurempi hanke. Epäonnisesti tämä hanke aiheutti mittavat vesivahingot ja kiirehti muunkin peruskorjauksen toteuttamista. Peruskorjaushankkeesta 2005-2007 kerrotaan kattavammin muutoshistorian yhteydessä.

Mestartin aikakausi 2009-2021

Peruskorjauksen valmistuttua 2007 jatkoi Järvenpään kaupunki Villa Kokkosen toiminnan pyörittämistä aluksi entiseen malliin. Kuitenkin vaihtoehtoisia toimintatapoja kartoitettiin. Vuonna 2009 kaupungin sivistystoimi teki määräaikaisen vuoden sopimuksen Mestart Oy:n kanssa museotoiminnan pyörittämisestä. Mestart Oy:n osakkaina toimivat pianisti Elina Viitaila ja oopperalaulaja Antti A. Pesonen. Talon käyttötarkoitukseksi määriteltiin työ-, kulttuuri- ja juhlapalvelu sekä cateringtoiminta.¹⁴⁵

Seuraavana vuonna sopimusta jatkettiin. Sopimuksen mukaan Järvenpään kaupungin museopalvelut vastasi talon irtaimistosta ja teki vuosittain irtaimiston inventoinnin. Vaikka Mestartin varauskirja oli ensisijainen, pyöritti museopalvelut omia kierroksiaan Villa Kokkosessa keskiviikkoisin ja torstaisin. Mestart maksoi Villa Kokkosen kiinteistöstä 1750 euron kuukausivuokraa ja lisäksi sähkölaskua 150 euroa kuukaudessa. Järvenpään kaupunki varasi itselleen sopimuksessa 10 käyttökertaa vuodessa.¹⁴⁶

¹⁴³ Tilaus Cariitilta 30.10.2000 / Helena Rummukainen

¹⁴⁴ Lähetä Artekilta / Villa Kokkonen 27.4.2001

¹⁴⁵ Järvenpään kaupunki, kulttuuritoimi. Villa Kokkonen. Muistio 12.11.2009

¹⁴⁶ Järvenpään kaupunki, Sivistystoimi/kulttuuripalvelut. Vuokrasopimus 2009.

Mestartin ja Järvenpään yhteistyö oli varsin pitkäikäinen, mutta mukaan mahtui myös kiistoja. Vuokralaiskauden alkuvaiheessa Järvenpää tilasi Mestartilta Villa Kokkoseen liittyviä palveluita, mutta loppuvaiheessa tämä vähentyi. Mestart vastasi Villa Kokkosen sopimuksen mukaan pihan hoidosta ja perksi tontin kasvillisuutta omalla kustannuksellaan.¹⁴⁷ Ilmeisesti saunan alapuolelle rinteeseen rakennettu vajarakennus on Mestartin toteuttama, siitä ei ole ainakaan mitään tietoa Järvenpään kaupungilla, eikä sitä esiinny 2010-lukua edeltävissä valokuvissa.

Kaksitoista vuotta kestäneen vuokralaiskauden jälkeen vuokrasopimus irtisanottiin Mestartin puolesta toukokuun lopussa 2021. Taustalla oli vaikeiden koronavuosien aiheuttamat taloudelliset haasteet ja Järvenpään kaupungin kaavailemat vuokrankorotukset. Järvenpään kaupungin tilakehitysjohtaja Jari Lausvaaran mukaan, Villa Kokkosesta kaupungille aiheutuvat kustannukset olivat noin 78 000 euroa vuodessa, josta Mestartin maksama vuokra kattoi vain 15 000 euroa.¹⁴⁸

Mestartin aikakauden jälkeen Villa Kokkosen kiinteistö palautui taas Järvenpään kaupungin hallinnoimaksi. Rakennuksissa on teetetty kattavia kuntoselvityksiä tulevien korjausten pohja-aineistoksi. Järvenpään taidemuseon alaisuudessa museokierroksia toteutettiin kesäkaudella 2022 pop-up -tyylisesti.

¹⁴⁷ YLE 2.6.2021, "Taitelijakodissa ei pian enää lauleta" Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-11957317>

¹⁴⁸ YLE 2.6.2021, Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-11957317>

SÄILYTTÄMISEN HAASTEITA JA TARKKAILTAVIA KOHTIA

Villa Kokkonen täyttää 54 vuotta vuonna 2023. Suurimman osan historiastaan se on toiminut yksityis- ja edustuskotina. Järvenpään kaupungin ostettua rakennuksen 1998 on se toiminut erityyppisessä kulttuurikäytössä: vaihdellen edustus- ja kokouspaikkana, turistikohteena, tapahtumapaikkana konserteille sekä kotimuseona. Kun rakennuksen käyttötarkoitus muuttuu, tarkoittaa se aina uusia haasteita säilymiselle ja ennen kaikkea autenttisuudelle. Niinpä Villa Kokkosenkin kohdalla suurimmat muutokset ovat tapahtuneet Järvenpään reilut 20 vuotta kestäneellä omistajakaudella.

Vaikka Villa Kokkosen rakennusten suunnittelussa huomioitiinkin säveltäjän pienimittakaavainen edustuskäyttö, ei taloa kokonaisuudessaan ole suunniteltu julkiseksi tilaksi, saati sitten suurille ihmisryhmille. Kokkosen aikana konserttikäyttö oli todella harvinaista ja konserttitoiminnan voi oikeastaan laskea alkaneeksi vasta Järvenpään kaupungin alaisuudessa. Selkeimmin uuden käytön tuomat haasteet on huomattavissa pintamateriaalien kohdalla. Kangasverhoilut, päätilojen seinien oregonmäntyiset paneelit ja mäntylattiat eivät ole julkisten tilojen materiaalivalintoja. Nykyisessä käytössä ne kuitenkin joutuvat toimimaan sellaisina.

Vuosina 2005–2007 toteutettu peruskorjaus tavoitteli parhaansa mukaan uusien käyttötarkoitusten ja vanhan rakennuksen yhdistämistä. Varsinkin kokous- ja konserttikäyttö edellyttivät siirtymistä painovoimaisesta koneelliseen ilmanvaihtoon aiempaa suurempien henkilömäärien takia. Tämän vuoksi toteutetut korjaukset olivat mittavia, mutta uusi tekniikka saatiin onnistuneesti kätettyä vanhaan rakennukseen. Samassa yhteydessä toteutettiin myös kulumisesta ja kosteusvaurioista johtuvia palauttavia korjauksia sekä muun talotekniikan uusimisia. Uudet käyttötarkoitukset kuitenkin määrittivät hankkeen sisällön, kokoluokan ja kustannustason. Näiden seurauksena myös sitouduttiin ylläpitämään alkupeleistä monimutkaisempia talotekniikka- ja automaatiojärjestelmiä, hyväksyen kyseisten järjestelmien laitteistojen huoltokierto ja ajoittainen uusimistarve. Talotekniikkajärjestelmien muuttaminen on lyhentänyt huomattavasti

päärakennuksen normaalia korjaussykliä ja tänä päivänä 15 vuotta vanhat talotekniikkalaitteistot alkavat olla jo elinkaarensa loppupuolella.

Uusista käyttötarkoituksista kotimuseokäyttö opastettuine – ja samalla valvotuine – kierroksineen on Villa Kokkosen interiööreille armollisin. Kenkäsuojat, ennakolta suunnitellut reitit, museopintojen koskettelua hillitsevä opas, opasteet ja muut alan käytännöt pitävät käyttökokonaisuuden hallittavana. Ainoastaan wc-tilojen käyttö on nykymuodossaan ongelmallista, sillä päärakennuksen ainoa uussittu vessa sijaitsee kierrosreitillä ulkopuolella, entisessä kotiapulaisen asunnossa.

Kokouskäyttö puolestaan edellyttää peruskorjauksessa toteutetut ilmanvaihtomuutokset. Tämän lisäksi tiloihin tarvitaan esitystekniikkaa sekä käytäntöihin kuuluvien kokoustarjoilujen mahdollistaminen. Jos esitystekniikka toteutetaan irtolaitteistolla ja -kalusteilla, esim. taulu-tv:llä ilman rakenteisiin integroitua johtoreittejä, ovat muutokset myös helposti poistettavissa. Samoin ulkopuolisen catering-palvelun käyttö tarjoiluihin ja tarjoilujen valinnassa tahraavien ruokien välttäminen auttavat pitämään tämän toimintakokonaisuuden hallinnassa.

Kuva 151: Näkymä olohuoneeseen. Kuva: Maija Holma / AAS

Tapahtumakäyttö juhla- ja konserttitilaisuuksiin on jo aivan toisen mittaluokan kysymys. Ensinnäkin juhla- ja konserttitilaisuuksien yhteydessä ei kenkäsuojia yleensä käytetä, kuraa ja pintoja naarmuttavaa kivituhkaa kulkeutuu sisälle ja korkokengät aiheuttavat kolhuja lautallattiaan. Juhla- ja konserttikäyttö keskittyy luonnollisesti Villa Kokkosen työhuoneeseen, jossa on herkkiä oregonmänty- ja kangasverhoituja pintoja. Juhlatilanteessa ihmiset kerääntyvät tiiviisiin ryhmiin keskustelemaan ja keskittyminen on tapahtumassa, ei ympäristössä. Juhla- tai konserttitapahtuman valvominen on myös huomattavasti vaikeampaa kuin opastetun turistikerroksen. Kun tähän yhdistetään cocktailtyyliset ruoka- ja juomatarjoilut, on selvää, että vahinkoja tapahtuu. Jos tällaisten jälkiä siivoaa museomateriaaleja ja niiden reuna- ja reunatuntematon taho, on todellinen vaara, että siivous vääräntyyppisillä puhdistusaineilla vain pahentaa vaurioita entisestään.

Haasteet museorakennuksen ja Villa Kokkosen tyyppisten käyttötarkoitusten kanssa ovat arkipäivää myös Alvar Aalto -säätien kohteissa. Alvar Aallon kotitalo (1935) on täynnä pehmeitä ja pintakäsittelyttömiä pintoja, puulattioita, museoesineitä ja museohuonekaluja. Alvar Aallon ateljee (1955-56, 1963) on sen sijaan suunniteltu puolijulkiseksi tilaksi, arkkitehtitoimistoksi. Lattiapinnat ovat kulumusta kestävästä keraamisesta laattasta tai linoleumia, seinäpinnat pääsääntöisesti maalattuja betoni- tai rappauspintoja, jotka ovat orgaanisia pintoja helpompia puhdistaa. Kävijämäärät taloissa ovat Villa Kokkosta suurempia, yhteensä n. 20 000 kävijää vuodessa.

Interiörien luonteen johdosta on linjattu, että Alvar Aallon kotitalo on puhtaasti kotimuseo. Siellä ei pidetä muuta kuin opastettuja kierroksia ja museokauppatoimintaa. Kahvilatoimintaa ei ole. Sisään pääsee vain kenkäsuojilla tai sukkasillan. Silti kävijämäärän aiheuttama pintojen kuluminen on merkittävää ja talossa joudutaan tekemään monia konservoivia tai restauroivia hankkeita vuosittain.

Aallon ateljeerakennuksen kestävämmät pinnat mahdollistavat taas laajemman käytön. Siellä järjestetäänkin opaskierrosten lisäksi valikoituja tapahtumia, kokouskäyttöä ja juhla- ja konserttikäyttöä. Lisäksi irtokalustus on pääosin muokattu käyttökäytökseksi alkuperäisten periaatteiden mukaisesti. Kesäkaudella on satunnaisia ulkotapahtumia pihalla. Tapahtumakäyttöä rajaavat kuitenkin tarkat kriteerit:

tarjoilut tulee hankkia ulkopuoliselta catering-toimijalta, keittiötä ei saa käyttää kuin ruokien pienimuotoiseen lämmittämiseen, ruokia ei saa viedä päätiloihin, puna- ja roséviinit sekä muut värjäävät juomat on kielletty. Vuokrasopimuksissa on vahingonkorvausehdot ja tapahtumissa aina valvoja säätien henkilökunnasta.

Kuva 152: Liukuovien oregonmäntylisöityä palttinakangasta. Ruokailutilan, eteiskäytävän ja välikönnön seinäpinnat ovat alun perin olleet vastaavia ilmeeltään. Kuva: Joni Rousku / AAS

Tiukakkoista kriteereistä huolimatta yhtälö pysyy tasapainossa sillä, että säätillä on palkkalistoillaan täyspäiväinen konservaattori, joka käy tilat läpi jokaisen tapahtuman jäljiltä, puhdistaa ja retusoiden aiheutuneet vahingot. Samoin säätillä on pitkään taloissa toiminut luottosiivoaja, jonka kanssa on käyty tarkkaan läpi eri pinnoille soveltuvat toimenpiteet ja aineet. Lisäksi catering-palvelujen tuottajat on perehdytetty ennakolta talon käyttösääntöihin.

Jos pinnoiltaan Aallon ateljeerakennusta hauraampaan Villa Kokkoseen kaavillaan edelleen juhla- ja konserttikäyttöä, tulisi tapahtumien ja tarjoilujen

tuottamat haasteet huomioida kokonaisvaltaisesti, jotta tapahtumat pysyisivät hallittavana ja jälkihoito kohteen arvon mukaisena.

Kuva 153: Villa Kokkosen sisäänkäyntikatoksen yksityiskohtia. Kuva: Maija Holma / AAS

Tarkkailtavia kohteita

Seuraavan listauksen asioita on sivuttu tässä selvityksessä jo aiemmin. Tässä kuitenkin haasteet on koottu keskeisimmät kysymykset yhteen helposti hahmotettavaan näkymään.

- Villa Kokkosen tontin puustoa ja kasvillisuutta pitäisi pyrkiä ennallistamaan kohti alkuperäistä havumetsämiljöötä. Gretel Hemgård on laatinut tästä pätevät suunnitelmat Järvenpään kaupungille jo 2010.
- Sisäpihan kokonaisuus on kärsinyt eniten muutoksista. Saunan turvekatto sekä uima-altaan peilaava vesiaihe ovat olleet selkeitä katseenvangitsijoita. Nämä tulisi ennallistaa alkuperäisen mukaiseen tai -henkiseen asuun.

- Jyrsijät ja niiden aiheuttamat tuhot asettavat rakennusten kunnolle suurimman haasteen. Näiden torjumiseksi tulisi laatia kokonaisvaltainen torjuntasuunnitelma.
- Interiöörin kohdalla suurin ongelma on pintakäsittelykerroksien lisäämisessä. Esimerkiksi jo nyt kangastetut seinäpinnat käytävässä, välikössä ja ruokatilassa on päällemaalattu niin useaan otteeseen, ettei kankaan tekstuuria enää erota. Maalilla kuorruttaminen on johtanut tilanteeseen, jossa hienostuneet pinnat näyttävät 1960-1970-luvun vaihteen perusratkaisulta, maalatulta lastulevyltä. Ylläpito tulisi jatkossa olisi olla nykyisten pintojen ylläpitoa, eikä säännöllistä pintakäsittelyjen uusimista likaantumisen tai kuluminen takia tulisi tehdä.
- Arvokkaimpien sisätilojen oregonmäntypinnat ovat yksi erityisimmistä kysymyksistä. Työselityksen mukaan ne on käsitelty Wilhelm Beckerin FM-13:aineella, joka on oletettavasti ollut öljypohjainen pintakäsittelyaine. Mahdollinen öljy on haihtunut vuosien mittaan ja käytännössä pinnoissa ei ole enää likaa ja kosteutta hylkivää pintakäsittelyä. Ne siis tahraantuvat ja pinttyvät todella helposti. Pintojen huollon tekee entistä vaikeammaksi se, että oregonmäntypinnat tummuvat päivänvalossa vanhetessaan. Niitä ei siis saa hioa eikä hangata, koska lopputulemana tästä puupintaan tulee vaaleampi läiskä.¹⁴⁹
- Maalatut juuttikangasverhoilut esimerkiksi liukuovissa ovat vaikeita putsauksen kannalta. Maalaamattomat kangasverhoilut erittäin haastavia niin puhdistamisen kuin suojakäsittelyn suhteen.
- Tuulikaapin, tulisijojen ja märkätilojen alkuperäiset laatta- ja klinkkeripinnat ovat kokoa ja värejä, joita ei saa enää hankittua. Osa näistä sijaitsee paikoissa, jossa ne ovat alttiina vaurioille.
- Mäntylautaiset lattiapinnat ovat pehmeitä, joten ne kolhiintuvat ja naarmuttuvat helposti. Toisaalta uudelleenhiointa ja lakkaus kuuluu niiden konseptiin, mutta pitkällä aikavälillä materiaali kuluu. Nykytiedon valossa lattiat on

¹⁴⁹ Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen. Rakennusselitys 8.12.2006, s. 21-22

hiottu ainakin neljä kertaa. Uudelleenlakkauksessa tulisi käyttää liuotinpohjaista lakkaa, jota ei sävytetä.

- Sisäänkäynnin travertiinilattiat ovat nykyisellään hyvässä kunnossa. Suojäkäsittely olisi näiden kohdalla paikallaan, ettei huokoinen luonnonkivi pääse värjäytymään.
- Oman kysymyksensä saattaa tuottaa tupakansavun jäämät ja nikotiini. Villa Kokkosessa poltettiin Joonas Kokkosen aikaan sisällä ja tupakansavun jäämiä on varmasti esim. erilaisten paneelien liitoskohdissa. Jos tämmöiset kohdat kastuvat, jäämät voivat lähteä leviämään ja tuhraamaan pintoja.
- Koneellisen ilmanvaihdon säännölliset suodattimien vaihdot tulee muistaa, jottei koneistosta muodostu epäpuhtauksien levittäjää.
- Puujulkisivu on käsitelty puunsuojakuulloilla liian useaan kertaan ja todennäköisesti myös aiemmasta poikkeavilla kuulloilla. Lukuisat kerrokset ovat muuttaneet julkisivupinnan kiiltävän maalimaiseksi, eikä puupinta enää kuulla läpi. Alkuperäiset kuullotteet olivat tuotemerkeiltään Solignum ja Ultra Solignum, ja niitä on edelleen saatavilla. Peruskorjauksesta eteenpäin käytetty tuote on ollut Tikkurilan Valtti Color, sävy 220D.
- Alkuperäisten pintakäsittelyjen tyypit löytyvät vuoden 1968 työselityksestä, mutta myöhemmin tehtyjä pintakäsittelyjä ja niissä käytettyjä tuotteita ei ole merkitty muistiin. Kerrosten lisääntyessä myös riskit tuotteiden yhteensopimattomuudesta lisääntyvät. Tämä on ongelma ennen kaikkea huoltoyhtiön toteuttamien huoltomaalausten suhteen.
- Tasakaton kattokaivojen sähdit tukkeutuvat helposti ja ikkunoiden pellityksien tiiveyksiä ja kallistuksia tulee seurata. Näistä on tullut aiemmin kosteusvaurioita ja tulee jatkossakin, jos huolto laiminlyödään.

Listauksen jatkokysymyksenä on hyvä pohtia kuka seuraa jatkossa rakennuksen käyttöä sekä kulumista, kun seuraava korjauskierros on ohi ja tilojen uusi käyttö alkaa? Museoalan ihmisillä ei usein ole teknistä osaamista rakennusten toiminnasta, huoltoyhtiöiden työntekijöillä ei taas ymmärrystä museaalisisista arvoista ja

¹⁵⁰ Helsingin kaupunginmuseo / Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo: Lausunnot 28.2.2022 ja 1.11.2022

vanhoista materiaaleista. Tämä asetelma nostaa riskiä siihen, että ylläpidossa päädytään vääränlaisiin ratkaisuihin vääränlaisilla, alkuperäisistä poikkeavilla materiaaleilla. Kohteessa olisikin selkeä tarve konservaattorille tai restauroijalle, joka voisi toteuttaa osan ylläpitokorjauksista itse ja lisäksi valvoa ulkoistettavia korjauksia.

Tulevaisuuden näkymät

15 vuotta edellisen peruskorjauksen jälkeen Villa Kokkosessa on alkava seuraava suuri muutoskierros. Tälläkään kertaa suurin osa korjauksesta ei liity niinkään itse rakennuksen huolto- ja ylläpitokorjauksiin, vaan toivottuihin uusiin toimintoihin. Vierailukokemus halutaan omistajan puolesta muuttaa esteettömäksi, sisällyttää kohteeseen museokauppa ja lisäksi pyörittää kesäkahvilatoimintaa tontilla. Toiveissa on edelleen jatkaa myös kokouskäyttöä ja konserttitoimintaa.

Kuva 154: Villa Kokkonen Tuulimyllyntieltä nähtynä. Kuva: Maija Holma / AAS

Keski-Uudenmaan aluevastuumuseo yhteistyössä Alvar Aallon arkkitehtuuri- ja muotoiluperinnön valtakunnallisena vastuumuseona toimivan Alvar Aalto -säätiön kanssa on lausunut alustavista korjaus- ja muutossuunnitelmista.¹⁵⁰ Näiden suunnitelmien mukaan uudet museokauppa-, kesäkahvila- ja esteetön wc -

toiminnot suunnitellaan sisällytettäväksi nykyiseen autotalli- ja varastorakennukseen. Vaikka kyseinen rakennus on selvästi muuhun rakennusryhmään alisteinen ja arvokkuudeltaan vähäisempi, tarkoittavat esitetyt ratkaisut joka tapauksessa mittavaa muutosta Villa Kokkosen miljööseen ja sen autenttisuuden heikkene- mistä.

Esteetöntä käyntiä päärakennukseen suunnitellaan toteutettavaksi pääsisään- käynnin etupuolisella luiskauksella. Villa Kokkonen on sisätiloiltaan harvinaisen esteetön Aallon kohde. Tilojen väliset aukotukset ovat leveitä ja kynnyksettömiä. Näin museorakennuksissa usein erityisen ongelmallinen esteettömyys saataisiin toteutettua hillityillä muutoksilla.

Kuva 155: Joonas Kokkosen työpöytä. Kuva: Maija Holma / AAS

Samaan aikaan on hyvä muistaa, että nämä ja tulevat hankkeet vievät askel ker- rallaan Villa Kokkosta pois päin alkuperäisestä, autenttisesta kokonaisuudesta.

Jokainen toteutettu laaja muutos madaltaa myös kynnyksiä seuraavaan toimenpi- teeseen.

Muutosten sijaan korjaavat ja jopa palauttavat toimenpiteet ovat historian va- lossa olleet omistajan prioriteettilistassa matalammalla. Vuosien 2005–2007 pe- ruskorjauksen loppumetreillä jätettiin uima-allas korjaamatta ja ennallistamatta niin pihan havupuusto kuin saunan turvekatto. Tämä siitä huolimatta, että ne oli- sivat olleet kokonaisuuden palautuksen kannalta oleelliset muutokset ja vaikka niistä toteutettiin kattavat ja laadukkaat suunnitelmat.

Toivottavasti nyt alkavalla korjauskierroksella korjaaminen ja entisöinti pääsevät tärkeysjärjestyksessä samalle viivalle uusien toimintojen toteuttamisen kanssa.

LÄHDELUETTELO

Arkistot:

Yksilöidyt sisältötiedot käytetyistä arkistolähteistä ovat kunkin alaviitteen yhteydessä.

Alvar Aalto -museon (AAM) dokumenttiarkisto.

Alvar Aalto -museon (AAM) kirjearkisto.

Alvar Aalto -museon (AAM) leikearkisto

Alvar Aalto -museon (AAM) piirustusarkisto.

Painetut lähteet:

Hako, Pekka: Voiko varjo olla kirkas - Joonas Kokkosen elämä. 2. painos. Gummerus. Jyväskylä 2001.

Hipeli, Mia (toim.): Alvar Aalto. Villa Skeppet 1969-1970. Alvar Aalto -säätio, Jyväskylä 2009.

Hirvonen, Tuomo; Mustonen, Tapani & Sippo, Hanni: Villa Kokkonen. Huoneti-lainventointi 1998, Alvar Aalto Säätio 17.4.2000.

Isohauta, Teija: Alvar Aalto and the art of Landscape. Research in landscape and environmental design. Routledge. New York 2022

Jetsonen, Jari & Jetsonen Sirkkaliisa: Alvar Aalto Homes. Rakennustieto Oy, Helsinki 2018

Jetsonen, Jari & Lahti, Ari: Alvar Aalto Houses. Rakennustieto. Helsinki 2005

Jetsonen, Sirkkaliisa; Jetsonen, Jari; Pallasmaa, Juhani: Alvar Aalto Houses. Princeton Architectural Press. New York 2011.

Kokkonen, Joonas: Näköaloja luovuuteen ja ihmisyyteen. Toim. Karjalainen, Elina. WSOY. Porvoo 1981.

Kokkonen, Joonas & Mäkinen, Timo: Joonas Kokkonen ja Timo Mäkinen keskustelevat musiikista ja elämästä. Savonlinnan oopperajuhlien kannatusyhdistys. Savonlinna 1979.

Kumpulainen, Olli: Villa Kokkonen Järvenpäässä. Artikkelit, Arkkitehti 2, 1999.

Kumpulainen, Olli: *Villa Kokkonen Järvenpään kaupungin haltuun*, Järvenpää-seuran vuosijulkaisu Arina, 2001

Kuokkala, Pekka: Ikuinen lahjasi on tämä maa. Joonas Kokkonen – elämä ja taide. Tallinna 2016.

Laaksonen, Esa: Arkkitehdin vuosikymmenet. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Porvoo 2018.

Lahti, Louna: Alvar Aalto – Ex Intimo. Rakennustieto Oy. Tampere 2001.

Schidt, Göran: Alvar Aalto. Elämä. Gummerus. Jyväskylä 2007.

Schildt, Göran: Alvar Aalto. A Life's Work. Architecture, design and art. Otava 1994. . s 203-204.

Stewart, John: Alvar Aalto Architect. Merrell. Lontoo 2017.

Suhonen, Pekka: Corps de logis. Artikkelit kirjassa Kuvastimessa ...durch einen Spiegel... Joonas Kokkonen. Toim. Timo Mäkinen. Savonlinnan Kirjapaino Oy, Savonlinna 1981.

Lehtileikkeet ja verkkosivustot:

HS 16.10.1969 ”Kokkosen uusi sellokonsertto on vuosien kypsytelyn tulos”

Uusi Suomi 16.11.1972 ”Neljännen sinfonian päivänä. Musiikin elinehtojen puolesta”

Yhteishyvä: 19.1.1972 ”Musiikkini on tarkoitettu ihmisille”

HS 15.11.1976. ”Joonas Kokkonen: Minua viehättää olla epämoderni.”

HS 29.11.1978. Akateemikko Joonas Kokkonen: ”Kulttuurissa arvot eivät synny puhumalla vaan tekemällä”.

Form Function Finland. Nro 1/1981 "Tuomarina olen asevelvollisuuteni suorittanut". Artikkelij Joonas Kokkosesta.

Etelä-Saimaa, Lappeenranta. 11.11.1981. "Akateemikko Joonas Kokkonen Täyttää 60-vuotta ensi perjantaina".

Keski-Uusimaa 15.2.1998: "Villa Kokkonen syntyi flyygelin ympärille".

Keski-Uusimaa 11.3.1998: "Villa Kokkonen ostajat voittivat äänestyksen", "Villa Kokkoselle luonnosteltu monipuolista kulttuurikäyttöä" ja "Villa Kokkosesta nousi häily jo rakentamisvaiheessa"

Kellokas 11.6.1998: "Villa Kokkonen avattiin musiikilla"

Keski-Uusimaa 7.11.1998: "Järvenpää avaa ilmaiseksi Villa Kokkonen ovet"

Keski-Uusimaa 22.11.1998: "Villa Kokkonen tavoite kävijämäärässä täyttynee"

Keski-Uusimaa 2.2.2000: "Järvenpään kaupungista tuli Villa Kokkonen irtaimiston omistaja"

Keski-Uusimaa 3.5.2000: "Järvenpää sai puolen miljoonan valtionavun"

Keski-Uusimaa 16.12.2001: "Mitä kuuluu, Villa Kokkonen?"

Keski-Uusimaa 17.6.2005: "Villa Kokkonen remontoidaan syksyllä" ja "Villa Kokkonen pääsee vähällä"

Keski-Uusimaa 20.5.2009: "Kaupunki vuokraa Villa Kokkonen kulttuurikäyttöön"

Keski-Uusimaa 21.11.2014: "Isäntäpari elää unelmaansa"

HS 24.8.2014: "Muusikkopari palautti Villa Kokkonen musiikille". Luettavissa: <https://www.hs.fi/ihmiset/art-2000002755794.html>

Keski-Uusimaa 1.6.2021: "Kulttuurijohtaja: Villa Kokkonen säilyy Järvenpään kulttuurikohteena". Luettavissa: <https://www.keski-uusimaa.fi/paikalliset/4168112>

YLE: 2.6.2021: "Alvar Aallon suunnittelemissa taiteilijakodissa ei pian enää lauleta – talousahdinko pakotti muusikkopariskunnan luopumaan rakastamastaan työstä". Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-11957317>

Painamattomat lähteet:

Alvar Aallon siunaustilaisuuden ohjelma. 1976.

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. Villa Kokkonen, Järvenpää. Työselitys 5.6.1968. Ensimmäinen versio 11.2.1968, viimeisin 5.6.1968.

Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy: Villa Kokkonen peruskorjaus. Sisä- ja ulkopuolen peruskorjaus. Rakennusselitys 20.11.2006.

Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy: Villa Kokkonen peruskorjaus. Sisä- ja ulkopuolen peruskorjaus. Huonekortit 20.11.2006.

Artek, kangaslasku 9.1.2002

Finlandia-talon rakennushistoriaselvitys. Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy. 18.3.2005.

Helena Rummukaisen kirje Paavo Helistölle 11.8.1998

Helena Rummukaisen tilaus Cariitti Oy:ltä. 30.10.2000

Helena Rummukaisen valaisintilaus Artekilta. 27.4.2001

Hemgård, Gretel. Muistio 20.2.2007. Puutarhan metsäkasvillisuuden harvennustarpeen ja hoidon arvioiminen paikan päällä 23.1.2007

Hemgård, Gretel. Muistio 17.4.2007. Puustokatselmus ja kaadettavien puiden leimaus 12.4.2007

Hemgård, Gretel. Villa Kokkonen, asemapiirustus 1:500. 12.4.2007.

Hemgård, Gretel. Puutarhan hoito- ja kunnostussuunnitelma. 17.9.2010

Hemgård, Gretel. Villa Kokkonen, maisemanhoitosuunnitelma. 15.9.2010

Insinööritoimisto Mikko Vahnen Oy: Villa Kokkonen. Sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus 17.8.2005.

Järvenpään kaupunki. Tarjouspyyntö Villa Kokkonen kiinteistön kattojen korjaustöistä 3.6.2003

Järvenpään kaupunki, Kulttuurilautakunta. Pöytäkirja 5.10.1999.

Järvenpään kaupunki, kulttuuritoimi. Villa Kokkonen. Muistio 12.11.2009

Järvenpään kaupunki, Sivistystoimi/kulttuuripalvelut. Vuokrasopimus 2009.

Järvenpään kaupunginvaltuusto: Pöytäkirja 15.9.1997

Järvenpään kaupunginvaltuusto: Pöytäkirja 9.3.1998

Helsingin kaupunginmuseo / Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo. Villa Kokkonen, Järvenpää. Lausunto hankesuunnittelua varten. 28.2.2022

Helsingin kaupunginmuseo / Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo. Villa Kokkonen, Järvenpää. Lausunto avustushankemusta varten. 30.10.2022

Kokkonen, Joonas: Akateemikko Joonas Kokkosen muistosanat Alvar Aallon siunaustilaisuudessa Helsingin Vanhassa Kirkossa 20.5.1976

Kokkonen, Joonas: Kirjeenvaihtoarkisto. Kansalliskirjasto, Coll 653.1-10.

Laaksonen, Esa: Villa Kokkonen. Museokäytön konseptisuunnitelma. 12.12.2021

Lindberg, Arto. Kuntoarvio Villa Kokkonen, Järvenpää. 30.4.1998

Loppukatselmuspöytäkirja 9.1.2002. Järvenpään kaupungin rakennusvalvonta. Lupa numero 98-185 R3, 4.8.1998.

Lähetekirje Artekilta / Villa Kokkonen 27.4.2001

Markku Lahden kirje Järvenpään kaupungille. 30.3.1999

Muistio Villa Kokkosen käyttöön ja hoitoon liittyvistä huomioitavista seikoista 17.4.2000

Muistio Villa Kokkosta koskevasta neuvottelusta 14.12.2000

Rakennusfysiikka Vahanan Oy: Villa Kokkonen. Rakenne- ja kosteustekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi. Tutkimusselostus. Luonnos 19.1.2022

Rakennusfysiikka Vahanan Oy: Villa Kokkonen. Rakenne- ja kosteustekninen kuntotutkimus peruskorjauksen lähtötiedoiksi. Tutkimussuunnitelma 18.12.2021

Rakennustyö Karvonen Oy: Dokumentointivalokuvat ja sähköpostit 30.9.2021 ja 13.10.2021 Antti Rädyltä Mestari-toiminta Oy:lle

Raksystems Anticimex: Kuntoarvio Villa Kokkonen 22.10.2013

Rummukainen, Helena: Numerotietoja Villa Kokkosesta 24.9.2002

Rummukainen, Helena: Sekalaisia muistiinpanoja Joonas Kokkosesta ja Villa Kokkosesta. 16.1.2001

Sippo, Hanni: Muistio Villa Kokkosen käyttöön ja hoitoon liittyvistä huomioitavista seikoista.

Tilaus Cariitilta 30.10.2000 / Helena Rummukainen

Verhoomo Elomäki Ky:n tarjous 9.11.2001

Villa Kokkosen peruskorjaus. Vesikattotyöt 22.9.2006. Arkkitehtuuritoimisto Käpy ja Simo Paavilainen Oy. Insinööritoimisto Mikko Vahanan Oy

Villa Kokkonen, talonkirja. Sijaitsee Villa Kokkosen työhuoneen kirjahyllyssä.

Villa Kokkosen valaisinvarkaudet. Muistilappu ruutupaperilla, oletettavasti Helena Rummukaisen laatima.

Suulliset tiedonannot:

Katariina Pakoman haastattelu tekijälle 16.6.2022. Tiilimäki, Helsinki.

Jaakko Suihkosen haastattelu tekijälle 15.9.2022. Ruskeasuon, Helsinki.

Matti Porkan haastattelu tekijälle 11.10.2022. Tiilimäki, Helsinki.

Mariana Cedercreutzin haastattelut tekijälle 14.10. ja 3.11.2022. Tiilimäki, Helsinki

Käpy ja Simo Paavilaisen haastattelu tekijälle 2.12.2022. Töölö, Helsinki

Jaakko Suihkosen haastattelu 18.10.2000. Haastattelusarja 2000-2001. Alvar Aalto -säätio. Haastattelija Vezio Nava.

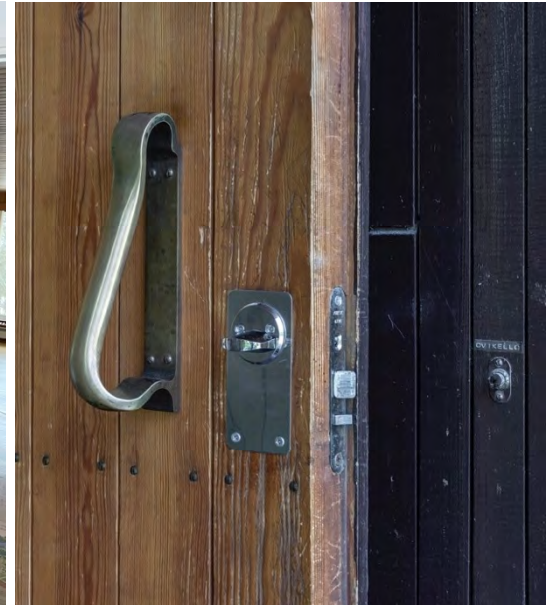
Tiirikainen, Jarmo. Tiedonanto sähköpostitse 31.10.2022

LIITTEET:

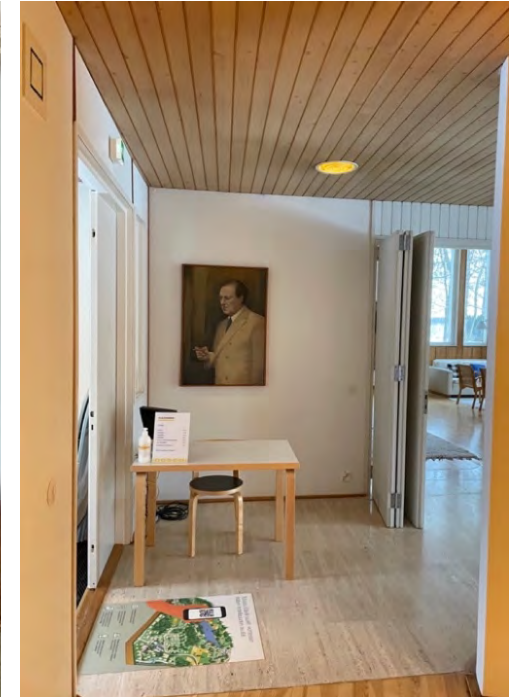
VILLA KOKKOSEN HUONEKORTIT

VILLA KOKKONEN. TONTIN PUUSTON HISTORIAALLINEN KARTOITUS

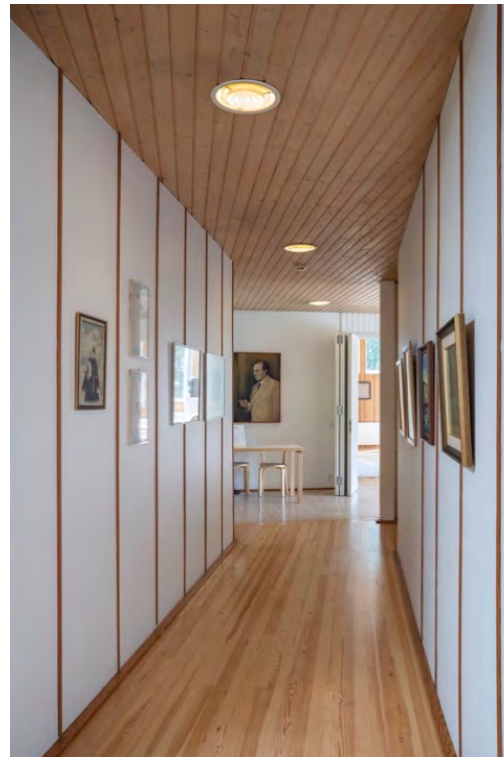
Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 101 Tuulikaappi				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Höganäs in ruskea klinkkeri no 410. Koko 145x145x30 Mattosyvyyden, jossa Leijona -tuulikaappimatto		Alkuperäinen Alunperin kaapissa luonnonvärinen kookosharjasmatto, suunniteltu uusittavaksi peruskorjauksessa.	
SEINÄT	Lastulevy, avosumat Ikkunanpuoleinen sivuseinä muurattu ja rapattu.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Valkolakkaus paneeleissa.	Alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Paneelin naulaus päältä kahdella dyckertnaulalla, suunnitelmassa piilonaulaus pontista ja maalaus valk. lateksi. Imuroitu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Ulko-ovi: puukarmi, maalattu. Ovilevy, mäntypaneeli, tammikynnys, AA-vedin.	Karmi maalattu valkoiseksi. Oven paneelipinta kuultokäsitelty ulkoa, lakattu sisältä	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007	Pinnan rispaantumaa lukon ympärillä.
IKKUNAT	Kiinteä kaksilasin ikkuna Kiinteä ikkuna tuulikaapin ja eteisen välissä.	Maalattu sisäpuolelta valkoiseksi. Maalattu valkoiseksi.	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007	
LISTOITUS	Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä Kattolista, ei muualla pääärakennuksessa. N. 8x25 mm.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	
TALOTEKN.	Alkuperäinen valokatkaisin Upotettu erikoisvalaisin (Leima Valaisintyö U11) Uusittu sähköpatteri		Alkuperäinen, Kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007 2005-2007	Valaisimen säleikkö väärinpäin, messinkisen hajottajan tulisi olla alimpana.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 102 Eteinen				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Travertiinipinta ulko-ovelta olo- ja työhuoneen takoilte asti.	Suojakäsittely	Travertiinilattia nostettu peruskorjauksessa 2005-2007, mutta asennettu takaisin.	
SEINÄT	Työhuoneen vastainen ja vaate-tilan seinä: rapattu tiiliseinä. Tuulikaapin puoleinen seinä: kankaalla päällystettyä lastulevyä (työselitys 1968: kangas maalaamaton)	Maalattu valkoiseksi Päällystetty Tampella Palttina 700-kankaalla, yli-maalattu useampaan kertaan, sävy valkoinen	Alkuperäinen Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä Palttinakankaan struktuuri ei erotu enää maalikerrosten alta.
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Valkolakkaus paneeleissa.	Alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Imuroitu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Taiteovi, mäntykarmit. Maalattu. Ovilevyssä maalattu juuttikangas. Ei kynnystä, travertiinilattiasa suuntaura.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007	Kangas Tampella Jute N:o 10:Oz, Fiskars Aalto 76 -painike
IKKUNAT	Kiinteä ikkuna tuulikaapin ja eteisen välissä.	Maalattu valkoiseksi.	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007	
LISTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Kangastettujen seinälevyjen väleissä oregonmäntylisiä 5x20. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Käsittelemätön/FM-13-käsittely Maalattu valkoiseksi	Alkup. Alkup. Alkup.	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Alkuperäinen valokatkaisin Upotettu erikoisvalaisin (Leima Valaisintyö U11) Uusittu pistorasia		2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu 2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu 2005-2007 2005-2007	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot Valaisimen säleikkö väärinpäin, messinkisen hajottajan tulisi olla alimpana.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 103 Käytävä				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylautaa, leveys 60 mm.	Lakattu	Lattia uusittu peruskorjauksessa 2005-07	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot
SEINÄT	Kankaalla päällystettyä lastulevyä (työselitys 1968: kangas maalaa-maton) WC:n vastainen seinä muurattu ja rapattu	Päällystetty Tampella Palttina 700 -kankaalla, yli-maalattu useampaan kertaan, sävy valkoinen Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Palttinakankaan struktuuri ei erotu enää maaliker-rosten alta.
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS. Juoksutus viistoittain käytävän suuntaan nähden.	Valkolakkaus paneeleissa.	Alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Imuroitu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Liukuovi käytävän ja välikön (119) välissä, pinnassa maalattu juutti-kangas. Pitkä lakattu puuvedin oregonmännystä.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007	Kangas Tampella Jute N:o 10:0
LISTOI-TUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Seinäpaneelin väleissä oregonmäntylistä 5x20.	Lakattu Käsittelemätön/FM-13-käsittely	Alkuperäiset Alkuperäiset	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraali-villalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Alkuperäinen valokatkaisin Kaksi upotettua erikoisvalaisinta (Leima Valaisintyö U11) Uusittu pistorasia		2005-2007 Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007 2005-2007	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot Valaisimien säleiköt väärinpäin, messinkisen hajot-tajan tulisi olla alimpana.

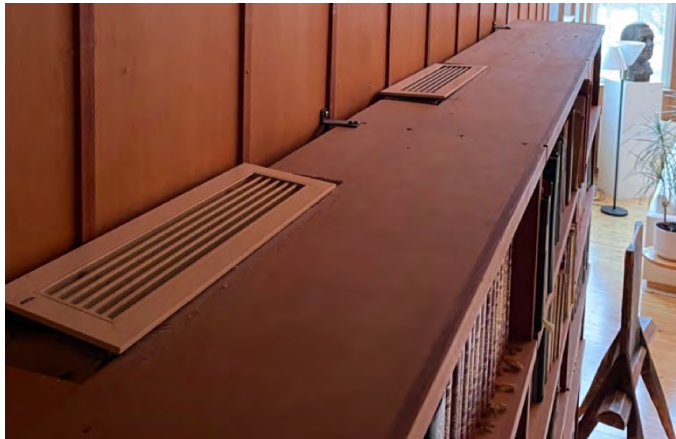
Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 104 Vaatetila				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylautaa, leveys 60 mm.	Lakattu	Lattia uusittu peruskorjauksessa 2005-07	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot
SEINÄT	Kaareva tiiliseinä, rapattu. Lastulevykotelo vessan vastaisen seinän kulmassa.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Uusittu peruskorjauksessa	Kotelossa kulkevat viemärit vesivahingon syy v. 2004-2005
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS. Juoksutus viistoittain käytävän suuntaan nähden.	Valkolakkaus paneeleissa.	Alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Imuroitu peruskorjauksen yhteydessä
LUSTUS	Vaakasuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä.	Lakattu	Alkup.	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Alkuperäinen valokatkaisin Upotettu erikoisvalaisin (Leima Valaisintyö U11) Loisteputkivalaisin alumiinisäleikköllä, toimiston suunnittelema	Maalattu valkoiseksi	2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-2007	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot Kattovalaisimen säleikkö väärinpäin, messinkisen hajottajan tulisi olla alimpana.
MUUT	Vaatenaulakko, Artek 109C, valkaistua koivua. Kulmassa toimiston suunnittelema kiintokaluste kimpilevystä Peili puulistoilla, Aallon toimiston suunnitelmat.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi		Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 105 WC				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	6-kulmainen Pukkilan klinkkeri, tummanruskea (väri 9).		Alkuperäinen	
SEI-NÄT	Tiiliseinät, lasitettu Pukkilan valkoinen (väri 113) 150x150x7 kaakeli.		Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Lastulevy	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Laakaovi, maalattu Tammikynnys	Maalattu valkoiseksi Lakattu	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007.	
LIS-TOI-TUS	Peitelistat, maalattu puu	Maalattu valkoisiksi	Alkup.	
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Alkuperäinen valokatkaisin Loisteputkivalaisin (linestra-putki) Uusittu pistorasia		2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen. kunnostettu pk 2005-2007 2005-2007	Koneellinen poisto katossa
MUUT	WC-istuin Peili ja lasihylly Arabian koukkuja 2 kpl		Alkuperäiset Alkuperäiset Alkuperäiset	

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 106 Työhuone/ateljeetila				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 ja 65 mm. Travertiinialue takan ja liukuoven edustalla.	Lakattu	Osin alkuperäinen, osin uusittu pk 2005-07. Travertiini alkuperäinen, osin nostettu pk	Uusittu osa lattiasta on leveämpää 65 mm lautaa. Saumakohta uuden ja vanhan laudan välillä vaikeasti havaittavissa. Koko lautalattia hiottu ja lakattu pk. 2005-07 aikana, tasoerot travertiinin ja laudan välillä korjattu.
SEINÄT	Oregonmänty -viilutetut kimpilevypaneelit.	Käsittelemätön/FM-13-käsittely	Alkuperäinen	Putsaus imuroimalla pk. aikana.
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS, kantavat liimapuupalkit 5 kpl näkyvissä.	Valkolakkaus paneeleissa. Palkit käsittelemättömät	Alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Imuroitu pk aikana.
OVET	Raskas liukuovi, roikutettu yläpuolisesta kiskosta. Sisäpuoli oregonmäntypaneeli, ulkopuoli pehmustettu palttinakangas. Oven päädyssä upotettu oregonmäntypedin.	Reunalistat ja vedin lakattu Päällystetty maalaamattomalla Tampella Palttina 700 -kankaalla	Alkuperäinen. Kunnostettu pk. yhteydessä.	Osa oven palttinankaasta korvattu kangastetulla levyllä.
IKKUNAT	Vakiovalmisteiset MSE -ikkunat. Korkeat 5 kpl, matalat 3 kpl. Sisäpuiteessa kaksikertainen lämpölasit. Ikkunapenkit	Maalattu sisäpuolelta valkoiseksi	Uusittu n. 1996 v. -98 inventoinnin (AAS) mukaan.	Ikkunapenkit uusittu maalatuiksi mdf-levyiksi.
LISTOITUS	Vaakaasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Seinäpaneelin väleissä oregonmäntylista 5x20. Lattiamateriaalien välissä messinkilista	Lakattu Käsittelemätön/FM-13-käsittely	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroinin (3 kpl) uusittu 05-07 Alkuperäisen malliset jalkavalaisimet Valokytkimet uusittu		2005-2007 2005-2007 Hankittu 2000-luvun alussa 2005-2007	Tuloilma alkuperäisen kirjahyllyn molempien sivustojen sokkelista, poisto itäpäädyn hyllyn yläreunasta. Mitoitettu 20 hlön mukaan. A809 (1 kpl), A810 (2 kpl)
MUUT	Katosta roikutettu puuvillakangas (velum), teollisuusvalaisimet alla. Takka: Jalusta travertiinia. Tulipesässä ja halkotilan taustassa tumm.ruskea tuliklinkkeri Höganäs no 410, 145x145x30. Yläosa rapattu ja maalattu. Tilaan suunnitellut kiinteät kirjahyllyt oregonmäntystä, kts. tatek. Kirjahyllyssä kangasverhoillut kaiuttimet.	Päällystetty Tampella Palttina 700 -kankaalla	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Puhdistettu peruskorjauksen yhteydessä. Nuohottu ja puhdistettu peruskorjauksen yhteydessä. Puhdistus ja muutostyöt peruskorjauksen yhteydessä

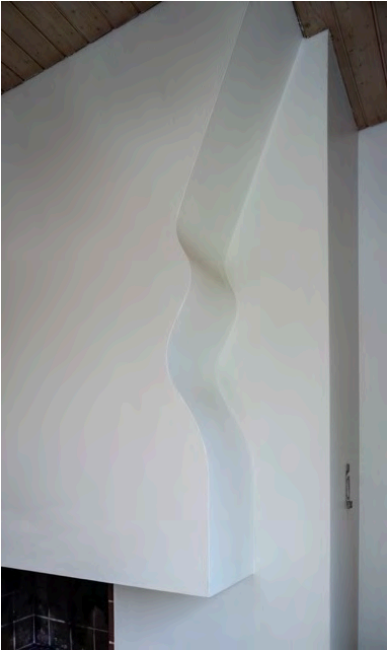

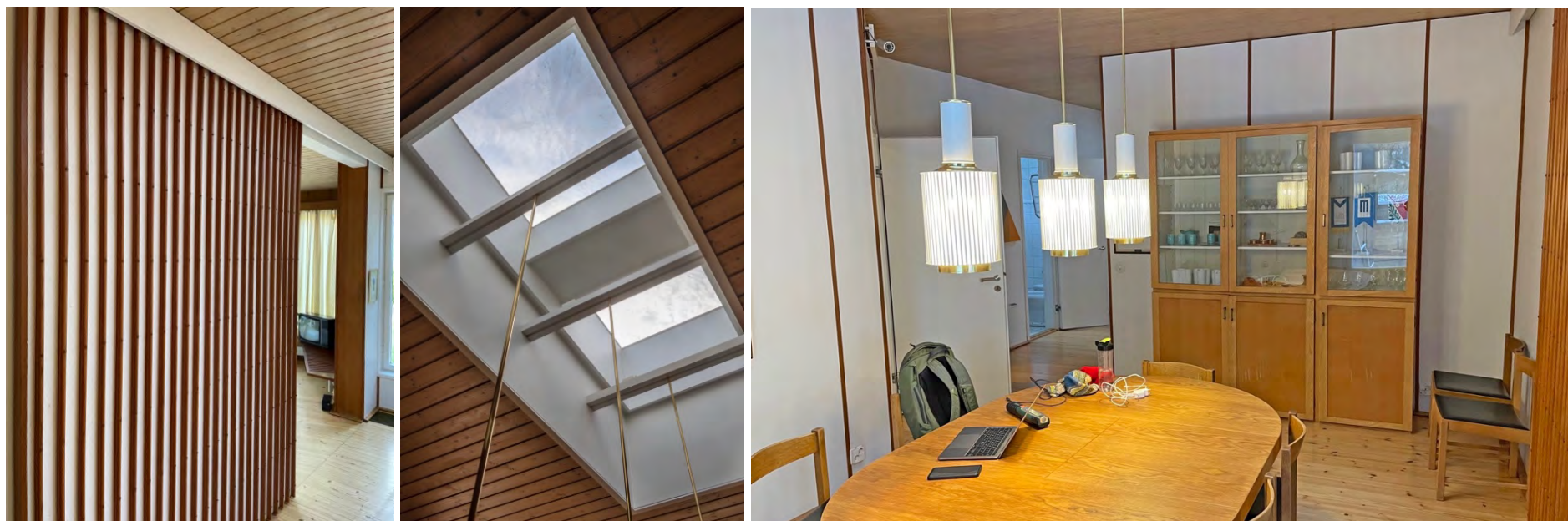

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 107 Olohuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 ja 65 mm. Travertiinialue takan ja liukuoven edustalla.	Lakattu	Osin alkuperäinen, osin uusittu peruskorjauksen aikana. Alkuperäinen	Saumakohta uuden ja vanhan laudan välillä vaikeasti havaittavissa. Koko laulattia hiottu ja lakattu pk. 2005-07 aikana, tasoerot travertiinin ja laudan välillä korjattu.
SEINÄT	Oregonmänty -viilutetut kimpilevypaneelit. Rapattu tiiliseinä, maalattu.	Käsittelemätön/FM-13-käsittely Valkoinen maali	Alkuperäinen Alkuperäinen	Putsaus imuroimalla pk. aikana. Maalattu 2005-2007
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Valkolakkaus paneeleissa.	Alkuperäinen, pintak. ajoitus epäselvä. Valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Paneelin naulattu päältä kahdella dyckertnaulalla, suunnitelmissa piilonaalaus pontista ja maalaus valk. lateksi. Imuroitu pk aikana.
OVET	Liukuovi ruokailutilan välissä, pehmustettu juuttikangas. Päätylistoitus oregonmäntyä. Pariulko-ovet laseilla. Energiansäätölaseit.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen. Kunnostettu pk. 2005-2007. Peruskorjaus 2005-2007	Kangas Tampella Jute N:o 10:0z Pk:ssa palautettiin pariövet – noin 1980-2005 tuplaikkunoina.
IKKUNAT	Yksi suuri ikkuna eteläpuolella, yksi pieni kytketty ikkuna pohjoispuolella.		Suuri ikkuna uusittu 1970-80 -luvun vaihteessa. Pieni ikkuna alkuperäinen.	Ikkunat kunnostettu pk yhteydessä. Ikkunapenkit uusittu samalla maala- tuiksi MDF-levyiksi. Etulista oregonmäntyä.
LISTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Seinäpaneelin väleissä oregonmäntylista 5x20. Lattiamateriaalien välissä messinkilista	Lakattu Käsittelemätön/FM-13-käsittely	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroin (1 kpl) uusittu 05-06 1 alkuperäinen A335 valaisin ("käpy"), 1 A331 -valaisin ("mehiläispesä"),		2005-2007 2005-2007	Tuloilma vaatetilan puoleisen seinän päädystä, sohvan alle jäävän lattian messinkisäleikön kautta. Toinen alkuperäisistä valaisimista varastettu, A331 hankittu v. 2001 toisen A335:n tilalle.
MUUT	Muurattu takka, rapattu ja maalattu. Ruskea Höganäs-in tuliklinkkeri no 410 kiertää tasoa. Halkotilassa travertiini. Oregonmäntyinen kukkaritilä ikkunoiden edessä, osin kiinteä.	Rappauspinnat maalattu valkoiseksi Lakattu	Alkuperäinen Alkuperäinen	Nuohottu ja puhdistettu 2005-2007. Rappauspinnat uudelleenmaalattu. Klinkkerin koko 145x145x30. Kunnostettu 2005-2007

	Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 108 Ruokasali			
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylautaa, leveys 60 mm.	Lakattu	Alkuperäinen, hiottu ja lakattu pk aikana.	
SEINÄT	Kankaalla päällystettyä lastulevyä (työselitys 1968: kangas maalaamaton) Tiili, rapattu ja maalattu.	Tampella Palttina 700 -kangas, ylimaalattu valkoiseksi useampaan kertaan. Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Maalikerroksia niin monta, ettei kankaan rakenne enää erotu juurikaan alta.
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS Valoaukon reunat lastulevyä	Valkolakkaus paneeleissa. Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen, pintak. ajoitus epäselvä. Valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).	Paneelin naulattu päältä kahdella dyckertnaulalla, suunnitelmassa piilonaulaus pontista ja maalaus valk. lateksi. Imuroitu pk aikana.
OVET	Liukuovi, pehmustettu juuttikangas ja puulistoitus Kytetty ulko-ovi lasilla.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-07. Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-07.	Pitkä vedin. Reunalistat ja vedin lakattua puuta. Kangas Tampella Jute N:o 10:0z
IKKUNAT	Yksi kytketty ikkuna. Kattoikkuna ruokapöydän yllä	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-07. Alkuperäinen, levytykset uusittu pk 2005-07	Ikkunapenkit uusittu 2005-2007 maalatuiksi MDF-levyiksi. Puolipyöreä etulista.
LISTOITUS	Vaaka-suuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Seinäpaneelin väleissä Oregonmäntylista 5x20. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Käsittämätön/FM-13-käsittely Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroin (1 kpl) uusittu 05-06 3 kpl erikoisversioita A111 ("käsikranaatti") -valaisimesta valoaukon alla.		2005-2007 2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007	Tuloilmasäleikkö länsiseinän yläosassa. Leimat A 111 E, Valaisintyö.
MUUT	Artekin suunnittelema tamminen astiakaappi (erikoispiirros AAS-arkistossa)	Lakattu	Alkuperäinen	Kolhiintumia alaosissa.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 109 Keittiö				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm.	Lakattu	Lattia uusittu 2005-2007	
KATTI SEINÄT	Lastulevy, avosaumat Tiskipöydän ja liedon yläpuolella 150x150 kaakeli.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
IKKUNAT	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, Maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-07	
IKKUNAT	Yksi kahden puitteen kytketty ikkuna. Ikkunan aukipitolaite.	Maalattu valkoiseksi.	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-07	Ikkunapenkit uusittu peruskorjauksen yhteydessä maalatuiksi mdf-levyiksi. Puolipyöreä etulista.
LISTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroin (1 kpl) uusittu 05-06 2 kpl pallovalaisimia, katossa uusi pillerivalaisin.		2005-2007 2005-2007 Palloval. kunnostettu ja pilleriv. lisätty 2005-2007.	Poisto liesituulettimesta ja jääkaapin yläpuolelta. Ilmansuuttimet ruokailutilan ja keittiön välisen oven yläpuolella. Pallovalaisimissa muovikannat, pillerivalaisimissa metallikanta
MUUT	Keittiökaapistot kimpilevyä, tiikkityötaso. Leikkuulaudat tiikkiä.	Maalattu valkoiseksi	Osin alkuperäiset, osin uusittu peruskorjauksen aikana.	Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana Kulunut tiikkitaso tulisi hioa ja öljytä uudelleen.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 110 Keittiön eteinen				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm. Alun perin tilaan suunniteltu linoleumi.	Lakattu	Lattia uusittu koekorjauksessa 2022	Avattu jo peruskorjauksessa 2005-2007. Alkuperäinen suunniteltu lattiapinta linoleum-matto.
SEINÄT	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Levytyks uusittu koekorjauksessa 2022	
KATTO	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Levytyks uusittu koekorjauksessa 2022	Peruskorjauksessa kattorakenteet eristeineen ja pintoineen uusittiin, kun katosta poistettiin lämminvesivaraajan tila.
OVET	Ulko-ovi. Maalattu mäntykarmi, paneeloitu. Pieni ikkuna yläreunassa. 3 kpl sisäovea, mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat.	Kuultokäsittely ulkopuolelta, lakattu sisäpuolelta. Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk. 2005-2007	
LUSTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Vuorilistat maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäiset Alkuperäiset	
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Alkuperäinen valokatkaisin 2 x kattovalaisin – alun perin ollut upotettu erikoisvalaisin Uusittu pistorasia		2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu 2005-2007 Lisätty 2005-2007 2005-2007	Poisto katossa Erikoisvalaisin siirretty peruskorjauksessa saunakamarin kattoon.
MUUT	Alkuperäinen siivouskaappi purettu. Alkuperäinen vaatenaulakko siirretty peruskorjauksessa henkilökunnan tilaan 113.			

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 111 Varasto, Koko tila uudelleenrakennettu peruskorjauksessa 2005-2007.				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Muovimatto hitsatuin saumoin		Lattia uusittu peruskorjauksessa	Ennen peruskorjausta lastulevylattia, alkuperäisissä suunnitelmissa laatta.
SEI-NÄT	Lastulevy, avosaumat		Peruskorjaus 2005-2007	Uusittu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Lastulevy, avosaumat		Peruskorjaus 2005-2007	Uusittu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi.	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Ovi vaihdettu peruskorjauksen yhteydessä
LISTO-I-TUS	Vuorilistat maalattua mäntyä	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	
MUUT TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroitin (1 kpl) uusittu Pillerivalaisin metallikannalla.		Peruskorjaus 2005-2007 Peruskorjaus 2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	Koneellinen poisto katossa
MUUT	Jääkaappi ja jääpakastuskaappi			

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 112 Tekninen tila, entinen kylmiö. Koko tila uudelleenrakennettu peruskorjauksessa 2005-2007.				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
MUUT TALOTEKN. LUSTOITUS	Muovimatto hitsatuin saumoin		Peruskorjaus 2005-2007	Suunniteltu alun perin laattalattiaksi
OVET	Lastulevy, avosaumat Tiskipöydän ja liedon yläpuolella 150x150 kaakeli.	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Suunniteltu alun perin alumiinipellitetyksi
KATTO	Levyypinta	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Suunniteltu alun perin alumiinipellitetyksi
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi.	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	
LUSTOITUS	Vuorilistat maalattua mäntyä	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	
MUUT TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Palovaroin (1 kpl) uusittu Pillerivalaisin metallikannalla.		Peruskorjaus 2005-2007 Peruskorjaus 2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	Ilmanvaihtokoneet sijoitettu tilaan.
	Lämminvesivaraaja, jakotukki			

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 113 Henkilökunnan tila, entinen apulaisen makuuhuone. Huoneesta rajattu kaksi komeroa uusilla väliseinillä (122 varasto ja 123 siivouskaappi).				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm. Varastoissa muovimatto hitsatuin saumoin.	Lakattu	Lattia uusittu peruskorjauksessa	Alkuperäiseksi lattiapinnaksi suunniteltu linoleum-matto. Lattialuukku, jonka alla käyttöveden sulut.
SEINÄT	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat. Uudet ovet varastossa ja siivouskomerossa.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu 2005-2007. Peruskorjaus 2005-2007	
IKKUNAT	Kaksi kahden puitteen kytkettyä ikkunaa. Ikkunan aukipitolaite.	Maalattu sisäpuolilta valkoiseksi.	Alkuperäisiä. Kunnostettu 2005-2007	Ikkunapenkit uusittu peruskorjauksen yhteydessä maalatuiksi mdf-levyiksi. Puolipyöreä etulistia.
LUSTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäiset Alkuperäiset	
MUUTALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroitin (1 kpl) uusittu 05-06 Entinen vanhempien makuuhuoneen (120) valaisin		2005-2007 2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	
T	Keittiön eteisen alkuperäinen vaatenaulakko.			Tilassa alun perin kiintokaapisto, joka poistettu pk yhteydessä.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 114 Apulaisen asunnon keittosyvennys				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm.	Lakattu	Lattia uusittu 2005-2007	Alkuperäiseksi lattiapinnaksi suunniteltu linoleum-matto.
SEINÄT	Lastulevy, avosaumat Rapattu tiiliseinä Allaskaapin tausta laatoitettu 150x150	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Liukuovi, oregonmäntyinen vedin.	Valkoiseksi maalattu juuttikangas	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk. yhteydessä.	Kangas Tampella Jute N:o 10:Oz
LISTOITUS	Vaakasuunt. 10x44 jalkalistat klossien päällä. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkup. Alkup	
MUUTALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Pistorasiat ja palovaroin (1 kpl) uusittu Pallovalaisin ja alkuperäinen kytkin		2005-2007 2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	Poisto lieden päältä.
MUUT	Keittiökaapistot kimpilevyä, rosterinen allastaso.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäiset.	Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 115 WC ja suihku. Koko tila uudelleenrakennettu peruskorjauksessa 2005-2007.				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	6-kulmainen valkoinen klinkkeri		Lattia uusittu peruskorjauksessa	Alkuperäinen laatta ollut tummanruskea
KATTO SEINÄT	Tiiliseinät, joiden päällä lasitettu kaakeli 150x150, valkoinen. Viemärin kotelo MDF-levy, laatoitettu.		Peruskorjaus 2005-2007	Alkuperäinen laatta ollut myös valkea
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi.	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Alun perin maalattu lastulevy
LUSTOITUS	Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Maalattu valkoiseksi	Alkup.	
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Lattialämmitys, pistorasiat ja palovaroin (1 kpl) uusittu Pallovalaisin.		2005-2007 2005-2007 Pallovalaisin kunnostettu ja paikkaa siirretty 2005-2007.	Poisto suihkun yläpuolelta.
MUUT	WC-pönttö ja lavuaari. Suihkusekoittaja.		Peruskorjaus 2005-2007	Alun perin muurattu amme.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 116 Sähköhuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Muovimatto	Lakattu	Lattia uusittu peruskorjauksessa	Alun perin linoleum-matto
SEINÄT	Kipsilevy Rapattu tiiliseinä.	Maalattu valkoiseksi Maalattu valkoiseksi	Uusittu pk 2005-2007	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Lastulevy, avosaumatt	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, maalattu mäntykynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007.	
TALO-TEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähkökeskus ja kojeet uusittu peruskorjauksessa		2005-2007 2005-2007	Poisto huoneen yläreunasta

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 117 Kylpyhuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	6-kulmainen Pukkilan klinkkeri, N:o 9.	Lakattu	Alkuperäinen	
SEI-NÄT	Tiiliseinät, joiden päällä laatta Pukkila (150x150x7), värit N:o 113 ja 147.		Alkuperäinen	Saippuakaukalot laatoitettu seinään ammeen vieressä.
KATT-O	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Uusittu peruskorjauksen yhteydessä	Vanha levy kosteusvaurioitunut, siksi uusittu.
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-07.	
IKKU-NAT	Yksi kahden puitteen kytketty ja yläsaranoitu ikkuna. Tuuletusluukku, maalattu puupaneeli.	Maalattu sisäpuolilta valkoiseksi.	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-07.	Kostunut ikkunapenkki uusittu 2005-2007.
LISTO-TUS	Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäiset	
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatteri katossa, pistorasia ja palovaroin (1 kpl) uusittu Linestraputkivalaisin kappalevyn takana. Sähkökatkaisin.		2005-2007 2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-07.	Koneellinen poisto
MUUT	Allaskaluste kimpilevyä, tiikkitaso Peili, alla tiikkitaso Seinällä Arabian koukkuja WC-pönttö ja bidee	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäiset, kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäiset Alkuperäiset Bidee alkuperäinen, pönttö vaihdettu.	Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana Vetolaatikoiden ja ovien reunat viilutettu tiikillä.

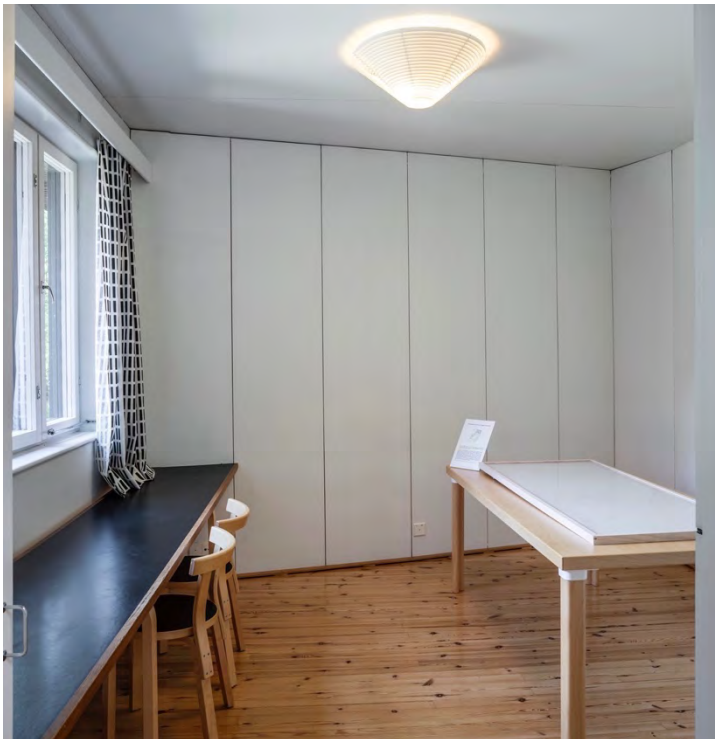
Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 118 IV-konehuone, entinen vaatehuone. Uusittu täysin pk 2005-2007.				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT- TIA	Korotettu lastulevylattia, päällä muovimatto		Peruskorjaus 2005-2007	Alun perin linoleum-matto.
KATT- SEINÄT	Lastulevy, avosaumat Kylpyhuoneen vastainen seinä rapattu tiiliseinä.	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATT- O	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Peruskorjaus 2005-2007	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat. Sisäpuolelle lisätty uusi ovi ääneneristyksen parantamiseksi.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-07. 2005-2007	Ovi alun perin viereisen makuuhuoneen 121 toinen ovi. Vaihdettu leveämpänä vaatehuoneen oven paikalle peruskorjauksessa.
IKKU- NAT	Yksi ikkuna koneiden takana, ei näköyhteyttä.		Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-07.	
LIS- TOI- TUS	Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Maalattu valkoiseksi	2005-2007	
TALO- TEKN.	Kaikki sähkölaitteet uusittu peruskorjauksessa		2005-2007	

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 119 Välikö (työselityksessä 1968 nimellä Halli)				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm.	Lakattu	Lattia uusittu 2005-2007	Lattian alla koneellisen ilmanvaihdon kanavistot
SEINÄT	Kankaalla päällystettyä lastulevyä (työselitys 1968: kangas maalaa-maton sekä kangas maalattu) Tiili, rapattu ja maalattu.	Maalaamaton: Tampella Palttina 700 -kangas, yli-maalattu myöhemmin useampaan kertaan. Maalattu: Tampella Jute N:o 10:Oz Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä. Maalikerroksia niin monta, että kankaan struktuuri ei enää erotu juurikaan alta.
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS Valoaukon reunat lastulevyä	Valkolakkaus paneeleissa. Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	5 kpl väliovea, mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laa-kaovi. AA-ovenkahvat.	Maalattu valkoiseksi, kynnyks lakattu.	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-07	
IKKU-NAT	Kattoikkuna	Kattoikkunan levytys uusittu 2005-07	Alkuperäinen, kunnostettu pk 2005-07	
LISTOITUS	Vaaka-suuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Seinäpaneelin väleissä oregonmäntylista 5x20. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisäetty Sähköpatteri, lattiapistorasia ja palovaroinin uusittu Erikoisversio A111 ("käsikranaatti") -valaisimesta kattoikkunan alla.		2005-2007 2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	Leima A 111 E, Valaisintyö.
MUUT	Päätyseinän toinen ovi isompaan makuuhuoneeseen poistettu pe-ruskorjauksessa 2005-2007. Aukko levytetty umpeen.			

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 120 Kokoushuone 1, entinen vanhempien makuuhuone, myöhempi vierashuone, "luola"				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm.	Lakattu	Alkuperäinen, lattia hiottu ja lakattu peruskorjauksessa	Alkuperäinen lattiapinta ruskea kokolattiamatto, Wilton Morris Extra Super Curlique. Matto poistettu väillä 1999-2000.
SEINÄT	Lastulevy, avosaummat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen, maalattu 2005-2007.	Työselityksessä seinälevyt määriteltäväksi kangastettavaksi juuttikan-kaalla ja listoitettavaksi oregonmäntylistoilla. Ilm. ei toteutunut.
KATTO	Lastulevy, avosaummat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-2007	
IKKUNAT	Yksi kahden puitteen kytketty ikkuna. Ikkunan aukipitolaite. Ikkunalauta ja puolipyöreä mäntylista.	Maalattu sisäpuolelta valkoiseksi.	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-2007	Ikkunapenkit uusittu peruskorjauksen yhteydessä maalatuiksi mdf-levyiksi. Puolipyöreä etulista.
LUSTI-TUS	Vaakasuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatteri, pistorasiat ja palovaroitin (1 kpl) uusittu 05-06 1 kpl Artek A622 -kattovalaisin .		2005-2007 2005-2007 2005-2007	Kokoustilan koneellinen ilmanvaihto piilotettu kaapiston sisään, tulo sokkelista, poisto yläkaappien alta.
MUUT	Vaatekaapitot 22 mm kimpilevyä Kiinteä kimpilevyä ikkunaseinällä, jossa linoleumpinta ja oregonmäntynen reunalista	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana. Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana.

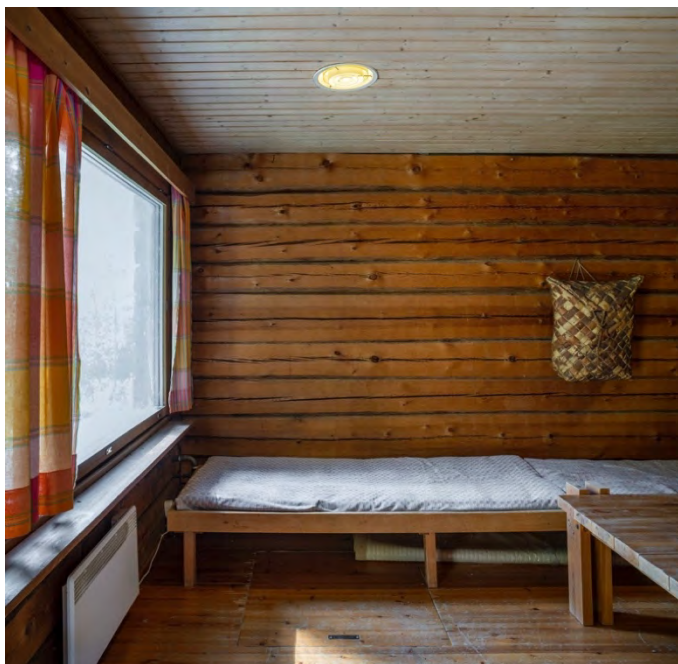

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 121 Kokoushuone 2, entiset tyttären huoneet. Yhdistetty vanhempien makuuhuoneeksi 1980.				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Pontattu mäntylautaa, leveys 60 mm.	Lakattu	Alkuperäinen, lattia hiottu ja lakattu 2005-07	Huoneessa ollut kokolattiamatto vuodesta 1980 vuosiin 1999-2000 asti, jolloin matto poistettiin.
SEI-NÄT	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen, maalaus 2005-2007.	Työselityksessä seinälevyt määrätty kangastettavaksi juuttikaanalla ja listoitettavaksi oregonmäntylistoilla. Ilm. ei toteutunut.
KATTO	Lastulevy, avosaumat	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. AA-ovenkahvat.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-2007	
IKKU-NAT	Yksi kahden puitteen kytketty ikkuna. Ikkunan aukipitolaite.	Maalattu sisäpuolelta valkoiseksi.	Alkuperäisiä, kunnostettu pk 2005-2007	Ikkunapenkit uusittu peruskorjauksen yhteydessä maalatuiksi mdf-levyiksi. Puolipyöreä etulista.
LISTOITUS	Vaakasuuntaiset 10x44 mäntyjalkalistat klossien päällä. Vuorilistat ovi ja ikkuna, maalattua mäntyä	Lakattu Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Lattialistojen alle jäävä ilmareitti tukittu mineraalivillalla.
TALOTEKN.	Koneellinen IV lisätty peruskorjauksessa Sähköpatterit, pistorasiat ja palovaroinit (1 kpl) uusittu 05-06 2 kpl Artek A622 -kattovalaisin.		2005-2007 2005-2007 2005-2007	Kokoustilan koneellinen ilmanvaihto piilotettu kaapiston sisään, tulo sokkelista, poisto yläkaappien alta.
MUUT	Vaatekaapit 22 mm kimpilevyä Toinen oviaukko levytetty umpeen peruskorjauksessa 2005-07	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon erikoissuunnitelmat pohjana.

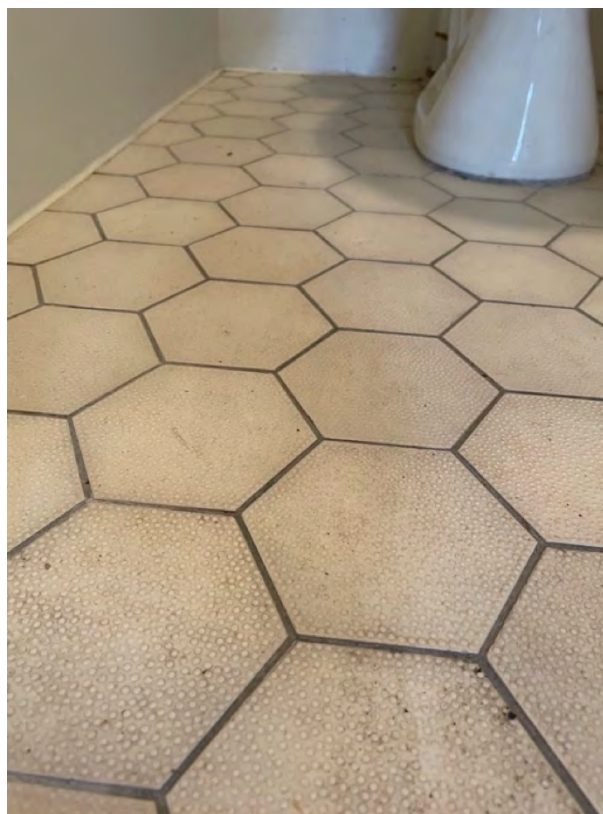

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 201 Sauna/takkahuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Pontattu mäntylauta, leveys 60 mm. Lattialuukku, jonka alla uima-altaan koneisto.	Lakattu	Alkuperäinen	
SEINÄT	Piilutut hirsiseinät, pellavarive Puhtaaksi muurattu punatiiliseinä	Käsittelemättömät Käsittelemättömät	Alkuperäinen Alkuperäinen	
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Valkolakkaus	Alkuperäinen	Paneeli alkuperäinen, pintakäsittelyn ajoitus epäselvä. Oli valkolakattu jo v. 1998 inventoinnissa (AAS).
OVET	Ulko-ovi: Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, Maalattu mäntypaneeliovi. Ulkopuolella kohteeseen suunniteltu mäntynen erikoisvedin, sisäpuolella takorautavedin.	Maalattu, kynnyksen lakattu Ulkopuolelta kuultokäsittely/tervattu, sisäpuoli lakattu.	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007	
IKKUNAT	Yksi kahden puitteen kytketty ikkuna. Mäntykarmit.	Lakattu, ikkunaväli maalattu	Alkuperäinen. Kunnostettu pk 2005-2007	Ikkunat kunnostettu pk yhteydessä.
LISTOITUS	Mäntyiset 10x44 jalkalistat. Vuorilistat ovi ja ikkuna, lakattua mäntyä	Lakattu Lakattu	Alkuperäiset Alkuperäiset	
TALOTEKN.	Sähköpatterit (2 kpl), pistorasiat ja palovaroinin (1 kpl) uusittu Kaksi upotettua erikoisvalaisinta (Leima Valaisintyö U11) Alkuperäiset valokatkaisijat		2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007	Valaisimien säleiköt väärinpäin, messinkisen hajottajan tulisi olla alimpana.
MUUT	Puhtaaksimuurattu takka punatiilestä. Takkasyvennys ja takkataso vuorattu Höganäs-klinkkerillä no 410. Koko 144x144x30		Alkuperäinen	

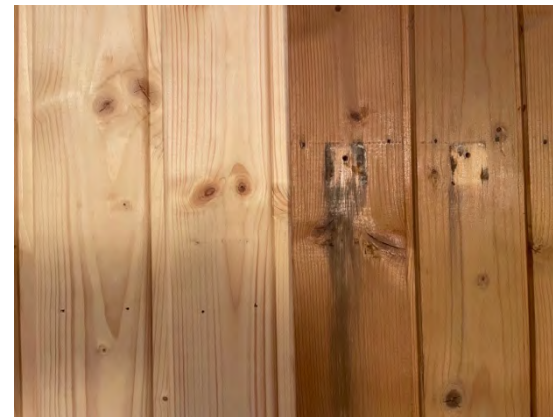

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 202 Sauna/WC				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	6-kulmainen haulipintainen Pukkilan klinkkeri, väri 9.		Alkuperäinen	
SEINÄT	Rapatut tiiliseinät	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen	Maalattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Käsittelemätön.	Alkuperäinen	Viemäriputken läpimenon viereinen vesivahinko tapahtunut jo ennen peruskorjausta 2005-2007, mainittu jo v 1998 inventoinnissa.
OVET	Mäntykarmit, maalattu, tammikynnys, maalattu laakaovi. Vessan lukko, kromattu vedin.	Maalattu valkoiseksi	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk 2005-2007	
LISTOITUS	Oven vuorilistat, lakattua mäntyä	Lakattu	Alkup.	
MUUT TALOTEKN.	Uusi kattovalaisin plafondimallia Alkuperäinen valokatkaisija Painovoimainen IV-poisto, säätölautanen		2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen	Alkuperäinen valaisin: Sähköliikkeiden Oy 1813, sama kuin pesuhuoneessa ja saunassa.
MUUT	WC-pönttö, Arabia 445		Alkuperäinen	

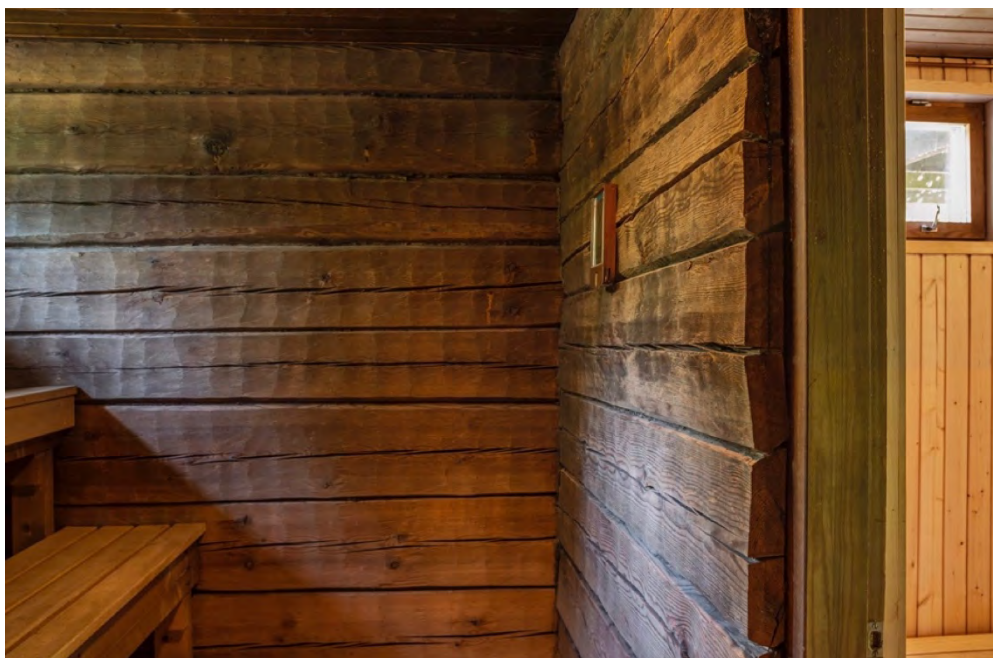

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 201 Sauna/pesuhuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	6-kulmainen haulipintainen Pukkilan klinkkeri, väri 9.		Alkuperäinen	
SEINÄT	Paneeliseinät. Alkuperäistä kuusiponttipaneelia 80 mm, profiili STS. Alkup. paneeleja paikattu sekä STV- että STP-profiiliin paneeleilla. Puhtaaksi muurattu punatiiliseinä	Käsittelemättömät	Alkuperäinen Alkuperäinen	Tiiliseinän saumoissa kalkkihärmää
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Käsittelemätön, savun tummentama	Alkuperäinen	
OVET	Mäntykarmit, maalattu, maalattu kynnyks, paneeliovi	Maalattu valkoiseksi, ovi käsittelemätön.	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk. yhteydessä.	
IKKUNAT	Yksi kahden puitteen kytketty ikkuna.	Lakattu, ikkunaväli maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen. Kunnostettu pk. yhteydessä	
LUSTOITUS	Klinkkerijalkalista		Alkuperäinen	
TALOTEKN.	Lämminvesivaraaja, suihkusetti Sähköpatteri katossa, pistorasia ja palovaroitin (1 kpl) uusittu 05-06 2 kpl Sähköliikkeiden Oy 1813 Painovoimainen IV-poisto, säätölautanen		? 2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007 Alkuperäinen	
MUUT	Pesuallas, Arabia VA2 Pesuhuoneen penkki		Alkuperäinen 2005-2007	Alun perin tilaan suunniteltu penkki oli koko päätyseinän pituinen. Ei tietoa toteutettiin tällä muokkauksella.

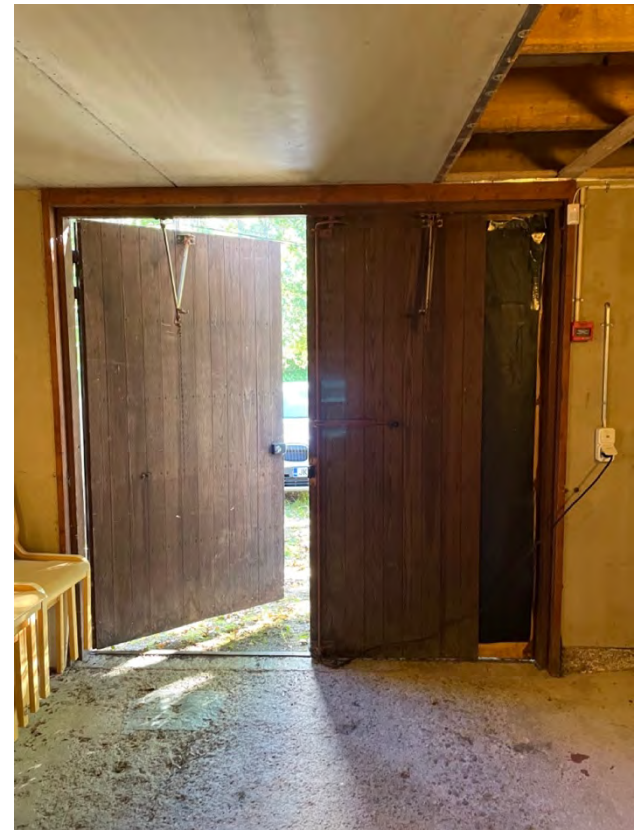

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 204 Sauna/löylyhuone				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LAT-TIA	Betonilattia	Maalattu	Alkuperäinen	
SEINÄT	Piilutetut hirsiseinät, pellavarive tilkkeenä. Rapattu tiiliseinä kiukaan takana	Käsittelemätön Maalattu valkoiseksi	Alkuperäinen Alkuperäinen	Kopoja korjattu peruskorjauksen yhteydessä
KATTO	Kuusiponttipaneeli 80 mm, profiili STS	Tummunut savusta	Alkuperäinen	
OVET	Mäntykarmit, mäntypaneeliovi. Kohteeseen suunniteltu mäntyinen erikoisvedin molemmilla puolilla.	Käsittelemättömät	Alkuperäisiä. Kunnostettu pk. yhteydessä.	
IKKU-NAT	Vaaka-suuntainen kahden puitteen kytketty ikkuna. Räppänäluukku toimiston erikoispiirustuksen mukaan.	Lakattu Käsittelemätön	Alkuperäinen. Kunnostettu pk. yhteydessä Käyntiä parannettu pk. yhteydessä	Ikkunat kunnostettu pk yhteydessä.
LUSTOITUS	Metallijalkalista kiinnitetty hirteen Valkoinen jalkalistalaatta rappauspinnoilla	Maalattu	Alkup. Alkup.	
TALO-TEKNI.	1 kpl Sähköliikkeiden Oy 1813 -valaisin puusäleikön takana		Kunnostettu 2005-2007	
MUUT	Uusittu puukiuas Uusitut lauteet.		Ajoitus epäselvä Ajoitus epäselvä.	Alunperin saunaan suunniteltu L:n muotoiset suuremmat lauteet. Ei tietoa onko näitä toteutettu.

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 301 Autotalli				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Hierretty betonilattia, ei lattiakaivoa	Käsittelemätön	Alkuperäinen	
SEINÄT	Minerit-levy paksuus 6,5 mm, avosaumat. Alla alumiinilistat.	Käsittelemätön	Alkuperäinen	Minerit-levy asbestipitoista
KATTO	Minerit-levy paksuus 6,5 mm, avosaumat. Alla alumiinilistat.	Käsittelemätön	Alkuperäinen	Minerit-levy asbestipitoista
OVET	Mäntykarmit, kuultokäsitelty, rautakynnys. Paneloitu pariovi erikoispiirustuksen mukaan. Pitkäsälpa. Ovenpalaattimet.	Kuultokäsitelty Kuultokäsitelty molemmilta puolilta.	Alkuperäinen, kunnostettu 2005-2007 Alkuperäinen, kunnostettu 2005-2007	
TALO-TEKN.	Pistorasiat ja palovaroinin (1 kpl) uusittu 06-07 2 kpl pallovalaisimia		2005-2007 Kunnostettu 2005-2007	
MUUT	Talon Artek-tuoleja varastoitu autotallissa, ei tähän soveltuva tila.			

Villa Kokkonen - Huoneinventointi 9/2022. Tila: 302 Autotallirakennuksen varasto				
	MATERIAALIT	PINTA	AJOITUS	HUOMIOT
LATTIA	Hierretty betonilattia	Käsittlemätön	Alkuperäinen	
SEINÄT	Minerit-levy paksuus 6,5 mm, avosaumat. Alla alumiinilistat.	Käsittlemätön	Alkuperäinen	Minerit-levy asbestipitoista
KATTO	Minerit-levy paksuus 6,5 mm, avosaumat. Alla alumiinilistat.	Käsittlemätön	Alkuperäinen	Minerit-levy asbestipitoista
OVET	Mäntykarmit, kuultokäsitelty, rautakynnys. Paneloitu pariovi erikoispiirustuksen mukaan. Pitkäsälpa. Ovenpalautilimet.	Kuultokäsitelty Kuultokäsitelty molemmilta puolilta.	Alkuperäinen Alkuperäinen	Kunnostettu pk. yhteydessä. Kunnostettu pk. yhteydessä.
TALO-TEKN.	Autotallirakennuksen sähkökeskus, pistorasiat ja palovaroitin (1 kpl) uusittu 06-07 2 kpl pallovalaisimia		2005-2007 Kunnostettu pk 2005-2007	
MUUT	Vanhat paikallarakennetut hyllyköt. Pakastin.		Hyllyt alkuperäiset	

ALVAR AALTO

VILLA KOKKONEN

TONTIN PUUSTON
HISTORIALLINEN KARTOITUS

Osana Villa Kokkosen rakennushistoriaselvityshanketta toteutettiin arkistomateriaaleihin pohjautuva kartoitus tontin kasvillisuuden vaiheista sekä puuston säilyneisyydestä. Lähdemateriaalina käytettiin vanhoja asemapiirroksia, peruskorjauksen 2006-2007 suunnitteluaineistoja, vanhoja valokuvia, rakennushistoriaselvityksen yhteydessä arkistomateriaalista selvinneitä historiatietoja sekä haastatteluja. Laatijana toimi rakennustutkija, FM Joni Rousku Alvar Aalto -säätiöstä.

Kuva 1: Näkymä altaalta itään n. vuonna 1970. Näkyvistä havupuista jäljellä yksi mänty, vrt. otsikkolehden valokuva. Kuva: Kari Hakli/AAS av 10111

Selvitys ankkuroi itsensä kolmeen ajankohtaan: Villa Kokkosen rakentumisen ympärille 1960-70 -lukujen taitteisiin, vuosiin 2007-2010 ja vuoteen 2022. Muutoksia on toki tapahtunut ajankohtien välissä, mutta näissä kolmessa pisteessä voidaan todentaa aiemmin tapahtunut: ensinnäkin tontin kasvillisuutta dokumentoitiin kattavasti rakentamisvaiheessa. Toinen tarkastelupiste pohjaa maisema-arkkitehti Gretel Hemgårdin laajaan selvitystyöhön tontin kasvillisuuden vaiheista Villa Kokkosen peruskorjauksen yhteydessä. Nykyhetkeä voidaan taas katselmoida ja verrata näihin kahteen menneeseen ajankohtaan, kuten myös arkistovalokuviiin.

¹ Laaksonen, Esa: *Villa Kokkonen. Museokäytön konseptisuunnitelma*. 12.12.2021 s. 33

Kuva 2: Villa Kokkosen asemapiirros 15.8.1967/AAM. Puusto merkitty. AAM 80-844

Lähtökohtana tiedetään, että Aallon toimiston työtapaan kuului rakennuksen soveltaminen rakennuspaikkaan. Tämä toimintatapa on todettavissa useista Aallon kohteista eri vuosikymmeniltä, kuten esimerkiksi Ateljee Alvar Aallosta (1955-1956) tai Inkeröisten kansakoulusta (1938). Lisäksi on tiedetään tilaajan, Joonas Kokkosen toivoneen voivansa asua metsän keskellä.¹

Villa Kokkonen rakennettiin metsäiselle mäelle. Joonas Kokkonen on kertonut Aallon ihailleen paikan päällä tonttia ja arvioineensa että Etelä-Suomesta olisi vaikea löytää kauniimpaa paikkaa. Aalto pyysi tontista tarkkaa karttaa, johon olisi merkitty kaikki puut, joiden halkaisija olisi yli 5 cm.²

Kuva 3: Valmistuva itäjulkisivu kesällä 1968. Edessä jyrkät kuuset Kuva: Aulis Riikonen, AAS 103262

Tontin puusto mitattiinkin hankkeen alkuvaiheessa huolella. Vanhat kuuset (jo tuolloin yli 60 vuotta vanhoja) katsottiin arvokkaiksi kuten myös männyt ja jopa hyvin lähellä taloa olevat yksilöt säästettiin. Myös pihlaja kuului arvostettujen ja säästettyjen puiden joukkoon.³

Tarkalla sovittamisella tavoitteeseen päästiin. Vuoden 1981 haastattelussa Joonas Kokkonen kertoo: *”Loppujen lopuksi talo kohosi neljän puun kaatamisella.*

² Isohauta, Teija: *Alvar Aalto and the art of Landscape*. 2022, s. 153, Lahti, Louna 2001, s. 65

³ Hemgård, Gretel. Muistio 20.2.2007. *Puutarhan metsäkasvillisuuden harvennustarpeen ja hoidon arvioiminen paikan päällä* 23.1.2007

Vanhin niistä oli vuosirenkaiden mukaan yhtä vanha kuin Ranskan vallankumous.”⁴

Kuva 4: V. Kokkosen sisäänkäynti n. vuonna 1970. Kuva: Kari Hakli/AAS av 10112

Gretel Hemgårdin mukaan alempana rinteessä, tontin keskiosassa ei puustomittauksen mukaan ole ollut runkopuita. Maastossa näkyy pengerryksiä ja aukko-kohta jotka lienevät merkkejä aikaisemmasta puutarhavihlyllystä. Paikka on siis ollut ihmiskäden muokkaama. Rinteen aukko-kohta näkyy myös Alvar Aallon asemapiirroksessa, josta sen voi tulkita toivotuksi näköyhteydeksi lahdelle.⁵ Kokkonen mukaan Alvar Aaltoa ärsytti, että hän ei nähnyt talon ikkunoista mitään ja olisi halunnut kaataa muutaman puun. Aalto halusi, että olohuoneesta näkisi auringonlaskun, mutta Kokkonen mielestä sen näki hienosti ilman puidenkaatoakin.⁶

Myöskään Hemgårdin selvitysten mukaan Joonas Kokkonen ei ole maininnut pitävänsä näköyhteyttä järvelle oleellisena ja jos sellainen on ollut, sitä ei

⁴ *Form Function Finland*. Nro 1/1981, s. 47-48

⁵ Hemgård 20.2.2007

⁶ Lahti 2001, s.66

johdonmukaisesti ole vaalittu. Rinteeseen nopeasti kasvanut lehtipuusto ja vesakko ovat toisaalta antaneet toivottua yksityisyyttä, sillä jo tuolloin rannassa oli ulkoilutie.⁷ Vain sisäpiha saunan ja talon välissä oli hoidettua puutarhaa: pergola ja sen villiviini, pensasistutukset talon vieressä, pähkinäpensaat uima-altaan sivulla sekä syreeni-istutukset pohjoispuolella.⁸

Katariina Pakoma muistelee vastaavasti haastattelussa, ettei 1980- ja 1990-luvuilla Villa Kokkosessa panostettu puutarhanhoitoon, vaan tontti pysyi luonnontilaisena metsäniittynä. Päärakennuksen yhteydessä ei siis ollut mittavia perennapenkkejä tai muita selkeitä istutusalueita. Poikkeuksena tästä Joonas Kokkosen kolmas vaimo Anita Pakoma istutti kesäisin muutamia kesäkukkia mm. pelargonioita sisäänkäynnin yhteyteen. Uima-altaan vieressä oli alppiruusuja (rhododendron, kts. kuva 4) ja pergolan vieressä valkokukkaisia pensaita.⁹

Pakoma kertoo, että 1980-1990 -luvuilla autotallin ympäristö oli suurien vaahteroiden ympäröimä ja vaahteroiden lehviä ulottui katon päälle maisemoiden autotallin osaksi luontoa. Samoin Pakoman mukaan näkymä tontilta järvelle oli ummessa rehevän kasvillisuuden takia. Pakoma muistelee, että Visa-talvimyrsky tammikuussa 1995 kaatoi yhden vanhoista kuusista musiikkihuoneen päälle. Onnettomuus johti kalliiseen remonttiin.¹⁰ Tämä on selvinneiden tietojen perusteella ensimmäinen rakennusvaiheen jälkeen tontilta hävinnyt isompi puu. Puita kaatui tontilta ilmeisesti myös myrskyissä 2001, muttei kuitenkaan rakennusten päälle.¹¹

Luonto oli kaikin tavoin läsnä Villa Kokkosessa. Hiiriä näkyi tontilla taajaan jo 1980-luvulla ja esim. kylmiöhuoneesta löytyi tasaisin väliajoin kuolleita hiiriä. Anita Kokkonen ruokki runsaasti fasaaneja, joka on voinut vaikuttaa hiirten etsiytymiseen paikalle. Uima-altaasta pelastettiin tasaisin väliajoin villieläimiä hukkumasta.¹²

Voidaan olettaa, että Villa Kokkosen tontti oli rehevimmillään Joonas Kokkosen kuollessa 1990-luvun puolivälissä, ennen talon siirtymistä Järvenpään kaupungille. Läpikäydyssä aineistossa ei ole edellä mainitun myrskyn kaataman kuusen lisäksi mainittu mitään satunnaista risusavottaa kummempaa karsimista tontilla. Alkuperäinen puusto ja vesakko olivat ehtineet kasvaa lähes kolme vuosikymmentä, ennen kuin isommat puustonhoidolliset toimenpiteet aloitettiin. Vuoden 1998

inventoinnin ulkokuviissa näkyy esimerkiksi, ettei talon etelälaidalta ollut kulkuyhteyttä talon länsipuolelle. Samoin etupihalla ei näy nurmea, vaan se on havunneulasten peittämää metsäpohjaa.

Kuva 5: Paljas ja valoisa, nurmikkovaltainen etupiha. Kuva: Joni Rousku, 9/2022

Järvenpään kaupungin ostettua kiinteistön kuolinpesältä vuonna 1998 tarkoitti tämä myös tontin hoidon järjestämistä uudella tavalla. Muistiossa Villa Kokkosen käyttöön ja hoitoon liittyvistä huomioitavista seikoista 17.4.2000 todetaan: *”Varovainen puistomaisen pihan aluskasvillisuuden raivaus on paikallaan. Piha-alueen vaaralliset puut poistetaan. Istutus- ja hoitosuunnitelma kannattaa laatia kaupungin puutarhurin toimesta.”*¹³

⁷ Hemgård 20.2.2007

⁸ Hemgård, Gretel. Maisemanhoitosuunnitelma. Selostus 15.9.2010, s. 3.

⁹ Katariina Pakoman haastattelu 16.6.2022. Tiilimäki, Helsinki.

¹⁰ Pakoma 16.6.2022.

¹¹ Keski-Uusimaa 16.12.2001

¹² Pakoma 16.6.2022.

¹³ Muistio Villa Kokkosen käyttöön ja hoitoon liittyvistä huomioitavista seikoista 17.4.2000

Järvenpään kaupungin sisäisessä neuvottelussa joulukuussa jatkettiin samalla linjalla. Muistiossa 14.12.2000 todetaan ”Sovittiin, että kaupungin puisto-osasto vastaa Villan ulkoalueista seuraavasti: talvikaudella lumityöt ja kesäkaudella nurmikoiden leikkaus sekä piha-alueen haravointi tulevat jatkuvaan hoitoon. -- Raisa Luomi (kaupunginpuutarhuri) laatii ulkoalueiden ja puutarhan istutus- ja hoitosuunnitelman 304.2001 mennessä. Järvinäköalan raivaaminen ratkaistaan yleiskaavan yhteydessä.”¹⁴

Kuva 6: Näkymä altaalta työhuoneelle päin 2/2002. Kuva: Maija Holma/AAM AV2369

Tämän jälkeisiä Järvenpään kaupungin sisäisiä muistioita koskien Villa Kokkosta ei ole toimitettu Alvar Aalto -säätöön arkistoon. Luomen suunnitelmasta ei siis ole ollut käytettävissä tarkempia tietoja.

Ilmeisestikin osana suunnitelmaa, päädyttiin poistamaan Tuulimyllyntien varren neljän kuusen ryhmä vuonna 2003 tehdyn kuntoselvityksen jälkeen. Gretel Hemgårdin mukaan nämä ovat olleet alkuperäisiä puita, joiden merkityksen voi havainnoida tontin säleaidasta. Aitalinja pienen sisäänvedon jälkeen siirtyy entisen

¹⁴ Muistio Villa Kokkosta koskevasta neuvottelusta 14.12.2000

¹⁵ Hemgård, Gretel. Muistio 20.2.2007

puuryhmän kohdalla tontin rajaan kiinni muodostaen kuusia korostavan pienen ulokkeen. Tämä linjaus on kaikessa yksinkertaisuudessaan hyvä esimerkki Alvar Aallon hienovaraisesta tavasta korostaa paikan luonteelle tärkeitä maisemaelementtejä.¹⁵ Nykyisin aidan ulosvedolle ei enää löydy luontevaa selitystä, sen rajaa-man alueen ollessa puuton.

Kuva 7: Kuuset ja mänyyt on kaadettu ja vaahterat vallanneet rinteeseen. Kuva: Joni Rousku, 9/2022

Peruskorjauksen 2006-2007 yhteydessä piha- ja maisemasuunnittelun toteutti Maisemasuunnittelu Hemgård.¹⁶ Huhtikuussa 2007 suoritettiin puustokatselmus jossa leimattiin tontin huonokuntoiset puut kaadettavaksi. Tällöin päätettiin poistaa mm. sisäänkäynnin edessä ollut kookas kuusi, kaksi kuusta talon länsipuolelta sekä kolme kuollutta kuusta saunan alapuolelta rinteestä. Lisäksi vaahteroita

¹⁶ Arkkitehtuuri- ja Simo Paavilainen Oy: Villa Kokkosen peruskorjaus. Sisä- ja ulkopuolen peruskorjaus. Rakennusselitys 20.11.2006, s. 4, 7

harvennettiin jäljelle jäävien havupuiden tieltä.¹⁷ Maisemasuunnittelu Hemgård laati ensimmäisten toimenpiteiden jälkeen erillisen työselityksen piha- ja istutustöistä sekä tontin puuston hoitotöistä vuonna 2010.

Hemgårdin laatimassa puutarhan hoito- ja kunnostussuunnitelmassa käydään kattavasti läpi tontin kymmenen eri kasvillisuusvyöhykettä ominaispiirteineen sekä kirjallisesti että karttanäkymän välityksellä. Hemgårdin kertoman mukaan suunnitelmaa ei toteutettu esityksen mukaisesti, esimerkiksi ehdotetut palauttavat havupuuston istuttamiset ovat jääneet tekemättä. Varsinkin etupihan kannalta tämä on valitettavaa, sillä tilanne voisi olla näin 12 vuotta jälkeenpäin hyvinkin paljon lähempänä Kokkosen aikakautta. Suunnitelmat toimivat joka tapauksessa arvokkaana dokumenttina tuon hetkisestä tilanteesta.

Tämän selvityksen lopussa on Hemgårdin v. 2010 pihasuunnitelmaan merkattuina havainnoidut puuston ja merkittävimpien pensaiden muutokset verrattuna vuoteen 2010.

Kuva 8: Ummessa oleva järvinäkymä v. 1977. Kuva: Elissa Aalto/AAS 108873.

Kuva 9: Rehevä näkymä saunalle, v. 1993. Kuva: Martti Kapanen/AAS AV1744

Kuva 74: Nykytilanne saunan ja uima-altaan ympärillä. Tontin viimeisiä näkymiä jossa havupuut pääpuustona. Kuva: Joni Rousku, 9/2022

¹⁷ Hemgård, Gretel: Muistio 17.4.2007, Puustokatselmus ja kaadettavien puiden leimaus.

Kuva 75: Näkymä sisääntuloportista länteen, v 1993. Etupihalla ei ole nurmea ja vaahterat ovat vallanneet etupihaa itselleen. Kuva: Martti Kapanen/AAS AV 1737

Kuva 76: Kokkosen työhuoneen lounasnurkka kesällä 1998. Rehevä vaahterakasvusto estää kulun talon ympäri. Kuva: Tuomo Hirvonen/AAS

Kuva 77: Näkymä sisäänajoliittymästä autotallin ja päärakennuksen pohjoispuolen väliselle talouspihalle kesällä 1998. Kuva: Tuomo Hirvonen/AAS

Peruskorjauksen jälkeen talon vuokrasivat taitelijapariskunta Elina Viitaila ja Antti A. Pesonen. Heillä oli vastakkaiset näkemykset tontin kasvillisuudesta, mikä käy ilmi Keski-Uudenmaa -lehden haastattelusta vuonna 2014:

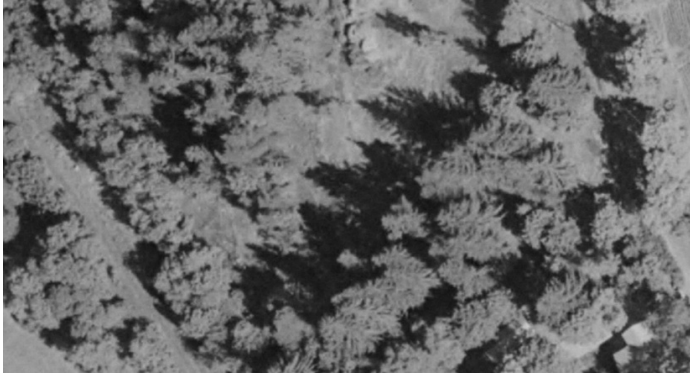
Vuosina 2006-2007 Järvenpään kaupunki ja Alvar Aallon säätiö remon-toivat taloa sisältä, mutta rakennuksen pihapiiri oli vuosien saatossa met-sittynyt. Ensimmäisen vuoden aikana Viitaila ja Pesonen saivat häätä talosta ampiaisia ja päästäisiä. Pihan siistimiseen kului huomattavasti pidempään.

"Viisi vuotta raivasimme esiin Aallon suunnittelemaa näkymää talolta Tuusulanjärvelle", Pesonen sanoo. "Alkujaan ideana ei ollut näin iso projekti, mutta tämä on ollut mielenkiintoista. Ruumiillinen työ tekee hyvää laulajalle", Viitaila pohtii.¹⁸

¹⁸ Keski-Uusimaa 21.11.2014 "Isäntäpari elää unelmaansa". Lihavointi kirjoittajan.

Kuvat 78, 79, 80 & 81: Vasemmalla puolella Tuomo Hirvonen/AAS kuvat Tuulimyllyntien-varresta kesällä 1998. Oikealla puolella kuvat näkymästä samasta paikasta 9/2022, kuva Joni Rousku/AAS.

2000-luvun alussa sekä peruskorjauksen yhteydessä tehty huonokuntoisten puiden kaato yhdistettynä tämän lisäksi tapahtuneeseen Viitailan ja Pesosen toteuttamaan karsimiseen ovat muuttaneet tontin luonnetta radikaalisti. Esa Laaksonen kertoo, että lisäksi syksyn 2021 rakennuksen salavesijärjestelmää uudistettaessa peitettiin kaivumaalla paljon alueita, jotka olivat edelleen luonnontilassa. Parhaiten muutosten kokonaisvaikutus ilmenee Laaksonen museokonseptisuunnitelmassa esitetystä, viereisellä sivulla toistetusta kolmen ilmakuva sarjasta. Ensimmäinen mustavalkokuva on ajalta ennen Villa Kokkosen rakentamista. Toinen tunnistamattomalta ajankohdalta ja kolmas vuoden 2021 Googlen satelliittikuva, jossa lehtipuut eivät vaikuta olevan vielä lehdessä.¹⁹

Ilmakuvista voi päätellä, että aiemmin päärakennuksen pohjoispuoli on ollut varsin havumetsittynyt, kuten myös saunan, uima-altaan ja päärakennuksen väliin jäävä alue. Oleellisin muutos ei ole tapahtunut kuitenkaan vain puuston määrässä, vaan myös laadussa. Kuuset ja männyt ovat vaihtuneet vaahteroiksi, joka on muuttanut tontin ilmeen täysin toisenlaiseksi. Nykyisellään lehtipuita on selvästi havupuita enemmän. Tämä oli Gretel Hemgårdin päähuoli jo vuoden 2010 suunnitelmissa²⁰ ja sen jälkeen toteutetut sekä myös toteuttamatta jääneet toimenpiteet ovat jouduttaneet muutosta. Suomalainen perinnemetsämiljö on hävinnyt ja tilalla on eurooppalaisempi miljö, jota on vaikea luonnehtia metsäksi.

Arkistovalokuvissa Villa Kokkosen tontti näyttää metsältä, joissa on muutamia aukeita sopukoita (päärakennuksen, uima-altaan ja saunan välinen rinne, grillipaikka talon pohjoispuolella). Tällä hetkellä asetelma on päinvastainen, avoimia nurmi- ja perenna-alueita kehystävät muutamat tiiviimmät lehtipuuryhmät. Kokkoset halusivat turvata yksityisyyden antamalla alueen metsittyä kaikilta puolilta²¹, nyt yksityisyys on mennyttä ja tontti paljas Tuulimylyntietä kävelevien katseelle.

Kun verrataan tämän hetken, syyskuun 2022, tilannetta Hemgårdin suunnitelmiin vuonna 2010, ovat tärkeimmät muutokset seuraavat:

- Arvokkaaksi ja säilytettäväksi tarkoitettavat havupuut:
 - Autotallin pohjoispuolella sijainnut kuusi kaadettu
 - Saunan länsipuolelta on kaadettu suuri kuusi ja kaksi suurta mäntyä.

¹⁹Laaksonen 12.12.2021. s.33-34

²⁰ Hemgård, Gretel. Maisemanhoitosuunnitelma. Selostus 15.9.2010, s. 2.

²¹ Hemgård. Selostus 15.9.2010, s. 4

- Päärakennuksen länsisivussa kiinni olleista kolmesta männystä on kaadettu kaksi.
- Lisäksi tontin lounaskulmassa ollut todella suurikokoinen mänty on kaadettu.
- Tämän lisäksi autotallin viereisistä vaahteroista on kaadettu kolme neljästä.
- Hemgårdin arvokkaaksi määrittelemästä pohjoisosan sireenikokonaisuudesta on karsittu pois yli kaksi kolmasosaa. Jäljellä tästä on kaksi erillistä sireeniryöstä. Myös tuomen viereinen heikkokuntoisempi sireeni on poistettu.
- Tontin etelärinteen kielovyöhykkeestä ei ole jäljellä yhtään kieloa, vaan alue on matalan vadelman peittämä.
- Työhuoneen eteläpuoleisista pihlajista kaksi ovat todella heikkokuntoisia.
- Hemgårdin suunnittelemat havupuiden istutukset (uudet metsäluonto-saarekkeet ja rinteen kuusi-istutukset) ovat jääneet toteuttamatta.

Nämä muutokset on merkitty liitteenä olevaan Hemgårdin maisemanhoitosuunnitelman karttaan.

Tiilimäki 7.9.2022, Joni Rousku/Alvar Aalto -säätio.
Päivitetty 14.12.2022.

Kuva 82: Näkymä Villa Kokkosen olohuoneesta vuodelta 1998. Kuva: Maija Holma/AAS L1072

ALVAR AALTO